

Iktatószám: 01-B/7/485-1/2024

1

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYMI ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ
ISKOLA, KOLLÉGIUM

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Hajdúböszörmény

Módosítva: 2024. augusztus 30.

Orosz Henrietta Mária
főigazgató

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

Tartalomjegyzék

Tartalom

I. Az iskola nevelési programja	13
I. 1. Az intézmény alapvető céljai, feladatai:	13
I. 1.1. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:	14
I. 1.2. Súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztésének céljai:	15
I. 1.3. Autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:	15
I. 1.4. Tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének céljai:	16
I. 2. Gyógypedagógiai tevékenységünk alapelvei:	17
I. 2.1. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének alapelvei és feladatai:	18
I. 2.2. A súlyosan és halmozott fogyatékossgal élő tanulók fejlesztő nevelés- oktatásának alapelvei és feladatai:	18
I. 2.3. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók nevelő-oktató munkájának pedagógiai alapelvei, értékei, céljai:	19
I. 2.4. A tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének alapelvei:	21
I. 2.5. A nevelés-oktatás általános feladatai.....	27
I. 3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka, eszköz- és eljárásrendszere:	27
I. 3.1. Eljárásaink az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatunk fejlesztő tevékenységében:	30
I. 4. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:	30
I. 5. A magatartás, a viselkedés, az attitűd formálás ösztönző módszerei:	31
I. 5.1. A tanulmányi munkára, a tanulói motívumokra ható ösztönző módszerek: .	32
I. 6. A nevelő-oktató munka nemzetiségi ismeretekkel összefüggő feladatai:	32
I. 7. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszainak célja, feladata, eljárásai:	32
I. 7.1. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:	33

I. 7.2. Az autizmus spektrumzavarban érintett tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:	34
I. 7.3. A nevelés-oktatás általános feladatai	35
I. 7.4. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai:	36
I. 8. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	39
I. 8.1. Értelmileg akadályozott és súlyos és halmozott fogyatékossgal élő tanulók részére:	39
I. 9. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	44
I. 10. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	45
I. 10.1. Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT)	45
I. 10.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek.....	48
I. 10.3. Az értelmileg akadályozott tanulók egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatai:	49
I. 10.4. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók egészségnevelésével kapcsolatos megállapítások:	49
I. 10.5. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai a tanulásban akadályozott tanulóknál:	50
I. 11. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok	54
I. 11.1. Az értelmileg akadályozott tanulók iskolájában:	54
I. 11.2. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok tanulásban akadályozott tanulók számára:.....	54
I. 11.3. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:	56
I. 12. Az iskolán kívüli, utazással járó programok szervezésének feladatai:.....	57
I.13. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:	57
Az autizmus spektrumzavarral élő tanulókkal kapcsolatos feladatok:	57
I. 14. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	58

I. 14.1. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:	60
I. 14.2. A pedagógusok kiegészítő feladatai a tanulókkal való törődés területén:	61
I. 14.3. A pedagógusok szülőkkel való kapcsolattartással összefüggő feladatai:	61
I. 15. A pedagógusok feladatai az intézmény életében való részvételhez:	62
I. 16. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység..	62
I. 16.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:	62
I. 16.2. Tehetséggondozás lehetőségeinek színterei:	63
I. 16.3. Tehetséggondozás lehetőségei az autizmusban élő tanulók intézményegységében.	65
I. 17. Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció általános céljai és feladatai intézményünkben:	65
I. 17.1. Értelmileg akadályozott tanulók	66
I. 17.2. Pedagógiai és egészségügyi habilitáció az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál:	71
I. 17.3. Tanulásban akadályozott tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitációja	73
I.18. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése értelmileg akadályozott tanulóknál	79
I. 18.1. Nevelési alapelvek magatartászavaros gyermekek részére:	79
I. 18.2. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál	80
I. 19. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok:	81
I. 19. 1. Az Iskolai Lemorzsolódás Megelőzését Támogató Pedagógiai Rendszer (ILMT PR) Intézményfejlesztéssel kapcsolatos alapelvei, célkitűzései tevékenységei a tagintézményben	82
I. 19. 2. A Komplex Alapprogram alapelvei, célkitűzései tevékenységei a székhelyintézményben (óvoda, fejlesztő-nevelés oktatás, általános iskola, készségfejlesztő iskola, utazó gyógypedagógiai konduktori hálózat, kollégium intézményegységeiben)	86
I. 20. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok	93
I. 20.1. A kérelmezés menete:	93

I. 20.2. A tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarendjének döntési joga	94
I. 20.3. Egyéni munkarend szabályai:	95
I. 21. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok	96
I.21.1. Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása	97
I. 22. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel való foglalkozás rendje:	99
I. 22.1. A szülők alacsony iskolázottságából, képzetlenségéből eredő nehézségek kezelése	100
I. 23. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga gyakorlásának rendje:	100
I. 24. A szülők, tanulók, a pedagógusok és az intézmény partnerei kapcsolattartási formái	101
I. 24.1. Értelmileg akadályozott tanulók iskolájában szülők és pedagógusok kapcsolatai	101
I. 24.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulókat nevelő szülők és pedagógusok kapcsolatai	101
I. 24.3. A tanulásban akadályozott tanulók intézményegységében.....	103
I. 25. Az intézményen belül a különböző szakfeladaton dolgozók együttműködése:	105
I. 25.1. Az iskolavezetés és a munkaközösségek kapcsolata:.....	105
I. 25.2. Együttműködés az iskola partnereivel	105
I. 26. A pályakezdő, gyakornok pedagógus felkészítésének szabályai	107
I. 26.1. A gyakornoki programban szereplők feladatai.....	108
I. 27. A nevelő, oktató munkát segítő (NOKS) alkalmazottak feladatai	110
I. 27.1. Gyógypedagógiai asszisztensek	110
I. 27.2. Az ápolónő feladatai.....	112
I. 28. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	113
I. 28.1. Osztályozó vizsga ideje:	114
I. 28.2. Javító vizsga	114

I. 28.3. A vizsgaszabályzat hatálya	115
I. 28.4. Helyi gyakorlati záróvizsga a 12. évfolyam számára	115
I. 29. A tanuló felvételével és átvételével kapcsolatos szabályok.....	116
I. 29.1. Az értelmileg akadályozott gyermek iskolai felvételének időpontjára elvárható:	116
I. 30. Elsősegélynyújtási alapismeretekkel kapcsolatos iskolai tervek	117
I. 30.1. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:	117
II. Az intézmény iskolai helyi tantervei:.....	118
II. 1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei:.....	131
II. 2. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	132
II. 3. Mindennapos testnevelés	136
II. 4. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztásának szabályai	136
II. 5. Pedagógusválasztás szabályai:	136
II. 6. Esélyegyenlőség biztosításának elvei:.....	137
II. 7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja	137
II. 7.1. Az információszerzés módszerei:.....	137
II. 7.2. Az értékelés célja:	138
II. 7.3. Az értékelés szempontjai:.....	138
II. 7.4. Az értékeléssel kapcsolatos valamennyi pedagógusi feladatok:	138
II. 7.5. Az értékelés módja:.....	139
II. 7.6. Kompetencia alapú felmérés területei:	139
II. 8. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei:.....	140
II. 8.1. Az értékelés célja:	142
II. 9. A magasabb évfolyamba lépés feltételei:	142
II. 10. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei	143

II. 10.1. Az iskolai csoportok szervezése	143
II. 11. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	144
II. 11.1. Az iskola egészségnevelési elvei	144
II. 11.2. Az iskola környezeti nevelési elvei.....	144
II. 11.3. Alapelveink:.....	145
II. 11.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	145
II. 12. Az esélyegyenlőség biztosításáért feladataink:	146
II. 12.1. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	147
II. 12.2. Az értékelés, minősítés követelményei:	147
II. 12.3. Az értékelés, minősítés formái:	147
II. 12.4. A szorgalomjegyek megállapításának elvei	148
II. 12.6. A jutalmazás iskolai elvei:.....	149
II. 12.7. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény szorgalom minősítési elvei.....	149
II. 12.8. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei	150
II. 13. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai.....	151
II. 14. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	151
II. 15. Szociális-kommunikációs készségek fejlesztése során használt módszerek..	153
II. 15.1. Informatikai képességfejlesztés, tehetséggondozás.....	154
II. 15.2. Komplex mozgásfejlesztés- Alapozó terápia	155
II. 15.3. Komplex művészetterápia	156
II. 15.4. Zenei alapú komplex művészetpedagógia " Kokas- módszer".....	158
II. 15.5 Állatasszisztált oktatás kutyásterápia	159
II. 16. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	163
II. 16.1. Értelmileg akadályozott.....	163
II. 16.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók intézményegységében az írásbeli beszámoltatások formái:.....	164
II. 17. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	164

II. 17.1. A kollégiumban:	164
II. 17.2. A napköziotthonban:	165
II.17.3. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása:	165
II. 18. A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei:.....	165
II. 18.1. Az tanulók tovább haladásának sajátosságai értelmi akadályozottságukból eredően a következő:.....	165
II. 19. Évfolyamisméltés:	166
II. 20. Napközi	166
II. 20. Boldog Iskola Program:.....	166
III. Fejlesztő Nevelés - Oktatás protokollja, rehabilitációs programja a	169
Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,.....	169
Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium intézményében.....	169
2024.	169
III. 1. Bevezetés.....	170
III. 2. A fejlesztő nevelés-oktatás programja.....	170
III. 2.1. Törvényi háttér	170
III. 2.2. A fejlesztő nevelés-oktatás	171
III. 2.3. A rehabilitációs pedagógiai program	171
III. 2.4. A tanulói jogviszony. A bekerülés feltételei	177
III. 2.5. A tanulói jogviszony megszűnése	177
III. 2.6. A továbbhaladás	177
III. 2.7. Átjárhatóság az iskola többi osztályába.....	178
III. 2.8. Csoportlétszám	178
III. 2.9. A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek.....	178
III. 2.10. A fejlesztő nevelés-oktatás feltételei.....	179
III. 3. Nevelési program	181
III. 3.1. Célok.....	181
III. 3.2. Feladatok.....	181

III. 3.3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei	182
A kommunikáció és az interakció elve:.....	182
A normalizáció és a participáció elve:.....	183
A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve:.....	183
A kooperáció és a tudatosság elve.....	184
A differenciálás és az individualizáció elve.....	184
III. 4. Fejlesztő program (Tanterv) a súlyosan halmozottan sérült tanulók részére	185
III. 4.1. Az oktatás tartalma AST koncepció alapján.	185
III. 4.2. A fejlesztés területei.....	186
Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése	203
IV.4.3. Foglalkozások (tantárgyak)	220
III. 4.4. Az oktatás-nevelés tematikája.....	226
III.. 5. Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke.....	230
III. 7. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS DOKUMENTUMAI ÉS ADMINISZTRÁCIÓJA	234
III. 8. Szakirodalmi források:	237
IV. Dr. Molnár István EGYMI Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatának Protokollja 2022.....	238
IV. 1. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló törvényi definíciója:.....	238
IV. 2. Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat feladata:	238
IV. 3. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló ellátási jogosultsága	238
IV. 4. Ennek alapján az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat ellátási körébe tartozó tanulók:	238
IV. 5. Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat szolgáltatási protokollja	239

IV. 6. Az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok kompetenciái, feladatkörei	240
IV. 7. Szolgáltatási protokoll	240
IV. 8. Órarend kialakítása	242
IV. 9. Adatlap	243
IV. 10. Fejlesztési terv	244
IV. 11. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap, küliv, betétív	246
IV. 12. Az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor feladatai	251
IV. 13. Az ellátás formája	253
IV. 14. Tevékenységeink	253
IV. 15. Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori ellátás jogszabályi háttere ..	253
IV. 16. Munkarend	253
IV. 17. Távollét	254
IV. 18. Önértékelés az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatban ...	254
IV. 19. Működési feltételek, protokoll hatálya, módosítása	255
V. DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY, ÓVODA,	265
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM	265
V. Kollégium	266
V. 1. A kollégium működésének alapidokumentumai	266
V. 2. Bevezetés	267
V. 3. Jövőkép	268
V. 4. Küldetésnyilatkozat	268
V. 5. Helyzetelemzés	269
V. 5.1. Tárgyi feltételek	269

V. 5.2. Személyi feltételek	269
V. 5.3. Tanulói összetétel	270
V. 6. A kollégiumi nevelés alapelve, céljai, feladatai.....	271
A kollégium hozzájárul a NAT szerint a nevelési-oktatási rendszer egészére kitűzött célok megvalósulásához, a meghatározott feladatok megoldásához, az ott megfogalmazott értékek alapján.....	271
V. 6.1. A kollégiumi nevelés főbb alapelvei:	271
V. 6.2. A kollégiumi nevelés célja.....	272
V. 7. A kollégiumi nevelés kiemelten kezelt feladatai	276
V. 8. A társadalmi beilleszkedés, integráció elősegítése érdekében kiemelten kezelt fejlesztési feladatok	281
V. 8.1. Énkép, önismeret, társas kultúra, szociális készségek fejlesztése.....	282
V. 8.2. A tanulási és gondolkodási kultúra fejlesztése	283
V. 8.3. Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése.....	284
V. 8.4. Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép kialakulásának segítése ...	286
V. 8.5. Egészséges életmód, környezettudatos magatartás kialakításának segítése	288
V. 8.6. Társadalmi, gazdálkodási jártasságok fejlesztése	289
V. 9. A Kollégium működése	290
V. 9.1. Intézményünk kollégiumi életének szervezése.....	290
V. 9.2. Kollégiumi napirendek	292
V. 9.3. Munkaszervezés	293
V. 9.4. A kollégium kapcsolatrendszere	293
V. 10. A kollégiumi tevékenység szerkezete	295
V. 10. Felkészítő foglalkozások	298
V. 10.1. Tanulási tevékenység	298
V. 10.2. Tanulási tevékenység formái:	298
V. 10.3. Munkatevékenység.....	301
V. 4. Szabadidős foglalkozások	316

V. 4.1. Egyetemes kultúra.....	316
V. 11. Hagyományok ápolása, teremtése intézményünk kollégiumában	321
V. 12. A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési rendszere	323
V. 12.1. A kollégiumi munka dokumentációi	323
V. 12.2. A kollégium ellenőrzési rendszere	324
V. 13. A kollégiumi nevelés értékelése	325
V. 13.1. A pedagógus nevelőmunkájának eredményessége, értékelése	325
V. 13.2. A gyerekek, tanulók értékelése	325
V. 14. A kollégium gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenysége	327
V. 15. Kötelező taneszközzjegyzék	328
VI. MELLÉKLET.....	335
VII. A Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai Programja nyilvánosságra hozatalának helyei:.....	357
VIII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	358
IX. NYILATKOZAT	359
X. Fenntartói Nyilatkozat.....	359

A Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, KollégimPedagógiai Programja az alábbi jogszabályokra épül:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok életpályájáról
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. éviLIII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023(VIII.31)Korm. rendelet
- A kormány 5/2020 (I.31) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI. 4) Korm. rendelet módosításáról
- A nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012(VIII.31) EMMI rendelet
- 277/1997 Kor.rendelet A pedagógusok továbbképzéséről, a pedagógus- szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásáról és kedvezményeiről.
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló1997.évi XXXI. törvény
- 2013. évi CCXXXII törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- A tanév rendjéről szóló mindenkori miniszteri rendelet
- Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997.(IX.3)NM rendelet
- Az iskola Pedagógiai programja az alábbi intézményi dokumentumokra épül:
 - Az iskola házirendje
 - Az iskola Szervezeti és működési szabályzata

I. Az iskola nevelési programja

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai eszközei és eljárásai

I. 1. Az intézmény alapvető céljai, feladatai:

Az intézmény alapvető nevelési-oktatói-képzési célja, hogy a közép súlyos értelmi fogyatékkal élő gyermek és tanulók, az autizmus spektrumzavarral rendelkező tanulók, a súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók, az enyhe értelmi fogyatékkal élő tanulók, valamint az integráltnan nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók, fiatalok lehetőségeit figyelembe véve:

- kibontakoztassa képességeiket és készségeiket,

- a kulcskompetenciák egyénre szabott fejlesztésével járuljon hozzá személyes boldogulásukhoz, a boldogságra való képesség fejlesztéséhez.
- tevékeny, harmonikus fejlődésükhöz, tegye képessé a tanulókat a társadalomba való minél teljesebb integrációra.

Az iskola képzési rendszere a kompetencia alapú oktatás megvalósítását tűzi ki célul, amelynek lényege a képességek és készségek fejlesztése, az alkalmazásképes tudás előtérbe helyezése.

Az intézmény szakmai közössége elkötelezett híve minden olyan eljárás, módszer, eszköz elsajátításának, bevezetésének, amely hatékonyan bizonyul a sérült gyermek fejlesztésében, oktatásában.

Az intézményben dolgozó szakemberek elkötelezettek a pozitív pszichológia alkalmazása iránt. A szakmai munka folyamatos fejlesztését, a pedagógusok és a szakmai munkát segítő szakemberek külső és belső képzéseken történő részvételükkel biztosítják.

Az intézmény alkalmazotti közösségének feladata a közvélemény alakítása minden lehetséges eszközzel a sérült ember elfogadása, segítése értékeinek megismerése érdekében.

Ennek módszerei egyrészt a tanulók minél gyakoribb részvétele többségi társadalmi rendezvényeken, másrészt a többségi társadalom tagjainak bevonása az intézményi életbe.

Ez megvalósulhat a szülőkkel, testvérekkel, más iskolák tanulóival, valamint más szervezetekkel és egyesületekkel közös szervezésű programokon.

I. 1.1. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:

A középsúlyos értelmi fogyatékkal élő gyermekek igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési-oktatási igények, szükségletek jelentkeznek. A fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. Mindezek konkrétan megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva

Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó fejlesztés, nevelés, képzés megvalósítása.

A tanulók egyéniségéhez igazodón törekszünk a boldogságra való képesség fejlesztésére, amellyel a harmonikus személyiség kialakulását segítjük.

A kommunikációs és szocializációs képességek hangsúlyozott fejlesztése járuljon hozzá az iskola befejezés utáni adott életközegben (ÉNO, szociális foglalkoztató, gondozóház, védőmunkahely, család...) való beilleszkedéshez, eredményes tevékenység végzéséhez.

Olyan iskolai életközeg biztosítása, melyben lehetővé válik a fogyatékkal élő gyermek pszichés és szomatikus harmóniájának megteremtése, önállóságra törekvésének maximális kibontakoztatása és támogatása.

Olyan praktikus ismeretek közvetítése, amely a mindennapi életben való eligazodásban segítséget nyújt.

A tanulók képességeik függvényében váljanak alkalmassá a rendszeres, egész napos foglalkoztatásra.

Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés megvalósítása.

A minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása. A tanulók képességek függvényében váljanak alkalmassá a rendszeres, egész napos foglalkoztatásra.

I. 1.2. Súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztésének céljai:

A súlyosan és halmozottan sérült tanulók intenzív, komplex fejlesztése iskolarendszerű képzési formában segítse a gyermekek egyéni képességeinek fejlődését, harmonikus személyiségük kibontakoztatását,

Mozgásos aktivitáson keresztül a környezet minél szélesebb tartalommal ismerje meg,

Sajátítsa el az önkifejezés módját, amely segítségével a lehető legsikeresebben valósuljon meg a társadalomba való beilleszkedés,

A speciális fejlesztés hatására javuljon életminőségük,

A családok szakmai megsegítése, tehermentesítése,

A nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

I. 1.3. Autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:

Az autista tanuló speciális szükségletének megfelelő fejlesztés biztosítása, amely a szociális készségek, a kommunikációs és kognitív területen megfigyelhető kölcsönösségből adódik

Az egyenetlen képességprofil, intelligencia szintjéhez társuló következményes sztereotip viselkedés csökkentése, társadalmilag elfogadott magatartás elsajátíttatása

A tanulók egyéni képességeik függvényében legyenek képesek szociális interakciós kapcsolatokban kooperálni, a kommunikációt szociális céllal használni.

I. 1.4. Tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének céljai:

„Emberséges, pozitív életszemléletű, önállóan élni tudó gyermekek nevelése, családi, derűs légkörben, előítéletmentesen”

A magyar gyógypedagógiai nevelés hagyományaira épülő, a Nemzeti Alaptanterv műveltségtermainak, elvárásainak megfelelő, a tanulók eltérő képességeit, egyéni adottságait, életkörülményeit figyelembe vevő nevelés- oktatás megvalósítása, az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályozottság, a fejlettség figyelembevételével.

Értelmi és más képességek fejlesztése kiscsoportos és egyéni formában

Differenciált, az egyéni képességekhez igazodó segítségnyújtás

Önismeret, reális énkép kialakítása annak érdekében, hogy megfelelő ön- és környezetellátó- és védő technikák birtokába juthassanak a környezettel való harmonikus együttélés, egészséges komfortérzet megteremtése céljából

Egészséges életszemlélet és életmód kialakítására nevelés

Eredményes tanulási technikák, módszerek elsajátítása, amelyek az iskola befejezésével is képessé teszik az információ befogadására, feldolgozására

A társadalmi beilleszkedéshez elengedhetetlen kommunikációt, információkezelést szolgáló kompetenciák kialakítása

A sérült funkciók korrigálása, pótlása, új funkciók kialakítása valamennyi területen és osztályfokon, az egész szervezet, személyiség egyensúlyba hozása.

Terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a tartós tanulási akadályozottságot, magatartási zavart mutató tanulók fejlesztésében

Megteremteni annak a feltételét, hogy eredményesen beilleszkedjenek a társadalomba, kritikával tudják fogadni az őket érő hatásokat.

Tanulóink felkészítése az alapvető tanulási képességek fejlesztése, az ismeretek megszerzése a továbbtanulás érdekében.

Olyan életvezetési, gyakorlati, praktikus technikák elsajátítása, amelyek biztosítani tudják az önálló életvitelt, a szabálykövető magatartást

Az általános emberi értékek, a zökkenőmentes társadalmi együttléthez szükséges normák elsajátítása, azokkal való azonosulás, együttműködési készségek kialakítása

I. 2. Gyógypedagógiai tevékenységünk alapelvei:

- A gyermek elfogadása.
- Az autizmus, az értelmi fogyatékoság nem betegség, hanem állapot. Ezért minden eszközzel segítenünk kell a gyermeket, hogy környezetét minél jobban megértse, kapcsolata a külvilággal sokrétű és harmonikus legyen.
- Egyéni bánásmód. A gyermek fejlesztésének, oktatásának módját a gyermek fejlettségi szintje, egyénisége, mentális állapota határozza meg.
- Rendszeres megfigyelés. A fejlesztés tartalmának, módjának meghatározását rendszeres megfigyelésnek kell megelőznie. Fontos a meglévő készségek alapos feltérképezése, mivel a gyermekre jellemző az egyenetlen tanulási profil.
- Fokozatosság, kis lépések. A kitűzött cél (pl.: tevékenységi forma, szokás kialakítása) apró lépésekre bontva valósítható meg.
- Változatos gyakorlás, variabilitás. A megtanult ismeretet, készséget sokféle helyzetben, a gyakorlatban kell alkalmazni.
- Többféle választási lehetőség.
- Rendszeresség, következetesség. A gyermek felé egységes elvárásokat közvetítsen a munkaközösség. A gyermek tájékozódása érdekében fontos az állandó környezet (személyi és tárgyi) és a napi tevékenységek szabályos váltakozása (napirend, hetirend).
- Együttműködés a családdal. A család és az iskola összehangolt munkája segíti a gyermek szocializációját.
- A gyógypedagógus szerepe. A gyógypedagógus olyan mértékben segíti a gyermeket, hogy annak képességei, készségei a leoptimalisabban fejlődjenek. (együtt dolgozik vele, mintát ad).

Koncentráció. Mivel a gyermek tapasztalatai szétesők, ezért a megtanulandó ismereteket minél több oldalról kell megmutatni, azok gyakorlati alkalmazására sok lehetőséget kell biztosítani.

I. 2.1. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének alapelvei és feladatai:

Humanista értékrend

Differenciált, individualizált képességfejlesztés. A gyermek saját adottságaihoz, képességeihez igazodó, egyéni fejlődési tempóját figyelembe vevő személyiségfejlesztő munka, differenciált foglalkozás.

A verbális tanulás nehézsége miatt a cselekvéses, gyakorlati (érzékletes, mozgásos, életorientált) tapasztalatszerzést helyezzük előtérbe az ismeretnyújtásnál, feldolgozásnál és alkalmazásnál.

A bevéséshez az átlagosnál több időt kell fordítani és sokat gyakoroltatni.

Az ismeretnyújtásnál a kis lépésekben haladás elvének kell prioritást biztosítani.

Praktikus ismeretek nyújtása, élethelyzetek begyakorlása, önellátás és cselekvőképesség, adaptív viselkedés kialakítása, a tárgyi és személyi környezet megismerése kiemelt kulcskompetenciaként jelenik meg.

A képzés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva kell elsajátíttatni minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak.

A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulásban és a munka tevékenységekben is megmutatkozik. Ezért fontos az alkalmazása a képzés minden területén.

A fejlesztés minden mozzanatára jellemző a kiegyensúlyozott, nyugodt, boldog légkör megteremtése, amelyben a taníthatóság fokozható és eredményes.

I. 2.2. A súlyosan és halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának alapelvei és feladatai:

A súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók számára biztosított iskolai fejlesztések vonatkozásában:

figyelembe kell vennünk a gyermekek szükségleteit annak érdekében, hogy minél jobb színvonalú életminőséget élhessenek.

az érintett családok mindennapi életének segítése, reális és objektív szükségleteinek elérésének segítése.

boldog, kiegyensúlyozott gyermek önmagához mért fejlődés elérése.

Az alapelvek

- Az alapszükségletek kielégítése
- Szükségletek jelzésének kialakítása
- Cselekvésbe ágyazottság
- Nevelés-oktatás és ápolás-gondozás szerves egységének fenntartása
- Intenzív testkontaktusra épülő személyes kapcsolat kialakítása, folyamatos fenntartása

Feladatok:

- Derűs, kiegyensúlyozott harmonikus légkör megteremtésével kölcsönös pozitív kontaktus kialakítása, aktív részvétel biztosítása a fejlesztésben.
- A testkontaktuson keresztül közvetített pozitív emocionális kapcsolat kialakításával meg kell teremteni a fejlődés feltételeit: biztonság, elfogadás, rugalmasság
- A gyermek egyéni képességeihez igazított kommunikációs értékű jelzésrendszer kialakítása.
- A pedagógiai fejlesztés folyamatába beépítve valósul meg a testápolás és az étkezés.
- Kötődés kialakítása a közvetlen környezet tárgyai és jelenségei és a gyermek között.
- Cselekvéses tanulás, komplex kommunikációs beágyazottság.
- Tevékenység tanulása apró lépésekre bontással.
- Közös végzett tevékenységtanulás, a tanuló egyéni igényéhez igazítva.
- Folyamatos motiváció biztosítása, a bekövetkező kellemes hatás érvényesítésével.

I. 2.3. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók nevelő-oktató munkájának pedagógiai alapelvei, értékei, céljai:

Az autizmussal élő gyermekek, tanulók autizmus specifikus ellátása egyetlen más fogyatékos típusra sem jellemző speciális megközelítést igényel, amely az egyén aktuális szükségleteire, állapotára épít, tartalmazza azokat a specifikus módszertani elemeket, amelyek bizonyítottan hatékonyak az autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, tanulók esetében függetlenül attól, hogy milyen értelmi képességekkel rendelkeznek.

Az egyéni különbségekből, sajátosságokból eredően a fejlesztés, módszerei és tartalma jelentősen eltérhet azoktól a módszerektől és tartalmaktól, amelyeket a többségi oktatási, nevelési rendszer számára a NAT és a különböző fogyatékos típusokra kiadott

kerettantervek meghatároznak. Az egyéni különbségek és szükségletek, illetve a csoportos oktatás, nevelés nehézségei miatt az autizmus spektrumzavarral élő tanulók autizmus specifikus oktatása, nevelése jellemzően egyéni felmérésre, egyéni tervezésre és egyéni fejlesztésre épül. A nevelési eszközökben, módszerekben hangsúlyt kap az egyéni bánásmód, az egyéni haladási ütem biztosítása. Különös gonddal figyelünk az egyéni adottságokra, hajlamokra, a gyerekek érdeklődésére. Megfelelő motivációkkal megerősítjük őket, a hiányosságokhoz pedig megadjuk a szükséges pedagógiai segítséget. Az emberi kapcsolatokban prioritást kap a megértő, elfogadó, megerősítő, toleráns szemléletmód.

Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók általános módszertani alapelvei:

Az iskolai fejlesztés minden esetben formális és informális felméréseken alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik.

A felmérések a szociális adaptáció színvonalára, a kommunikációs szintre, a meglévő kognitív képességekre, mentális korra vonatkoznak.

Az egyes képességterületek fejlesztése közvetlenül a felmért meglévő és kialakulóban lévő készségek azonosításán alapszik.

A felmérés során azonosított már meglévő készségek alapot jelentenek a további készségek kialakításához, így azok használatát folyamatosan el kell várni, a fejlődést rendszeres felméréssel követni kell.

Az egyes gyermeknek megfelelő motivációs rendszer létrehozása szükséges.

A gyermek felé irányuló minden kommunikációnak mindenkor igazodnia kell a gyermek mentális korához, beszédértésének valódi szintjéhez, és autisztikus nehézségeihez: mennyiségben, tartalmában, időzítésében, szóhasználatában, nyelvi komplexitásában, változatosságában, metakommunikációjában.

A szimbolikus gondolkodás sérülése miatt a gyermekek fejlesztése során a játéktárgyak mellett törekedni kell a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazására.

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni helyzetben történik napi rendszerességgel szervezve.

Az általánosítás nehézsége miatt fokozott jelentőségű, hogy az ismereteket valós élethelyzetekben sajátítsa el, illetve gyakorolja be a gyermek, és a már megtanult ismereteket minél több helyzetben tanulja alkalmazni.

Az iskolai fejlesztés során sérülés specifikus szociális, kommunikációs és kognitív fejlesztés áthatja az iskolában eltöltött idő minden részét.

I. 2.4. A tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének alapelvei:

Az tanulásban akadályozott tanulók gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/ vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak. Az enyhe értelmi fogyatékos (mentális sérülés) diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat. Pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, valamint más, nem intellektuális területeken jelentkező eltérések.

A SNI gyermeknek, tanulónak joga, hogy a különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A nevelésükhöz szükséges feltételek:

- a fogyatékos típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus foglalkoztatása
- speciális tanterv, tankönyv, segédletek
- a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározott fejlesztési javaslatok

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői:

A tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességet mutatnak, amelyek oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékossgal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki.

Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik:

- a téri tájékozódás
- a finommotorika
- a figyelemkoncentráció
- a bonyolultabb gondolkodási folyamatok

- a kommunikáció
- a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései.

Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációkban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

A kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és az SNI tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell, hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, a szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a valóságos énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez szükséges a folyamatos visszajelzés, a belső ellenőrzés erősítése, az önbizalom fejlesztése.

Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek, mint a munkavégzés alapvető feltételének kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a fizikai képzésre és a rendszeres testedzésre. Fontos a támogatás nyújtása a kortárs kapcsolatok, a konfliktuskezelés, a szabadidő hasznos eltöltésének témaköreiben. A tanulók családjával biztosítani kell az együttműködési lehetőségeket.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Kiemelt feladatunk az önálló életvezetésre való felkészítés, pozitív példák, helyes erkölcsi normák közvetítése, harmonikus családi életre nevelés. Központi szerepet játszik a másság elfogadása, segítő empátiás magatartás kialakítása. A szociális képességek fejlesztésével fejlesztjük a tanulók együttműködési, problémamegoldási képességeit. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók sikeres társadalmi integrációjához elengedhetetlen, hogy felelősségteljes döntések meghozatalára képessé váljanak fontos feladatunk az ehhez szükséges képességek támogatása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Nagyon fontos a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez elengedhetetlen a környezett adott szempontok szerinti megfigyelése, a következtetések közös levonása. A nevelési oktatási folyamat során fontos, hogy a tanulók személyes tapasztalataikon keresztül, cselekvésbe ágyazva sajátítsák el az ehhez szükséges ismereteket.

Pályaorientáció

Az eltérő képességű tanulók életkorához és lehetőségeihez képest, az iskolának feladata a munka világáról minél szélesebb körű képet nyújtani. A tanulók képességeinek és érdeklődésének megfelelően segíteni kell őket pályájuk kiválasztásában, és az ehhez kívánatos képességeket szükséges fejleszteni. Fókuszban a munkaerőpiacra történő sikeres belépés áll. A pályaválasztási folyamatba fontos a szülők, gondviselők aktív bevonása.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulók egyéni képességeiknek megfelelően képesek legyenek eligazodni a digitalizáció világában képesek legyenek a társadalmi érintkezést szolgáló információkat megtalálni, értelmezni, megalkotni és azokat közvetíteni. Az oktatási nevelési folyamat során a pedagógus fejleszti a tanulók digitális kompetenciáit változatos digitális eszközöket használ, valamint a tanulóknak sajátos képességeiknek megfelelően biztosítja a digitális eszközök használatát.

A tanulás tanítása

Fókuszban van az egyénre szabott motiválás, az egyéni képességeknek megfelelő változatos tanulási módok biztosítása. A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák fejlesztése

Az európai unió országai által megfogalmazott, a NAT-ban alapvető célként meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése az tanulásban akadályozott tanulók szegregált intézményben megvalósuló nevelési formáiban is fontos nevelési- oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

A tanulás kompetenciái

A hatékony önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. Az írás, olvasás, a számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen

az enyhén értelmi fogyatékos tanuló az önálló ismeretszerzésre. Tudjon segítséget, tanácsot, tájékoztatást kérni. Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

Lehetőséget kell biztosítani a tanuló számára, hogy változatos tanulási technikákat ismerjen meg ezáltal képes legyen saját tanulási stratégiájának kialakítására. Lehetőséget kell biztosítani a tanuló számára a metakogníció gyakorlására.

A kommunikációs kompetenciák, (Anyanyelvi és idegennyelvi kommunikáció)

Szemléleti és módszertani alapelv, hogy a tananyag –a tanítási tartalom –eszköz a tantárgy nevelési feladatainak megoldásában. Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett- alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszéd állapotának figyelembevételével) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a nyelvet funkcióinak (kifejező, ismertető, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Digitális kompetencia

Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabad idő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó gyakorlati ismeretszerzés és készségfejlesztés áll. Ezen kompetencia elsajátítása fontos továbbá az esélyegyenlőség megteremtése, valamint az önálló életvitel támogatási szempontjából is. Kiemelt feladat a biztonságos eszközhasználat, a digitális etika szabályainak ismerete, az online biztonság.

Matematikai, gondolkodási kompetencia

A matematikai kompetencia fejlesztése során elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), továbbá a funkcionális képességek (érzékelés,

észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet). A matematikai kompetencia birtokában az enyhén értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezze, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikus fel tudja használni a társadalmi lét különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a társadalmi lét során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a tényleges cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.

Feladat az egységes természettudományos világkép kialakítása, gyakorlati központú természettudományi műveltség elérése, hogy a hétköznapi élet során előforduló jelenségek körében a tanuló tájékozott legyen.

Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Fontos a tanulók reális énképének kialakítása, a szociális képességek fejlesztése ahhoz, hogy megfelelő társas kapcsolatokat tudjanak kialakítani és azokat tudják kialakítani. Fel kell készíteni a tanulókat arra, hogy megállják helyüket a különböző társadalmi szerepekben. Fel kell készíteni a tanulókat továbbá a közügyekben való aktív részvételre. A gazdálkodás, pénzhasználat, valamint a fogyasztás területeiről ismereteket kell szerezniük, egyéni képességeiket figyelembe véve. Éléményszerű tevékenységek biztosítása mellett a nevelő-oktató munka feladata a tanulók sikeres társadalmi integrációjának elősegítése.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tapasztalatszerzés folyamatában kiemelt szerepet játszik a minél több érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenység ezáltal a tanulóknál a nyitottság és a helyes értékítélet kialakulása. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében lényeges a motiváció felkeltése és fenntartása, hogy eredetiségüket, alkotókedvüket ki tudják bontakoztatni különböző területeken.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia

etenciához szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanítási- tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. Tudja fogadni mások segítségét. Tudjon segítséget kérni és adni. A társadalmi beilleszkedés fontos aspektusa a munkavégzésre való szocializálás, az önállóéletvezetés megalapozása, munkavállalói magatartás kialakítása.

I. 2.5. A nevelés-oktatás általános feladatai

- A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása, Gyakorlatorientált fejlesztés.
- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A szocializációs képességek kiemelt fejlesztése.
- A tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása.
- Az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- A képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.
- Egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére.
- Az épen maradt kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása (félévenként) a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró, vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben, az eredményes társadalmi integrációra való törekvés.
- Az elsajátított ismeretek készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

I. 3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka, eszköz- és eljárásrendszere:

Nevelési céljaink, kitűzött feladataink megvalósításakor az általános pedagógia nevelési módszereit alkalmazzuk, figyelembe véve neveltjeink sérülés specifikus jellemzőit, sajátos nevelési szükségleteiket.

Játékosság:

A játék nevelő-fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. A játék kiemelt jelentőségének az iskolai tevékenységben a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokban egyaránt meg kell mutatkoznia. A játék segít az énkép kialakulásában, a viselkedési normák bensővé válásában. Játékos keretben alakul ki a közösségi érzés, egymás segítésének tudata. A szerep- és szabályjátékok és konstrukciós játékok alkalmazása hozzájárul az alapvető pszichés funkciók fejlesztéséhez, a tanuláshoz szükséges készségek és képességek alakításához. A játék áthatja tanulóink egész iskolai életét.

Differenciálás:

A nevelés-oktatás folyamán egyéni képességekhez igazodó feladatokkal és értékeléssel alakítjuk ki a készségeket. Az értelmi fogyatékos tanuló személyiségfejlődését jelentősen befolyásolja a kommunikáció és beszédfejlődés, tanulási tempó, a megismerési funkciók késleltetettsége. Az egyénekenként is eltérő adottságok miatt fejlesztésükben személyre szabott, differenciált módszereket alkalmazunk.

Egyéni bánásmód

A tanuló egyéni haladási üteméhez igazított képességek fejlesztése. Különös gondot fordítva az egyéni adottságokra és a gyermek érdeklődésére. Az emberi kapcsolatokban prioritást kap a megértő, elfogadó, megerősítő, toleráns szemléletmód. A szélsőséges indulati reakciók, hetero- illetve autoagressziós megnyilvánulások megelőzése, mérséklése.

A gyermeket kapcsolatfelvételre ösztönözzük a tanulási és nevelési folyamatba való részvételhez.

Cselekvésbe ágyazott ismeret elsajátítás:

Tanulóink számára az ismeretek elsajátítását és rögzítését legjobban a gyakorlat segíti, ezért cselekvésbe ágyazottan, szemléletesen kell tanítani és gyakoroltatni.

Folyamatos gyakoroltatás, folyamatos megerősítés.

A régi és új ismereteket tematikusan és folyamatosan ismételni kell, ezzel is elősegítve a kompetenciák megszilárdulását.

A tanulási időn kívül szervezett programok által nevelési céljainkat valósítjuk meg /közösségi érzés, társas kapcsolatok, személyiség sokoldalú fejlesztése/;

Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;

Az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;

- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék- és hallásfejlesztéssel; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozása;
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvéssel; a tanulók egészséges terhelésével, érési folyamatuk követésével, személyre szóló, fejlesztő értékelésükkel;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;
- minden gyermek számára biztosítunk képességeinek, érdeklődésének illetve távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat;
- a tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele;
- személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a másággal elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására;
- az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül;
- a nevelési-oktatási eljárások pedagógiai eszközeit, módszereit a kooperatív technikákkal ötvözzük;
- tevékenykedtetésre épülő tanulásszervezés;
- témahét;
- valamely műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása;

- IKT, mint eszköz;
- a sajátos nevelési igényű tanulók esetében: sérülésspecifikus fejlesztés, egyéni haladás a nevelőtestület által elfogadott eszközök alkalmazásával.

I. 3.1. Eljárásaink az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatunk fejlesztő tevékenységében:

Az integráció, inklúzió segítése azzal, hogy olyan képességek és készségek fejlődését célozzuk meg amelyek a sikeres, a többségi iskolák fejlesztő oktató-nevelő munkájában eredményesen részt venni tudó tanulóvá váláshoz szükségesek. Gyógypedagógusaink a többségi iskolát, a tanulókat segítik jó gyakorlatokkal, szakmai segédanyagok biztosításával.

30

I. 4. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a tartalomhoz igazítjuk.

A módszer megválasztása igazodik a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez, és minden esetben törekszik a tanulóközpontú módszertan alkalmazására.

Figyelembe vesszük a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, kultúráját.

Módszereinket az adott helyzethez, szituációhoz igazítjuk, élünk a korszerű lehetőségekkel.

A tanulók egyediségéhez, sérüléséhez leginkább illő módszer-kombinációkat alkalmazunk, pl. kooperatív technikákat, drámapedagógiát.

A választott módszerek a sérült gyerekek személyiségéhez igazodva ösztönzik őt, s a pozitív megerősítést szolgálják.

A módszerek kiválasztásában figyelembe vesszük a tanulók sajátos nevelési igényét. Kiemelt szerepe van a tapasztalatszerzésnek, a cselekvésből kiinduló gondolkodásnak, a követendő minta adásának, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a szerepjátékoknak, a fejlesztő beszélgetéseknek, problémaközpontú tanításnak a tanítás-tanulás, a nevelés egész folyamatában.

Fontos a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása, az egymástól való tanulás elsajátítása.

Személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárásokat, módszereket alkalmazunk.

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. A tanulók fejlettségi szintjének meghatározása után végezzük a fejlesztést. Ehhez határozzuk meg az eszközt és a módszert.

Intézményünk érvényesíti az egységes alapokra épülő differenciálást

Együttműködő (kooperatív) tanulási technikák alkalmazása.

A tanuló tevékenységeinek önállóságának, kezdeményezésének, problémamegoldásainak és alkotó képességének középpontba helyezése különböző szervezeti formában – osztály, csoport, tanulópár, részben és teljesen egyéni oktatásban.

Sajátos tanulásszervezési technikák kidolgozása a tanulási, magatartási és egyéb problémákkal küzdő tanulók eredményes oktatása érdekében.

A tanulói aktivitás kibontakoztatásának elősegítése.

Biztosítjuk a tanulási esélyegyenlőséget.

A tanulók személyiségének megismerésével az eredményesség érdekében személyre szabott pedagógiai módszereket alkalmazunk.

Segítjük a sikeres tanulást a tanulási nehézségek feltárásával.

Az egyénhez igazodó fejlesztéssel alapozzuk meg a kulcskompetenciákat

Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelményeket, ellenőrzési- értékelési eljárásokat alkalmazunk.

Differenciálás a tanuló képességeihez igazodva, felzárkóztatunk, fejlesztünk

Az egységes alapokra helyezett differenciálás biztosítja iskolánkban a tanulói különbségekhez.

I. 5. A magatartás, a viselkedés, az attitűd formálás ösztönző módszerei:

A helyeslés, a biztatás, a dicséret, az elismerés szóban és írásban.

Irányultsága

- A szorgalom elismerése
- A pozitív magatartási formák megerősítése
- A tanuló kitartásának, akaratának elismerése (eredmények, versenyek, helyezések)
- A közösségért végzett munka értékeinek felmutatása

Formái

Szóbeli, írásbeli dicséret- szaktanártól, osztályfőnöktől, intézményvezetőtől – oklevél, jutalom (tárgyi, matrica, könyv stb., bábszínház, kirándulás)

I. 5.1. A tanulmányi munkára, a tanulói motívumokra ható ösztönző módszerek:

- helyeslés kifejezése szóban, írásban
- képi értékelő tábla osztályszinten
- elismerés kifejezése az osztály előtt, az iskolatársak, szülők előtt szóban és írásban
- dicséret az osztály, az iskolatársak előtt szóban és írásban

Formái:

- osztályfőnöki, szaktanári,
- intézményvezetői dicséret, tagintézmény-vezetői dicséret, intézményegység-vezetői dicséret: KRÉTA elektronikus felületre, bizonyítványba
- jutalom: tárgyi, könyv, oklevél

I. 6. A nevelő-oktató munka nemzetiségi ismeretekkel összefüggő feladatai:

Az intézmény tiszteletben tartja a más népek, nemzetiségek (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán) szabadságát és kultúráját, azonban nem látunk el nemzetiségi óvodai, illetve iskolai nevelésben résztvevő gyermeket, tanulót.

I. 7. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszainak célja, feladata, eljárásai:

- 1.) a) Alsó tagozat: 1-4. évfolyam
b) Felső tagozat: 5-8. évfolyam
- 2.) Középfokú oktatás: 9-12. évfolyam

A cél:

Elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a védő – irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató fejlesztés.

A készségfejlesztő iskola az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását nyújtó képzést folytat. A cél olyan ismeretek és készségek elsajátítása, amelyek elősegítik, hogy a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni, környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni, képességeikhez mérten munkavállalóvá válni.

I. 7.1. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:

33

Elvek:

- A kommunikáció és az interakció elve
- A normalizáció és a participáció elve
- A komplexitás, személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve
- A kooperáció és a tudatosság elve
- A differenciálás és az individualizáció elve.

Célok:

A fejlesztő nevelés – oktatás célja olyan fejlesztést nyújtani, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételére, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

- a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásának értelmes közlésként való felfogása,
- a tanuló és a pedagógus közti partneri kapcsolat kialakítása,
- cselekvéses tanulás és komplex kommunikációs beágyazottság,
- tevékenység tanulás kis lépésekben, segítséggel,
- megfelelő tanulási motiváció kialakulása,
- énkép, önismeret kialakulása, fejlődése,
- szociális kapcsolatok kiszélesítése,
- jó testi és lelki közérzet megteremtése,

- információs és kommunikációs technikák és használatuk elsajátításának biztosítása.

Feladatok:

Komplex gyógypedagógiai fejlesztés. Egyéni fejlesztési tervek alapján a sérült funkciók fejlesztése, épen maradt funkcióra alapozva, egyéni lehetőségeik szerint.

A fejlesztési területek:

- Kognitív funkciók fejlesztése, érzékelés- észlelés, bazális stimuláció
- Beszédfejlesztés, Kommunikáció (augmentatív kommunikáció jel és gesztusnyelv)
- Esztétikai nevelés.
- Érzelmi és szociális nevelés.
- Mozgásfejlesztés, Önkiszolgálás.

I. 7.2. Az autizmus spektrumzavarban érintett tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:

Az autizmus specifikus oktatás, nevelés során a tanulók aktivitásait (napirendjét, az ezen belüli tevékenységeket) a pedagógusok a gyermek, tanuló egyéni szükségletei, képességei, aktuális fejlettségi, szocializációs szintje alapján az adott nevelési, oktatási szintnek megfelelően személyre szabottan határozzák meg.

Ebből következik, hogy a tantárgyi tartalmak a napirendi tevékenységekbe foglalva jelenhetnek meg.

A nevelési oktatási célokat a tanulók szükségletei és a helyi igények határozzák meg.

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (például viselkedés) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és a tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása. A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához.

Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanulók képessé váljanak a családi életbe való beilleszkedésre.

A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.

Általános emberi értékek, társadalmi elvárások képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.

A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, számítógépes oktatás). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél.

Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

I. 7.3. A nevelés-oktatás általános feladatai

- A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása, gyakorlatorientált fejlesztés.
- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A szocializációs képességek kiemelt fejlesztése.
- A tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása.
- Az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- A képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.
- Egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére.
- Az épen maradt kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása (félévenként) a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmentből következő zavaró, vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben, az eredményes társadalmi integrációra való törekvés.
- Az elsajátított ismeretek készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

I. 7.4. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai:

1. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizualitás alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.
2. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során.
3. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossgal is küzdő gyermekek, akik nem, vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát.
4. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására.
5. A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

Fejlesztési területek:

Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók iskolai fejlesztését a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése, és a rugalmasabb viselkedésrepertoár kialakítása határozza meg. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai általában módosításokkal egyeznek meg a NAT-ban és a kerettantervekben rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A módosításokat a helyi tantervünkben és egyéni fejlesztési tervekben határozzuk meg a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejleszthetőségeinek megfelelően.

A fejlesztést minden gyermek esetében az első szakaszban kell kezdeni. Az egymásra épülő szakaszok időtartama előre nem határozható meg.

1.Első szakasz

Korai diagnózis esetén egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába.

Fő célja: a rehabilitáció.

Elemi adaptív viselkedés kialakítása:

Szociális/kommunikációs készségek célzott fejlesztése.

Az autizmusból és a társuló funkcionális akadályozottságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása.

A sztereotip, inadekvát viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve korrigálása.

Fogyatékoság specifikus környezet, eszközök és módszerek alkalmazása.

Augmentatív kommunikációs eszközök (nem kizárva például az olvasást) használatának tanítása napi rutinokban

Fejlesztési területek

- Kommunikáció/szociális viselkedés:
- Beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy alternatív kommunikáció használatának tanítása.
- Spontán és tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív kommunikációs eszközök (nem kizárva például az olvasást) használatának tanítása napi rutinokban.

Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

Kognitív fejlesztés:

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitás formák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és munkaeszközök célszerű alkalmazása).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.
- Viselkedésproblémák kezelése, viselkedésproblémák megelőzése.

- Alternatív viselkedések kialakítása.

2. Második szakasz

Célja:

Az elsajátított ismeretek bővítése változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek: (az előző szakasz fejlesztési területei bővülnek az alábbiakkal):

- Képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével.
- Szociális/kognitív/kommunikációs fejlesztés.
- Önellátás körének bővítése.
- Házimunka.
- Munkára, tanulásra nevelés megalapozása.

3. Harmadik szakasz

Cél:

A felnőttkorban egyénileg elérhető maximális szintű adaptáció, önállóság és munkavégző képesség megalapozása.

Fejlesztési területek: (az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal).

- Képességek szinten tartása, fejlesztése.
- Tantárgyi ismeretek.
- Önszervezés, önállóság, táguló szociális integráció.
- Munkára nevelés, pályaorientáció.
- A harmadik szakaszban a NAT minimális követelményei rugalmasan egyéni eltérésekkel alkalmazhatók. Ezekre szükség esetén hosszabb időt kell fordítani, az osztályfokok elkülönítésénél törekszünk a minél homogénebb csoportok kialakítására. A tananyagot az egyéni szükségletek szerint mennyiségileg és minőségileg módosítjuk és redukáljuk. A tananyag elsajátításához minden esetben speciális eszközök és módszerek szükségesek (szociális történetek, babzsák, Én-könyv).

I. 7.4.1. Fejlesztési területek, és a feladatok végrehajtásához felhasznált módszerek, eljárások:

Az alább ismertetésre kerülő fejlesztési területeket és az alkalmazott módszereket nem lehet élesen különválasztani, mivel a pszichés funkciók sem egymástól elszigetelten léteznek, cselekvésbe ágyazottak, összefonódnak.

Dolgokat cselekvő szituációkban mutatjuk meg, ahol fontos, hogy szerepeljenek valóságos tárgyak.

A fejlesztés folyamatába minden érzékszervet bekapcsolunk.

A tanulási folyamat együttműködés, együtt cselekvés.

A konkrét tények elemzése és az ítéletalkotás a pedagógus és a gyermek közös tevékenysége.

I. 8. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Célunk, a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőség minél teljesebb megvalósulásának, a személyiség kibontakoztatásának elősegítése.

Az egyéni képességek függvényében boldog, kiegyensúlyozott személyiség kialakulásának segítése.

I. 8.1. Értelmileg akadályozott és súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók részére:

Olyan tényleges célokat tűztünk ki, melyek segítséget adnak a társadalmilag hasznos, egyénileg tartalmas, konstruktív életvezetés kialakításához, képességek és készségek fejlődéséhez.

Nevelő-oktató munkánkban az esélyegyenlőséget, az egyes tanulók fejlettségi szintjét, adottságait, lehetőségeit, érdeklődését vesszük figyelembe. Az iskolai életmód szervezésében a gyermeki, serdülőkori és fiatalkori szükségletekre adekvát pedagógiai válasz kidolgozását tűztük ki célul.

Tiszteletben tartjuk a személyiség önállóságát, méltóságát, az individuális igényeket. Pedagógiai munkánk kihat a tanulók testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére.

A fejlesztési területeken olyan tartalmak kiválasztása szükséges, mely segíti a tanulók szociális beilleszkedését, a fogyatékkal által módosult személyiségüket úgy formálja, hogy képesek legyenek beilleszkedni a társadalomba.

Pedagógiai feladatok:

- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás
- Érzelmi biztonság megteremtése
- Kommunikációs képesség fejlesztése
- Énkép, önismeret, önértékelés fejlesztése
- Általános szomatikus állapot fejlesztése, testi és lelki egészség
- Feladattudat, kitartás fejlesztése
- Az identitás kialakulásának segítése
- Szociális értékrend és képességrendszer fejlesztése
- Attitűdök, normák kialakítása
- Alkotó- és befogadóképesség fejlesztése
- Társas kapcsolatok, nemiség, szexualitás, barátság, szerelem, családi élet, munkatársi kapcsolatok és a hozzájuk kapcsolódó érzelmek, normák megismerése.
- Szexuális tudatosság és önkontroll fejlesztése
- Feszültségek feldolgozásának elősegítése
- Demokráciára nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- Az élet tiszteletére, a család, a haza szeretetére nevelés.
- Kompetenciaélmény biztosítása

Rendkívül fontos az a környezet, az a minta, amely a sérült gyermeket születése óta körül veszi. A gyermekre ható külső tényezők a felfogó- és értelmezési készség akadályozottsága miatt erőteljesebben formálják a személyiséget.

Személyiségformálásban szerepet játszó legfontosabb tényezők:

- anya-gyerek kapcsolat, családi légkör harmóniája
- testvérek egymás közötti kapcsolata
- a környezet ingergazdagsága
- a közösség szerepe, baráti kapcsolatok kialakulása
- a pedagógus bánásmódja

- a megfelelő sikerélmény lehetősége, pozitív értékelés
- képességeinek megfelelő elvárások
- egyenrangú bánásmód
- önrendelkezés optimális szabadsága
- szexualitás kérdéseinek megfelelő kezelése
- a felnőtt élet színtereinek megismerése

Nevelési programunk fontos eleme, hogy tanulóink értelmi fejlesztésével párhuzamosan teljes személyiségének fejlesztését is segítsük. A pozitív jegyekre építve, a sérült elemeket kiküszöbölve, kell tanulóinkat harmonikus emberré formálni.

A szülőkkel való állandó és rendszeres kapcsolattartás fontos részét képezi személyiségfejlesztő munkánknak. Tanácsokkal, gyakorlati segítségadással látjuk el a szülőt, azzal a céllal, hogy gyermeke otthon is és az iskolában is egységes koncepció és követelményrendszer szerint nevelődjön.

I. 8.1.1. Készségfejlesztő iskola pedagógiai feladatai:

Valóságos énkép kialakítása: belső tulajdonságok elemzése, alakítása.

A munkavégzéshez szükséges kommunikáció, szociális készségek, közösségi magatartás fejlesztése.

Társas kapcsolatok, nemiség, szexualitás, barátság, szerelem, családi élet, munkatársi kapcsolatok és a hozzájuk kapcsolódó érzelmek, normák megismerése.

Az élet tiszteletére, a család, a haza szeretetére nevelés.

I. 8.1.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése:

Gyakorlati célból a társas viselkedési készségek szociális viselkedés szerint az autisztikus spektrumon elhelyezhető sokféle személyiségű és viselkedésű tanulók négy típusba sorolhatók:

Izolált típus:

Társas kapcsolatokat nem kezdeményező, a kezdeményezést, a társas helyzeteket kerüli, elutasítja, nem érti. Általában értelmi fogyatékos, gyakori a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai is. A legrosszabb prognózisú, legnehezebben tanítható alcsoport.

Passzív típus:

Szociálisan nem kezdeményező. A közeledést passzívan elfogadja, gyakran jól irányítható. A legjobban tanítható, legjobb prognózisú, a későbbi beilleszkedés lehetősége szempontjából is. Passzivitása, együttműködési készsége miatt nehéz észrevenni, amikor már nem követi a tananyagot, csak jelen van, illetve rugalmatlanul, formálisan „tanul”

Aktív, bizarr típus:

Szociálisan aktív. Viselkedése gyakran a helyzethez nem illő, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, a partner személyiségét, szándékát nem veszi tekintetbe, saját érdeklődési körbe tartozó témákra, kérdésekre szorítkozik.

42

Merev, formális típus:

Főként a serdülő- és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszéd szintű autisztikus személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek háttérében erős kompenzációs igyekezet áll. Az autizmus spektrumzavarral rendelkező gyermekek fejlődésük során többször is típust válhatnak.

I. 8.1.3. A tanulásban akadályozott gyermekek személyiségfejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok:

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak.

Az iskola legtágabban vett feladata:

A komplex személyiségfejlesztés, a sajátos nevelési igényű gyermek társadalmi integrációja, életre való felkészítése.

Feladata: valamennyi gyermeket eljuttatni képességeinek legmagasabb szintjére, s ehhez mindenféle többletszolgáltatást, segítséget személyre szabottan megadni számára.

A gyermeket testi – lelki egységben fejlesztjük, megpróbáljuk úgy végig vezetni az egyes szakaszokon, hogy a lehető legkevesebb kudarc érje.

Célja: A gyermek jól érezze magát az iskolában, hogy kedvteléssel élhesse itt az életét. Ennek érdekében feladatunk megteremteni a rendet, a nyugalmat, a biztonságot, az egészséges, tiszta,

barátságos és gyermekközpontú környezetet, az elismertséget a gyermekek számára. Elismerjük értékként a gyermek másságát, mindig feltételezzük fejlődő képességét, tanulási vágyát, személyiségének, jellemének pozitívumát.

Felelősségünk, hogy a lehető legalaposabban megismerjük őt, s folyamatosan kövessük nyomon fejlődését, s belőle előremutató következtetéseket vonjunk le, tapasztalatainkat dokumentáljuk, s szülőjét erről tájékoztassuk. Minden gyermek folyamatosan kapjon megerősítést pozitív értékeiben, hogy azok belsővé válhassanak, gondoskodjunk róla, hogy a szép, a követendő minták folyamatosan beépüljenek személyiségébe.

Szilárd értékrendet kell számukra közvetítenünk. Ezek az elvárások az egész iskolai nevelés minden területét folyamatosan hassák át, s csak akkor várhatjuk el a megfelelő eredményt.

A tanulók értelmi nevelése:

- értelmi képességek fejlesztése, gyógypedagógiai segítségnyújtás, differenciálás, képességfejlesztés;
- munkára nevelés: önellátás, környezet rendben tartása, kitartás, akarat, fejlesztése;
- a tanulók erkölcsi nevelése, az általános emberi értékek megismertetése, elfogadása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően;
- érzelmi nevelés: pozitív énkép kialakításának elősegítése, tolerancia fejlesztése;
- akarati nevelés: reális önértékelés segítése, kitartás, szorgalom fejlesztése;
- a tanulók közösségi (társas) kapcsolatokra felkészítő nevelése;
- önfejlesztés igényének felébresztése és táplálása;
- problémamegoldó képesség fejlesztése, konfliktushelyzetek kezelése;
- esztétikai és művészeti nevelés: szerteágazó lehetőség biztosítása kívánatos személyiségjegyek kialakulásának elősegítéséhez /báb, drámajáték, mozgásos és sportjátékok/;
- a temperamentum különbségének felhasználása a nevelőmunka során;
- az általános emberi értékek, erkölcsi normák elsajátítása;
- állampolgári nevelés: állampolgári és európai uniós jogok megismertetése, mérlegelő gondolkodás megalapozása;
- a kulcskompetenciák NAT által meghatározott rendszere járuljon hozzá a szükséges ismeretek, képességek és attitűdök közvetítésével a kritikus gondolkodás, a kreativitás,

kezdeményezőkéesség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal és az érzelmek kezelése elsajátításához;

Tanulás kompetenciái

- Kommunikációs kompetenciák (Anyanyelvi idegen nyelvi)
- Digitális kompetenciák
- Matematikai gondolkodási kompetencia
- Személyes és társas kapcsolati kompetencia
- Kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia
- differenciált feladatokkal, testreszabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására;
- a tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak;
- a tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában;
- tanórai keretben és azon kívül fejlesztjük a gyermekek digitális kompetenciáit
- a tantárgyak közti merev határrendszer csökkentésével megvalósítjuk a komplex személyiségfejlesztést;
- a tanítás-tanulás folyamatában alkotó jellegű feladatok alkalmazása.

I. 9. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az intézményünkben olyan teljes körű egészségfejlesztési folyamatot működtetünk, amely során a pedagógusok és a NOKS munkakörben lévő alkalmazottak a szülők bevonásával törekednek a gyermekek/tanulók egészségi állapotát kedvező irányba terelni.

Területei:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testmozgás,
- testi-lelki egészség fejlesztése, a viselkedési szokások pozitív irányú befolyásolása: káros szenvedélyek mellőzése, düh és indulatok kezelése, önismeret fejlesztése
- bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- személyi higiéne igényének kialakítása.

Az egészségfejlesztés – és annak egyik megvalósulási formája, a korszerű egészségnevelés – az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszer-biztonság megvalósítása.

Az egészségfejlesztési feladatok megoldása során az iskola:

minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást;

együttműködést alakít ki a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen;

egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal;

kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak;

olyan nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók „jól-létét” és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást;

törekszik arra, hogy segítse tanulóinak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösségek tagjainak egészségük megőrzését, együttműködik a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértsék, a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését.

I. 10. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

I. 10.1. Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT)

A NETFIT elsősorban diagnosztikai jelleggel méri és követi nyomon a tanulók fizikai fittségét, a köznevelési intézmények rendelkezésére bocsátott útmutató szerint [„Kézikönyv a Nemzeti

Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT) alkalmazásához”]. Célja az egészséghez szükséges fittségi állapot elérése, megőrzése, javítása (fejlesztése) a tanulók fizikai aktivitási szintjének növelésén keresztül.

A NETFIT a fizikai fittségi mérés során három tartalmi területet, azokhoz kapcsolódóan pedig négy fittségi profilt különböztet meg az alábbiak szerint.

A NETFIT tartalmi területei és a kapcsolódó fittségi profilok			
	Tartalmi területek	Fittségi profilok	Leírás
2.1.	A tanulók testösszetételére vonatkozó mérések – az antropometriai paraméterek mérése és a testösszetétel becslése	2.1.1. Testösszetétel és tápláltsági profil	A NETFIT testösszetétel és tápláltsági profilja tartalmazza a testtömeg és testmagasság értékekből számított testtömegindexet (BMI) és a testzsírszázalék értéket.
2.2.	A tanulók vázizomzatának fittségére vonatkozó (pálya)tesztek	2.2.1. Vázizomzat fittségi profil	A NETFIT tesztek közül a vázizomzat fittségével az ütemezett hasizom teszt, a törzsemelést teszt, az ütemezett fekvőtámasz teszt módosítás: Függés hajlított karral, a kézi szorítóerő mérés és a helyből távolugrás teszt foglalkozik.
		2.2.2. Hajlékonysági profil	A hajlékonysági teszt megbízható eredményekkel szolgál a térdhajlító izmok nyújthatóságáról.
2.3.	A tanulók aerob kapacitására vonatkozó (pálya) tesztek	2.3.1. Állóképességi profil	Az aerob fittségi profil a 20, vagy 15 méteres állóképességi ingafutás teszt eredménye alapján becsült aerob kapacitás minősítését tartalmazza, vagyis a légzőszervrendszer és a keringési rendszer állapotának, a szervezet oxigénszállító és

			oxigén-felhasználási mutatója	képességének
	Alternatív tesztek	Egyensúlyi teszt	SNI- Egymérföldes gyalogló teszt	

3. A tanulók testösszetételére és tápláltsági állapotára vonatkozó mérések típusai

3.1. Testtömeg mérése

3.2. Testmagasság mérése

3.3. BMI (az előző két érték alapján számítva)

3.4. Testsírszázalék mérése

4. A tanulók aerob kapacitására és vázizomzatának fittségére vonatkozó mérések, tesztek

	A	B
1.	Mérés megnevezése	Mérés célja
2.	Ütemezett hasizom teszt	Hasizomzat erejének és erő-állóképességének mérése.
3.	Törzsemelés teszt	A törzsfeszítő izmok erejének mérése.
4.	Ütemezett fekvőtámasz teszt	A felsőtest izomerejének és erő-állóképességének mérése
	A	B
5.	Kézi szorítóerő mérés	Az alkar izmainak maximális izometrikus erő kifejtő képességének mérése.
6.	Helyből távolugrás teszt	Alsó végtag dinamikus erő kifejtési képességének mérése.
7.	Hajlékonysági teszt	A térdhajlító izmok nyújthatóságának mérése.
8.	Állóképességi ingafutás teszt 15m, ill. 20 m.	Maximális oxigénfelvevő-képesség becslése.

I. 10.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A tanulók mozgásfejlődésével kapcsolatos megállapítások	Feladatok
<p>Az autisták mozgásfejlődése általában nem követi a normális fejlődésmenetet.</p> <p>Nagymozgásaik gyakran összerendezetlenek, sztereotípiák uralhatják.</p> <p>A mozgásfejlődés sokszor lassúbb, gyakran előfordulhat a spontán utánzás hiánya.</p> <p>Minőségi eltérés lehet a gyakran előforduló izomhypotónia.</p>	<p>Az egészséges mozgásfejlődés menetét követve a nagymozgások harmóniájának kialakítása.</p> <p>Mozgásos sztereotípiák enyhítése.</p> <p>A mozgáskedv felkeltése, a mozgással járó öröm érzékeltetése.</p> <p>Önbizalom, önismeret fejlesztése, a hiányosságok minél nagyobb mértékben történő pótlása.</p>

I. 10.2.1. Alkalmazott módszerek, eszközök:

Az egyéni fejlesztő program elkészítésekor rögzítjük a tanulók fizikai állapotát. A mozgástanítás a tanulók motoros és szenzomotoros képességeinek felmérése után a hiányosságok pótlására az éretlen idegrendszer érési funkcióinak beindítására, illetve a felzárkóztatással párhuzamosan a széleskörű alapozásra, valamint a szociális kapcsolatok célzott fejlesztésére irányul. Ezzel hiányt pótol, alapoz és kompenzál, így az észlelési, gondolkodási, valamint szociális funkciók javulásával pozitív transzferhatások, kialakulását vonja maga után.

A tanulók fizikai állapotának mérése a következő területeket foglalja magába:

- alapállóképesség szintje,
- globális állóképesség,
- gyorsasági erő,
- téri tájékozódó képesség,
- mozgás utánzásának képessége,
- reakció képesség,
- egyensúlyérzékelés,

- ritmusképesség,
- koordinációs képesség,
- laterális dominancia,
- testséma, testhatárok érzékelése

I. 10.3. Az értelmileg akadályozott tanulók egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatai:

- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Testi, lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- Bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás
- Személyi higiéné

Az egészséges életmódra nevelés, önkiszolgálás, illetve a munkatevékenységek tanórák során történő közvetlen megtapasztalására és tapasztalat szerzésére ad lehetőséget az Iskolakerti Alapozó Alapprogram III. üteme. „Iskola -Kezdő” pályázat segítségével megvalósuló kezdeményezésünk. 100 m² alapterületű iskolakertet hoztunk létre, melyben tanulóink megismerkednek a különböző növényekkel, zöldségekkel. Megfigyelik a fejlődés folyamatát, könnyen érthető kommunikációval vizuális megsegítéssel. Részt vesznek a gondozásba, növényápolásba a kerti szerszámokkal való munkafolyamatok elsajátításába. A megtermelt zöldségeket több érzékszerv bekapcsolásával közvetlenül kísérik figyelemmel, megízlelik, egyszerű ételeket készítenek belőle. A 2021/2022-es tanévtől bevezetésre került a kertpedagógiai program, melyben a tanulók képességeiknek megfelelően bekapcsolódnak.

I. 10.4. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók egészségnevelésével kapcsolatos megállapítások:

Gyermekeink nagy részére jellemző, hogy önkiszolgálási funkcióik alacsony szintűek, gyakran előfordulnak táplálkozási és üritési bizarrériák.

Hónapok, sokszor évek telnek el, mire egy-egy gyermek áttér a vegyes táplálkozásra, megbízhatóan szobatiszta lesz, nagyjából önállóan öltözködik és lehet vele közlekedni.

Az autista gyermekre jellemző, hogy az érzékelési-észlelési funkciók másképp működnek (pl. fájdalomküszöbük magasabb), kommunikációs képességük alacsony színvonalra miatt nem jelzik a fájdalmat, a fájdalom helyét. Ezért orvosi ellátásuk nehéz feladat.

I. 10.5. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai a tanulásban akadályozott tanulóknál:

Az egészségfejlesztés – és annak egyik megvalósulási formája, a korszerű egészségnevelés – az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszer-biztonság megvalósítása.

Az egészségfejlesztési feladatok:

Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíteni a tanulók és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.

Együttműködést alakítani ki a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.

Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosítása, ezekkel párhuzamosan együttműködni a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal.

Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.

Olyan nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók „jól-létét” és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrelépést.

Törekszik arra, hogy segítse tanulóinak, az iskola személyzetének, a családoknak, egészségük megőrzését, együttműködik a helyi közösségekkel e cél megvalósítása érdekében.

Az iskolai egészségfejlesztésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a

lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát megértsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s meghatározott tevékenységekben alapozódhassanak meg. Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk ismerete
- egészségi állapotunk ismerete
- a mozgás fontossága
- a közvetlen környezetünk rendben tartásának igénye
- időjárásnak megfelelő, tiszta, kényelmes ruházat biztosítása
- megfelelő napirend, életritmus kialakítása
- stressz mentes környezet kialakítására törekvés
- személyes komfortérzet, jó közérzet megteremtése
- helytelen szórakozási lehetőségek kerülése, életkornak megfelelő élmények nyújtása
- fertőzések, betegségek elkerülése, meglévő problémák orvoslása
- szülők tájékoztatása, segítségnyújtás az egészséges szemlélet kialakításához
- A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel a résztvevők között:
 - intézményvezető vagy megbízottja;
 - pedagógus;
 - iskolaorvos, védőnő;
 - iskolai szociális segítő
 - napközis és tanulószobai csoportok vezetői
 - kollégiumi nevelőtanárok

I. 10.5.1. Az egészségfejlesztés szinterei:

- tanórák (környezetismeret, osztályfőnöki, életvitel, biológia-egészségtan, rajz, természeti ismeretek)

- szabadidős tevékenységek (egészségnap szervezése, kerékpáros és gyalogtúrák, erdei iskola, kirándulások, táborozás, sportdélutánok)
- előadások
- családlátogatás

I. 105.2. Konkrét célok és feladatok:

- Az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása.
- Helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések feltárása.
- Legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megtanítása.
- Az egészségre káros szokások biológiai – élettani – pszichés összetevőinek megismertetése.
- Létminőség választáshoz szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása.
- A családi életre nevelés fejlesztése.
- Az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése.
- Tanulóink egyáltalán ne is kezdjenek el dohányozni.
- A családban fellelhető alkoholizmusra utaló jelek megismertetése.
- Az alkohol egészségkárosító hatásainak bemutatása.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség fejlesztése.
- A szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.
- Mindennapi testedzés biztosítása.
- Napközi és szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása.
- A káros szenvedélyek prevenciója

I. 10.5.3. Alkalmazott módszerek:

- Információközlés
- Amit a drogokról tudni kell a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő szinten
- Hiányos képek kiegészítése.
- Befejezetlen mondatok. „Az a rossz a dohányzásban...”
- Legrosszabb élményem (rajzok, történetek, fogalmazás)
- Szólások, közmondások gyűjtése, tanmesék

- Újságcikkek, képek, irodalmi alkotások, versek gyűjtése
- Filmek, TV – műsorok megtekintése, megbeszélése
- Tények és tévhit
- Élettani kísérletek (magok csíráztatása alkoholos oldatban, ill. füstben kátránytartalom kimutatása)
- Szituációs játékok, Vetélkedők
- Poszterek, plakátok, rajzok készítése
- Ötletbörze - Mit akarsz tudni? Előadások, Boldog órák

I. 10.5.4. Várható eredmények:

- Fokozatosan érjük el, hogy iskolánkban az egészségnevelési, egészségfejlesztési tartalmak oktatása rendszeres és folyamatos legyen.
- A tanulóknak legyen igénye egészséges környezet kialakítására.
- Sajátítsa el a legalapvetőbb egészségvédelmi ismereteket.
- A család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé.
- A gyermek törekedjen hagyományőrzésre és a viselkedési normák betartására.
- Intézményen belül lehetővé tesszük az egészséges életmód gyakorlását.
- Az egészségnevelési programok hatékonysága növekszik.
- A dohányzási szokások megváltozása (az első rágyújtás, kipróbálás idejének kitolása).
- A dohányzás egészségkárosító hatásának beláttatása.
- A tanulóink felismerik az alkoholizmus családon belüli jeleit.
- Felismerik az alkohol társadalomra gyakorolt káros hatásait (kötelességmulasztás, szétört családok, elveszett kreativitás stb.)
- Az alkohol fiatalkori kipróbálásának csökkenése, koreltolódása.
- A mindennapos testedzés igénye kialakul.
- Kialakult a szabadidő hasznos, tartalmas, értelmes eltöltésének igénye, elutasítja a kortársak, környezet negatív hatásait.

I. 11. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

I. 11.1. Az értelmileg akadályozott tanulók iskolájában:

Az intézményen belüli közösségfejlesztés a tanítási órán, a kollégiumi foglalkozások részeként, a napköziotthonos foglalkozások részeként, iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken és szakkörökön valósul meg.

Iskolánkban – tanulóink mentális állapota miatt – diákönkormányzat nem működik.

Az egymás iránti tolerancia, segítőkészség, a társas életben rejlő örömforrás, a csapatszellem, közös célok elérésén keresztül, közös élményekkel válik átélhetővé tanulóink számára, amely beépül az iskolai élet minden mozzanatába.

I. 11.2. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok tanulásban akadályozott tanulók számára:

Az iskolánkba kerülő tanulók rendkívül változatos személyiséggel rendelkeznek. Amikorra iskoláskorúvá válnak tanulóink, már számos kudarccal kell szembesülniük (sikertelen általános iskolai évek, óvodai problémák). Szüleik szintén nehezen élik meg gyermekeik fogyatékoságát: elutasítják, vagy túlgondoskodják őket. Mind ezek olyan másodlagos sérüléseket, gátlásokat, agresszivitást, zárkózottságot, túlfűtöttséget, elutasítást stb.) okoznak, amelyek nagymértékben gátolják a gyermeket a társaival való együttműködésben, a közösségi elvárások, szokások kialakulásában.

Az iskolába kerüléskor elsődleges teendő: elérni, hogy a gyermek jól érezze magát, szívesen jöjjön iskolába, tudjon a társak között elfogadhatóan élni, majd együttműködni velük.

Ennek érdekében a következő eljárásokat alkalmazzuk:

Beíratáskor bemutatjuk az iskolát, a leendő osztályfőnököt a szülőnek és a gyermeknek, elbeszélgetünk velük, igyekszünk megválaszolni felmerülő kérdéseiket, bizalmat próbálunk ébreszteni az iskola iránt.

Új tanulók esetén a családot meglátogatja az osztályfőnök, feltérképezi a gyermek családban elfoglalt helyét, a család nevelési attitűdjét, szociális helyzetét.

Az első tanítási napon személyes ajándékot kapnak az elsősök, s az újonnan bekerülők.

A beszoktatás időszakában megismerkednek az iskola épületével, dolgozóival, helyiségeivel.

Az osztályokban kialakítják a felelősi rendszert, megválasztják, megismerkednek a házirenddel a helyi szokásokkal.

Az első hetekben az osztályok megtervezik egész évre szóló közös programjukat, tágteret engedve a tanulók igényeinek, elképzeléseinek (közös főzések, játszótéri látogatások stb.) Igyekszünk úgy alakítani, hogy az iskola és az osztályok dekorációja tükrözze a gyerekek elképzelését, kövesse az aktualitásokat, élményszerű és sajátos legyen.

A falíújságon folyamatosan cserélődnek az iskola életéről szóló fotók, a gyerekek élményrajzai, és pályázatokra készült „alkotások”.

Az iskolai ünnepeket igyekszünk emlékezetessé, érzelmileg, esztétikailag maradandóvá tenni. Célunk: egy-egy ünnepségen minden osztály bemutkozzon valamilyen sajátos alkotással, szerepléssel, s ennek részesei lehessenek a szülők is. A közös készülődés fejleszti az alkalmazkodó képességet, az egymás iránti toleranciát, mindenkinek tekintettel lennie a másokra. Így érhető el, hogy figyelni tudjanak társaikra, örülni tudjanak egyéni és közös sikereiknek.

Ősszel, tavasszal rendbe tesszük az iskolánk környékét, az udvart, a zöldfelületet, a virágoskertet. Folyamatosan-felelősi rendszerben- gondozzák az iskolakertet, közösen készülnek, az osztályfőnök segítségével összegyűjtik az anyagokat, terméseket. Az osztályokban közösen megünneplik a gyerekek születés- és névnapját.

Ballagáskor a hetedik osztályosok búcsúzóul vendégül látják a nyolcadik osztályosokat, saját készítésű ajándékkal kedveskedve nekik.

I. 11.2.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

- Kapcsolatteremtő és kommunikációs képességek fejlesztése
- Korszerű kommunikációs alaphelyzetek nyújtása, a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás felismerése és adekvát cselekvés, végrehajtás elsajátítása.
- Szociális interakció fejlesztése
- Reális önértékelés elősegítése
- kontaktuskészség kialakítása és fejlesztése (utánzó-, imitációs-, szerep- és népi gyermekjátékokkal)
- Elemi szociális magatartásformák elsajátíttatása
- Az osztályközösség szabályainak megalkotása, azzal való azonosulás

- Egymás segítésére való nevelés
- Megfelelő neveltségi szint, kulturált viselkedés elsajátítása
- Tanulóink számára adódó szociális szerepek megismerése és az azokban jelentkező követendő viselkedés modellezése.
- Családi életre nevelés (szülők, testvérek szerepe, tisztelete)
- Baráti kapcsolatok ápolása
- Családi és társadalmi ünnepek
- Munkatársi kapcsolatok (együttműködés, irányítás elfogadása)
- Szexuális nevelés

I. 11.2.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

Célokot tűzünk ki, közös céljainkat együtt valósítjuk meg, átélve a közös munka és az együttlét örömeit.

Születés- és névnapok közös megünneplése

Közös programok (séták, kirándulások, szakkörök, múzeumi órák)

Iskolai ünnepekre, versenyekre való csoportos készülődés (karácsony, farsang, tanulmányi és sportversenyek)

Az iskola szakfeladata őszi tanulmányi kirándulásának megszervezése.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók és az autizmus spektrumzavarral élő tanulók verbális tanulás nehézsége miatt a gyakorlati (érzékeléses, mozgásos életorientált) tapasztalatszerzést kell előtérbe helyezni. Közvetlen tapasztalatszerzés és a cselekvésbe ágyazott ismeretelsajátítás vezet eredményre. Tanulóink 90 %-a szociális és kulturális hátrányokkal küzdő családokból érkeznek, ezért nem számíthatunk a családi programokról hozott élményekkel, ismeretekkel. A tanulmányi kirándulás osztályonként szorosan a tananyaghoz kapcsolódóan kerül megszervezésre.

I. 11.3. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

Mintát adunk a szabadidő hasznos eltöltésére. Az intézményen kívüli csoportfoglalkozások, kulturális programok és kirándulások alkalmával tanulóink nem csak egymással és pedagógusaikkal kerülnek kapcsolatba, hanem szembesülnek a többségi társadalom elvárásaihoz történő alkalmazkodás nehézségeivel is.

A nevelés külső színterein tanulóink gyakorolhatják a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, beilleszkedés kultúráját. Egymásnak segítséget nyújthatnak a felmerülő nehézségek megoldásában.

I. 12. Az iskolán kívüli, utazással járó programok szervezésének feladatai:

A tanórán kívüli kirándulás, tanulmányi kirándulással egybekötött programokon a résztvevők biztonságos utazása érdekében az alábbi óvintézkedéseket tesszük valamennyi tanulóink esetében:

A személyszállítással foglalkozó cégtől előzetesen nyilatkozatot kérünk arról, hogy a szolgáltatás személyi és tárgyi feltételei megfelelnek a hatályos jogszabályi előírásoknak, az érintett gépjármű megfelelő műszaki állapotban van, és rendelkezik az érvényes okmányokkal. Az intézmény vezetője számára minden esetben biztosítjuk a megfelelő információt az utazás helyszínéről, az utazásban résztvevő tanulókról és a kísérőkről. Pontos és teljes körű utas-lista, melyen szerepel a törvényes képviselők elérhetőségei is.

A tanulmányi kirándulás biztonságos megszervezéséhez biztosítjuk a megfelelő intézményünkkel jogviszonyba álló dolgozókból álló személyi feltételt.

Az utazás előtt beszerezzük a szülők/törvényes képviselők írásos nyilatkozatát arról, hogy engedélyezik a tanulók kiránduláson való részvételét, az utazását.

A többnapos tanulmányi és a külföldi iskolai kirándulások esetében a – külön jogszabályban meghatározott – felelősségbiztosítást kell kötni a szülőnek, az iskolának, vagy a szervezőnek, amelynek kedvezményezettje a tanuló.

I.13. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

Az autizmus spektrumzavarral élő tanulókkal kapcsolatos feladatok:

Autizmussal élő tanulóink a sérülés jellege miatt korlátozottan képesek a hagyományos értelemben vett közösségé szerveződni. A közösségi lét, mint általános emberi igény, nem vonatkoztatható automatikusan neveltjeinkre.

A gyermekek között rendkívül ritkák a spontán létrejövő baráti kapcsolatok, csoportos játékok, közös tevékenységek. A pedagógusok feladata a csoportos tevékenységek tervezése, szervezése, irányítása az egyes tanulók igényeinek, szociális és kommunikációs fejlettségének megfelelően.

Előre tervezett és egyénre szabott a szociális kapcsolatteremtéshez szükséges képességek fejlesztése is. A pedagógusok célzottan megfigyelik és bátorítják a gyermekek spontán kapcsolatteremtési kezdeményezéseit és tanítják a sikeres kapcsolatteremtéshez szükséges készségeket.

A hagyományos iskolai ünnepek, kirándulások, rendezvények gyakorisága, tartalma, köre mindig az egyes tanulócsoportok igényeihez igazodik.

Elsődleges szempont, hogy a közösségi programok ne terheljék pszichésen túl a gyerekeket.

I. 14. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

A nevelőtestület tagjaként dönt az intézmény dokumentumainak elfogadásáról, a tantestület képviselőjében eljáró pedagógus kiválasztásáról,

A pedagógiai program és a helyi tanterv által megfogalmazottak szerint tanított tantárgyakhoz tanmenetek készítése.

Közreműködik a munkaközösség munkatervének megalkotásában, programjainak megvalósításában.

A tanulók tudásszintjének felmérése után egyéni fejlesztési tervek készítése.

A tanítási órákra, rehabilitációs tanórákra való felkészülés.

Feladatlapok, szemléltető eszközök készítése.

Osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Közös használatú helyiségek, folyosók, aula dekorációjának évszak és ünnepi körök szerinti dekorációjának biztosítása.

A tantestület tagjaként véleményt alkot a tanulók dicséretének kezdeményezésében, fegyelmi ügyekben és osztályozó vizsgára bocsátása lehetőségében.

A tanulók írásbeli munkáinak javítása.

A tanulók munkájának rendszeres értékelése.

Az értelmileg akadályozott tanulók tanulmányi munkájának és személyiségfejlődésének mérése, értékelése.

A megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,

Szemléltető anyagok, felmérőlapok összeállítása,
Tehetséggondozás, illetve a tanulók egyéni fejlesztésével, felzárkóztatásával kapcsolatos feladatok,
Osztályozó vizsgák lebonyolítása.
Aktualitás szerint, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése.
Tanulók felkészítése tanulmányi versenyekre.
Aktualitás szerint, tanulmányi versenyek lebonyolítása.
Felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken.
Iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése.
Osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői feladatok ellátása.
Az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása.
Szülői értekezletek, fogadóórák megtartása.
Részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken.
Részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken.
A tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor.
Tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése.
Iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel.
Részvétel a munkaközösségi értekezleteken.
Tanítás nélküli munkanapon az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés.
Iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés.
Szertárrendezés, a leltárak és szaktantermek rendben tartása.
Osztályterem és folyosók rendben tartása és dekorációjának kialakítása.
Tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, integrációs tevékenység.
A tanulók személyiségének fejlesztése, egyéni bánásmód érvényesülése.
A tanulók nevelése-oktatása érdekében kezdeményezően együttműködik a pedagógustársaival, a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel.
Az osztályfőnököt az intézményvezető bízza meg, minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

I. 14.1. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Törekszik az osztályába járó tanulók minél alaposabb megismerésére, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart a szülőkkel.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: osztálynapló vezetése, ellenőrzése, év eleji, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Nyomon követi a szakértői bizottság által kiadott szakértői vélemény tartalmát és érvényességét.
- Javaslatot tesz rendkívüli vizsgálatra.
- Szükség esetén pedagógiai jellemzést készít hivatalos szervek kérésére.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő gyermek és ifjúságvédelmi feladatokra, veszélyeztetettség kialakulásának megelőzésében, feltárásában.
- Nyomon követi a tanulók iskolai mulasztását, a mulasztás okát, szükség esetén első jelzőrendszeri tagként kezdeményezi a tanuló egyéni érdeke szerinti eljárásokat.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, elmarasztalására .
- Nyílt napot tart a szülők számára.
- Osztálya valamennyi tanulójáról naprakész információval rendelkezik, a szülővel rendszeresen kapcsolatot ápol.

I. 14.2. A pedagógusok kiegészítő feladatai a tanulókkal való törődés területén:

Tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok, különös tekintettel az egyéni fejlesztésre.

Reggeli és óráközi ügyelet ellátása, felügyelet a tízórai, az ebédeltetés és az uzsonnáztatásnál. Iskolai kulturális és sportprogramok, közösségi rendezvények, témahetek szervezése, szakkörök vezetése.

Iskolai pályázatok megírásában, lebonyolításában való aktív részvétel.

Osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, közalkalmazotti tanács és intézményi tanács feladatainak ellátása, egyéb a munkatervben meghatározott feladatok ellátása, tankönyvrendelés, szakmai anyagok és eszközigények leadása az intézményben szokásos eljárásrend szerint.

Az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása, gondoskodás a gyermekek erkölcsi védelméről, testi épségének megóvásáról,

Részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,

Tudásmegosztások alkalmával jó gyakorlatainak bemutatása az intézmény nevelőtestülete, valamint a tankerület illetékességi területén működő nevelőtestületek számára.

I. 14.3. A pedagógusok szülőkkel való kapcsolattartással összefüggő feladatai:

- Ismerje meg a rábízott tanulók családi hátterét (családlátogatás, kapcsolattartás)
- Segítse a szülőt a gyermek iskolai életének megismerésében, közvetítse felé az iskola elvárásait, célkitűzéseit,
- Tájékoztassa a szülőt a gyermek iskolai előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról,
- Lehetőleg vonja be a szülőt a gyermek iskolai életébe (nyílt nap, ünnepek, rendezvények)
- A szülőktől kapott információk segítségével, arra építve tegye hatékonyabbá pedagógiai fejlesztő tevékenységét,
- Alakítsa, pozitív irányba befolyásolja a tanuló szüleinek szemléletét, világlátását, önérvényesítő képességét, segítse őket a reális helyzetfelismerésben, személyes életstratégia kialakításában.
- Segítse a szülőt a tanuló iskolán túli életútjának felkutatásában.

- Kövesse a tanuló életútját az iskolát befejező évet követő 5 évében, szervezzen osztálytalálkozót.
- Segítse a tanuló képességeihez legjobban illeszkedő középiskolai nevelésbe való bekapcsolódást.
- Ápoljon szoros szakmai kapcsolatot a tanított tanulók szüleivel a gyermek fejlődése érdekében.

I. 15. A pedagógusok feladatai az intézmény életében való részvételhez:

Kötelessége részt venni az iskolai rendezvényeken, ahol viselkedésben, öltözködésében (pl. ünnepelő ruha) követendő példát mutat a tanulók számára,

Köteles részt venni a csoportok, az osztályok életének megszervezésében, segíteni őket, hogy pozitív hatások ériék őket, és élményekben gazdagodjanak,

Aktívan vegyen részt a nevelőtestület, a munkaközösség munkájában, az általuk meghozott döntések végrehajtásában,

Lássa el mindazokat a feladatokat, amellyel felettesei megbízzák őt,

Iskolán kívül méltóképpen képviselje intézményét,

A pedagógus kötelessége, hogy tudását rendszeresen megújítsa, új ismereteket sajátítson el, továbbképzéseken vegyen részt.

I. 16. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

I. 16.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

Tanulóink értelmi képességeinek sérültsége nem zárja ki azt, hogy harmonikus személyiségfejlődésük érdekében, ne ragadnánk meg azokat a lehetőségeket, melyek a bennük meglévő képességek, tehetségük kibontakoztatását szolgálják.

Tanulóink tehetségét megfigyelhetjük:

- oktató munka során
- sporttevékenységben
- kézműves foglalkozásokon
- művészeti tevékenységen keresztül.
- kollégiumi, napköziotthoni foglalkozáson

Tehetséggondozási lehetőségek:

Tanórákon történő differenciált tanulásszervezéssel. Rehabilitációs rehabilitációs tanórák törvényben meghatározott arányban

Tanórán kívüli lehetőségek:

- Szakköri foglalkozások
- Kézműves tevékenységek,
- Képzőművészeti foglalkozások, órák,
- Tánc, és sporttevékenységi körökben, versenyekre való felkészítések.
- Tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott tanulók ÉFOÉSZ által szervezett sport tevékenységebe való bekapcsolódás.
- Tanulóink kiállításokon, ünnepélyeken, és sportvetélkedőkön bizonyíthatják tehetségüket, felkészültségüket.

A tehetséggondozás eredményeit iskolai és iskolák közötti versenyeken, fesztiválokon tudjuk megmutatni, ami fontos motivációs lehetőség is.

I. 16.2. Tehetséggondozás lehetőségeinek szinterei:

Értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását ellátó általános iskolák Koncz Dezső Tanulmányi Országos Komplex Tanulmányi Versenye.

A tanulásban akadályozott tanulók nevelését, oktatását ellátó általános iskolák tanulóinak Országos Komplex Tanulmányi Versenye.

- Szépíró verseny
- Szavaló verseny
- Úszóverseny
- Atlétika verseny
- Sor és játékos csapatversenyek
- Tollaslabda verseny
- Labdarúgó bajnokság

- Forrest futás
- Kapkodd a lábad sport és váltóverseny
- Művészeti versenyek (rajz, népművészet, egyéb)

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatására, versenyekre való felkészítésére a pedagógusok szervezeten, illetve egyéni konzultáció keretein belül lehetőséget, támogatást nyújtanak.

A tehetséggondozás elszakíthatatlan részét képezi a színvonalas oktatásnak.

A tehetséggondozás céljai intézményünkben:

- minden diákunk tehetségének felismerése és felkarolása,
- tehetségfejlesztés, eredményes verseny-előkészítés,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása,

A tehetséggondozás feladatai intézményünkben:

- egyéni és kiscsoportos tehetséggondozó órák, verseny-előkészítő foglalkozások,
- sikeres eredményes ismeretelsajátítás, önmaga képességeire alapozva;
- önálló ismeretszerzés igényének felkeltése, egyéni érdeklődés kielégítése;
- feltételek megteremtése a kiemelkedő képességek kibontakoztatásához /kreatív, motoros, kommunikációs képességek fejlesztése/;
- tanórákon a differenciált bánásmód alkalmazása;
- felkészítés versenyekre, kiállítások látogatása;
- tanórai foglalkozásokon kívül önkifejezési lehetőségek megteremtése /pl. képzőművészeti szakkör, sporttevékenység/;
- tanórai differenciálás valamennyi tantárgy esetében,
- tankönyveken kívül más könyvek, lexikonok használatának biztosítása,
- az iskolai könyvgyűjtemény, valamint az iskola egyéb eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- fontos a tehetséges sajátos nevelési igényű tanulók célirányos fejlesztése
- (például: mozgás, tánc, kézügyesség stb.).

I. 16.3. Tehetséggondozás lehetőségei az autizmusban élő tanulók intézményegységében.

Az autista tanulók egyes esetekben mutathatnak olyan képességeket, amelyek kiemelkedők. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel nem segítenénk a felnőttkori adaptációt.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű:

Meg kell próbálni a jó képességeket, a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, speciális érdeklődést a gyermek motiválására használni.

Segítenünk kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmentesség sajátosságait, így érhető el, hogy a családok reálisan célokat tűzzenek ki gyermekük jövőjével kapcsolatban.

I. 17. Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció általános céljai és feladatai intézményünkben:

Tanulóink esetében az iskola kezdésekor és a későbbiekben is jelentős egyéni különbségek állnak fenn. Ezek az eltérések elsősorban a tanulási képesség minőségében mutatkoznak meg. A környezetből érkező információk felfogása, feldolgozása és a közben végbemenő önreflexiós folyamat, különböző mértékben gátolt, sérült.

Az egyéni vagy kiscsoportos fejlesztés pedagógiai célja

A zavarokat, akadályokat a gyermek állapotától függően csökkentse, esetenként megszüntesse. Fejlessze az alapképességeket, biztosítsa a hiányosságok pótlását és a tantervi követelményekhez való felzárkóztatást.

Felzárkóztatást segítő lehetőségek egyrészt tanórákon, másrészt tanórán kívül valósulnak meg. A rehabilitációs és fejlesztési tevékenység tervezését egy egyéni pedagógiai felméréssel kezdjük. Az aktuális mérési eredmény jelzi a képességek szintjét, segíti a pedagógust a fejlesztéshez szükséges eszközök, módszerek kiválasztásában, az egyéni fejlesztési terv kidolgozásában, megvalósításában. A fejlesztés általában komplex jellegű, kapcsolódhat tantárgybeli ismerethez, mint olvasás, írás, számolás, környezetismeret, de mindenképp

képességek, részképességek - mint pl.: mozgás, ritmus, figyelem, észlelés, emlékezet, logikai gondolkodás, manualitás fejlesztése.

A feladatok igazodnak a tanulók életkorához és fejlettségi szintjéhez. Az iskolai fejlesztéséhez szervesen kapcsolódva csökkentik a fogyatékból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítik a szociális érést. Tanórán belüli differenciált feladatcsomaggal, kisebb lépésekkel történik a felzárkóztatás. Ez a munka azonban – 9-13 fős osztálylétszám mellett – csak akkor lehet eredményes, ha a csoportban gyógypedagógiai asszisztens is segíti a munkát. A délelőtti oktatás szerves folytatása a délutáni rehabilitációs program, amely terápiákat és egyéni rehabilitációs (korrekciós) órákat foglal magában.

A kötelező oktatás/fejlesztés minden szakaszában folyamatosan jelen van a rehabilitáció és rehabilitáció, amely elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósítható meg. Az iskolai fejlesztéshez, tanórai foglalkozásokhoz szervesen kapcsolódva, jelentősen csökkentse a fogyatékból eredő szomatikus és pszichés, kommunikációs hátrányokat, elősegítse a szociális érést.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek tervezését megelőzi a pedagógiai diagnózis elkészítése.

A folyamatos diagnosztizálás elősegíti a fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálását, az egyéni fejlesztési terv kidolgozását.

Módszertanilag:

Intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, kognitív és viselkedésterápia.

Tartalmilag:

A hiányzó készségek, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való kezelése.

I. 17.1. Értelmileg akadályozott tanulók

Az értelmileg akadályozott tanulók rehabilitációs és rehabilitációs célú foglalkozásain, a különböző károsodásból eredő, nagyfokú lemaradást kell csökkenteni, és az egész személyiség fejlesztését kell megvalósítani.

Az értelmileg akadályozott fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

A fogyatékból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola sajátos nevelési igényű tanulóira irányuló helyi tantervnek részeként működnek.

Megjelenhetnek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli programokba is.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további – másodlagos – tünetek megjelenését. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud, vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Szervezése: osztályonként, minden osztályfokon, a ráutaltság arányában kiscsoportos formában, vagy egyéni fejlesztés formájában (osztályonként tömbösíthető, átcsoportosítható).

Az alsó tagozatban 1 – 4 osztály

Kiemelt célja:

A megismerő képesség, (az emlékezet, a figyelem fejlesztése, az észlelés és a gondolkodási képességek fejlesztése)

- az emlékezet,
- a figyelem fejlesztése,
- az észlelés – kép alkotás folyamatain keresztül,
- a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése.

Fejlesztési feladat:

A pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek, jelentések felismerése, megnevezése, felsorolása.

Összehasonlítás:

Tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alak-forma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek több szempontú összehasonlítása stb.

Differenciálás:

Tárgyak, személyek, jelenségek, mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján, a jellemző jegyek említésével.

Megkülönböztetés

A minőség és mennyiség alapján, rendezés pl. nagyság, szín, színárnyalat, mozgás szerint stb.

A gondolkodási funkciók

Az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését. Az emlékezet személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, cselekedetekre, cselekvésekre, történésre visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység felidézése stb.

Figyelem képességének fejlesztése:

Egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása egymás után, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése

A testvázlat kiépítése, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, a testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése stb.

Finommozgás fejlesztése,

Vizuomotoros koordináció kialakítása, nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlatok, ügyességi gyakorlatok stb.

Mozgás kivitelezés

Tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség alakítása:

Térbeli hely és helyzet felismerése, megnevezése – fent – lent, elől-hátul- középen stb. Térbeli helyzetek megfogalmazása – relációs szókincs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás:

Történésekre, cselekvésekre visszaemlékezni – időpont (mikor?), időköz (mettől-meddig?), az idő ritmusa, a természet ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok megfigyelése stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése:

A beszédindíték, a beszédkedv fokozása, ösztönzés a kommunikációra. A beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal, mint: a tagolt beszéd, a helyes légzés, a toldalékok pontos, tiszta ejtése, a szünettartás.

A fonematikus hallás fejlesztése

A beszédhelyzethez alkalmazkodó hangerő, hanglejtés, a beszédtempó és ritmus megtanításával, gyakorlásával.

A szókincs kialakítása, gyarapítása, aktivizálása.

A tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezések, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe.

Az olvasás-írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai:

Az olvasás irányának gyakorlása, sortartás, sorváltás, magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint), mássalhangzók megkülönböztetése (zöngés, zöngétlen, betű felismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok stb.) Írásmozgás fejlesztése: ceruzafogás, görcsös, szaggatott, lassú írásmozgás korrekciója, írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása, a fonematikus írás hibái, a hangok, betűk közötti asszociáció megerősítése stb.

Szociális képességek fejlesztése:

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

Felső tagozat: 5 - 8 osztály

Ebben a pedagógiai szakaszban az első szakaszban felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást. A felsoroltakon túl a rehabilitáció, a rehabilitáció kiemelt területe és feladata a gondolkodási képességek, tanulási képességek, kommunikációs készség fejlesztése.

Gondolkodási képességek fejlesztése:

Feladat: az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges – megegyező, eltérő – jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerben (az általános, a különös, a fölé- és mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás stb.)

Tanulási képességek fejlesztése:

Feladat: a szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás idején – zavaró ingerek kiszűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladat:

Az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, valóságos nyelvi készségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban.

A nyelvi megnyilatkozások tartalmi, - formai alakítása, gyakorlati információ közlések szóban, írásban.

Szövegértelmezés az olvasottak alapján, szövegalkotás szóban, írásban. Grammatikai gyakorlatok.

Helyesírási hibák elemzése, ok feltárás, (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer stb. Ebben a pedagógiai szakaszban a fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat – és munkavégzést.

A társadalmi beilleszkedés érdekeiben fontos feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő és – feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi szerepekre, az önálló életvezetésre.

A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrektív célú fejlesztéshez. A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, a rendszerezési, a kommunikációs képesség fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, a szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, beilleszkedésre.

I. 17.2. Pedagógiai és egészségügyi habilitáció az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál:

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődési fokok nem épülnek egymásra. Az egyes fejlődési területek között szakadékszerű különbségek lehetnek. A deviáns fejlődésmenet kompenzálására inadaptív kognitív stratégiák, viselkedésformák alakulnak ki, melyeket terápiás és oktatási módszerekkel megelőzhetők, ill. korrigálhatók. Támaszkodni kell a meglévő ép, vagy kiemelkedő képességekre, de a fejlődési egyenetlenség csökkentése elsőbbséget kap a szigetyszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben.

A tanulók habilitációjának alapja a gyermek képességeinek pontos felmérése, és az ez alapján elkészített egyéni fejlesztési program.

Céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, esetenként kiscsoportos formában valósíthatók meg.

A foglalkozások célja nem a tanórai tananyag átisméltése - a meglévő képességelőnyökre építve - az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Módszertanilag:

Az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív- és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag:

A fogyatékos készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való rehabilitációs és rehabilitációs célú kezelését, fejlesztését soroljuk ide, a következő területeken:

- Elemi szociális- kommunikációs készségek.
- Viselkedésproblémák,
- Figyelem, utánzás, kognitív készségek, énkép, önismeret
- Nagy és finommozgások, testtartás korrigálása.
- Elmaradt pszichoszomatikus elemei funkciók.
- Lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása.
- Szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása.
- A halmozottan fogyatékos autista tanulók speciális ellátása.
- A pedagógiai célú rehabilitációra való törekvés beépül valamennyi tantárgy anyagában, átszövi az egész napos pedagógiai tevékenységet.

I. 17.2.1. Tanórán kívüli tevékenységek az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál:

A tanulók számára a strukturált foglalkozások jelentik a szükségleteiknek megfelelő ellátást. A szervezési formák közül - a személyi feltételektől függően – az egyéni foglalkozások lehető legnagyobb arányára kell törekedni. Az egyéni tervek összeállításánál a pedagógusok döntenek arról, hogy mely tanórán kívüli tevékenységben vesznek részt a tanulók.

Úszás, torna: a mozgáson keresztül fejlesztik a gyermek kommunikációját és a szociális interakciót. Pozitív hatást fejt ki a gyermek egész személyiségére.

Szervezési formája: testnevelés óra keretében valósul meg a 6. osztályban a tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók részére.

Műhelymunka: korlátozott verbális kommunikációjuk miatt az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésében a manuális tevékenységek nagy hangsúlyt kapnak. A műhelymunkák (kreatív foglalkozások) célja ezért elsősorban a praktikus ismeretek, készségek fejlesztése. A foglalkozások tartalma, anyaga: festés, agyagozás, gyöngyfüzés, varrás, szövés, tankonyhai munkák. Szervezési módja: egyéni és kiscsoportos foglalkozás.

Zenei interakció: a zene örömforrás, jutalomértékű szorongásoldó. A terápia hatékony eszköz a szociális interakciók, kommunikáció fejlesztésében. (lásd a zenei interakció című fejezet)
Szervezési módja: egyéni és kiscsoportos foglalkozás.

Társas viselkedés fejlesztése: a csoportos játék, közös tanulás, kézimunka célja a társas helyzetek gyakorlását, a részvétel szabályainak megtanulását elősegíteni. Szervezési módja: kiscsoportos foglalkozás.

I. 17.3. Tanulásban akadályozott tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitációja

Az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók részére az iskola kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat szervez. A tanuló anyai pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

Célja: az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek szocializációja, eredményes társadalmi integrációja. A fogyatékból eredő hátrányok csökkentését segítő programok a tanterv részeként működnek, beépülnek a tanórákba és a tanórán kívüli programokba.

3 hónapos megfigyelési időszak után a gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít, melyet a tanuló sajátos nevelési igényeire épül és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja. A megvalósításban részt vevő valamennyi közreműködővel együtt valósítja meg annak tartalmát:

- a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korigálására, kompenzálására,
- az eszköztudás fejlesztésére,
- a felzárkóztatásra,

- a tanulási technikák elsajátítására,
- a szociális képességek fejlesztésére,
- az önálló életvezetésre irányul
- Lényeges eleme a folyamatos és szakaszos pedagógiai diagnosztizálás.
- Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további, másodlagos tünetek kialakulását.

A rehabilitációs, fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Kötelező elem: a tanuló kontroll - vizsgálata időpontjának számon tartása, a vizsgálat javaslatainak az egyéni fejlesztési tervbe történő beépítése.

I. 17.3.1.A gyógypedagógiai nevelés egészét átható rehabilitációs, fejlesztő nevelés célja:

Az enyhén értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

Hátrányok csökkentése, kompenzálása. A sérült hiányzó funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése. Rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása. A kiemelkedő képességek fejlesztése. A fogyatékból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola sajátos nevelési igényű tanulóira irányuló helyi tantervének részeként működnek.

Megjelenhetnek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli programokba is.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg. A rehabilitációs, fejlesztő nevelés lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további –

másodlagos – tünetek megjelenését. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud, vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Szervezése:

Osztályonként, minden osztályfokon, a ráutaltság arányában kiscsoportos formában, vagy egyéni fejlesztés formájában (osztályonként tömbösíthető, átcsoportosítható).

Az alsó tagozatban 1 – 4 osztály

Kiemelt célja:

- a megismerő képesség, (az emlékezet, a figyelem fejlesztése, az észlelés és a gondolkodási képességek fejlesztése)
- az emlékezet,
- a figyelem fejlesztése,
- az észlelés – kép alkotás folyamatain keresztül,
- a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése.

Fejlesztési feladat:

A pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek, jelentések felismerése, megnevezése, felsorolása

Összehasonlítás:

Tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alak-forma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek több szempontú összehasonlítása stb.

Differenciálás:

Tárgyak, személyek, jelenségek, mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján, a jellemző jegyek említésével.

Megkülönböztetés

A minőség és mennyiség alapján, rendezés pl. nagyság, szín, színárnyalat, mozgás szerint stb.

A gondolkodási funkciók

Az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését. Az emlékezet személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, cselekedetekre, cselekvésekre, történésre visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység felidézése stb.

Figyelem képességének fejlesztése:

Egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása egymás után, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése

A testvázlat kiépítése, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, a testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése stb.

Finommozgás fejlesztése,

Vizuomotoros koordináció kialakítása, nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlatok, ügyességi gyakorlatok stb.

Mozgás kivitelezés

Tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség alakítása:

Térbeli hely és helyzet felismerése, megnevezése – fent – lent, elől-hátul- közepén stb. Térbeli helyzetek megfogalmazása – relációs szókinccs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás:

Történekekre, cselekvésekre visszaemlékezni – időpont (mikor?), időköz (megtől-meddig?), az idő ritmusa, a természet ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok.

Kommunikációs képességek fejlesztése:

A beszédindíték, a beszédkedv fokozása, ösztönzés a kommunikációra. A beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal, mint: a tagolt beszéd, a helyes légzés, a toldalékok pontos, tiszta ejtése, a szünettartás.

77

A fonematikus hallás fejlesztése

A beszédhelyzethez alkalmazkodó hangerő, hanglejtés, a beszédtempó és ritmus megtanításával, gyakorlásával.

A szókincs kialakítása, gyarapítása, aktivizálása.

A tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezések, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe.

Az olvasás-írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai:

Az olvasás irányának gyakorlása, sortartás, sorváltás, magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint), mássalhangzók megkülönböztetése (zöngés, zöngétlen, betű felismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok stb.) Írásmozgás fejlesztése: ceruzafogás, görcsös, szaggatott, lassú írásmozgás korrekciója, írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása, a fonematikus írás hibái, a hangok, betűk közötti asszociáció megerősítése stb.

Szociális képességek fejlesztése:

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

Felső tagozat: 5 - 8 osztály

Ebben a pedagógiai szakaszban az első szakaszban felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást. A felsoroltakon túl a rehabilitáció, a rehabilitáció kiemelt területe és feladata a gondolkodási képességek, tanulási képességek, kommunikációs készség fejlesztése.

78

Gondolkodási képességek fejlesztése:

Feladat: az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges – megegyező, eltérő – jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerekben (az általános, a különös, a fölé- és mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás stb.)

Tanulási képességek fejlesztése:

Feladat: a szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás idején – zavaró ingerek kiszűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladat:

Az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, valóságos nyelvi készségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban.

A nyelvi megnyilatkozások tartalmi, - formai alakítása, gyakorlati információ közlések szóban, írásban.

Szövegértelmezés az olvasottak alapján, szövegalkotás szóban, írásban. Grammatikai gyakorlatok.

Helyesírási hibák elemzése, ok feltárás, (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer stb. Ebben a pedagógiai szakaszban a fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat – és munkavégzést.

A társadalmi beilleszkedés érdekeiben fontos feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő és – feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi szerepekre, az önálló életvezetésre.

A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrekatív célú fejlesztéshez. A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, a rendszerezési, a kommunikációs képesség fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, a szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, beilleszkedésre.

I.18. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése értelmileg akadályozott tanulóknál

Értelmileg akadályozott gyermekek esetében is gyakori a magatartászavar előfordulása, mely lehet elsődleges, vagyis az értelmi sérülést létrehozó kórok a személyiségnek ezt a területét is érinti, és lehet másodlagos, vagyis az akadályozottság talaján kialakuló.

A viselkedészavarok többféle tünetet mutatnak, melyek fokozatosan erősödhetnek, nyilvánvalóvá téve, hogy a gyermeknek speciális fejlesztésre van szüksége.

Ezek a tünetek megakadályozzák a gyermek optimális fejlődését, s a kudarcok még több másodlagos tünetet is okozhatnak, amelyek gátolják a gyermeket a képességeinek megfelelő helytállásban.

Ezért rendkívül fontos a minél korábbi felismerés, szűrés, pontos differenciál-diagnózis és a célirányos, komplex módon összehangolt fejlesztés alkalmazása.

I. 18.1. Nevelési alapelvek magatartászavaros gyermekek részére:

Határozottság: a szabályok és elvárások a gyermek számára mindig azonos következményekkel járnak

Következetesség: a szabályok nem változnak naponként

Kiszámíthatóság: a törvényeket a kihágás elkövetése előtt és nem utána kell meghozni

A dicséret és a kritika mindig konkrét legyen! Az általánosító dicséret hamis, az általánosító kritika hatástalan.

A pedagógus feladatai:

- a gyermek másságának elfogadása
- ésszerű és belátható szabályrendszer felállítása
- a gyermek motivációjának felkeltése és erősítése
- a gyermek önértékelésének erősítése
- a gyermek figyelmének és önkontrolljának fejlesztése

A segítség formái:

- problémaszpecifikus fejlesztés tanórákon és habilitációs foglalkozásokon
- szülők bevonása
- indokolt esetben pszichológus, pszichiáter segítsége

I. 18.2. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál

Autizmussal élő tanulóink számos olyan viselkedést, magatartásformát mutathatnak, melyeket a környezet nem kívánatosnak minősít; tilt, esetleg csupán szociálisan furesának tart. Ezek között a viselkedések között előfordulnak veszélyes, destruktív, agresszív vagy önkárosító megnyilvánulások, de ide sorolhatjuk a beilleszkedést nehezítő sztereotip viselkedéseket vagy a szélsőséges passzivitást is. A beilleszkedési nehézségeket eredményező viselkedések hátterében sokféle ok állhat. Ezek közül a leggyakoribbak: kommunikációs nehézségek, fokozott érzékenység bizonyos környezeti ingerekkel szemben, a szociális tudatosság hiánya, stb.

A pedagógusok feladata:

A családdal egyetértésben rangsorolják a nem kívánatos viselkedéseket súlyosság és fontosság szempontjából, majd megoldási stratégiát dolgozzanak ki.

A beilleszkedési, magatartási nehézségek és azok okai rendkívül változatosak az autizmusban, ezért egyéni felmérés és egyénre szabott stratégiák alkalmazása szükséges.

Az alkalmazott stratégiák alapja viselkedés-és kognitív terápia. A sikeres beavatkozás feltétele, hogy adott viselkedés kezelése során valamennyi felnőtt egységes reakciókat adjon.

A leggyakrabban alkalmazott stratégia:

- A problémás viselkedés megelőzése
- A kívánatos viselkedések pozitív megerősítése
- Inger kontroll

Új készség tanítása

Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása:

Megfelelő alternatív viselkedés tanítása

Jelentéstulajdonítás a viselkedésnek

Kognitív stratégiák:

Az intellektuális képességek figyelembevétele.

I. 19. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok:

Lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló az a tanuló, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat.

Ezen tanulók esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok:

A pedagógusok, segítő szakemberek, gyermekvédelmi szakemberek, iskolapszichológusok és a tanulók, családjaik számára is áttekinthető szakmai keretek között növeli az iskolai pedagógiai munka eredményességét és annak esélyét, hogy a tanuló számára biztosított legyen a tanulmányokban történő előrehaladásához szükséges szakmai támogatás.

Hozzájárul a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia megvalósításához.

Segíti a korai iskolaelhagyók arányának 10%-ra történő csökkentését.

A korai iskolaelhagyás okai:

- a szülő elhanyagoló nevelése
- rossz családi környezeti minta
- alacsony tanulmányi eredmény - iskolai kudarcok sorozata - bukás, évismétlés,
- negatív önértékelés, reális önismeret hiánya,
- markáns viselkedésromlás,
- motivátlanság,
- rendszeres hiányzás, kiemelve az igazolatlan mulasztások számát,
- szociális helyzetre visszavezethető ok.

I. 19. 1. Az Iskolai Lemorzsolódás Megelőzését Támogató Pedagógiai Rendszer (ILMT PR) Intézményfejlesztéssel kapcsolatos alapelvei, célkitűzései tevékenységei a tagintézményben

Az EFOP-3.1.5.-16-2016-00001” A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” kiemelt projekt keretében megfogalmazott ILMT alapú intézményfejlesztéssel kapcsolatos alapelveinket, célkitűzéseinket, tevékenységeinket az Intézmény Pedagógiai Programja rögzíti.

Minden pedagógusunk elkötelezett az egyéni fejlesztésen alapuló, a gyerekek egyéni képességeit figyelembe vevő inkluzív nevelés, oktatás iránt.

Érvényesítjük a méltányos és befogadó tanulási környezet és kommunikáció fenntartását.

Kiemelt figyelmet fordítunk a nevelőtestületünk tagjainak az iskolai lemorzsolódás megelőzését támogató szervezetfejlesztésben való személyes elköteleződésében. Aktívan használjuk a korai iskolaelhagyás jelzőrendszert, emellett az adatokat magunk is értelmezzük, saját beavatkozási protokoll alapján. A korai iskolaelhagyással kapcsolatos konkrét esetek megoldásában bevonjuk a szükséges partnereket. Minden eset kapcsán feltérképezzük a megoldásban bevonható lehetséges partnereket, a feltérképezett partnerek elérhetőségét nyilvántartjuk, nyilvántartásunkat folyamatosan frissítjük, rendszeresen felülvizsgáljuk. Kiterjesszük a szülő által igazolható feltétlen szükséges iskolából való távolmaradási napok számát 5. tanítási napra.

Az iskolák közötti sikeres átmenetet támogató programok kialakítása, partnerkapcsolatok bővítése, fejlesztése.

Feladatellátási helyünkön az iskolafok közötti átmenetet támogató gyakorlatainkat feltérképezzük, összegyűjtjük. Konkrét szakmákat bemutató Pályaorientációs napok szervezése.

A lemorzsolódás megelőzése érdekében végzett tagintézményen belüli tevékenységek:

Habilitációs/rehabilitációs foglalkozások biztosítása a szakértői véleményben foglaltak alapján

Tevékenység célja: Tanulmányi eredmény javítását célzó beavatkozás

A sajátos nevelési igényű tanulók számára a hatályos jogszabály által előírt, kötelezően biztosítandó habilitációs, ill. rehabilitációs foglalkozások az egyénre szabott pedagógiai módszerek alkalmazásának kiemelt jelentőséggel bír, a tanulói előrehaladást támogató szinterei, ahol az egyéni készség- és képességfejlesztés valósul meg egyéni fejlesztési terv kidolgozásával.

Kapcsolat erősítése a törvényes képviselőt ellátó személlyel (szülő/gyám)

Tevékenység célja: Tanulói igazolatlan hiányzás csökkentésére irányuló beavatkozás

A magas tanulói igazolatlan hiányzások visszaszorítása érdekében törekednünk kell a pedagógus - szülő közti hatékony kommunikációra, a kapcsolattartás minőségi és mennyiségi szemlélete mentén.

Gyermekvédelmi jelzőrendszeren keresztül történő beavatkozás - veszélyeztetettség jelzése, külső támogató segítség (gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, szakszolgálat stb.) felé irányítás

Tevékenység célja: Általános, a lemorzsolódás csökkentését célzó beavatkozás

- Havi rendszerességű gyermekvédelmi jelzőrendszeri egyeztető megbeszélésen való részvétel
- Az iskola általi értesítés igazolatlan hiányzás esetén a szülő, a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, ill. a szabálysértési hatóság felé
- Szoros kapcsolat a Hajdúdorogi család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel
- Szociális segítő heti rendszerességű intézményi jelenléte, tevékenysége
- kapcsolattartás a védőnői szolgálattal, ill. a gyermekorvosokkal

Szabadidős, közösségfejlesztő foglalkozások szervezése

Tevékenység célja: Testi, lelki, mentális fejlesztésre, illetve szenvedélybetegség kialakulásának és bántalmazásnak a megelőzésére irányuló beavatkozás

Közösségfejlesztő, közösségépítő beavatkozás

- csatlakozás az Európai Diáksport, ill. a Magyar Parasport Napja rendezvényéhez
- Mikulás és Karácsonyi ünnepség
- készülődés húsvétra, farsangra, anyák napjára
- iskolai gyereknap
- tömegsport foglalkozások
- a városi Mészáros Károly Városi Könyvtár által szervezett Cigány Kulturális Fesztiválon való részvétel, a tanulók fellépése, szereplése

A hiányzó alapkompenciákat pótló, fejlesztő programok

Tevékenység célja: Általános, a lemorzsolódás csökkentését célzó beavatkozás

- iskolai Kertpedagógiai program (iskolakert) működtetése
- a Magyar Népmese Napja alkalmából mesenézés, illusztrációkészítés
- Trendi Zöld pályázaton való részvétel

Kulcskompetenciákat fejlesztő tanórai tevékenységek

Tevékenység célja: Általános, a lemorzsolódás csökkentését célzó beavatkozás

- múzeumpedagógiai foglalkozásokon való részvétel a Helytörténeti Gyűjteményben
- könyvtári szabadidős foglalkozásokon való részvétel a Mészáros Károly Városi Könyvtárban

Szociális támogatás, segítség biztosítása, intézése

Tevékenység célja: A tanuló szociális helyzetből eredő hátrányának kompenzálását célzó beavatkozás

Ruha-és egyéb adományok gyűjtése (vállalkozók, Család- és Gyermejköltségi Szolgálat stb.)

A mindennapi életben való eligazodást segítő tevékenységek (life skills)

Tevékenység célja: Általános, a lemorzsolódás csökkentését célzó beavatkozás

Elsősorban a technika és tervezés tantárgy keretében egyszerűbb ételek elkészítése

Képességkibontakoztató felkészítés megszervezése (ld. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 171-172. §)

Tevékenység célja: Testi, lelki, mentális fejlesztésre, illetve szenvedélybetegség kialakulásának és bántalmazásnak a megelőzésére irányuló beavatkozás

- mandalafestés
- tanulásban akadályozott tanulók számára meghirdetett sportversenyeken, diákolimpián való részvétel (kiemelten az atlétika sportágra összpontosítva)
- kézműves foglalkozások

A fenti tevékenységek az alábbi, már meglévő intézményen belüli és intézményen kívüli sajátosságokra építve valósulnak meg:

- családias, támogató légkör
- napi szintű folyamatos tantestületi egyeztetés, megbeszélés lehetősége
- nevelők közti szakmai tapasztalatsere
- gyógypedagógiai asszisztensek jelenléte, szerepe
- tanulóbarát környezet
- tárgyi feltételek (sport- és fejlesztőeszközök, játékok stb.) megléte, további bővítés lehetősége
- cigány népismeret tantárgyban rejlő lehetőségek kihasználása
- a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ, mint fenntartó támogatása
- az iskolavezetés támogató, ösztönző hozzáállása
- a települési önkormányzat támogató hozzáállása (ingyenes tanszercsomag biztosítása)
- iskolagyümölcs, iskolatej program hasznossága

I. 19. 2. A Komplex Alaprogram alapelvei, célkitűzései tevékenységei a székhelyintézményben (általános iskola, készségfejlesztő iskola intézményegységeiben)

A Komplex Alaprogram az EFOP-3.1.2-16-2016-00001 azonosítószámú, „A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából – Komplex Alaprogram bevezetése a köznevelési intézményekben” című pályázati program, melynek a legfőbb célkitűzése a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérsékléséhez kapcsolódó intézkedések iskolai szintű támogatása.

A program elsősorban a szervezeti kultúra fejlesztésén alapuló preventív beavatkozásokat részesíti előnyben, amelyekhez a pedagógusok módszertani továbbképzése, szemléletváltóztatása révén kíván hozzájárulni. A képzésben részt vesznek intézményünk gyógypedagógusai, mely által a program intézményi szinten megvalósul. A Komplex Alaprogram célja az iskola tanulómegtartó erejének fokozása a tanulás motiváló hatású élményszerűségének növelése révén.

A KAP egy új tanulásszervezési forma, amely komplex szemléletmódot biztosít, tevékenység központú, feladatorientált. A tanulók más formákkal, módszerekkel, technikával, eszközökkel tanulnak. A módszer a tanulók érdeklődésére, aktív tevékenységére épít. Biztosítja az ismeretek, szokások elsajátítását, elősegíti az alapvető szociális kritériumok gyakoroltatását. Pozitív irányban befolyásolja a tanulói viselkedést, mérsékli az alulmotiváltságot, fejleszti a szociális képességeket.

A Komplex Alaprogram minden tanuló számára biztosítja a tanulási esélyek növelését, a komplex pedagógiai módszerek rendszerszemléletű együttesét magában foglaló fejlesztő tevékenységek összességét. A program a tanulók sokszínűségét, egyediségét figyelembe véve segíti elő az egyedi képességek társas interakciókon keresztül történő kibontakoztatását. Intézményünkben a program az általános iskola és a készségfejlesztő iskola intézményegységeiben kerül bevezetésre.

A Komplex Alaprogram meghaladja az ismeretátadás hagyományos felfogását. A tanulási folyamat bevézéshez kötődő elemeit társas környezetben és élményszerű módszertannal is támogatja.

Komplex Alaprogram pedagógiai kultúrájában, módszertani repertoárjában erősen jelen van a törekvés a tanulás *tevékenység- és még hangsúlyosabban problémaközpontú tervezésére*, szervezésére, a képességek fejlesztésére, a játék, valamint a problémából kiinduló tanulói

kísérletezés, tanulói tevékenységek fejlesztő hatásainak kihasználására. A tevékenység- és problémaközpontú tanulás nemcsak a sok esetben hiányzó motivációt erősítheti, de lehetőséget nyújt a kooperációra, és sikerélményhez juttatja a sajátos nevelési igényű tanulókat is.

A Komplex Alapprogram pedagógiájában fontos a tanulók érdeklődésének, előzetes ismereteinek, az ismereteket rendszerbe foglaló fogalmi struktúráinak alapos megismerése, az egyéni konstrukciókat figyelembe vevő egyéni tanulástámogatás, differenciálás, az együttműködést és alternatív megoldásokat támogató gazdag és adaptív módszertani repertoár, valamint a tanulás életszerűségét biztosító tanulási helyzetek és tanulási környezet.

A program épít az ismeretek elsajátításának jelentőségére, hiszen ez az előzetes tudás megszerzésének egyik módja, ugyanakkor a tanulók aktív tapasztalatszerzését is támogatja a megismerő tevékenységek által, amelyek a szemléltetés eszközeit is felhasználják. A tanulási folyamatban a tanulói tevékenységekre épít, melyek része a játék és a játékos feladatmegoldás, a kísérletezés, valamint a felfedezéssel tanulás is, azaz a sikerélményekre épülő tevékenység- és problémaközpontú tanulás.

A Komplex Alapprogram a kognitív, affektív, szociális fejlődést egyaránt értékes és egymást erősítő folyamatként értelmezi és támogatja a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében.

A program szakmai kereteit az alábbi alapelvek biztosítják:

- adaptivitás,
- komplexitás,
- közösségiség,
- tanulástámogatás,
- méltányosság.

Az **adaptivitás** a differenciálás és az egyéni sajátosságok ismeretében megvalósuló egységesség együttes alkalmazása a pedagógiai folyamatban.

Adaptivitáson olyan alkalmazkodva fejlesztést/fejlődést értünk, amely egyaránt tekintettel van az egységesség és a differenciáltság szempontjaira.

A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. Intézményünkben a tanítás-tanulás az egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján, egyéni (individuális) tanulási terv - egyéni fejlesztési terv - szerint zajlik, amelyben egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés.

Az osztályokban, csoportokban differenciáltan zajlik a feladatok gyakorlati megvalósítása. Lehetőséget kínálnak erre a kreatív, a zeneterápiás, a játék-foglalkozások, a közös étkezések, kirándulások, szabadidős és más programok, melyek során a fogyatékossgal élő tanulók olyan ismereteket szereznek, képességeket és készségeket sajátítanak el, olyan élményekhez és tapasztalatokhoz jutnak, amelyeknek a szociális kapcsolatok fejlődésére is hatásuk van.

Tanulóinknál a sikeres tanítás-tanulás feltétele a kis csoportokban, egyéni differenciálás mellett történő cselekedtető módszerekkel történő fejlesztés, a kis lépésekben való haladás, a gyakori ismétlés, a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet. A fejlesztés alapja az alkalmazkodás az egyéni tanulási tempóhoz, az állandó megerősítés, gyakorlás, pozitív visszajelzés, megerősítés biztosításával. Az autizmus spektrumzavarral élő, a tanulásban akadályozott, az értelmileg akadályozott tanulók sajátos tulajdonságainak megfelelően módosítottuk a tanítás-tanulás módszereinek tervezését, és a tananyagot ennek megfelelően adaptáltuk számukra. Oktatási, nevelési feladatunk a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát.

Komplexitás alatt értendő a program, az intézmény, az egyén szintjének egységes rendszerbe szervezettsége, rendszerbe ágyazottsága, azok különböző szintekhez rendelt kapcsolata és kölcsönössége.

A **közösségiség** fogalmában az összetartozás, a kapcsolatok és kapcsolódás, az együttműködés, a közösségteremtés és az együtt tanulás elve szintetizálódik.

A **tanulástámogatás** a tanulási folyamat lényegi elemének az emberek közti interakción alapuló tudáskonstrukciót és a tudásmegosztást jelenti.

A **méltányosság** a tananyaghoz való egyenlő hozzáférése minden tanuló számára, amelyet a többféle képesség felhasználásának a lehetősége mellett az osztálytársak között létrejött, viszonylag azonos vagy azonos státusból történő kommunikáció segít.

Kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy a gyermekek, tanulók oktatását, nevelését úgy szervezzük meg, hogy az a legoptimálisabb lehetőséget biztosítsa minden gyerek önmagához mért komplex személyiségfejlesztéséhez és többcélú intézményünk közös céljainak megvalósításához is.

Olyan környezet kialakítására törekszünk, ahol megvalósul a nevelés-oktatás, valamint a gyermekekről, tanulókról való gondoskodás gyermekközpontúsága. Nevelőmunkánk során kiemelt hangsúlyt kap az erkölcsi normák elsajátíttatása, az esélyteremtés, a hátránykompenzáció, a tanulás támogatása, a tehetséggondozás, a pályaorientáció, és nem utolsósorban a társadalmi beilleszkedésre, a kitartó munkavégzésre, munkavállalásra felkészítés.

A **megvalósulásának módja** az egészségügyi célú rehabilitációs- rehabilitációs foglalkozások biztosítása révén a szakértői véleményben foglaltak alapján az intézmény valamennyi intézményegységében a tanulók egyénre szabott pedagógiai módszerekkel történő az egyéni előrehaladást biztosító, képesség és készségfejlesztő foglalkozások.

A foglalkozások alapját a gyermekek, tanulók mérés-értékelés eredményeire alapozott egyéni fejlesztési tervei adják, melyet a pedagógusok három havonta értékelnek és az eredményekről beszámolnak a szülők, gyámok részére.

A szülővel, gyámmal való kapcsolattartás kiemelt feladatként van jelen a pedagógusok munkájában, hiszen az igazolatlan órák csökkentése érdekében a pedagógus-szülő közötti kommunikáció nagyon fontos.

A képességkibontakoztatás színterei az intézményben a sajátos pedagógiai módszerek, terápiák (állatásisztiált terápia, alapozóterápia, komplex művészetterápia, informatikai képességfejlesztés, tehetséggondozás, Montessori módszer, Kokas módszer). alkalmazása által valósulnak meg.

A fenti tevékenységek a komplex alapprogrammal a tanítási órán valósulnak meg családias , támogató, empátikus légkörben, gyógypedagógiai asszisztens jelenlétével és segítségével.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek által lehetőségünk van:

- a jellegzetes viselkedési formák okainak felderítésére.
- szeretetteljes légkör teremtésére
- motivációs készség fejlesztésére, az alkalmazkodási készség erősítésére.
- egyéni beszélgetések, felmérések, fejlesztések megvalósítására
- egyéni képességekhez igazodó tanulási technikák alkalmazására
- élményt nyújtó szabadidős tevékenységek szervezésére

A szabadidős, közösségfejlesztő foglalkozások: szervezésével kapcsolódik az intézmény minden tanévben az Európai Diáksport, illetve a Parasport Napja rendezvényhez, az autizmusban érintett tanulókért és a társadalom érzékenyítéséért végzett „KÉK sétához”.

- Szülőklub foglalkozások az Autizmus a családban Debrecen Egyesület elnöke által, melynek keretében az autizmusban érintett gyermeket nevelő család esélyegyenlősége életminősége javul.

- Családok megsegítése pszichiáter, pszichológus szakemberekkel.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer eredményes és segítő együttműködése az óvodai, iskolai szociális segítő heti rendszerességgel történő intézményi jelenléte, tevékenysége, preventív foglalkozások által.

Fejlesztő programok, kulcskompetenciákat fejlesztő tanórai tevékenységek:

- Kertpedagógiai program,- iskolakert működtetése valamennyi intézményegység bevonásával.
- Ökoiskolai programok, projektek megvalósítása (víz világnapja, föld világnapja)
- Magyar Népmese Napja alkalmából mesefelolvasás illusztráció készítése, mesefeldolgozás
- Szépolvasó verseny a Magyar Kultúra Napjához kapcsolódóan
- Versmondó verseny a Költészet Napjához kapcsolódóan.
- Múzeumpedagógiai foglalkozásokon való részvétel a Hajdúsági Múzeumban
- Életvitel és gyakorlat tantárgy keretében egyszerűbb étel elkészítése a tankonyhán felhasználva az iskolakertben megtermelt zöldségeket és fűszernövényeket.

A munkára nevelés, illetve a tanulók integrált munkavégzés lehetőségének támogatása:

- A Munkahelyi Gyakorlati Program megvalósítása, mely a 16. életévüket betöltött tanulókra vonatkozik, akik egyszerű betanított jellegű munkafolyamatok elvégzésével együttműködési megállapodás által a Fazekas Gábor Idősek Otthonában és a Margaréta Kertészetben dolgoznak. Gyógypedagógiai asszisztens kíséretében és segítségével két tanuló közreműködésével.

Az iskolában folyó munka időkerete

A Komplex Alaprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól. Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik: A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- A Komplex Alaprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve kb. 80 % -ban nem szabályozza.
- A tanítási órák 20%-ban azonban javasolt a Komplex Alaprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a DFHT tanítási-tanulási stratégiának az alkalmazása (differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka).

- 10%-ban pedig a Komplex órák keretében a kereszttantervi tantervek feldolgozása történik.

A Komplex Alaprogram által innovált alprogrami foglalkozások és a „Te órád” többnyire a délutáni időszávban valósulnak meg.

A kötelező (jellemzően délelőtti) tanulási időszak részeként jelennek meg:

- a változatlan tanórák (80%-os arányban a korábbi gyakorlatnak megfelelően),
- az újszerű, DFHT-val támogatott tanítási órák (20%-os arányban),
- a Ráhangelődő foglalkozások (heti 1-3 órában)
- a Komplex órák (10%-os arányban).

A szabadon választható tevékenységek körében a program által kínált ügynevezett alprogrami foglalkozások jelennek meg (legalább heti egy alkalommal, önálló, egy tanóra időtartamú foglalkozás formájában):

- **Digitális alapú alprogram:** az alprogram a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának. Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához. Ez lehetővé teszi, hogy tanulóink számára a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

- **Életgyakorlat-alapú alprogram:** az alprogram hozzájárul az egyén és természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának tudatos és felelős alakításához. Az életgyakorlat koncepciója figyelembe

veszi a tanulók szükségleteit, ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz, és minden egységen belül alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez és tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.

- **Logikaalapú alprogram:** célja, hogy olyan játékos, élményszerű módszereket integráljunk az oktatásba, melyek segítségével a tanulók logikai, gondolkodási és problémamegoldó képessége fejleszthető.
- **Művészetalapú alprogram:** az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő-oktató pedagógusok módszertani fejlesztésén keresztül kívánja csökkenteni a korai iskolaelhagyás mértékét.
- **Testmozgásalapú alprogram:** a testmozgás iskolai környezetben előforduló minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben, valamint a tanulási folyamatokat támogató képesség- és készségfejlesztésben. Az alprogram a testmozgásos szituációkban (testnevelésóra, tanórai mozgásalkalmak, szabadidős mozgástevékenységek), élményt nyújtó társas interakciókban adja meg az egyedi képességek kibontakozásának lehetőségét.

A Ráhangelődés: biztosítja, hogy a tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben. Heti 1-3 alkalommal javasolja a Komplex Alapprogram 20-25 perces foglalkozás keretén belül.

A foglalkozás felépítése ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás.

A Ráhangelődés megvalósítását javasoljuk a nap elején, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor vagy osztályfőnöki óra keretében vagy a délutáni foglalkozások elején. Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv. „Te órád” „Te órád” - a diák érdeklődéséhez, igényéhez, saját választásához igazítható. Vagy az intézmény életében már meglévő, jól működő, hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó programok stb. továbbvitele, megtartása.

A tanítás – tanulási folyamatban a DFHT tanítási-tanulási stratégiát alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét. A lenti ábra azt mutatja, hogy a kötelező tanítási órák 20%-ban a DFHT (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése

I. 20. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok

A 2019. szeptember 1. napjától hatályba lépő törvényi rendelkezések alapján, az eddig magántanulói jogviszonyként ismert jogintézményt felváltotta az egyéni munkarend intézménye:

Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.

I. 20.1. A kérelmezés menete:

A kérelmeket az Oktatási Hivatalhoz legkorábban 2019. szeptember 1-jétől lehet benyújtani az alábbiak szerint: mindig az adott tanévet megelőző áprilisától június 15-ig.

Június 15-ét követően csak kivételes esetben nyújtható be kérelem, ha a tanuló helyzetében olyan körülmény merül fel, amely a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését teljes mértékben megakadályozza.

Ki lehet kérelmező:

Az egyéni munkarend engedélyezésével kapcsolatos eljárás kérelemre indul. A kérelmet a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló nyújthatja be. A szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők esetében mindkettejük aláírása szükséges, akkor is, ha a szülők külön élnek.

Amennyiben valamelyik szülő nyilatkozata nem szerezhető be (ha nem tudja mindkét szülő aláírni a kérelmet), a kérelem benyújtásában, nyilatkozat megtételében akadályoztatott szülő meghatalmazást adhat a másik szülőnek a kérelem vele egyetértésben történő benyújtására, amely meghatalmazást a kérelemhez csatolni kell.

A meghatalmazást teljes bizonyító erejű a magánokiratba kell foglalni, amit az alábbi módok egyikén tehetnek meg. Kérelmező a meghatalmazást teljes egészében saját kezűleg írja és aláírja, ekkor nem kell rá tanú. Amennyiben nem saját kezűleg írja meg, hanem pl. számítógéppel, akkor kinyomtatás után két tanú aláírásával hitelesíti oly módon, hogy a tanúk nevét és lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét olvashatóan is fel kell tüntetni. A meghatalmazást bíró vagy közjegyző is hitelesíti. Ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos is elkészítheti az okiratot és szabályszerű ellenjegyzésével hitelesíti. A nem saját kezűleg írt, két tanúval hitelesített meghatalmazáshoz az OH oldalán látható „Meghatalmazás minta” szerint kell elkészíteni

Ha az eredeti kérelmező szülő nem tudja beszerezni a másik szülő nyilatkozatát vagy meghatalmazását, akkor beadványt kell írnia, megfelelő indoklással alátámasztva, hogy miért nem lehetséges beszerezni a másik szülő nyilatkozatát/meghatalmazását.

A beadványnak tartalmaznia kell „büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozatát” arra nézve, hogy az általa leírtak a valóságnak mindenben megfelelnek. Amennyiben a szülői felügyeletet csak az egyik szülő gyakorolja, a másik szülő nyilatkozatára nincs szükség.

I. 20.2. A tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarendjének döntési joga

Az eljárás során a felmentést engedélyező szerv (Oktatási Hivatal) megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az intézményvezetőt, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot, Szakértői Bizottságot.

I. 20.3. Egyéni munkarend szabályai:

Az egyéni tanrend szerint haladó tanuló számára meghatározott heti 10 órai felkészítésen való részvétel kötelező.

Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

Az egyéni munkarend szerint tanulmányokat folytató tanuló minden tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend ugyanis nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

A sajátos nevelési igényére (SNI) tekintettel egyéni munkarendű tanuló, erre tekintettel egyéni munkarendű tanuló iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskolaköteles gondoskodni;

- a tanuló az iskola intézményvezetőjének előzetes engedélyével és órarendi beosztása alapján részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon a tanuló kérelemre,
- az iskola intézményvezetője engedélyével felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásokra;
- foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.

A SNI tanuló egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat.

Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

Az iskolában az egyéni munkarendben tanuló magatartását és szorgalmát nem kell értékelni, a félévi és tanév végi osztályzatainak megállapításához az iskolában osztályozó vizsgát kell tennie valamennyi tantárgyból az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint.

Amennyiben a tanuló külföldi tartózkodás miatt van egyéni munkarendben, úgy a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

Az osztályozó vizsga időpontjáról a tanulót az intézmény vezetője határozat formájában értesíti.

Ha az egyéni munkarendben tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, az

intézményvezető értesíti a felmentést engedélyező szervet, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.

Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

I. 21. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok

A tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével, jelentésével összefüggő intézményi feladatokat az intézmény SZMSZ-e tartalmazza a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 169. § alapján.

Azonban ezek elkerüléséhez a pedagógusoknak kötelessége:

A tanév első órájában a tanulókkal megismertetni, megbeszélni az iskola Házirendjét, valamint osztály szinten tűz és balesetvédelmi oktatást tartani.

Ezt minden évben iktatószámmal ellátottan írásban szükséges rögzíteni.

Az írni tudó tanulókkal alá kell íratni.

Minden olyan tanórán, ahol balesetveszélyes eszközöket használnak tanulók, fel kell hívni a figyelmüket a biztonságos eszköz és tanszer használatára.

A pedagógus köteles ellenőrizni használati tárgyak, eszközök épségét.

Hibás, balesetveszélyes dolgok tanszerek használatából eredő balesetek felelőssége a pedagógust, és vagy a tanulókkal tartózkodó NOKS munkatársat terheli.

A tanszerekben keletkezett hibairásban történő jelzéséért a pedagógus felelősséggel tartozik.

A balesetveszélyes tárgyakat és tanszereket az észleléssel egy időben el kell távolítani, jól láthatóan megjelölve a balesetveszély tényét.

Az iskola Házirendjének megszegésére irányuló magatartást a Házirendben foglaltak szerint büntetni.

Szakmai tanműhelyekben, informatika teremben, tankonyhában, konditeremben, tornateremben, az első órán ismertetni a helyiség és az ott található eszközök használatának rendjét, szabályait, a kötelességmulasztás következményeit.

Pedagógus, gyógypedagógiai asszisztens tanulót, tanulócsoportot soha nem hagy őrizetlenül, felügyeletét folyamatosan biztosítja.

Az intézmény minden gyógypedagógusa, pedagógusa, nevelő és oktató munkát segítője felelősen, odafigyelve védi tanulóink biztonságát, a fegyelmet.

I.21.1. Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása intézményünkben, az osztályfőnökök feladata.

Fő feladatok:

A gyermekvédelmi munkához kapcsolódó rendeletek, jogszabályok, szakirodalom figyelemmel kísérése, lehetőség szerint továbbképzésen való részvétel.

A sikeres megelőzés érdekében felderíti a tanulók fejlődését veszélyeztető tényezőket, pedagógiai szemlélettel és eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, ellensúlyozására.

A pedagógusok, szülők, tanulók jelzése alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál megismeri a családi környezetet.

Szükség esetén környezettanulmányt készít.

A tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az intézményvezetője indítson eljárást az illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítására.

A pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényezők esetén intézményvezetője kezdeményezi, értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.

A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz esetmegbeszélésen.

Szükség szerint kapcsolatot tart:

- Szülőkkel, nevelőszülőkkel
- Családsegítő központtal
- Gyermekjóléti szolgálattal
- Gyám hivatallal

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység:

- a jellegzetes viselkedési formák okainak felderítése,
- meghitt, derűs atmoszféra teremtése – szeretet, törődés,

- a motivációs készség fejlesztése,
- az alkalmazkodási képesség erősítése,
- egyéni beszélgetések,
- sikerorientált nevelési módszerek alkalmazása,
- erkölcsi megbecsülés,
- az egyéni képességekhez igazodó tanulási technikák alkalmazása,
- csoportos foglalkozások,
- napközi otthon biztosítása,
- őszinteségen alapuló tanár-diák viszony kialakítása,
- az iskolai könyvtárkultúra megteremtése,
- élményt nyújtó szabadidős tevékenységek szervezése,
- továbbtanulásra motiválás, irányítás
- a szülői motiváltság növelése személyes beszélgetés által,
- családlátogatás,
- az osztályfőnökök ifjúságvédelmi munkájának összehangolása a város észlelő- és jelzőrendszeri tevékenységével,
- speciális intézmények, szakemberek segítségének igénybevétele: iskolaorvos, védőnő, pszichológus, rendőrség, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, Járási Gyámhivatal
- motiválást segítő differenciált tanulásszervezés alkalmazása.

Az iskola biztosítja a tanítási – tanulási folyamathoz szükséges tanulást segítő eszközöket /tankönyveket; alapvető egészségvédelmi, higiénés szokások kialakítása és feltételeinek megteremtése /zuhanyzás, fogmosás, élőködök irtása/.

Pályázatokon nyert pénzüsszegekből tudjuk megvalósítani az előzőeken túlmutató törekvéseinket /táborozás/.

Az iskolai lehetőségeken túl igénybe vesszük a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat által szervezett akciókat /ruházat gyűjtése, adományok juttatása/.

A pedagógusnak, az iskolának lehetőséget kell találnia arra, hogy a szociális hátrányokkal küzdő gyermekek esélyt kapjanak a felemelkedéshez.

A gyermek életében és személyiség fejlődésében meghatározó tényező, hogy életének valós problémáit milyen szakszerű beavatkozással tudja enyhíteni az iskola munkájának értékelése történik.

I. 22. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel való foglalkozás rendje:

Rossz szociális helyzetből adódó nehézségek kiküszöbölése, javítása.

A családok számára sok esetben gondot okoz a gyermekek rendszeres, kielégítő táplálása a rossz anyagi helyzet és a következtelen, nem előrelátó forrásfelhasználás miatt. Gyakran megesik, hogy fűtetlen lakásban töltik napjaikat, nem megfelelő, hiányos öltözékben és felszereléssel érkeznek az iskolába, kialvatlanok, elhanyagoltak, gondozatlanok. Ezek a körülmények gátolják, vagy negatívan befolyásolják a napi kiegyensúlyozott, eredményes nevelést- oktatást. A negatív hatások kompenzálása érdekében együttműködünk:

- Szociális Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálattal (családgondozóval)
- Gyámhatósággal (védelemben vett gyermekek folyamatos ellenőrzése, tájékoztatás)
- A védőnővel (hajtvesség, fertőző betegségek, egészséges ételszemlélet alakítása, felvilágosítás, orvoshoz irányítás)
- Iskolaorvossal (általános orvosi vizsgálat, súly- és magasságmérés, testi fejlettség, lelki problémák - megfelelő szakrendelésre utalás, nyomon követés)
- Iskolafogással (évente egy alkalommal általános felmérés, beutalás a beteg fogak kezelésére)
- Vöröskereszttel (adományokból juttatás, gyógyászati segédeszközök, elsősegélynyújtáshoz eszközök kölcsönzése).

Osztályfőnöki munka során kollégáink kiemelt figyelmet fordítanak az ebből adódó nehézségek kezelésére, folyamatosan nyomon követik a tanulók és családjaik szociális helyzetét, szükség szerint segítséget nyújtanak, vagy jelzéssel élnek a megfelelő fórumok felé.

Valamennyi gyermek számára biztosítjuk: a napközit vagy a kollégiumi ellátást, segítve ezzel a rendszeres étkezésüket, eredményes tanulásukat és szabad idejük hasznos eltöltését, a napi komfort meglétét.

Lehetőség szerint pályázunk a jóléti lehetőségek igénybevételére (iskolatej, iskolagyümölcs, kedvezményes színház, mozi, kirándulás.)

Szülőket segítjük ügyeik intézésében, megfelelő szolgáltatások, hivatalok, egészségügyi ellátás igénybevételében

Valamennyi gyermek térítésmentesen kapja meg a tankönyvet.

I. 22.1. A szülők alacsony iskolázottságából, képzetlenségéből eredő nehézségek kezelése

Az értelmében akadályozott és tanulásban akadályozott gyermekek szüleinek magas arányára jellemző az alacsony iskolai végzettség, a tudás, a szellemi javak iránti közömbösség, érdektelenség, perspektívtalanság. Ebben a környezetben nincs meg a megfelelő támogatottság a tanuláshoz, a művelődéshez, az igényes szórakozáshoz. Ezeket a hiányosságokat az iskolának meg kell próbálni kompenzálni, melyet a következőképpen teszünk meg:

Az intézményben teljes mértékben megoldjuk a másnapra való felkészülést.

A szabad foglalkozások keretében változatos tevékenységeket kínálunk, közvetve segítve ezzel a műveltségtartalmak elsajátítását, az igényes szórakozást.

Olyan foglalkozásokat szervezünk, amelyek segítenek a családi háttér negatívumait kompenzálni (Ki-Mit Tud? Adventi készülődés szülőkkel).

Évente tavasszal egy napos kirándulást szervezünk, ezzel is alakítva szemléletüket, világról alkotott véleményüket, és a gyakorlatban megtapasztalni a tanultakat: növények, állatok, környezeti, gazdasági ismeretek stb.).

I. 23. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga gyakorlásának rendje:

Az értelmileg akadályozott, autizmus spektrumzavarral rendelkező, és tanulásban akadályozott gyermekek, fiatalok döntési képessége korlátozott, ezért a diákönkormányzat hagyományos szerkezetének, működése nem tud kialakulni.

Nevelési célkitűzéseink között fontos szerep jut a tanulók döntési helyzetbe hozatalának, elsősorban a saját személyiségükkel kapcsolatos döntésekben, valamint a kontrollált akarat kialakításában.

A választhatóság megjelenik a tanítási órákon a differenciálás szabályaival, az egyéni ízlés és az egyéniség szerinti választás gyakorlására szabadidős tevékenységformák között.

A szakkörök, fakultatív hittan órán való részvétel kapcsán.

I. 24. A szülők, tanulók, a pedagógusok és az intézmény partnerei kapcsolattartási formái

I. 24.1. Értelmileg akadályozott tanulók iskolájában szülők és pedagógusok kapcsolatai

Szoros napi és heti kapcsolat alakult ki a szülők és az intézmény vezetői, pedagógusai, gyermekfelügyelői és egyéb dolgozói között. E kapcsolat működtetését gyermekeink érdekében szükségesnek tartjuk.

Az intézmény vezetőit a meghatározott fogadó órán, vagy – azok munkarendjétől függően - előzetes bejelentkezést követően, vagy a nélkül is felkereshetik.

101

A kapcsolattartás formái:

Személyes beszélgetés alkalmasszerűen, bármely fél kezdeményezésére a tanítási órák megzavarása nélkül

Telefonos kapcsolattartás, e-mailes kapcsolattartás, elektronikus felületen kialakított csoport felületén

E-napló (KRETA e- ügyintézés felülete)

Szülői értekezlet: a tanév folyamán év elején, félévi, év végi időpontokban.

Nyílt nap, nyílt hét, fogadó óra

Szülőklub: melynek témaköreit előzetes közvélemény-kutatás után állítjuk össze.

Hirdetések: a porta melletti előtérben rendszeresen tájékozódhatnak a szülők az aktuális hírekről, információkról.

Iskolai ünnepeken, rendezvényeken való találkozás,

A tanévenként megjelenő elektronikus újságban az intézmény életét, a lezajlott eseményeket mutatjuk be a szülőknek.

Családlátogatások szükség szerint.

I. 24.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulókat nevelő szülők és pedagógusok kapcsolatai

A szülőkkel való kapcsolattartásnak információközvetítő és ventillációs szerepe van. A szülők beszélhetnek gyermekük állapotával kapcsolatos érzéseikről, kicserélhetik tapasztalataikat, konzultálhatnak a szakemberekkel. A szülők igénylik az autizmussal kapcsolatos információcserét, kíváncsiak a legújabb kutatási eredményekre.

Felvetődnek szociális és érdekképviselési kérdések is, melyekre lehetőségeink szerint segítünk megoldásokat keresni, ill. közvetíteni magasabb érdekképviselési fórumok felé.

Formái:

Féléves konzultáció:

Félévenként minden szülővel találkozik az adott gyermekkel foglalkozó gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens. Értékelik a gyermek fejlődését, a fejlesztés további irányát, céljait stb.

102

Fogadóóra:

Minden hónapban, illetve igény szerint fogadóórát tartanak a pedagógusok. Az érdeklődő szülők itt információt kaphatnak a gyermekek fejlődéséről.

Megbeszélés:

A kötelező tanórai foglalkozások után szülői kérelemre hazautazó gyermekek szüleit a tanítási órák után, a vidéki gyermekek szülei péntek délután beszélhetnek a pedagógussal. Az egésznapos iskolai oktatás alól, kizáróan intézményvezetői engedéllyel maradhat távol a tanuló.

Az egyeztetésnek megfelelően megszervezett kapcsolattartás helye minden esetben az intézmény hivatalos helyisége kell, hogy legyen.

Családlátogatás:

Intézményünkben a családdal szoros a kapcsolattartás, hiszen az együttműködés a sikeres fejlesztés alapja. A havonta megtartott fogadóórákon és az időnkénti családlátogatásokon a pedagógusok tájékozódhatnak a családok szociális problémáiról, és a lehetőségeikhez mértén segítenek azok megoldásában.

I. 24.3. A tanulásban akadályozott tanulók intézményegységében

Partner	Kapcsolattartó	Kapcsolattartás módja	Módszer	Gyakoriság
szülő	osztályfőnök napközis nevelő intézményegység- vezető	szülői értekezlet családlátogatás üzenő füzet KRÉTA telefon levél esetmegbeszélés	beszélgetés megbeszélés kérdőív	szükség szerint fogadóórákon igény szerint eseti szülői értekezlet évente 2 alkalommal. eseti
tanulók	osztályfőnök szaktanár napközis nevelő intézményegység- vezető	osztályfőnöki. óra szünetek tanóra napközis foglalkozás.	megbeszélés vita, játék kérdőív kiscsoportos beszélgetés személyes meg- beszélés, gyűlés	rendszeres folyamatos rendszeres eseti alkalmi évente
Pedagógus	intézményvezető munkaközösség vezető. felelősök intézményegység vezető.	értekezlet email telefon vezetői ért. utasítás megbeszélés értékelés	megbeszélés vita kiscsoportos megbeszélés egyéni elbesz. beszélgetés	munkaterv szerint. aktualitás és igény szerint feladattól függő
Intézményvezető	intézményegység vezető.	megbeszélés	beszélgetés utasítás	eseti, feladattól függő

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM**

		jegyzőkönyv, kérelem, határozat		
Gyámhivatal	intézményvezető, intézményegység vezető. osztályfőnök	levél, személyes telefon	értesítés beszámolás megbeszélés	eseti szükség szerint
Szociális Szolgáltató Központ	intézményegység vezető. osztályfőnök.	levél, személyes telefon	értesítés megbeszélés egyeztetés	szükség szerint aktuálisan
Iskolaorvos	intézményegység vezető. osztályfőnök vörösker.szak.v.	munkaterv szerint	megbeszélés vizsgálat megfigyelés	évente 2x eseti
Védőnő	intézményegység vezető. osztályfőnök	személyes telefon	vizsgálat megbeszélés beszélgetés	alkalmanként
Ápoló	osztályfőnök, pedagógusok, intézményegység- vezető	személyes	vizsgálat, megbeszélés, egyeztetés	alkalmanként
Társintézmény	intézményvezető, intézményegység vezető.	levél, e-mail megkeresés	megbeszélés	eseti
Szakértői Bizottság	intézményvezető	megkeresés	megkeresés	törvényi előírás szerint

I. 25. Az intézményen belül a különböző szakfeladaton dolgozók együttműködése:

Az összehangolt pedagógiai tevékenység a tervezés és megvalósítás során szoros napi kapcsolatot ápolnak a szakfeladatokon dolgozó szakemberek:

- a gyerekeket érintő feladatok megbeszélése,
- a közös használatú helyiségek időbeosztásának megbeszélése
- a tanulók megismerése, mérése és értékelése érdekét szolgáló értekezletek,
- az intézmény feladatainak megvalósítása érdekében történő egyeztető megbeszélések,
- az intézmény hagyományainak ápolása, programok szervezése, új hagyomány teremtése
- a felmerülő problémák közös megoldása.

I. 25.1. Az iskolavezetés és a munkaközösségek kapcsolata:

- Munkaértekezletek, munkaterv, aktualitások szükség szerint
- Alakuló értekezlet, Tanévnyitó értekezlet
- A félévi pedagógiai munka hatékonyságának vizsgálata nevelési értekezlet
- Tanévzáró pedagógiai munka hatékonyságának vizsgálata nevelési értekezlet
- Nevelési értekezletek
- Írásos tájékoztató levél, Körlevél
- Vezetők szóbeli információinak átadása
- Beszámoló kérése: gyakornok, adott célfeladat folyamata, lezárása.

I. 25.2. Együttműködés az iskola partnereivel

Az iskola fenntartói szakmai és gazdasági vezetését a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ Igazgatója látja el a tankerületi felsővezetők és referens munkatársakkal együtt.

Tankerületi Központ segítséget ad esetlegesen felmerülő iskolavezetési, jogszabály értelmezési, végrehajtási gondjainak megoldásában.

Beszámolási, adatszolgáltatási, engedélyeztetési kötelezettségünk van feléjük.

Hasonló profilú intézményekkel kapcsolatot ápolunk. Ismerjük egymás munkáját, eredményeit, segíteni tudunk szakmai gondjainkon. Segítséget adunk és kaphatunk egy-egy szakmai, módszertani, jogszabály értelmezési kérdésben. Kölcsönös tapasztalatcsere látogatásokat szervezünk, részt veszünk rendezvényeiken.

A tanulók települési illetékességű szerveivel rendszeres kapcsolatot ápolunk (Gyermekjóléti szolgálatok, gyám hivatalok, polgármesteri hivatalok)

Rendszeres kapcsolatot tartunk a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Szakértői Bizottságával. Egyrészt e bizottság javaslata, véleménye alapján vesszük fel tanulóinkat, másrészt a bizottság rendszeres felülvizsgálattal biztosítja azt, hogy minden gyermek a számára legmegfelelőbb intézménytípusban legyen.

Rendszeres hivatalos kapcsolatban állunk a Debreceni POK- kal, jogszabályban meghatározott feladatok ellátásában nyújtanak segítséget.

MHGY színterei. Tanulóink életében rendkívül fontos az, hogy külső helyszíneken gyakorolhassák, tanulhassák a kulturált viselkedés szabályait, a rendszeres munkavégzést, a beilleszkedést az épek társadalmába. Ezért nagyon fontos a külső munkahelyekkel való kapcsolattartás. (Fazekas Gábor Idősek Otthona, Emmaus Babilista Szeretetház, Margaréta Kertészet)

Civil szervezetek, alapítványok, egyesületek segítik, támogatják az intézményben folyó munkához szükséges kapcsolati feltételrendszerét.

A Hajdúsági Múzeummal kötött együttműködés alapján szoros szakmai kapcsolatot ápolunk.

Folyamatos kapcsolatot tartunk továbbá az alábbi szervezetekkel:

Városi Gyámhivatal

Rendőrség

Kertész László Városi Könyvtár

Sillye Gábor Művelődési Központ és Közösségi Ház

Mészáros Károly Városi Könyvtár

Görög Demeter Művelődési Ház

Fehér Bot Alapítvány

Móra Ferenc Általános Iskola és AMI

Óvodák

A kapcsolattartás során az intézmény képviselőjében megjelenő, eljáró személy viselkedésével és megnyilvánulásával szemben elvárt az intézmény érdekeinek szem előtt tartása, illetve az iskola jó hírének megőrzése.

I. 26. A pályakezdő, gyakornok pedagógus felkészítésének szabályai

A pályakezdő 0 – 2 évnél kevesebb idejű szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógusokkal való kapcsolattartás – gyakornoki fokozatba sorolt pedagógus

A pedagógiai szakmai fejlődés egyik kulcsszereplője a mentortanár. Feladata kiterjed, a főiskolai hallgatók, illetve a gyakornoki beosztásban dolgozó pedagógusok szakmai irányítására, segítésére.

A mentortanári feladatot végző munkatárs az lehet, aki – legalább 5 éves szakmai gyakorlati idővel rendelkezik – illetve akit az intézményvezető megbízott.

A mentortanár feladatai:

- segíti a gyakornok intézményi szervezetbe való beilleszkedését
- segíti a gyakornokot a pedagógiai módszertani feladatok gyakorlati megvalósításában.
- segít értelmezni és szakszerűen alkalmazni a pedagógiai programban megjelenő tartalmakat.
- a gyakornok részére bemutató órát tart.
- a gyakornok hospitál a mentor tanár óráin.
- a mentortanár a gyakornok elvégzett feladatairól írásbeli értékelést készít havonta.

A gyakornok felkészítésének lehetséges főbb témakörei (mentor számára):

Szervezeti kultúra megismerése:

- A közalkalmazotti lét, a pedagógushivatás, munka, pálya megismerése.
- Az intézmény egységeinek, folyamatainak, feladatainak, a benne dolgozóknak a megismerése.
- Az intézményi működést szabályozó dokumentumoknak a megismerése.
- Az intézmény írott és íratlan szabályai.
- A szervezeti kultúra jellemzőinek, belső értékeinek a megismerése.
- A pedagógus etika, a viselkedés szabályainak megismerése.
- A viselkedés szabályai a vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkel.
- A kommunikáció szabályai vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkel, mindazokkal, akikre kiterjednek az intézmény kapcsolatai.

Kompetenciák fejlesztése:

- erősségek, gyengeségek,
- kompetenciák,
- képességleltár,
- célok, ambíciók,
- saját fejlődési területek meghatározása,
- szerepek a csoportban,
- időgazdálkodás,
- kommunikáció,
- konfliktuskezelés,
- együttműködés

I. 26.1. A gyakornoki programban szereplők feladatai

Intézményvezető	Mentor	Pedagógus Gyakornok 1.	Gyakornok
1. A belépési adminisztráció megszervezése	1. Önfejlesztés a szakmai segítői szerep ellátására	1. Együttműködés a szakmai segítővel a gyakornoki program végrehajtásában	1. Együttműködés a szakmai segítővel a gyakornoki program végrehajtásában
2. A megismerendő jogszabályok, dokumentumok előkészítése, rendelkezésre bocsátása	2. A gyakornoki program elkészítése	2. A gyakornok támogatása, óralátogatások lehetővé tétele	2. A gyakornok támogatása, óralátogatások lehetővé tétele
3. Szakmai segítő kijelölése	3. Az együttműködés feltételeinek egyeztetése	3. Lehetőség szerint a gyakornok óráinak látogatása	3. A szolgálati út megismerése
4. Munkatársak tájékoztatása	4. Az elvárások rögzítése	4. A gyakornok tájékoztatása a különleges bánásmódot igénylő tanulókról, problémáik háttéréről	4. Elvárások megismerése
5. Gyakornok bemutatása	5. Konzultációkra felkészülés	5. „Jó gyakorlat” megosztása	5. Viselkedési szabályok megismerése, betartása
6. Munkahely kijelölése, felszerelése	6. Konzultációk		
7. A gyakornok tájékoztatása a munkafeladatairól, a	7. Óralátogatások		
	8. Folyamatos rendelkezésre állás – szükség szerint – a problémák megbeszéléséhez, a kérdések megválaszolásához		

munkaköri követelményekről, a munkarendről, a lehetséges szociális ellátásokról, a szervezet felépítéséről, a pedagógus életpálya modellről, értékelési és minősítési rendszeréről, a gyakornoki rendszerről, a gyakornok, minősítésének speciális szabályairól, az egyéni ambíciók megvalósulásának lehetőségeiről, a továbbképzési rendszerről, a munkavédelmi ismeretekről (ezt a kijelölt felelős is végezheti)	9. Beszámolás az intézményvezetőnek a gyakornoki program menetéről 10. A gyakornok értékelése 11. Részvétel a gyakornok minősítésében	6. A gyakornok segítése szakmai anyagokkal 7. A szakmai segítő kérésére a gyakornok munkájáról, teljesítményéről vélemény formálása (szükség szerint írásbeli véleményezés)	6. Óralátogatások ütemezése (havi ütemterv) 7. A gyakornoki program feladatainak végrehajtása 8. A program által meghatározott adminisztráció vezetése 9. Önértékelés 10. Saját fejlődési területek meghatározása 11. Problémák jelzése, kérdések feltevés
---	---	--	---

I. 27. A nevelő, oktató munkát segítő (NOKS) alkalmazottak feladatai

I. 27.1. Gyógypedagógiai asszisztensek

- Tevékenységével segíti a gyógypedagógusok, a kollégiumi nevelőtanárok, napköziotthonos pedagógusok munkáját, együttműködik a többi asszisztenssel, ápolóval.
- Felkészültségében, személyiségében alkalmas felelősségteljes munkájának ellátására, munkáját gyermekközpontú szemlélettel látja el.
- Munkája során együttműködik a szülőkkel a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában.
- Feladatának ellátása során tiszteletben tartja a szülőknek azt a jogát, hogy vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő oktatásban és nevelésben részesülhessenek gyermekeik.
- Gondoskodik a gyermekek köznevelési törvényben foglalt jogainak biztosításáról.
- Gondoskodik a szülők jogainak biztosításáról.
- Megtartja az egyenlő bánásmód követelményeit a gyermekekkel kapcsolatos döntései, intézkedései meghozatalakor.
- A tudomására jutott pedagógiai információkat titokként kezeli.
- Nevelési kérdésekben a csoportvezető nevelővel minden esetben előre egyeztetve tájékoztatja a szülőket.
- A gyermek sajátos nevelési igényét figyelembe véve a pedagógussal egyeztetve megválasztja a nevelés módszereit.
- A gyermekek, a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartja, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ ad.
- A munkakörének ellátásához szükséges bizalomnak megfelelő és az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsít.
- Tiszteletben tartja, hogy az osztályban és a délutáni csoportban folyó pedagógiai munkáról kizárólag a pedagógus adhat felvilágosítást.
- Az iskola Pedagógiai Programjában megfogalmazottakkal összhangban segíti a nevelő-
oktató munkát.
- Igény esetén külön foglalkozási helyen kétszemélyes foglalkozást végez a pedagógus irányítása mellett.

- Az iskola, a feladat ellátási hely házirendjét betartja és betartatja.
- Tanítási időben ellátja az osztályba, csoportba tartozó gyermekek gondozását.
- Részt vesz a gyermek önállósodásának, önkiszolgálásának fejlesztésében a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével.
- Végzi a munkakör ellátásával kapcsolatos dokumentációs feladatokat.
- Részt vesz és aktívan közreműködik a szabadidős tevékenységeinek lebonyolításában, programok szervezésében.
- A nevelő távollétében biztosítja a gyermekek felügyeletét.
- Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában, erkölcsi védelmében, személyiségének fejlődésében.
- Veszély esetén azonnal intézkedik: a gyermekeket igyekszik minél gyorsabban biztonságba helyezni, szükség esetén értesíti a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget és feletteseit.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megteszi.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- Tevékenysége során a gyermekek és szülők emberi méltóságát tiszteletben tartja. - A gyermek életkorának, fejlettségének, sajátos nevelési igényének figyelembevételével elsajátíttatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekszik azok betartatására.
- Törekszik a rábízott tanulók minél alaposabb megismerésére. Módszereiben alkalmazza a szoktatást, példamutatást és meggyőzést.
- Ellátja a gyermekek kíséretét tanórákra, ebédlőbe, hálóba, orvosi vizsgálatra.
- Szemléltető, dekorációs eszközöket készít.
- Előírja a füzeteket.
- Előkészíti a tanóra, foglalkozás eszközeit, tanulói felszereléseket.
- Gondoskodik a felszerelések használhatóságáról, az esetleges hiányt jelzi a gyógypedagógusnak.
- Részt vesz a gyermekek egészséges testi és mentálhigiénés környezetének kialakításában.

- Félévkor és tanév végén írásban beszámol tevékenységéről, eredményeiről, elvégzett munkájáról.

I. 27.2. Az ápolónő feladatai

- Felelős az intézmény SNI tanulóinak szakszerű egészségügyi ellátásáért.
- A legkörültekintőbben és mindenre kiterjedően végzi az intézmény tanulóinak betegellátást, illetve egészségügyi ellátását.
- Felelős a betegszoba és orvosi szoba anyag- és eszközkészletéért, azok karbantartásáért, tisztaságáért.
- Felelős a gyógyszerek pontos, időben történő adagolásáért.
- Felelős az iskolai és kollégiumi tanulókkal kapcsolatos egészségügyi nyilvántartások pontos, szakszerű vezetéséért.
- Felelős a dolgozók munka-alkalmassági vizsgálatához kapcsolódó teendők időben történő megszervezéséért.
- Felelős az iskola és a kollégium házirendjének betartásáért és betartatásáért.
- Felelős munkakörén belül a sajátos nevelési igényből fakadó feladatok elvégzésének pontosságáért.
- Igyekszik megteremteni a kollégium biztonságos, nyugodt, családias légkörét.
- Tisztasági szűrővizsgálatot végez a tanuló iskolába érkezésekor: haj, köröm, ruházat, bőr
- Kötelessége munkatársaival megfelelően együttműködni, közalkalmazotthoz méltó magatartást tanúsítani.
- Gondoskodik az iskola tanulói Egészségügyi kiskönyvének meglétéről.
- A szülőktől, gondviselőktől minden olyan orvosi szakvéleményt beszerez, mely segíti tanulóink biztonságos intézményi egészségügyi ellátását, a problémák feltérképezését.
- A szülőknél/gondviselőknél időben jelzi a szükséges gyógyszerek pótlását.
- Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában, erkölcsi védelmében, személyiségének fejlődésében.
- Veszély esetén azonnal intézkedik: a gyerekeket igyekszik minél gyorsabban biztonságba helyezni, szükség esetén értesíti a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget és feletteseit.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges szakmai intézkedéseket megteszi.

- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- Tevékenysége során a gyermekek és szülők emberi méltóságát tiszteletben tartja.
- Aktív szerepet vállal a tanulók egészséges életmód kialakításával és az elsősegély nyújtási alapismeretekkel összefüggő pedagógiai feladatok elvégzésében.
- Védi a rá bízott személyi-, a magán- és a közösségi tulajdont.
- Betartja és betartatja a munka-, balesetvédelmi-, tűzvédelmi szabályokat, a házirendet, a napirendet.
- Részt vesz (beosztásától függően) a nevelőtestület munkaértekezletein, kérésre munkájáról beszámol.
- Adminisztrációs feladatok - Jelenléti ív vezetése.
- Ambuláns napló vezetése. Gyógyszerbeszerzés. Gyógyszerfelhasználás. - Munkaalkalmassággal kapcsolatos teendőket elvégzi.

I. 28. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a nevelőtestület döntése alapján tehet a tanuló osztályozói vizsgát a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha a mulasztása a tanév folyamán a 250 órát elérte, és emiatt teljesítménye nem értékelhető. Osztályozói vizsgára kötelezhető, ha:

- mulasztás már az első félévben meghaladja a 250 órát, és emiatt teljesítménye nem minősíthető,
- felmentették a tanórai foglalkozáson való részvétel alól,
- egyéni tanrend szerint teljesíti tankötelezettségét
- a tanuló az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt teljesíti.

Az osztályozó vizsga esetén a tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltétele: a helyi tantervben meghatározott minimum követelményeinek teljesítése minden tantárgyból

I. 28.1. Osztályozó vizsga ideje:

Az osztályozó vizsgákat általában az 1. és a 2. félév lezárását megelőző két hétben kell lebonyolítani.

Az osztályozó vizsga időpontjáról a vizsgázót és a szülőt 15 nappal a vizsga előtt írásban értesíteni kell. Az osztályozó vizsga a tanítási évben bármikor szervezhető.

I. 28.1.1. Osztályozó vizsga rendje:

Az osztályozó vizsgát a tanulónak a háromtagú bizottság előtt kell tennie.

A háromtagú bizottság tagjait: az intézmény vezetője bízza meg.

Tagjai lehetnek: a tanulót tanító gyógypedagógus - kérdező tanár – munkaközösség vezető, intézményegység vezető

A vizsgabizottság elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű magatartásáért.

A vizsgabizottság munkáját az intézmény vezetője készíti elő, írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről.

A vizsga reggel 8 óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb 16 óráig tarthat.

Az írásbeli és szóbeli vizsga meghatározását minden esetben a tanuló egyéni képességei határozzák meg.

Az osztályozó vizsga írásbeli és szóbeli részből áll, melyről hivatalos nyomtatványon iktatószámmal ellátott jegyzőkönyvet kell készíteni.

A jegyzőkönyvhöz kell csatolni az írásbeli munkákat.

Egy napra háromnál több vizsga nem szervezhető.

Az osztályozó vizsgát tett tanuló bizonyítványában és anyakönyvében csak a vizsga érdemjegyei szerepelnek, a jegyzet rovatban jelölni kell az osztályozó vizsgáról szóló határozattartalmát és iktatószámát.

A szóbeli vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében az intézményvezető az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.

I. 28.2. Javító vizsga

Amennyiben a tanév végén a tanuló egy- kettő tantárgyból elégtelen értékelést osztályzatot kapott, lehetősége van javító vizsga letételére.

Három, vagy attól több tantárgy esetében a tanköteles tanuló az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait.

A javítóvizsga esetén a tovább haladás feltétele az adott tantárgy minimum követelményének teljesítése.

I. 28.3. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz: osztályozó vizsgákra és javító vizsgára vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

Aki osztályozó vizsgára jelentkezik, illetve akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Egy osztályozó vizsga, egy adott tantárgy és adott évfolyam követelmény teljesítésére vonatkozik.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

A vizsgázónak fel nem róható okok miatt való osztályozó vizsgáról való távolmaradás esetén az intézményvezető, a vizsgázó írásbeli kérésére engedélyezheti a pótló vizsgát.

I. 28.4. Helyi gyakorlati záróvizsga a 12. évfolyam számára

(OKJ-s oklevelet nem ad).

Elméleti és gyakorlati részből áll.

Az elméleti vizsgán tételt húznak, ami alapján számot adhatnak az elméleti ismeretek elsajátításának szintjéről.

A gyakorlati vizsgán a tanuló a manuális teljesítményeken kívül az értékelésnél figyelembe kell venni az elméleti ismeretek alkalmazási képességének szintjét is.

A vizsga módja:

Az elméleti vizsga az iskola nevelőtestületéből álló 3 tagú vizsgabizottság előtt történik. A vizsgabizottság elnöke az intézmény vezetőségéből kerül ki. A gyakorlati vizsga a szakmát tanító szakoktató, valamint az intézmény igazgatója által megbízott személy jelenlétében történik.

A vizsga időtartama:

Szóbeli vizsga max.: 15 perc

Gyakorlati vizsga max. :30 perc

A vizsgák időpontja: A tanév utolsó két hete.

I. 29. A tanuló felvételével és átvételével kapcsolatos szabályok

Az a gyermek, tanuló létesíthet tanulói jogviszonyt az intézménnyel, aki számára a Hajdú-Bihar Megyei Szakértői Bizottság az érvényes szakvéleményében a véleményben meghatározott tanévtől az intézményünket jelölte ki a szakmai alapidokumentumunkban meghatározott iskolatípusba és osztályfokba.

A szakértői vélemény hatályba lépésétől számított 5 napon belül a szülő köteles gyermekét beíratni az intézménybe.

A beiratkozás elmulasztása esetén a hatályos jogszabály szerint kell eljárunk.

A tanulók átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van, üres férőhely megléte és érvényes szakértői vélemény esetén.

Ha a tanuló iskolát változtat, akkor az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata a tanuló nyilván tartása.

Az értelmileg akadályozott és tanulásban akadályozott gyermek iskolai teljesítményét jól megalapozza az időben elkezdett, szakszerű korai fejlesztés, gyógypedagógus által végzett képességfejlesztés, óvodai nevelés és iskolai életmódra történő felkészítés.

I. 29.1. Az értelmileg akadályozott gyermek iskolai felvételének időpontjára elvárható:

- Beszéddel, vagy non verbális jelekkel képes legyen a kapcsolatteremtésre és birtokolja a kommunikációs készség minimális jeleit,
- képes legyen részt venni szociabilitása, alkalmazkodása alapján csoportos foglalkoztatásban, csoporttársa közelségét elviselje, ne legyen ön- és közveszélyes magatartása,
- legyen együttműködő önkiszolgálásban,
- képes legyen fizikai hely- és helyzetváltásra.

9. évfolyamra központi felvételi eljárás útján kell jelentkezni, érvényes szakértői véleménnyel és szakértői intézmény kijelöléssel is kell rendelkeznie.

Más intézményből: - más szakmai modult igazoló 12. évfolyamról szóló végbizonyítvánnyal.

I. 30. Elsősegélynyújtási alapismeretekkel kapcsolatos iskolai tervek

A törvényben megfogalmazott, és a többségi iskolákban alkalmazott, elsősegély-nyújtási alapismeretek oktatása intézményünkben - tanulóink speciális állapota miatt - más hangsúlyt kap.

Az elvárható követelmény:

- a balesetveszélyes helyzetek felismerése,
- balesetek megelőzésére törekvés,
- vészhelyzetben a segítségkérés begyakorlott formáinak alkalmazása.

I. 30.1. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

Fejlesztani a beteg, a sérült, más fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

I. 30.1.1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

I. 28.1.1.1. értelmileg akadályozottak intézményegységében a környezetismeret tantárgy keretein belül a 7-8. évfolyamon. A szaktanár a védőnő által összeállított óravázlat segítségével kéri számon a tanultakat. Az intézményben valamennyi testnevelés, valamint életvitel és természetismereti tantárgy előkészítésekor megtörténik a figyelemfelhívás és az alapvető balesetvédelmi szabályok megismertetése, illetve folyamatos gyakoroltatása. Önkéntes jelentkezés formájában, tanórán kívüli csoportfoglalkozáson, vöröskeresztes szakkörön, tanfolyamon való részvétellel.

I. 30.1.1.2. Tanulásban akadályozott tanulók iskolájában:

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, természettudomány- és testnevelésóra órák) és délutáni csoportfoglalkozásokon keretein belül valósul meg. Ezt a feladatot segíti megoldani az iskolaorvos és a védőnő is.

II. Az intézmény iskolai helyi tantervei:

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI. Korm. rendelet módosítása.

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók:

- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára (1-4. évfolyam)
- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára (5-8. évfolyam)
- Kerettanterv a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)
- A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve
- A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve
- Készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervek a készségfejlesztő iskolák számára:
 - Agyagtárgykészítő készségfejlesztő kerettanterve
 - Textil –és fonalmentő készségfejlesztő kerettanterv
 - Irodatechnikai eszközök használata készségfejlesztő kerettanterv
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
- Esélyteremtő programok:
 - Komplex Alaprogram
 - Az Iskolai Lemorzsolódás Megelőzését Támogató Pedagógiai Rendszer (ILMT PR)

Értelmileg akadályozottak általános iskolája. A nevelés-oktatás-fejlesztés területei.	Tantárgy	Alsó tagozat							
		1. évfolyam		2. évfolyam		3. évfolyam		4.évfolyam	
		Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	5 ⁽⁺¹⁾	180	4	180	4	144	4	144
	Olvasás-írás	2	72	2	72	3	108	4 ⁽⁺¹⁾	144
Matematika	Számolás-mérés	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108
Történelem és állampolgári ismeretek	Társadalmi ismeretek	-	-	-	-	-	-	-	-
Egyéb	Önkiszolgálás	2	108	3 ⁽⁺¹⁾	108	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	-	-	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108
	Játékra nevelés	2	72	2	72	2	72	2	72
Természet-tudomány és földrajz	Környezet ismeret	-	-	-	-	-	-	-	-
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72
	Ábrázolás-alkatás	3	108	3	108	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	-	-
Testnevelés és	Mozgásnevelés	5	180	5	180	5	180	5	180

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

egészségfejlesztés	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen:		24		24		24		25	
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció		3		3		3		3	
Összesen:		27		27		27		28	

Értelmileg akadályozottak általános iskolája A nevelés-oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	Felső tagozat							
		5. évfolyam		6. évfolyam		7. évfolyam		8. évfolyam	
		Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelvés irodalom	Kommunikáció	4	144	4	144	5	180	5	144
	Olvasás-írás	4	144	4	144	2	144	2	144
Matematika	Számolás-mérés	3	108	3	108	3	108	3	108
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36	1	36	1	36	1	36
	Hon és nép-ismeret	-	-	-	-	1	36	-	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	1	36
	Életvitel és gyakorlat	4 ⁽⁺²⁾	144	4 ⁽⁺²⁾	144	5 ⁽⁺²⁾	108	5 ⁽⁺²⁾	108
Természettudomány és föld-rajz	Környezet-ismeret	2 ⁽⁺¹⁾	72	2 ⁽⁺¹⁾	72	2	72	2	72
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72
	Ábrázolás-alkítás	2	72	2	72	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	1	36	1	36
Testnevelés és egészség-	Mozgásnevelés	5	180	5	180	-	-	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	5	180	5	180

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

fejlesztés	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	36	1	36	1	36	1	36
Összesen:		28		28		30		30	
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció		3		3		4		4	
Összesen:		31		31		34		34	

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

Készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyam óraterve Műveltségi terület	Tantárgy	9. évfolyam		10. évfolyam	
		Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	5	180	5	180
Matematika	Számolás-mérés	5	180	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	2 ⁽⁺¹⁾	72	2 ⁽⁺¹⁾	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72
	Ábrázolás-alkítás	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	180	5	180
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	36	1	36
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	144	4	144
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	72	2	72
Összesen		34		34	
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció		4	144	4	144
Összesen		38		38	

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

Készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyam óraterve Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam		12. évfolyam	
		Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108
Matematika	Számolás-mérés	2 ⁽⁺¹⁾	72	2 ⁽⁺¹⁾	72
Társadalmi környezet	Etika	-	-	-	-
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem	1	36	1	36
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	180	5	180
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	36	1	36
Közismeret összesen		12		12	
Gyakorlati tevékenység	Irodatechnikai eszközök	6		6	
	használata	8	792	8	792
	Textil-fonalmentő Agyagtárgy készítő	8		8	
Összesen		34		34	
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció		5	180	5	180
Összesen		39		39	

Autizmus spektrumzavarral élő tanulásban akadályozott tanulók órahálója				
alsó tagozat				
Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+1	7
Matematika	4	4	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2+1	2	2	1+1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1+1	1+2	1	1+1
Testnevelés	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció	10	10	10	11

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

Autizmus spektrumzavarral élő tanulásban akadályozott tanulók órahálója
felső tagozat

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegennyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1+1	1+1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1+1	1+1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció	11	11	12	12

126

Autizmus spektrumzavarral élő értelmileg akadályozott tanulók órahálója									
Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4	4	4	4	4+1	4+1	5	5
	Olvasás-írás	2+1	2+1	3	3	4	4	2+2	2+2
Matematika	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon-és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1+1	1+1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkatás (Vizuális kultúra)	3	3	2+1	2+1	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2+1	2+1	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2+1	2+1	2+1	2+1	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció		10	10	10	11	11	11	12	12

Tanulásban akadályozott tanulók számára tantárgyi rendszer és óraszámok a (NAT 2020)								
Tantárgyak	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv (angol)	-	-	-	-	-	-	2	2
Matematika	4+1	4+1	3+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1
Etika/Hittan	1	1	1	1	1	1	1	1
Történelem	-	-	-	-	2	2	2	1
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	-	-	-	1
Környezetismeret	-	-	1	1	-	-	-	-
Természettudomány	-	-	-	-	2	3	5	5
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	1	2	2	1	1
Digitális kultúra	-	-	1	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Szabodon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Heti órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció	3	3	3	3	3	3	4	4

Dr. Molnár István EGYMI Kalkuttai Teréz Anya Tagintézménye
tanulásban akadályozott tanulók órahálója

Tantárgyak	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	<i>2020-as kerettanterv</i>							
Magyar nyelv és irodalom*	7+1	7+1	6+1	7	4	4	4	4
Matematika*	4	4	3+1	4	4	4	4	4
Történelem és állampolgári ism.	-	-	-	-	2	2	2	2
Idegen nyelv / angol nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Etika	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1	-	-	-	-
Természetism. / Temészettud.	-	-	-	-	2	3	5	5
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	1	1
Cigány népismeret*	-	-	-	-	1	1	1	1
Vizuális kultúra*	2	2	2	1+1	2	2	1	1
Technika és tervezés*	1+1	1+1	1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
Digitális kultúra	-	-	1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	26	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret*	2	2	2	2	2	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció	3	3	3	3	3	3	4	4

Dr. Molnár István EGYMI Kalkuttai Teréz Anya Tagintézménye
értelmileg akadályozott tanulók órahálója

Tantárgyak	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	<i>2020-as kerettanterv</i>							
Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
Olvasás-írás*	2+1	2+1	3+1	3+1	4	4	2+1	2+1
Számolás-mérés*	2+1	2+1	2+1	2+2	3+1	3+1	3+1	3+1
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1+1	1+1	1	1
Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
Etika/Hit- és erkölcsan	-	-	-	-	-	-	-	1
Környezetismeret	-	-	-	-	1+1	1+1	2	2
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	-	-
Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Osztályfőnöki*	-	-	-	-	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	22	22	22	22	25	25	27	27
Szabadon tervezhető órakeret*	2	2	2	3	3	3	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció	3	3	3	3	3	3	4	4

II. 1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei:

A nevelőtestület az alábbi elvek szerint választja meg az iskolában használt tankönyveit:

- legyen minősített NAT kerettantervhez kompatibilis
- igazodjon a helyi tanterv követelményeihez, tartalmához
- legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű, időtálló, jól olvasható és jól áttekinthető
- tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek
- a tankönyvekhez lehetőleg feladatlap vagy munkafüzet tartozzon a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése érdekében a készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatáshoz, a pedagógiai programban foglaltak megvalósítását szolgáló, a tankönyvjegyzékben nem szereplő könyvek, munkafüzetek, feladatlapok, digitális ismerethordozók is beszerezhetők tankönyv helyett
- az évfolyamok könyvét néhány példányban a könyvtárban kell megőrizni az esetleges tankönyvhiány pótlására és a tanév közben érkező új tanulók miatt
- a szakmai munkaközösség véleménye alapján történjen
- a döntéshozatal előtt szükséges a szülői munkaközösséggel egyeztetni az egyes évfolyamok tankönyveit.

A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- a tankönyv tartalmában, információban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanulók szükségleteihez,
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzet is tartozzon,
- a tankönyvek ne legyenek túl zsúfoltak, jól olvashatóak, jól áttekinthetők legyenek,
- pedagógiai koncepcióknak leginkább az alaptankönyv, a magtankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható,

- azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihöz illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak.
- a programcsomagok alkalmazásához szükséges tankönyvek választása.
- figyelembe kell venni a kompetenciafejlesztést segítő taneszközöket

Az évfolyamok tartóstankönyveit az iskolai könyvgyűjteményben kell megőrizni. A tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoz.

A „4/2017. (IV. 10.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet módosításáról” értelmében iskolánk minden tanulója a tankönyvek ingyenes igénybevételére jogosult.

II. 2. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelés, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés – oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat. - ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmai a Nat. műveltségi területeihez részben igazodva, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők:

- Anyanyelv és kommunikáció,
- Társadalmi környezet,
- Életvitel és gyakorlati ismeretek,
- Természeti környezet,
- Művészetek,
- Informatika,
- Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a.) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni,
- b.) környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni,
- c.) fejlődjenek szociális és kommunikációs képességeik, megfelelően tudják azokat használni,

d.) ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek azt alakítani is.

Mindezekben céltudatra és az egyéni sajátosságaihoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

Az autizmus spektrumzavarral rendelkező tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározható közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok.

A Nat. kiemelt fejlesztési feladatai, műveltségi területei esetünkben is alkalmazhatóak a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat. szakaszaihoz rendelt fejlesztési feladatok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, az intelligenciát és a nyelvi képességeket kell figyelembe venni. Az egyes műveltségi területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervünkben és az egyéni fejlesztési tervben rögzítjük. A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint.

Kulcskompetenciák fejlesztése az enyhén értelmi fogyatékos tanulók intézményében:

Különös hangsúlyt kap: az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés

Anyanyelvi kommunikáció

Beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetünkben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvi fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszéd állapotának figyelembe vétele mellett) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a nyelvet funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Idegen nyelvi kommunikáció

Egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel.

A hallási észlelés, figyelem, emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, játékos. Az európai unió országai által megfogalmazott, a NAT-ban alapvető célként meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése az enyhén értelmi fogyatékos tanulók szegregált intézményben megvalósuló nevelési formáiban is fontos nevelési- oktatási elvárásként jelenik meg.

134

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia fejlesztése során elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), továbbá a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet). A matematikai kompetencia birtokában az enyhén értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezze, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikusán fel tudja használni a társadalmi lét különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a társadalmi lét során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világgép kialakítása. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegség megelőzési és környezeti ismereteinek bővítése.

Digitális kompetencia

Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabad idő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia

Szociális kompetencia segíti az enyhén értelmi fogyatékos tanulót abban, hogy megtalálja helyét, feladatát a családi és társadalmi munkamegosztásban. Felkészül a közügyekben való aktív részvételre.

Az állampolgári kompetencia – az enyhén értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetenciához szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanítási- tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. Tudja fogadni mások segítségét. Tudjon segítséget kérni és adni.

Eszztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Eszztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség lényege a kreativitás fejlesztése. Az eredetiség és ötletgazdaság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, nagy szerepe van benne a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

Hatékony, önálló tanulás

A hatékony önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. Az írás, olvasás, a számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen

a tanuló az önálló ismeretszerzésre. Tudjon segítséget, tanácsot, információt kérni. Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

II. 3. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelést, a heti 5 mozgásnevelés, illetve testnevelés óra keretében szervezzük meg, a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó tartalmi szerint.

A mindennapos testnevelés megjelenik a tanórák részeként, a tanórákba beépítve, valamint a tanórák közötti szünetek részeként játékos egészségfejlesztő testmozgás szervezésével.

A könnyített testnevelés megszervezése a kötelező tanórai foglalkozásokon történik, differenciált feladatadással.

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulóknak lehetőségük van iskolai sportköri foglalkozásokon való részvételre, amely úszásoktatás keretében valósul meg, heti két alkalommal.

Az autista spektrumzavarral rendelkező tanulók számára állatasszisztált terápiával egybekötött mozgásfejlesztés történik.

II. 4. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztásának szabályai

A tanulók számára biztosítjuk az értelmi korlátozottságuk figyelembevételével a választhatóság lehetőségét felkínálni, esélyegyenlőséget biztosítani.

A tanulók egyéni képességeinek figyelembevételével a választás lehetőségét felkínálása első sorban a foglalkozásokon, tanórákon belül történik.

Választható foglalkozások elsősorban a szabadidőt érinti: szakkörök tekintetében.

A választható foglalkozásokra való felvételt igényfelmérés, jelentkezés, szülői támogató nyilatkozat bekérésével valósul meg.

II. 5. Pedagógusválasztás szabályai:

Intézményünkben a tanulók fejlesztése felmenő rendszerben történik, biztosítva a személyi állandóságot.

A pedagógusválasztás az intézményvezető jogköre.

Évfolyamonként egy osztály vagy több évfolyamból álló összevont osztályok indítására van lehetőség a meglévő személyi feltételek, valamint a tanulói létszám miatt.

A gyógypedagógus valamennyi tantárgy tanítására képesített.

A tantárgyfelosztás elkészítésénél a pedagógusok egyéni többlet képességei, képzettségei figyelembevételével történik.

II. 6. Esélyegyenlőség biztosításának elvei:

- Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása
- diszkriminációmentes oktatás-nevelés
- akadálymentesítés
- befogadó, toleráns légkör
- esélyteremtés
- támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása
- hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása.

II. 7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja

A tanulók tanulmányi munkája ellenőrzésének, értékelésének rendszere, módszerei, visszacsatolási eljárások

Iskolánkban a tanulók teljesítményének értékelése specifikus. Teljesítményük gyakran ingadozó, nem a valós tudást tükrözi, mert verbalitásuk rossz – esetleg nem is értékelhető -, az emóciók nagymértékben befolyásolják.

Objektív értékelés ezért csak folyamatos információgyűjtéssel lehet, mellyel ellenőrizhetjük a tanulók személyiségének fejlődését az oktatásban való előrehaladását.

II. 7.1. Az információszerzés módszerei:

- megfigyelés,
- mérések
- feladatlapok,
- gyakorlati tevékenységek,
- szituációs gyakorlatok,

- versenyek.
- témazáró dolgozatok
- házi feladat elvégzése
- szóbeli feleletek
- órai munka

Elvünk:

A legkisebb teljesítmény vagy a teljesítményre tett erőfeszítés se kerülje el figyelmünket és minél gyakrabban éljünk a pedagógiailag pozitív értékeléssel. Ez pozitív motivációként is hat. Az értékelés során a tanulók egyéni képességeit, az abban bekövetkezett változást vesszük alapul.

138

II. 7.2. Az értékelés célja:

- A tanuló ismereteinek feltérképezése,
- a tanuló értékelése, minősítése,
- a rehabilitációs és egyéni fejlesztési terv alapja,
- visszajelzés a szülőnek, az iskolának a tanuló előrehaladásáról, a hiányosságokról.

II. 7.3. Az értékelés szempontjai:

- A tanuló önmagához viszonyított fejlődése,
- a tanuló ismeretanyaga a kerettantervhez viszonyítva,
- a képességek minőségi és mennyiségi változása,
- az ismeretek elsajátítása,
- a tanulók szociális viselkedésének alakulása,
- a tanulónak az iskolai követelményeken túlmutató tudása, más tevékenységekben megmutatkozó képességei.

II. 7.4. Az értékeléssel kapcsolatos valamennyi pedagógusi feladatok:

- A tantárgyi követelményrendszer egységes értelmezése,
- folyamatos ellenőrzés, értékelés alkalmazása,
- objektív, ugyanakkor segítő szándékú és nevelő hatású értékelés,
- az értékelés rövid időn belül kövesse az értékelt teljesítményt.

II. 7.5. Az értékelés módja:

Havonta minimum egy érdemjeggyel értékeljük tanulóinkat a KRÉTA rendszerbe rögzítve, 1. osztályban és a 2. osztály első félévében szöveges minősítést kapnak. Numerikus minősítést 2. osztály tanév végétől alkalmazunk, minden tantárgyból, havonta érdemjeggyel, évvégén osztályzattal.

Az értelmileg akadályozott tanulók méréséhez a P-A-C 1, P-A-C 2, míg a készségfejlesztő iskolában tanulók részére a gyógypedagógiai diagnosztikai mérést alkalmazzuk.

A P-A-C módszer minden változata 4 terület képességeiről ad tájékoztatást. Ezek az önkiszolgálás, kommunikáció, szocializáció és tevékenység, melyek személyiség-felméréssel egészülnek ki.

Informális autizmus specifikus tárgyi méréseket használunk.

A szociális és személyiségfejlődés méréséhez

Strassmaier Fejlődési skálát alkalmazzuk a tanulók képességeinek méréséhez. A fejlődési skála öt területet vizsgál, ezek: önellátás, finommotorika, nagymozgás, nyelv/beszéd és a gondolkodás/érzékelés. A kapott diagram grafikusan ábrázolja a gyermek aktuális életkorához viszonyított elmaradást a mért területeken. A profil-lap pedig meghatározó dokumentuma a gyermekek egyéni fejlesztési tervének. Jól mutatja, hogy a fejlesztés során mely területekre kell nagyobb hangsúlyt fektetni.

Vineland Szociális érettségi skála alkalmazásával. A skála nyolc kompetenciakörhöz kapcsolódó szociális érési folyamatot vizsgáljuk: az általános önkiszolgálást, az étkezéssel kapcsolatos önkiszolgálást, az öltözködéssel kapcsolatos önkiszolgálást, az önjelölést, az elfoglaltságot, a kommunikációt, a helyváltoztató mozgást és a szocializációt. Ez utóbbi terület tárgya elsősorban a személyközi kapcsolatok alakulását érinti. Az életkor előre haladásával bizonyos kompetenciák megjelenésének, illetve fejlettségének eltérő szerepe lehet. A skála szerkezetét tekintve horizontális elrendezésű, hiszen életkori övezetenként eltérő kompetencia-tartalmak határozzák meg a szociális alkalmasságát.

II. 7.6. Kompetencia alapú felmérés területei:

Önkiszolgálás alatt értendő a tanuló korának, képességeinek függvényében elért önállóság – szobatisztaság, kulturált étkezés, tisztálkodás, öltözködés, közlekedés, baleset és betegségmegelőzés területen elért fejlettség foka az önállóság megfelelő szintjein.

Kommunikáció alatt értendő a tanuló korának és képességeinek függvényében elért beszédmegértési foka, verbális és nem verbális kommunikációja (beszédképtelenség esetén), milyen módon és mértékben tud közölni szóban esetleg írásban, rajzban, jelekkel. Mennyire tud tájékozódni térben, időben, számok, mennyiségek körében.

Szocializáció alatt értendő szűkebb és tágabb környezetében (család, iskola, utca, étterem, mozi stb.) a tanuló korának és képességeinek függvényében elért viselkedési színvonal, a közösségben történő beilleszkedés, együttműködés, feladatvégzés. Részvétel és viselkedés játékokban, tanulásban, munkában. Mennyire képes részt venni munkában, az önállóság foka.

az udvariasság, kapcsolattartás szintje. Közlekedésben, vásárlásban tanúsított viselkedése, önállóságának foka.

Tevékenység alatt értendő korának és képességeinek függvényében elért fejlődés az anyagok megmunkálása, alakítása (kismesterségek) során. Nagymozgásokhoz kötődő tevékenységek. (testnevelés, sport, tánc, munkatevékenység) Szabadidős tevékenységek során tanúsított aktivitása, feladathoz, munkához való viszonya.

(mennyire önálló, feladatvégzés közbeni pontossága, kitartása, tempója).

Az autizmus spektrumzavarban érintett tanulók ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzési rendszerünk két nagyobb területet ölel fel:

Az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek fejlődésének ellenőrzését.

A tanulók személyiségfejlődésének, szocializációs mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzés.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak. Az autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek felmérése, megfigyelés.

II. 8. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei:

Tanulóink ellenőrzése, értékelése egységes elvek alapján történik.

Jellemzői:

- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.

- Pontosán feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.
- Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban:
- Első évfolyamtól a második félévéig a szöveges értékelés a tantárgyakhoz kidolgozott egyéni értékelő lapokon történik.
- A második évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményét érdemjegyekkel fejezzük ki, amelyek az osztálynapló, értékelő napló részébe kerülnek bejegyzésre.

Első évfolyamon félévkor és tanév végén, a második évfolyamon félévkor a minősítés formái:

- kiválóan teljesített - (5)
- jól teljesített - (4)
- megfelelően teljesített - (3)
- felzárkóztatásra szorul - (1-2)

Második évfolyam év végétől érdemjegyekkel osztályozunk, melyeket a naplókba és a törzslapokba is bejegyezzük:

- jeles - 5
- jó - 4
- közepes - 3
- elégséges - 2
- elégtelen - 1

Második osztály félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer – érdemjeggyel értékeljük. Tanév közben - év eleji, félévi és év végi - felmérések alapján is értékelünk, mely a tanuló személyi anyagába kerül Problémás eseteknél jegyzőkönyv is készül.

II. 8.1. Az értékelés célja:

Az értékelés és minősítés a tananyagban való előre haladásról szolgál tájékoztatásul.

Sérülés- specifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információ értékű. A konkrét azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, és az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Az ismeretek számonkérését megnehezíti, hogy a gyermekek többsége nem beszél, illetve a nyelvet nem kommunikációs céllal használja, illetve a legtöbb gyermek esetében a beszédértés szintje alulmarad a beszédprodukciónál szemben. Ezért meg kell teremteni a lehetőséget arra, hogy a tanuló cselekvés útján számolhasson be tudásáról, amiről jegyzőkönyv készül.

Az ellenőrzés értékelés alapvető módszere a folyamatos megfigyelés, a félévi és az év végi eredmények értékelése, azok rögzítése. A gyermekek fejlődését az év során folyamatosan figyelemmel kísérjük.

II. 9. A magasabb évfolyamba lépés feltételei:

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt fejlesztés minimális követelményeit teljesítette, illetve a képességei és készségei szinten tarthatók.

Megfelelőnek tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el.

Az évfolyam követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő is rendelkezésre állhat – a hatályos jogszabályok alkalmazásával. Ebben az esetben az évfolyam 1 tanéve 1 félévnek számít.

Az értékelés legfontosabb jellemzőinek tekinthető, hogy döntően nem kritérium – orientált egyénre szabott és folyamatos

II. 10. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A tanítás-tanulási folyamat alapformája az osztálykeretben történő tanítási óra.

A hagyományos osztálykeretben való tanítási folyamat a tanítási órák részeként egyre több alkalommal alakul át differenciált csoportmunka szervezeti formává.

A rehabilitációs- rehabilitációs tanórák számát osztályonként a köznevelési törvényben meghatározott számban, az órarendbe beépítve végezzük csoportbontásban.

A több évfolyamból álló, azaz összevont osztály évfolyamokra történő bontása eltérő tantárgyak és órakeretek, eltérő tartalom miatt a tanév indításával egyidőben a tantárgyfelosztás elkészítése és a fenntartó engedélyezésével történik.

A tanuló annyi rehabilitációs tanórán vesz részt, amennyit a fogyatékosságából eredő hátrányok csökkentése igénybe vesz, amelyet a tanuló terhelhetősége enged. A tevékenység a gyermekek képességeinek, a fejletlen vagy sérült funkciók feltérképezésével, a rendelkezésre álló diagnosztikus adatok, vizsgálati eredmények értékelésével indul. A fentiek ismeretében fejlesztési terv készül, melynek célja a gyermek fejlettségi szintjéhez, fejlődési üteméhez alkalmazkodó fejlesztési stratégia kidolgozása.

Habilitációs órák szervezését a tanulók szükségletei határozzák meg egyéni, vagy kiscsoportos formában 1-3 tanuló részvételével.

II. 10.1. Az iskolai csoportok szervezése

A tanulócsoporthoz szervezésénél figyelembe vesszük az egyes évfolyamok tanulói létszámát. Első évfolyamon lehetőség szerint ragaszkodunk az önálló szervezésű osztályokhoz. Ezt nem csak a gyereklétszám, hanem az alapozó jellegű ismeretátadás is indokolja. A további évfolyamokon összevont osztályokban folyik a nevelő – oktató munka, mivel egy-egy osztályfokon alacsony a tanulói létszám.

Iskolánkban összevont tanulói csoportokat szervezünk, így lehetőség szerint élünk a csoportbontás alkalmazásával, hogy az egyes évfolyamokon több közvetlen tanóra legyen.

a tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) tanulót az iskolai osztály létszámának számításánál kettő gyermekként, tanulóként kell számításba venni

az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) tanulót az iskolai osztály létszámának számításánál három gyermekként, tanulóként kell számításba venni

összevont osztályokat szervezni legfeljebb négy iskolai évfolyamból lehet, tanév közben osztályt összevonni nem szabad

az összevonásokat az egyes évfolyamokon tanulók kis létszáma indokolja, az összevonások szervezésénél a következő szempontokat vesszük figyelembe:

biztosítva legyen az arányos létszám elosztása
integrálás.

II. 11. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

II. 11.1. Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkézségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében.

A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvés orientált tevékenység

Minden rendelkezésünkre álló módszerrel elősegíteni a tanulók és az intézményünk dolgozóinak egészségének védelmét, az egészség fejlesztését, és az eredményes tanulást.

Törekszünk az egészség megvédésére, megedzésére, visszaszerzésére vonatkozó közérthető, de tudományos ismeretek átadására, az egészségvédő lehetőségek sokoldalú bemutatására.

Együttműködést alakítunk ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének

II. 11.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

Az intézményünkben tanuló gyermekeknél - behatárolt tanulási lehetőségeik miatt – a környezettudatos szemlélet kialakítása több éven keresztül a teljes tanulmányi időt magába foglalva folyamatos gyakorlás által sajátítható el.

A fogalmi gondolkodás hiánya vagy nehezítettsége miatt gyermekeinkkel viselkedési formákat tudunk elfogadtatni, ezért a környezeti nevelés példamutatáson, példakeresésen, gyakorlati szituációk megismerésén, helyzetgyakorlatok alkalmazásán, tevékenységek végzésén alapszik.

A környezetismeret tantárgy tananyaga magába foglalja az ismeretanyag koncentrikus bővülését, abban az ütemben, ahogyan gyerekeink képesek azt elsajátítani.

Az ismeretanyag elsajátításán kívül nagy hangsúlyt helyezünk az állandó természeti környezetben való sokoldalú megtapasztalásra is.

Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, amely során a tanulókat felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

A környezeti nevelés kifejleszti a szándékot és a képességet a környezet aktív megismerésére. Felkelti az igényt és képessé tesz a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására, a problémák megkeresésére, okainak megértésére.

Összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére, a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

II. 11.3. Alapelveink:

- Környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- Tolerancia és segítő életmód
- Tapasztalaton alapuló kreatív környezeti nevelés
- Az egészség és környezet összefüggései
- Értékóvó magatartás kialakítása
- Érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- A létminőség választásához szükséges értékek és viselkedési normák

II. 11.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításának elvei:

- Megkülönböztetés mentes oktatás-nevelés
- akadálymentesítés
- befogadó, toleráns légkör
- esélyteremtés
- támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása
- hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása

II. 12. Az esélyegyenlőség biztosításáért feladataink:

Biztosítjuk azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai neveléséhez szükségesek.

Az iskolázás teljes tartalmában – szükségleteiknek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban, terápiában részesülnek tanulóink.

Változatos tanulásszervezési formákkal és korszerű módszerekkel biztosítjuk, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységekben érvényesüljön a differenciált, egyéni fejlesztés.

Témahét szervezésével, projektmódszer alkalmazásával segítjük a gyakorlatközpontú és alkalmazható tudás megszerzését, biztosítjuk a tevékenységközpontú tanulást.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, azon tanulók számára, akik magántanulóként teljesítik tankötelezettségüket, megszervezzük egyéni megsegítésüket, hogy saját tempójukban haladhassanak.

Olyan valóságos tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk, amelyben a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhet és a közvetlen vizsgálódásokból juthat el a tanuló az ismeretek képi, majd absztrakciós szintjéhez.

Sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel, gazdag feladattárral biztosítjuk a tevékenységközpontú tanítási- tanulási folyamatot (egyres tantárgyakhoz kötődő készség- és képességfejlesztést, a tevékenységek bővülő körét).

A tanuló szükségletének és a szülők igényének megfelelően teljes ellátást biztosítunk: ügyelet, oktatás, étkeztetés, fejlesztő terápiák, napközi, tanulószobai ellátás, szakkörök, klubok, tehetséggondozás.

A tanítás-tanulás folyamatában a mindennapi élethez, a gyakorlathoz kapcsolódva megértetjük, gyakoroltatjuk az egészség megóvásának fontosságát.

Képességeik függvényében bevonjuk tanulóinkat az iskolai élet szervezésébe, szervezeteik (osztályközösség, diákönkormányzat) működtetésébe, jogaik gyakorlásába, kötelezettségeik értelmezésébe, teljesítésébe.

Az iskolai gyermekvédelmi tevékenységet úgy működtetjük, hogy a szociális hátrányokból eredő különbségeket csökkentjük, együttműködve a különböző segítő szervezetekkel, szolgálatokkal.

Egyéni differenciált fejlesztéssel hatékonyabbá tesszük társadalmi integrációjukat.

II. 12.1. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

II. 12.1.1. A magatartás értékelésének elvei

A tanulói magatartás értékelésének, minősítésének alapelvei:

- a pedagógiailag pozitív értékelés a magatartás pozitív vagy negatív vonatkozásaira úgy mutasson rá, hogy a továbbhaladás, a javítás útját is megmutassa, a tanulók számára megerősítést, motiválást jelentsen,
- az értékelés a tanuló számára érthető legyen, a pedagógus segítőkészségét bizonyító légkörben hangozzon el,
- a reagálás, az értékelés a lehető legrövidebb időn belül kövesse a változást ezzel is erősítve annak a gyermek személyiségfejlődésére gyakorolt hatását,
- azt a tanulót, aki példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez, az iskola nevelőtestületi dicséretben részesítse, jutalmazza,
- az értékelés a tanuló önmagához képest mutatott fejlődésének minden jelére terjedjen ki, azt kövesse nyomon.

II. 12.2. Az értékelés, minősítés követelményei:

Alsó tagozatban:

- a tanuló magatartásában mutasson fejlődést,
- a legszűkebb közösségét fogadja el,
- társait ne zavarja,
- ráhatással legyen bevonható a munkába.

Felső tagozatban:

- társait ne zavarja,
- képességeinek megfelelően vegyen részt a közösség életében, munkájában,
- a közösség szabályait tartsa be,
- a tanuló magatartásában, szorgalmában mutasson fejlődést.

II. 12.3. Az értékelés, minősítés formái:

Tanulóink magatartásának értékelése a tanév során szóban elhangzó értékelést, reagálást jelent.

A tanév végén a tanulók bizonyítványukban írásban, szöveges értékelést kapnak magatartásukról.

példás

jó

változó

rossz

II. 12.4. A szorgalomjegyek megállapításának elvei

Tanulóink speciális állapota miatt a szorgalmat nem értékeljük az értelmileg akadályozott tanulók, az autizmus spektrumzavarral rendelkező és a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében.

A tanulók tanuláshoz való viszonyát az egyéni fejlődési lapon összefüggő szöveges értékeléssel végezzük. (bizonyítványba nem vezetjük be)

Tanulásban akadályozott esetében:

Példás:

Annak a tanulónak a szorgalma, aki a tanulmányi munkában a tőle telhető legjobb eredményre törekszik.

Többször feladatokat vállal, amelyet megbízhatóan precízen végzi el.

Jó:

Annak a tanulónak a szorgalma, aki a tanórákon figyel, a házi feladatot elvégzi, órákra lelkiismeretesen felkészül, de többször feladatot nem vállal.

Változó:

Annak a tanulónak a szorgalma, akinek a munkája ingadozó, szétszórtság, jellemzi.

Hanyag:

Annak a tanulónak a szorgalma, aki fegyelmezetlenül dolgozik, megbízhatatlan a munkája. Kötelességeit gyakran elmulasztja. Érdektelenség jellemzi, legalább egy tantárgyból elégtelen osztályzatot ért el.

II. 12.6. A jutalmazás iskolai elvei:

Az a tanuló, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartó szorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez – a pedagógus, az iskola dicséretben részesíti, jutalmazza.

A tanév során a tanuló minden kiemelkedő teljesítményét dicsérettel, jutalommal értékelni kell. A jutalmazás, dicséret időpontja: azonnali, tanév végi

A jutalmazás módja:

Egyéni

- tankerületi igazgatói dicséret
- főigazgatói dicséret
- tagintézmény-igazgatói, intézményegység- vezetői dicséret
- osztályfőnöki dicséret,
- szaktanári dicséret, jutalom,
- nevelőtanári dicséret
- nevelőtestületi dicséret
- oklevél,
- könyv, tárgyjutalom

Csoportos

- kirándulás
- nyári tábor
- külső programok stb.

A jutalmazásra javaslatot tehet az

- osztályfőnök,
- szaktanár
- nevelőtanár

II. 12.7. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény szorgalom minősítési elvei

Szorgalom

- motiváltság

- feladattudat fejlettsége
- türelem, kitartás a feladatvégzésben
- megbízhatóság és a teljesítés igényessége

II. 12.8. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Jutalmazás és a büntetés két egymást kiegészítő nevelési módszer. Jelenti a gyermek tevékenységének értékelését, a társadalmi-nevelői célok szempontjából jelent ösztönzést, motiválást, a helyes megismétlésére, a helytelen elkerülésére. A Köznevelési törvény 58 §-a szabályozza a tanuló jutalmazását, fegyelmi és kártérítési felelősségét.

150

A példamutató közösséget csoportos jutalomban kell részesíteni. Ez lehet:

- írásbeli dicséret (oklevél),
- tárgyi jutalom,
- kirándulás,
- táborozás,
- színházlátogatás,
- iskolagyűlésen példaként állítani a közösség elé.

A jutalmazás fokozatai:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret

A jutalmazás alapja

- kimagasló tanulmányi eredmény,
- közösségért végzett munka,
- kiemelkedő sportteljesítmény,
- példamutató magaviselet,
- minden olyan tevékenység, amely az iskola hírnevét öregbíti.

Büntetés

- helytelen magatartásért,

- az iskolai házirend súlyos vagy ismételt megsértéséért.

A büntetés fokozatai:

- szóbeli figyelmeztetés,
- szaktanári, osztályfőnöki szóbeli, írásbeli figyelmeztetés, osztályfőnöki intés, rovás,
- igazgatói figyelmeztetés, tagintézményvezetői, intézményegység-vezetői intés, rovás.

A szülőt erről írásban értesíteni kell!

Ha a tanuló olyan súlyos vétséget követ el, melynek következtében jelenléte a közösségre káros, veszélyes, akkor a diákönkormányzat bevonásával fegyelmi eljárás indul ellene. A fegyelmi tárgyalásról jegyzőkönyvet kell felvenni.

Az egyes büntetési fokozatok a tantestület döntésével – súlyos vétség esetén – átugorhatók.

II. 13. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az a tanuló, aki a Hajdú-Bihar Megyei Szakértői Bizottsága által kiadott szakértői véleménye alapján kijelölt intézményként a Dr. Molnár István EGYMI szerepel, továbbá vagy

Szeregált intézményben fejleszthető közepsúlyos értelmi fogyatékos,

Súlyos és halmozott fogyatékkal élő

Szegregált intézményben fejleszthető enyhe értelmi fogyatékos

Szegregált intézményben fejleszthető autizmus spektrumzavarral rendelkező tanuló

Az állandó tartózkodási helye, lakcíme Hajdú-Bihar Megye településén található.

A tanuló felvételét elutasítani férőhely hiányában lehet.

A tanuló felvételére, átvételére a tanév folyamán bármikor lehet, amennyiben érvényes szakértői bizottság szakvéleményével rendelkezik.

Az általános iskolai tanulmányokat befejezett tanuló a készségfejlesztő iskolába való jelentkezése a központi középiskolai felvételi rendszeren rendelkezései az irányadók.

II. 14. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Sajátos pedagógiai módszereink jegyei:

Befogadó, elfogadó

Cselekvésorientált, cselekvésbe ágyazott

Egyéni képességekre épített
Egyéni fejlődést biztosító
Sérülésspecifikus,
Fokozatos, apró lépésekre bontott: lépésről lépésre
Keretjellegű
Rugalmas
Differenciáló

Speciális módszereink:

Kooperatív: cselekvő tanulási forma, amely az együttműködési képességeket is fejleszti: kommunikációt, felelősség vállalást,

Projekt módszer: Az ismeretanyag feldolgozását gyakorlati problémák köré csoportosítjuk, a tanuló egyéni képesség struktúrájának figyelembevételével. A tanuló alkotó részese a tanítási folyamatnak.

Meixner olvasás -írás tanítási módszer:

Minél több érzékszerv bevonásával történő betűtanulás (látás-hallás-mozgás)., Speciálisan csoportosított betű sorrend. Késleltetett írástanítás. Fokozatosság, ismétlés, kis lépésekben haladás.

A betűtanítás hármasszociációs kapcsolatának kialakítása (akusztikus, vizuális, beszédmotoros) és annak konzekvens betartása a tanulás során sokoldalú asszociatív megerősítésként szolgál.

A Ranschburg - féle homogén gátlás kialakulásának megelőzése is komoly szempont az oktatás folyamán. A gondolkodás merevségének (rigiditásának) elkerülése, megelőzése a cél. Nagy hangsúlyt fektet a gyermek pszichés, önbizalmi megerősítésére.

Montessori pedagógiájának adaptációja:

Manipulatív tapasztalatgyűjtésen alapuló képességfejlesztés. Rugalmas tanulásszervezés, folyamatos differenciálás.

Praktikus ismeretek nyújtása, adaptív viselkedés kialakítása

Tér-idő szervezés

Az autizmussal élő gyermekeknek nehézséget jelent a térben és időben való tájékozódás, ezért fontos, hogy megszervezzük számukra a térbeli és időbeli tevékenységeket. Ezt szolgálja a napirend és a tanterem térbeli elrendezése.

Vizuális kulcsingerek alkalmazása, melyek választ adnak a következőkre:

A napirend (tér-idő struktúra) mit, hol, mikor, meddig, miért?

A munkarend: hogyan jutok a feladathoz? mi a sorrend? meddig tart a feladat?

A munkaszervezés: hogyan végezzem el a feladatomat?

Egyéb vizuális segítségerek:

Viselkedési szabályok (szempontkártyák, szabályfüzetek)

Jutalmazáshoz (zsetonrendszer)

Kommunikációs helyzeteket segítő kártyák

Választó táblák

Tankönyvben, füzetben vizuális promptok

II. 15. Szociális-kommunikációs készségek fejlesztése során használt módszerek

Szociális történetek

Célja a szociális megértés fejlesztése, ellátja az autizmussal élő személyt a megfelelő szociális információval.

Elmeolvasás tanítása

Segítségével fejleszthető az autizmussal élő emberek számára nehézséget jelentő másik ember érzelmeinek, gondolatainak, szándékainak a megértése, vagyis az elmeolvasás képességének tanítása.

Napló, Én könyv: egy adott személyről szóló információ gyűjtemény

Alternatív és Augmentatív kommunikációs eszközök a kommunikáció megsegítésére: PECS-

Kép kártyacsere módszer, kommunikátorok

ELA- Mindennapi tevékenységek fényképsorozat

A beszédértés, beszédhasználat fejlesztésére, egy adott esemény egymást követő lépéseinek felismerésére, a passzív szókinccs egy részének aktívvá tételére, a mindennapi életben előforduló beszédaktusok begyakorlására, az általánosítás elősegítésére, a többi ember mentális állapotainak azonosítására, saját élmény megosztására, önkontroll, látható tulajdonságok azonosítására

Babzsák Fejlesztő Program alkalmazása. Ez egy játékos, szociális-kommunikációs készségeket fejlesztő program, ami átmenetet jelent az egyéni- és csoportos foglalkozás között. Célja, hogy pótolja a sérült szociális- és kommunikációs készségeket jól átlátható, érthető környezetben, egyértelmű szabályok alkalmazásával, a hagyományos „babzsák” eszköz használatával.

Beszélgetőkör vagy babzsákos módszer: Irányított beszélgetések, vélemények, benyomások, érzelmek megosztása, megfogalmazása. Konfliktus helyzetek feloldásának technikái.

II. 15.1. Informatikai képességfejlesztés, tehetséggondozás

Az informatikai eszközök és ismeretek mindennapi életünk szerves részévé váltak. Egyre több az olyan diák, aki – az otthoni számítógépet már használva – a számítógép használatának ismeretével már rendelkezik. A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása azonban nagyon eltérő, leginkább a legalapvetőbb funkciók ismeretére szorítkozik. Azonban az érdeklődés, az eszköz használata utáni vágy szinte valamennyi tanulóra kiterjed. Elengedhetetlen a differenciálás, a speciális foglalkozás a nagyobb tehetséget mutató tanulókkal, hogy a tájékozottabbak legyenek, új ismereteket szerezhessenek.

Napjainkban már nem kérdés, hogy szükséges-e a számítógép az iskolákban; ehelyett azt kell figyelembe vennünk, hogy mikor és milyen célra érdemes használni a hatékonyabb oktatás-nevelés érdekében.

A számítógép, mint a tanuló tevékenységére azonnal reagáló eszköz, lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, a tehetségekkel és a lemaradókkal való különleges foglalkozásra. Alkalmas a különböző tantárgyakhoz kapcsolódó ismeretanyag tárolására, az ebből való információnyerésre; oktatójátékokra, növelik a tanulók kreativitását, tágítják látókörüket, sokoldalú gondolkodásra nevelnek. A figyelmet az alapismereteken túli kapcsolatokra is ráirányítják.

Törekvésünk, hogy a tanulók képességeiknek, érdeklődéseiknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek. A nevelő és oktató tevékenység során figyelembe vesszük a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékoságát, segítsük a tanuló képességének, tehetségének kibontakozását, illetve bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkózását tanuló társaihoz.

Mindennapjainkból tudjuk, hogy a számítógépnek nagy motiváló ereje van, segítségével könnyebb bevonni a gyermekeket a munkába. Sokoldalú fejlesztést eredményez, valamint megóvhatjuk őket a kudarcélménytől is. Tanulóink nem azért tanulnak másképp, mert ők kivételek, hanem mert lehetőségük nyílik arra, hogy másképp tanuljanak. Célunk megteremteni a módot a másképp tanulásra, az informatikaórákhoz kapcsolódó tehetséggondozásra, valamint felzárkóztatásra.

Ugyanígy fontos feladat a tehetséges tanulók felkészítése versenyekre. Támogatni és buzdítani kell a gyerekeket arra, hogy mérjék össze tudásukat társaikkal.

Mindezen elképzelések megvalósítására megfelelő alkalom lehet az informatikai képességfejlesztés és tehetséggondozás. Tudjuk – és tapasztaltuk is –, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, játékosan, örömmel tanulhatnak a gyerekek ebben a pedagógiai környezetben.

II. 15.2. Komplex mozgásfejlesztés- Alapozó terápia

Az alapozó terápia egy komplex, mozgásfejlesztésen alapuló (u.n. motoszenzoros típusú) idegrendszer fejlesztő terápia, mely során a gyermekeknél lehetőség adódik újraindítani az emberi fejlődéstani mozgássorozatot, így a gyermeket a terápia során igen magas fokú mozgásügyességig juttatható el. Ezzel a mozgásfejlesztési gyakorlatsorral tud az alapozó fejlesztő hatni az emberi agyban a beszéd működéséért (olvasás, írás) felelős területekre is. A terápiás fejlesztés során a mozgásalap kiegészíthető fejlesztő pedagógiai módszerekkel (idő, tér, emlékezet, hallás- és beszédészlelés-fejlesztés stb.).

Ez a terápia hatásos (5-16 éves korig):

Megkésett vagy/és hibás, akadályozott beszédfejlődésnél (diszfáziák)

Kiejtési hibával, pöszeséggel küzdő gyermekeknél.

Diszlexiánál, alaki diszgráfiánál= olvasás és/vagy írásgyengeségnél.

Azoknál az organikus eredetű túlmozgásos (hypermotil)- figyelemzavaros gyermekeknél, akiknél oxigénhiányos károsodás keletkezett.

Fejlődésben, érésben elmaradt óvodásoknál.

Enyhe fokú értelmi fogyatékosággal élő gyermekeknél

Minden olyan gyermeknél, aki mozgásügyetlenségben szenved bármilyen okból.

Tanulóink mindamelllett, hogy enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékos sággal, tovább halmozott fogyatékos sággal élnek, a fent említett tünetek valamelyike is nagy számban előfordul. A 120 óras képzés elvégzésével lehetőségünk nyílt arra, hogy team munkával, esetmegbeszélésekkel, közös együttműködéssel az intézmény keretein belül is képessé válunk az állapotfelmérést meghatározó vizsgálat elvégzését követően kiscsoportos vagy akár egyéni formában is megkezdeni tanulóink egyénre szabott fejlesztését, mely hozzájárulhat állapotuk javulásához. Ugyan maga a terápia nem feltétlenül intellektuális képességzavarral küzdő gyermekek számára lett kidolgozva, mégis a megcélzott korosztály a mi intézménytípusunkban is meghatározó. A tanult ismereteket és elemeket szükséges a sajátos nevelési igényű tanulók ezen típusaihoz adaptálni, az elemeket kisebb egységekre lebontani. Lehetőségünk adódik az egyes felmerülő kérdéseket a végzett pedagógusainkkal együtt megbeszélni, a megfelelő megoldást megtalálni. Cél, hogy az adott tanulócsoporthoz illeszkedő, egyénre szabott foglalkozásmintákat és tervezeteket dolgozzunk ki a jövőbeli, mindennapokba beágyazott kiscsoportos fejlesztések hatékonyságához.

II. 15.3. Komplex művészetterápia

A természet alapvetően nyugtató, lazító, új perspektívákat nyitó hatású. A természettől elszakadt ember számára a művészetterápia segít a fantázia, a kreativitás, ezeken keresztül a belső tudattalan (természetből gyökerező) világ mozgósításában.

A Katarzisz Komplex Művészetterápia módszer célja a külső és belső természet közötti kölcsönhatás, „lelki anyagcsere” létrehozása által a lelki egyensúly megteremtése. A módszer a természet lélekre gyakorolt hatását emeli ki, a kettő közötti analógiára épít. Az érzések és a lelkiállapot megjelenítését az adott évszakra és annak hónapjaira való hangolódás, szimbolikus üzenetük meghallása, és az azt kiemelő zene és mese segít elő. Cél, hogy a résztvevők elinduljanak az érzés, érzelmek felé. A gondolatokból az érzés, élmény és intuíció irányába, a tapasztalati tudás felé.

A ráhangolódás a természet körforgására elevenen tartja a lelki életet. Az évkör archetípusainak és ünnepeinek átélése segít a testi-lelki egyensúly helyreállítását, ami magában rejti az önmagunkon való túllépést, a teljességélményt.

A Katarzisz Komplex Művészetterápia első tematikai egysége az évszakok, hónapok váltakozására történő ráhangolódást segít elő, ami mozgásba hozza a lelki dinamikát, aktiválja

a személyiség fejlődését. A terápiás folyamat tekinthető úgy is, mint a bentről (belső világból kiindulva) kifelé, majd kintről (külső világ megfigyeléséből és beépítéséből) befelé tartó kölcsönhatás elősegítése. E mozgás által létrejövő lelki anyagcsere a rekreáció és az egészségmegőrzés alapfeltétele.

A ráhangolódás a mindig változó külvilágra, az évszakokra, ünnepekre az alkotói folyamatban valósul meg. Ezt a ráhangolódást a foglalkozásokon az asztalon elhelyezett természeti tárgyakon túl az évszakra jellemző vers, mese, zene és a terapeuta felvezető szövege (népi hagyományok, jelesebb ünnepek lelki üzenete) segíti elő. Utóbbiak az érzelmeken keresztül a belső világra hatnak, ezáltal indul meg egy lelki áramlás külső és belső természet között. Ez a folyamat hozzájárul az egészségmegőrzéshez, a lelki újjászületéshez, gyógyuláshoz.

Az ember a természettel összehangolt cselekedetei által képes összhangban élni önmagával és a világgal. A természet ciklusai hosszabbtávú mintát is adnak, akár egész életünk szakaszaira is. Az évszakok, hónapok változásaira épülő tevékenységek a régi időkben egyben rituális cselekedetek is voltak.

Az év körforgása az emberi élet egészét, illetve annak egy-egy évét is mintázza, hiszen minden évben hoz búcsút (élménytől, történetől, életszakasztól) és új lehetőségeket (érzések, kapcsolatok, képességek) is.

A módszer a lelki dinamika aktiválódását célozza, melybe az egész személyiség bevonódik. Ez készíti elő a változást, ami az elmúlást is magába foglalja, és krízisként élhetjük meg, mely diszharmónia-érzéssel is együtt jár. Az új életlehetőségekhez vezető utak megnyílását szükségszerűen szenvedésnyomás előzi meg. A korábbi életérzés, életmód, lelki struktúra fellazul, hogy új harmónia születhessen.

Kiemelt feladatok, célok a foglalkozások során:

A résztvevők önkéntes alapon végzik a feladatokat.

Elmélyült légkör biztosítása.

Folyamatos pozitív megerősítés.

Személyiségfejlesztés, önismeret.

Látási, nyelvi önkifejezés elősegítése.

A teljes személyiség, társas kapcsolatok indirekt módon fejlődnek.

Fejleszti többek közt az önértékelést és kreativitást, képzeletvilágot, figyelemösszpontosítást.

Fejleszti a kézügyességet, asszociációs képességet.

Képzőművészeti alkotások, zenei, komolyzenei művek megismerése gazdagítja a személyiséget.

Képzőművészeti technikák megismerésének elősegítése.

Ünnepek szerepének megismerése, természet tematikus vizsgálata.

II. 15.4. Zenei alapú komplex művészetpedagógia " Kokas- módszer"

Kokas-módszerben a zene, a mozgás, a dramatizálás, a mesélés, a képi ábrázolás összefüggő, alkotó tevékenységei egyaránt megtalálhatóak. Célja az aktív zenebefogadás az önkibontakoztatás, amely elősegíti a gyermek személyiségfejlődését. A játékos zenei foglalkozásnak az alapja az ének, a mozgás, a komolyzene hallgatás, mely során a gyermekek zenéhez kapcsolódó egyéni megnyilvánulásai jutnak felszínre.

A „módszer” túlmutat a zenei képességfejlesztésen. Komplex személyiségfejlesztés is egyben, mely terápiás hatású lehet. Hallási-, mozgási-, látási-, nyelvi önkifejezés segíti elő a szellemi fejlődésüket a gyerekeknek. A Kokas-pedagógia módszertani elemei szabadon, de mégis strukturáltan vannak jelen. Belső logikája finoman, észrevétlenül szövődik a tanórákon, vagy tanórán kívüli tevékenységeken. Az alkotás öröme, szabadsága és a szerető figyelem jellemzi ezeket a foglalkozásokat.

A módszer alapelve az egyén tisztelete. A zene befogadását, a zenei elmélyülést spontán mozdulatok segítik. Ezekből mozdulatkompozíciók, megjelenítések születnek, melyeket a gyermekek egyénileg vagy szabadon választott társakkal alkotnak. Az éneklés örömeinek köszönhetően, valamint a zenéhez kapcsolódó mozgás során kialakul a kreativitás, az önkifejezés biztonsága és a kapcsolatteremtő képesség. A foglalkozások alatt elhangzó daloknak a magyar népdal az alapja. A komolyzene, az énekes játék, a tánc és a vizuális ábrázolás változatos világát ismerhetik meg a gyerekek. Az értékes és változatos komolyzenei, vagy egyes népi kultúrákból vett zenei részletek többszöri meghallgatása lehetőséget nyújt az egyre ismerősebben csengő hangok alatt a teljes átváltozásra. A zene egyes rezdüléseinek belső átélése segít a gyerekeket képzeletük világába repíteni, ahol sokszor megtörtént, vagy csupán áhított, feldolgozott vagy feldolgozatlan történéseket megjelenítve azok feszültsége oldódik, vagyis a gyerekek „kijátsszák magukból” a belső feszültséget okozó eseményeket. Erős személyiségformáló hatása is van.

A Kokas-foglalkozások szenzoros integrációs élményt is lehetővé tesznek. Fontos szerepe van az érintésnek, a mozgásnak és mozgatásnak, a hallásnak és hallgatásnak, a saját test megélésének és a másik testhez való alkalmazkodásnak. A személyhez szóló énekek, a foglalkozásokon megélt egyéni, belső képek és a csoport saját történetei, élményei aztán képi (pl. festés, rajzolás) és szóbeli feldolgozásra kerülnek. Ezáltal az élmények megragadhatóvá, közölhetővé válnak, és elmélyülnek, magasabb idegrendszeri szinteken szerveződnek tovább. A Kokas-pedagógia komplex pedagógiai módszer, mely egyaránt hatással van a gyermek és a pedagógus személyiségére. A Kokas módszer érzékeny a foglalkozásokat vezető személy szabadságára, egyéniségére ugyanúgy, mint a gyermekek sokszínűségére is.

Kiemelt feladatok, célok a foglalkozások során:

A résztvevők önkéntes alapon végzik a feladatokat.

Vidám, felszabadult légkör biztosítása.

Folyamatos pozitív megerősítés.

Személyiségfejlesztés, önismeret.

Hallási-, mozgási-, látási-, nyelvi önkifejezés elősegítése.

A gyermek teljes személyisége, társas kapcsolataik és önkifejezésük is indirekt módon fejlődik.

A játékos zenei foglalkozás észrevétlenül fejleszti többek közt a gyermekek ritmusérzékét, mozgáskoordinációját, önértékelését és kreativitását, képzeletvilágát, figyelemösszpontosítását.

Fejlesztik a gyermekek zenei hallását és dallamalkotó improvizációját.

Népdalok, komolyzenék megismerése, ismereteik gyarapítása is elmaradhatatlan része a foglalkozásoknak.

II. 15.5 Állatasszisztált oktatás kutyásterápia

Az állatasszisztált foglalkozások mindig az élményeken alapulnak.

A kutyásterápia a szoros ember -állat közti kötődést használja fel a fejlesztés integrált részeként.

Az állat a tanulót minden síkon megszólítja: - érzelmi, -szociális, - motoros, -kognitív. Komplex fejlesztést tudunk megvalósítani a kutyás foglalkozások keretében. Az érzékelés-észlelés, figyelem, kommunikáció, nagymozgások, valamint finommotorika területein túl fejlődik az énkép, én-tudat, és a szociális képesség.

Állatasszisztált pedagógia (AAE): Osztálytermi interakciókra, tanórai feladatokra specializálódott alkalmazás, vagyis a tanórán konkrétan az előírt tananyag elsajátítását elmélyítését segítik az állat bevonásával végzett feladatok által. A tanulók motivációja nő a tanórák alatt, figyelmük tovább fenttartható.

Állatasszisztált terápia (AAT): Összetettebb formája a kutyával végezhető interakcióknak. Ebben az esetben az a cél, hogy a gyógypedagógus segítségével, a terápia meghatározott idejét követően a résztvevő érzelmi, fizikai, kognitív vagy szociális állapotában pozitív változások következzenek be. Az állatasszisztált foglalkozások történhetnek egyéni és csoportos formában is.

A gyakorlat azt bizonyítja, hogy a tanulók nyitottabbá, nyugodtabbá válnak a kutya mellett, kommunikációt kezdeményeznek környezetükkel, frusztrációjuk enyhül, vagy meg is szűnik. A kutya a tanulók motiválásának fő eleme, hatékonyabbá teszi a fejlesztéseket.

A terápiás és pedagógiai foglalkozások minden esetben team munkát igényelnek. A foglalkozások mindig kiscsoportos formában valósulnak meg, egy csoportfoglalkozáson 6-9 fő vesz részt maximum.

A foglalkozásokon alkalmazott gyakorlat csoportok:

- A kapcsolatteremtő- készség, a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése, aktív és passzív szókincs gyarapodása, a kezdeményezőkézség növelése
- Szomatikus és taktilis ingerek adása
- Vizuális-taktilis integrációt fejlesztő játékok
- Taktilis, vizuális, akusztikus ingerekre adaptált motoros válasz kialakítása
- Vizuális követésre irányuló feladatok
- Finommotorikát fejlesztő játékok
- Vesztibuláris egyensúly ingerlése
- Kognitív fejlesztés
- Szociális interakció fejlesztése

Kiemelt feladatok, célok a terápia során:

A résztvevők önkéntes alapon végzik a feladatokat.

A foglalkozás során folyamatos a pozitív megerősítés, nincs rosszul elvégzett feladat.
Minden foglalkozás sikerélménnyel zárul.
Vidám, felszabadult légkör teremtése.
Folyamatos motiválás, a kutya, mint motivációs társ jelenléte a terápiákon.
Önindított mozgások elősegítése, spazmus oldása, relaxáció, izomlazítás a kutya segítségével.
Kezdeményezzen és tartson fent kontaktust a kutyával, a segítőkkel, a terapeutával, társaival.
Fejlődjön a kommunikáció, a kifejezőképesség.
Aktív – passzív szókincs bővítése.
Ismeretek gyarapítása az állatokról, felelős állattartásról, használt eszközökről, tapasztalati, élményszintű tanulás menjen végbe a terápia során.
Önismeret, magabiztosság fejlesztése, kooperáció fejlesztése a kutyával, felnőttekkel, társakkal.

Fontos cél a fejlesztéseken túl

Ismeretek gyarapodása az állatokról, felelős állattartásról, tapasztalati, élményszintű tanulás.
Önismeret, magabiztosság fejlődése, kooperáció fejlődése a kutyával, felnőttekkel, társakkal.
Állatvédelem elméletének és napi gyakorlatának népszerűsítésében legfontosabb célcsoportunk a gyermekek!

A gyermek-, illetve a fiatal korosztály felelős állatvédelmi szemléletének megalapozása, erősítése rendkívül nagy jelentőségű. Az állatok és viselkedésük megismerése, különösen az ember közelében élő háziállatokra vonatkozóan a városi és vidéki környezetben élő gyerekek számára igen fontos. A korszerű szemléletformálás és a felelős állattartás alapelveinek megismerése a vidéki gyerekek számára is újdonságot és előnyt jelent. Az ismeretek megszerzése általános iskolás korban felkészíti a tanulókat az állattartással kapcsolatos problémákra, veszélyhelyzetek elhárítására és a felelős állattartás elveinek betartására. Az állatokkal való bánásmódban jól informált gyerekek a családban is terjeszthetik a felelős állattartás elveit.

„Bárcsak megértenék az emberek, hogy az állatok ugyanolyan kiszolgáltatottak, s ugyanúgy függenek tőlünk, mint a gyerekek; ezt a gyámságot ránk ruházták.”

James Herriot

Állatvédelem megjelenése a nevelő oktató munkában

Iskolánk, küldetésének érzi, a tanulók szemléletébe beépíteni az állatok védelmének fontossága, a róluk való felelős gondolkodás és gondoskodás. Hisszük, hogy az a gyermek, amelyik kisgyermekkorban megtapasztalja, és ezáltal megtanulja, hogy az állatok ahhoz a nagy egészhez tartoznak, amelynek az ember alapvetően nem ura, hanem őrzője, felnőve nemcsak az állatvilág élőlényeihez, hanem minden élőlényhez felelős módon viszonyul majd. Társadalmi érdekünknek érezzük, minimalizálni a minket körülvevő szenvedést és kegyetlenséget, akár emberre, akár állatra irányul!

162

Egyetértünk dr. Sótonyi Péter, az Állatorvostudományi Egyetem rektora meglátásával:” Az embervédelem szoros összefüggésben van az állatvédelemmel”. Sajátos nevelési igényű gyermekeink fokozottan ki vannak téve az abúzusnak, az állatokhoz hasonlóan, védtelenebb csoporthoz tartoznak. Az állatok felelős gondozásával egymáshoz és a körülöttük lévő élővilághoz való viselkedési tanulnak tapasztalat útján. Célunk a természet és az állatvilág szeretetére és ismeretére való nevelés, és a felelős állattartás népszerűsítése.

Célkitűzéseink:

Erősítse a tanulóknak az állatok iránt érzett felelősséget.

Az ember és az állatok sokrétű kapcsolatának megláttatása.

Az egészséges és emberséges állattartás ismereteinek és igényének kialakítása, szokásrendszerének formálása.

Kialakítani az állatvédelmi szabályok ismeretének és alkalmazásának igényét.

Helyes állatvédelmi szemlélet kialakítása.

A természettudatos magatartás erősítése.

Oktatás, ismeretterjesztés állatvédelem, felelős állattartás területen

Tudatos állatválasztás folyamatának elsajátítása.

Az állatok és viselkedésük megismerése, különösen az ember közelében élő háziállatokra vonatkozóan.

Állat- és természetvédelmi rendezvények szervezése

Közös tudományos kutatásokban való részvétel.

Élményekbe ágyazott tapasztalatszerzés.

Menhelyek szervezett látogatása. A látogatás során a tanulóknak módja van részt venni a kutyák sétáltatásában, etetésében és ápolásában és ezzel közvetlen tapasztalatot szereznek állatokkal való bánásmódról.

II. 16. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

II. 16.1. Értelmileg akadályozott

Tanulóinak mentális képességeiről, tanulási folyamatuk sajátosságairól más fejezetek bővebben tájékoztatnak, ezért itt nem térünk ki rá bővebben. Az értelmileg akadályozott gyerekek, fejlesztése, tanítása, különösen a „kulturtechnikák” esetében igen lassú tempóban, alapos előkészítéssel, apró lépésekben, sok segítséggel, cselekvésbe ágyazva, optimális szemléltetéssel és folyamatos motivációval történik.

Ennek ellenére nagyon kis részük jut el arra a szintre, hogy az írást eszközként használja. Ebből következően a számonkérésnek inkább a szóbeli, és gyakorlati formáját gyakoroljuk, mert esetükben ez ad helyes eredményt.

Természetesen az ismeretfeldolgozás folyamán, kellő előkészítés után használunk feladatlapokat, törekszünk az írásbeliség fejlesztésére, de a szóbeliség elsőbbséget élvez.

Iskolánkban a tanulók írásbeli beszámoltatása a tanév eleji, a félévi és a tanév végi felmérésekre korlátozódik. Ez azonban semmiképpen sem hasonlítható az ép értelmű tanulók számonkéréséhez.

Az adott szint követelményeinek megfelelően összeállított feladatlapok megoldását, hosszan tartó alapos gyakorlás előzi meg, analóg feladatokkal.

A felmérőlapok megoldásához indokolt esetben segítséget ad a pedagógus, sőt arra is lehetőség van, hogy a tanuló egyéni foglalkozás keretében végezze el a felmérést.

Szükség esetén speciális segítséget is alkalmazunk. A betűk és számok írására képtelen tanuló, szám- és betűkártya felragasztásával végzi el a feladatot.

Az írásbeli felmérések értékelése a követelményeknek megfelelően történik, megjelölve, hogy a feladatot együttműködéssel, irányítással vagy önállóan végezte.

A tanulók félévi és tanév végi osztályzatát csekély mértékben befolyásolja az írásbeli számonkérés. Funkciója inkább az, hogy az elkövetett hibák kijelölik a további fejlesztés irányát, támpontot adnak a fejlesztési program kidolgozásához. A tanuló minősítésének alapja,

az egyéni állapotában történő fejlődés és a pozitív hozzáállás a munkához, teljesítményhez, társakhoz, felnőttekhez.

II. 16.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók intézményegységében az írásbeli beszámoltatások formái:

Amennyiben a gyermek képességei lehetővé teszik, a tanuló írásban is számot adhat tudásáról a számára ismert formában.

Az írásbeli beszámoltatások elvei:

Az egyéni képességek (pszichikai, autizmus specifikáció) figyelembevétele,

Az egyéni képességek szerinti idő biztosítása,

Az egyéni képességekhez igazított inger szegény hely biztosítása,

Szükség esetén szóbeli tanári támogatás adása,

A feladat megoldásához szükséges speciális eszközök, tanórai segédletek biztosításának lehetőségének felkínálása.

A lehetőségekhez mért sikerélmény biztosítása érdekében fokozatosan emelkedő nehézségű feladatsor felállítása

Folyamatos értékelés, megerősítés biztosítása

II. 17. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

II. 17.1. A kollégiumban:

A délutáni foglalkozások során a tananyag gyakorlatba való átültetése, gyakoroltatása változatos eszközök, módszerek és eljárások segítségével megvalósul.

Az új tananyag feldolgozásához szükséges tapasztalatszerzést az iskolával szoros együttműködéssel segítik.

II. 17.2. A napközitthonban:

A délutáni tanulási tevékenységek a pedagógus irányításával és vezetésével történik. Az iskolában elsajátított ismeretek gyakorlása, rögzítése változatos pedagógiai módszerek, eszközök, eljárások és foglalkoztatási formák segítségével történik.

II.17.3. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása:

A házi feladat a tanórán feldolgozott tananyag gyakorlását szolgálja

Kiemelt elv: A tanuló terhelhetősége és képessége tükrében történjen.

A tanuló képességeinek figyelembevételével történjen,

Vegye figyelembe a tanuló otthoni tanulási feltételeit.

A feladatok megoldásához a gyermek képességeihez mért magyarázat és segítség biztosítása szükséges.

II. 18. A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei:

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei:

- aki a tantárgyi követelményeket az értékelési rendszerben meghatározott valamely fokon teljesítette,
- akinek a pszichés képességei fejlődtek, rendelkezik megfelelő kapcsolatteremtési képességgel, szociabilitásának fejlődésében előrelépés tapasztalható,
- aki a minimális követelményeknek nem minden területen tett eleget, de a differenciált oktató-nevelő munka eredményeként önmaga lehetőségeihez képest optimálisan fejlődött.

II. 18.1. Az tanulók tovább haladásának sajátosságai értelmi akadályozottságukból eredően a következő:

Magasabb évfolyamba léphet az az értelmileg akadályozott tanuló is, aki a kulturtechnikai tantárgyak követelményeit nem tudja teljesíteni, a csoport többségével nem képes együtt haladni. Ő egyéni vagy kiscsoportos formában, vagy csoporton belüli differenciált foglalkoztatás keretében, egyéni fejlesztési terv alkalmazásával kapja meg az állapotához igazodó fejlesztést.

Számára az iskola intézményvezetője – a tantárgyat tanító gyógypedagógus írásbeli javaslatára – felmentést adhat a kulturtechnikai tantárgyak értékelése alól.

II. 19. Évfolyamismétlés:

Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt.

A 9. évfolyam megismétlését a szülő írásbeli kérelmére az intézmény vezetője egy alkalommal engedélyezheti a törvényi szabályozások figyelembevételével.

Ha három vagy több tantárgyból nem felelt meg minősítést, vagy elégtelen osztályzatot kapott, a tanuló az évfolyamot megismételni köteles.

Ha a tanuló mulasztása meghaladja a 250 órát és a nevelőtestület a tanuló érdekeinek figyelembevételével nem engedélyezi az osztályozó vizsgát, az évfolyamot megismételni köteles.

II. 20. Napközi

Az iskola köteles a szülők igényei alapján délutáni foglalkozásokat biztosítani. Ezeket úgy kívánjuk megszervezni, hogy eleget tudjunk tenni az iskolai felkészítéssel összefüggő feladatoknak. Szervezett formában biztosítjuk a tanuláshoz és a szabadidő változatos eltöltéséhez szükséges feltételeket. A délutáni foglalkozásokhoz az autista tagintézményben tanulók és az értelmileg akadályozott tanulók számára napköziotthonos ellátást biztosítunk. A tanulásban akadályozottak általános iskolájában a tanulók magas óraszama miatt a délutánba nyúló tanórai foglalkozásokat szintén napköziotthonos pedagógus irányításával töltik a tanulók.

II. 20. Boldog Iskola Program:

„A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára.”

Intézményünk a Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény 2019/2020 tanévben pályázott a Boldog Iskola címre.

A pályázat egyik feltétele, hogy a boldogságórát vezető pedagógus/ pedagógusok vállalják, hogy 1 éven keresztül tartanak boldogságórákat legalább egy osztályban, az órákról készült gyermekmunkákat feltölti az boldogságóra honlapjára 10 hónapon keresztül a boldogságtémának megfelelően.

A következő tanévben a gyerekek etika órákon belül vesznek részt a boldogságórákon.

Az iskolai munkatervben feltüntetjük a Boldog iskola program felelősét, a program és az ezzel kapcsolatos módszertani megbeszélések a munkaközösség munkatervében is megjelenik.

A sikeres pályázat másik feltétele a Boldogságprogram/ Boldog Iskola program megjelenítése az iskola pedagógiai programjában.

Célja:

Olyan életmodell bemutatása, mely segíti a tanulókat abban, hogy az előttük álló kihívások, problémák megoldásához képesek legyenek a helyes utat kiválasztani és azon végig menni.

A lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget. Pozitív életszemléletre, toleranciára, egymás elfogadására nevelés.

Elvárt eredmények:

fejlődik a tanulók személyisége

segítséget kapnak a társadalomba való beilleszkedéshez

képessé válnak az egészséges életmód kialakítására

csökkennek a viselkedési és magatartási problémák

segítséget kapnak az elfogadó, toleráns magatartás kialakulásához

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

- Boldogságfokozó hála
- Optimizmus gyakorlása
- Kapcsolatok ápolása
- Boldogító jócselekedetek
- Célok kitűzése és elérése
- Megküzdési stratégiák

- Apró örömeik élvezete
- Megbocsátás
- Testmozgás
- Fenntartható boldogság

**III. Fejlesztő Nevelés - Oktatás protokollja,
rehabilitációs programja a
Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola,
Kollégium intézményében
2024.**

169

*„Nem tudok énekelni, pedig szeretem a zenét.
Nem tudok beszélni, de aki akar, megért engem.
Nem tudok egyedül járni, de veled megtehetem.
Nem tudom elmondani neked, hogy mennyire
szeretlek, de te ezt szavak nélkül is megérted.”*

III. 1. Bevezetés

Intézményünk a fejlesztő nevelés-oktatás protokollját az alábbi törvényi szabályozók és szempontok figyelembevételével készítette el:

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanuló iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló rendelet 3. mellékleteként kiadott, A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve.

20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

Saját tapasztalataink kiegészítése.

Intézményünkben 2014. szeptember 1- ével kezdődött meg a fejlesztő nevelés- oktatás, a súlyos, halmozottan fogyatékos tanulók foglalkoztatása.

III. 2. A fejlesztő nevelés-oktatás programja

III. 2.1. Törvényi háttér

A köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény értelmében:

15. § 1) A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnél az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár vagy terapeuta, konduktor, konduktor-tanító, konduktor-óvodapedagógus, konduktor (tanító) vagy konduktor (óvodapedagógus) foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni.

4) A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fejlesztő nevelés- oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

(5) Ha a tanuló - a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelés-oktatásban, a tankötelezettségét a fejlesztő

nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztés megszervezhető

a) otthoni ellátás keretében,

b) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

III. 2.2. A fejlesztő nevelés-oktatás

A fejlesztő nevelés-oktatást, egyrészt a 2011. évi CXCV. törvény, másrészt a 2020 –as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályzók. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanuló iskolai oktatásának irányelvei kiadásáról szóló rendelet 3. mellékleteként kiadott, A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve figyelembevételével készíti. Az ellátás szervezeti és tartalmi struktúráját az intézmény, a helyi adottságoknak és szükségleteknek megfelelően alakíthatja.

III. 2.3. A rehabilitációs pedagógiai program

A 2020 –as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályzók. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanuló iskolai oktatásának irányelvei kiadásáról szóló rendelet 3. mellékleteként kiadott, A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve.

A fejlesztő nevelés-oktatás alapidokumentuma a rehabilitációs pedagógiai program és a tanulók egyéni fejlesztési tervei.

A rehabilitációs pedagógiai program elkészítésénél figyelembe kell venni:

a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapelveit, a gyógypedagógia tudományelméletét, filozófiáját, módszereit, eszközeit, gyakorlatát,

a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelvét,

a szülők elvárásait, a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,

A rehabilitációs pedagógiai program tervezésekor tekintettel vagyunk – a törvényi szabályozókon kívül – az ellátottak körének adottságaira és szükségleteire.

“Lehetőségeiket maximálisan kihasználva, személyiségük kibontakozását a megfelelő módszerekkel és eszközökkel, neveléssel és terápiával segíteni, hogy a lehetőségekhez mért legnagyobb önállóságot érhessék el a mindennapos tevékenységekben (önellátásban,

önkiszolgálásban), mozgásképességben, kommunikációban. Ennek értelmében olyan célkitűzéseket és követelményeket kell megfogalmazni, hogy azokat reálisan teljesíteni tudják a gyermekek.” (Márkus, 2005, 198.)

A rehabilitációs pedagógiai program alapján elkészített egyéni fejlesztési terv célja, hogy a tanuló szükségleteit és fejlődéstörténetét figyelembe véve megalapozza a gyermek nevelésének, oktatásának személyre szabott tervezését, és meghatározza nevelésének, oktatásának és fejlesztésének súlypontjait. Az egyéni fejlesztési terv valamennyi fejlesztési terület feladataira kiterjed.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai

A Nemzeti alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni.

Tanulás

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva - ezzel párhuzamosan - válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja, az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:

a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételeit, és a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságait.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételei:

A tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek a tanulók legalapvetőbb szintű - akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló - megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése

A tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása

Következetes együttműködés

Kommunikációs lehetőségeik kipuhatólása, feltárása és kiaknázása

Mindennapi cselekvésekre alapozottság

A tanulás része és színtere az alapszükségleteik kielégítése is

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságai

Kötődés a tárgyakhoz és a jelenhez: A gyermek figyelmét és érdeklődését elsősorban azok a tárgyak és jelenségek kötik le, amelyek térben és időben közel vannak hozzá, tartalmilag pedig „testközeli”, azaz leginkább közvetlenül rá vonatkoznak. Elsődleges feladat a világ tárgyainak, jelenségeinek és személyeinek „elérhető” közelségbe vitele, a különböző tevékenységeknek a fogyatékos gyermek számára értelmessé, jelentőségteljessé tétele a tevékenység végrehajtásához elengedhetetlen motivációs szint megteremtése érdekében.

Cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság:

Minden élethelyzetben és minden tevékenység során biztosítani kell az aktív nagymozgásos vagy finommotoros részvétel lehetőségét, hogy lehetővé váljon a szemléletes-cselekvéses tanulás „megfigyelés-próba-szerencse-utánzás” útján. A tanulási szituációt és tartalmakat több oldalról megerősítő, szemléltető - nem verbális, metakommunikációs és verbális - jelzésekkel lehet kiegészíteni. A tevékenységek rögzítése és emlékezetbe idézése hatékonyabb, gyorsabb, ha az adott helyzetet és tartalmat - a gyermek számára a tevékenységet érthetőbbé, megragadhatóbbá, felfoghatóbbá tevő - komplex kommunikációs stratégiákkal erősítik meg. Az egyénileg kialakított gesztus- vagy hangjelzésektől kezdve a különböző kép-, jel-, szimbólumrendszereken keresztül a verbális kommunikáció bármely formája használható.

Tevékenységtanulás kis lépésekben:

A tevékenységeket kis lépésekre kell bontani. Egy-egy tevékenység elsajátítása során a gyermek apró részleteken akadhat el, mely lehetetlenné teheti az egész tevékenység végrehajtását. Nem célszerű az egyes mozzanatok izolált gyakoroltatása, mert a szituációhoz és

a tárgyhoz való kötődés miatt azt a gyermek nem fogja tudni célzottan és tudatosan beépíteni a mindennapos tevékenységekbe. A mindenkori tevékenységláncolatot (például öltözködés, főzés, terítés, étkezés stb.) teljes egészében célszerű tanítani, s ebből érdemes kiemelni egy-egy részletet, amit aktuálisan célzottan lehet gyakoroltatni. Később építhetők fel a tevékenység további elemei. A tevékenység akkor nem veszíti el értelmét, jelentését és összefüggéseit a gyermek számára, ha a teljes folyamatot látja és tapasztalja.

Tevékenységtanulás segítséggel – speciális irányítás és vezetés biztosítása a problémás tevékenységelem aktív végrehajtásához:

A pedagógus csak és kizárólag annyi segítséget nyújtson, amennyi feltétlenül szükséges. Első a verbális segítségadás, szükség szerint non verbális jelzésekkel - gesztusok stb. - kiegészítve. Ezt követi a bemutatás és az utánzásra ösztönzés. A komolyabb motoros illetve értelmi problémákkal küzdő gyermekeknél a bemutatás utáni próbálkozás már kiegészül motoros segítségadással. A vezetett aktív tevékenységen belül a segítségnyújtás fokozatai a határozott mozgásvezetéstől az „emlékeztető” jellegű kontrollig terjedhetnek, A személyes segítségadás mellett - szükség esetén - döntő jelentősége van a rehabilitációs segéd- és segítő eszközöknek, melyek kiválasztása személyre szabottan, a cselekvési kompetenciát és a tevékenység jellegét szem előtt tartva történik. A segítségnyújtást fokozatosan kell csökkenteni. A cél, hogy a gyermek a cselekvésláncolatot képes legyen néhány verbális vagy egyéb kommunikációs jelzésre végrehajtani.

A spontán tanulási szándék gyengesége:

Kiemelt jelentősége van a megfelelő tanulási motiváció kialakításának, melynek legfontosabb feltétele a jó kapcsolat kialakítása és a tanuló ismerete (hiányosságai, meglévő képességei, erősségei). Ez megalapozza a reális célok kitűzését, a túl alacsony elvárások tanulást lassító, a túl magas követelmények frusztráló hatását.

A tevékenységeket célirányosan, értelmes szituatív összefüggésekbe helyezve célszerű gyakoroltatni. A tanulási és cselekvési motiváció eredményes, ha a tevékenység elvégzésének hatása a gyermek által várt újabb tevékenység. Ehhez társul a pedagógustól kapott pozitív megerősítés, melynek közvetlenül a tevékenységmozzanat sikeres befejezése után kell következnie, mert a fejlődésnek ezen a szintjén a késleltetett jutalomnak nincs hatása a

tevékenységre. Fontos, hogy összhang legyen a pedagógus verbális megnyilvánulásai és az azokhoz kapcsolódó nem verbális és metakommunikatív jelzések között. A megerősítés kezdetben intenzív, később - amikor a tevékenység végrehajtása már sikerélményhez juttatja a gyermeket - a külső megerősítés fokozatosan leépíthető, és csak a befejezés után kell nyugtázni a sikert.

Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóban kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéltéhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről s e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és - ezzel párhuzamosan - személyiségük határait. Mivel a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenlétéként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a gyermekek a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az

azonosságokat és különbözőségeket, valamint megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az a tény, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adottak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világba való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben - a mindennapi élet helyzeteiben is - biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

Testi és lelki egészség

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, valamint ezek pszichofizikai hatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának - különösen a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén - központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is. Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási teendőket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek

megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóság és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs technikák a súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet különféle kommunikációs eszközökre.

Az alternatív augmentatív kommunikációs eszközök lehetőséget biztosítanak a fejlesztő nevelés oktatás területén, hogy a súlyos halmozottan sérült személyek is kifejezhessék kommunikációs szándékukat alternatív módokon.

III. 2.4. A tanulói jogviszony. A bekerülés feltételei

A fejlesztő nevelés-oktatásban azok a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek részesülnek, akiket a szakértői bizottságok erre a képzési formára javasolnak. Azok a tanulók, akik értelmi képességeik súlyos, tartós akadályozottsága miatt a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében leírtaknak, illetve a kerettantervben megfogalmazott követelményeknek a különböző egyéni megsegítő stratégiák ellenére sem képesek minden téren megfelelni, s eredményes fejlesztésük elsősorban különféle egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével valósítható meg.

III. 2.5. A tanulói jogviszony megszűnése

A fejlesztő nevelés-oktatásból a gyermekek csak szakértői bizottsági javaslatra, intézményi vagy szülői kezdeményezésre kerülhetnek más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben, a köznevelési törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésevel szűnik meg.

III. 2.6. A továbbhaladás

A programban rögzített témakörök szerint történik a tanulók fejlesztése. Az ismeretek évről évre koncentrikusan vagy spirálisan bővülnek, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint haladnak. Az évfolyamok közötti átmenethez nincs szükség megadott

teljesítmények elérésére, követelmények teljesítésére, az évfolyamok között a továbbhaladás automatikus.

III. 2.7. Átjárhatóság az iskola többi osztályába

Ha a fejlesztő iskolai csoportba járó tanulók közül valaki a személyre szabott fejlesztés hatására olyan szintre jut, hogy a többi tanulóval együtt eredményesen oktatható az intézmény helyi tanterve szerint, meg lehet kísérelni a belső integrációt a szintjének megfelelő csoportba.

178

III. 2.8. Csoportlétszám

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

140§ 2) A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulók csoportokba sorolásáról - a nevelőtestület véleményének kikérésével - az intézmény vezetője dönt. A csoportok létszáma nem haladhatja meg a hat főt.

III. 2.9. A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek

„A súlyos-halmozott fogyatékos állapot, melynek hátterében rendszerint a korai életszakaszban (méhen belüli életben vagy a születés körül), ritkábban a későbbi életkorban bekövetkező súlyos, átható, komplex sérülés áll, ami rendszerint a központi idegrendszert (elsősorban a fejlődésben és érésben lévő agyat) is érinti.

A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünet-együttes alakul ki, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, a tevékenységben (aktivitásban) súlyos akadályozottságot, és a társadalmi életben, való részvételben (participáció) súlyos hátrányokat okoz.

A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága a motoros, a kommunikációs funkciók és e kettővel szoros kapcsolatban álló értelmi funkciók területén a legszembetűnőbb.

A motoros (mozgás) funkciók területén a fejkontroll és a tekintés kontrolljának hiánya, a felegyenesedés, állás, helyváltoztatás képességének súlyos nehézségei vagy hiánya, a végtagok (kar, kéz, láb) működésének súlyos zavarai, a komplex mozgásminták koordinációjának zavarai

és a beszédszervek funkciózavarai fordulnak elő. A motoros funkciózavarok következtében minden mozgásaktivitást feltételező tevékenység területén akadályozottság figyelhető meg. A kommunikációs funkciók területén a kifejező (hangzó) beszéd hiánya, a nonverbális és/vagy metakommunikatív jelzések alkalmazásának bizonytalanságai, a beszédértés nehezen megítélhető szintje a kölcsönös kommunikációs megértés zavarát, akadályozottságát vagy hiányát okozzák. Ebből következően a környezettel való kapcsolatfelvétel és az együttműködés nehezített, ami a társadalmi beilleszkedés szempontjából jelent hátrányt.

Mivel a súlyos és halmozódó károsodások miatt a súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek aktivitásukban a fejlődés kezdeti (gyakran a szenzomotoros vagy pszichomotoros fejlődési szakasznak megfelelő) szintjét mutatják, az értelmi funkciók eltéréseit elsősorban a szenzoros (érzékelési-észlelési) vagy szenzomotoros, és az emocionális-szociális funkciók területén észlelhetjük.

A szenzoros funkciók területén az érzékelés-észlelés organikus és pszichés jellegű kiesései, az ingerek felfogásának és feldolgozásának alacsony szintű képessége, az érzékletek és a mozgásminták, illetve viselkedésformák összehangolásának hiányos képessége, a túlérzékenység, vagy az alacsony ingerküszöb okozhat nehézséget.

Az emocionális-szociális funkciók területén külön megfogalmazást nyer több feltűnő magatartásforma (agresszív / autoagresszív viselkedés), a túlérzékenység, a személyektől és tárgyaktól való elvonatkoztatás képességének hiánya vagy zavara, a hangulati labilitás és az inadekvát érzelmi kitörések (pl. nevetés/sírás). Mindezekhez az eltérésekhez társulhatnak még különböző krónikus betegségek, fokozott görcskészség (epilepszia), tartós gyógyszeresedés és egészségügyi terápiás szükséglet, megnövekedett balesetveszély és halálozási rizikó. Ezek további súlyosbító, személyiségfejlődést, nehezítő feltételeket teremthetnek.” (Márkus 2005, 140-141.).

III. 2.10. A fejlesztő nevelés-oktatás feltételei

„A legfontosabb feladat olyan személyközpontú, szükséglet-orientált, komplex szolgáltatások kialakítása a súlyosan fogyatékos emberek számára, ahol az a meghatározó, hogy kinek mire

van szüksége, és nem az, hogy melyik ellátórendszeren belül, milyen intézmény „lakója, tanulója, gondozottja, neveltje, ápolója, kliense”, és az adott intézménytípus milyen szolgáltatásokat tud nyújtani.

A súlyosan-halmozottan fogyatékos személyeknek minden ellátási területen emelt szintű szolgáltatásokat kell biztosítani, a többlétszolgáltatások teszik lehetővé az egyenlőbb esélyeket az érintettek és családjuk részére egyaránt.

Bár a súlyos-halmozott fogyatékos korán felismerhető, az érintett gyermekek, fiatalok, felnőttek jelentős késéssel jutnak a különböző szolgáltatásokhoz, különösen igaz ez a közoktatási szolgáltatásokra.

Ennek hátterében az áll, hogy az egészségügyi alap- és szakellátási hálózat felkészületlen, gyakran késlekedik, nem tud mit kezdeni a súlyos halmozott fogyatékosággal, élő gyermekekkel, fiatalokkal, felnőttekkel, illetve a közoktatási és szociális intézményrendszer sem észleli kellőképpen ennek a népességnek a szükségleteit és igényeit.

A szolgáltatásokhoz időben történő hozzáférés előfeltétele a megfelelő differenciáldiagnosztika, mely alaposan feltérképezi a súlyos-halmozott fogyatékosággal minden (egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai) aspektusát. Az állapot megítéléséhez és nyomon követéséhez nem elegendő az egyszeri, vagy a két-három évente, kontrollált vizsgálat. A halmozott fogyatékosággal, ahol szinte minden esetben megtalálható a súlyos kommunikációs akadályozottság is, elengedhetetlen folyamatdiagnosztika alkalmazása.

A folyamatdiagnosztika teszi lehetővé a szolgáltatás rugalmas alkalmazkodását a fogyatékos személy aktuális állapotához, hiszen nagyon fontos, hogy a gondozás, nevelés, fejlesztés, képzés érzékenyen reagáljon a legkisebb előrelépésre vagy esetleges visszaesésre. A megsegítés folyamatosságának biztosításához olyan ellátási rendszer kialakítására kell törekedni, ahol az egészségügyi, a szociális, a gyermekvédelmi és a közoktatási feladatok megvalósítása együttesen lehetővé válik.

A komplex rehabilitációs intézményrendszer hatékonyabb működtetése érdekében szem előtt kell tartani a multidimenzionális, inter- és transzdiszciplináris team-munka három legfőbb jellemzőjét.

Párhuzamosság: az egyes szolgáltatások azonos időben, egymás mellett zajlanak, a szakemberek folyamatos kapcsolattartás útján tapasztalatot cserélnek, és közösen alakítják ki az optimális rehabilitációs programot.

Kontinuitás: a rehabilitációs szolgáltatások egymásra épülve valósulnak meg, ehhez a szakembereknek megfelelő információkkal kell rendelkezniük azokról a szakterületekről, melyekkel együtt dolgoznak. Ha egy szakterület eléri kompetenciája határát, csak úgy

„adhatja tovább” a megsegített személyt, ha megtalálta számára a rehabilitáció újabb szakaszában belépő szereplőket, szakembereket, intézményeket, szolgáltatásokat.

Komplementaritás: a szolgáltatások nemcsak időben épülnek egymásra, de azonos időpontban is egyszerre többfajta, egymást kiegészítő tevékenység lehet szükséges, ehhez szintén elengedhetetlen a megfelelő együttműködés.” (Márkus 2005, 196-197.).

III. 3. Nevelési program

A súlyos, halmozott fogyatékos pedagógiai következményei meghatározzák a fejlesztő nevelés-oktatás célját, feladatait, s az alkalmazott alapelveket is.

III. 3.1. Célok

A rehabilitációs pedagógiai program iskolai körülmények között olyan fejlesztést nyújtani, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

III. 3.2. Feladatok

A családban már kialakított szokások, jelzések, megszerzett képességek, készségek, elsajátított tudásanyag feltérképezése és az iskolai életbe való lehetőség szerinti beépítése és fejlesztése.

A súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók épen maradt funkcióira alapozva a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint a kidolgozott fejlesztési program, egyéni fejlesztési tervek alapján.

Elemi szintű ismeretek elsajátíttatása szűkebb és tágabb környezetük jelenségeiről.

A kommunikáció egyénenként változó lehetőségeinek feltérképezése, a tanulók állandó ösztönzése a számukra lehetséges önkifejezési módok tudatos alkalmazására, gyakorlására.

A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglévő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása.

A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése.

A szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése.

Szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek kapcsolat segítése érdekében.

III. 3.3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

A kommunikáció és az interakció elve:

A kölcsönös kommunikációs akadályozottság a súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek egyik központi problémája. A fejlesztő tevékenységet áthatja a kommunikatív megközelítés. A nevelési folyamat kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel. A kommunikáció és az interakció kiegészíti és erősíti egymást, csökkenti a pedagógus és a tanuló közti távolságot. A világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanulók felé közvetíteni. Az emberi és dologi világ feltárulása, a tanulás, a fogalomalkotás kezdeti lépései és a gondolkodás elemi műveletei csak az érzékelés- és észlelésen keresztül, a testtel megragadott tárgyak, személyek és élethelyzetek közegében, a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek.

A nevelés-oktatás - személyes kapcsolatként értelmezett - folyamatában a gyógypedagógusnak fel kell fedeznie a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, vegetatív megnyilvánulásaiban is a kommunikatív szándékot. Az interakció és a kommunikáció teszi lehetővé a szociális kapcsolatokat, a kommunikatív viszony emberhez méltó alakulását, hozzájárul a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segít a tanulóhoz szükséges motiváció kialakulásában és fenntartásában.

A normalizáció és a participáció elve:

A fejlesztő nevelés-oktatásnak hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára olyan életfeltételek és életmodellek váljanak hozzáférhetővé, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat.

Ezek:

a napi, heti, éves ritmus, tapasztalatok az egyes életszakaszokról;

az emberi méltóság tiszteletben tartása;

Mindez azt a pedagógiai tevékenységgel szemben a követelményt támasztja, hogy segítse elő a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést. Ehhez nemcsak a fogyatékos tanuló hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének az általánosan elfogadott nevelési elveken kell nyugodnia.

Ha a tanuló fejlődése során bebizonyosodik, hogy magasabb követelmények teljesítésére is képes, lépéseket szükséges tenni a fogyatékoság típusának megfelelő gyógypedagógiai intézményben történő tovább haladásra.

A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknak speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük. Komplex formában valósul meg a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, az ápolás és a gondozás. A pedagógiai tevékenység a személyiséget komplexen - minden megmaradt és akadályozott funkciót, a tanuló egyedi szükségleteit egyidejűleg figyelembe véve - közelíti meg.

Egyénileg történik a képességek, szükségletek és igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése. A pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, összehasonlítási és ellenőrzési pontját a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló személyisége jelenti.

A sokoldalú, komplex fejlesztés, nevelés és oktatás megvalósításának alapfeltétele a szakemberek magas szintű felkészültsége (a szükséges egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai és más tudományterületekről eredő ismeretek szintetizálása, integrálása). A fejlesztés figyelembe veszi a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló élethelyzetét, a múltbeli tapasztalatokat, élményeket, a jelen állapotot és az érintettre váró jövőt: a múltat építve a jelenben a jövőre készít fel. Nem csupán az aktív fejlesztés és képzés számít nevelésnek, idesorolhatók a részvétel, az átélés, a befogadás, az élmény pedagógiai hatásai is.

A kooperáció és a tudatosság elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a legtöbb tevékenységben külső segítségre szorulnak, a cselekvés hibátlan és/vagy teljes kivitelezéséhez szükségük van egy partnerre. A kooperáció - együttműködés - legjellemzőbb sajátossága, hogy a pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben. Partnerek, akik egy közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják

A kooperáció elve vonatkozik a fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, pedagógusok, segítők stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcseréjére.

A mindennapos tevékenységek a fejlesztés alapját képező és az azt átfonó kommunikáció gyakorlása úgy eredményes, ha következetesek és egységesek az elvárások. Az egységes elvárások a tanulók számára könnyebben követhetők és biztonságérzetüket is növeli.

A differenciálás és az individualizáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tapasztalati és aktivitási lehetőségeik szempontjából heterogén csoportot alkotnak, ezért a nevelés-oktatás folyamán megfelelő differenciálásra van szükség. A differenciálás egyrészt pedagógiai szemlélet: amely az érzékenységet fejezi ki az egyéni különbségek iránt; másrészt: pedagógiai gyakorlat, amely a különbségekhez való illeszkedést próbálja megvalósítani minden rendelkezésre álló eszközzel.

A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. A tanítás-tanulás az egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján, egyéni (individuális) tanulási terv - egyéni fejlesztési terv - szerint zajlik, amelyben egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés.

A csoportban differenciáltan zajlik a feladatok gyakorlati megvalósítása. Lehetőséget kínálnak erre a kreatív, a zeneterápiás, a játék-foglalkozások, a közös étkezések, kirándulások, szabadidős és más programok, melyek során a fogyatékos tanulók olyan ismereteket szereznek, képességeket és készségeket sajátítanak el, olyan élményekhez és tapasztalatokhoz jutnak, amelyeknek a szociális kapcsolatok fejlődésére is hatásuk van.

III. 4. Fejlesztő program (Tanterv) a súlyosan halmozottan sérült tanulók részére

185

III. 4.1. Az oktatás tartalma AST koncepció alapján.

Célkitűzés: Élni Tanulni.....

A súlyosan-halmozottan sérült emberekkel töltött élethez és a velük való együttműködéshez elengedhetetlen célkitűzések:

A napi-, hetirend és éves terv rendszeressége és strukturáltsága

A tanulási-tanítási tartalmak hosszabb időn át való megtartása

Tanulási és szabadidős szituációk kialakítása

A tanulási-tanítási kínálat rendszerezése

A szükséges idő figyelembevétele

Az elfogadás, vagy elutasítás akceptálása

A kínálat aprólépesekkel történő bővítése

A gyermek cselekvési kompetenciájának figyelembevétele

Megfelelő tartalmak kiválasztása

Elsődleges tartalmak: ivás, evés, testi higiénia

Másodlagos tartalmak: bázis tartalmak, ráépülő tartalmak, funkciótartalmak

Bázis tartalmak: alapjai minden olyan tartalmat magukba foglalnak, amit egy kisgyermek élete első éveiben megtanul:

üdvözlés/szociális kapcsolat

öltözés/vetkőzés

testápolás/testi tapasztalatok

Ráépülő tartalmak: alpontjai olyan tartalmakat közvetítenek, melyeket a gyermek egyre kibontakozó személyiségfejlődése során sajátít el:

közvetlen/tágabb környezet

természet/évszakok

játék és szórakozás/szabadidő

186

Funkciótartalmak: alpontjai az emberi tanuláshoz szükséges támogató funkcióival foglalkoznak:

érzékelés-észlelés

koncentráció

kitartás

Emellett, mind az elsődleges, mind a másodlagos tartalmak beágyazódnak a társadalom alapjait képező feltételrendszerbe: az emberi méltóság, az individualitás, az önmeghatározás, és az integráció figyelembevétele

III. 4.2. A fejlesztés területei

Kommunikáció

A másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók az iskolai oktatás kezdetén alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a fejlesztés elsődleges célja a gyermekek és környezetük közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba lépni más emberekkel és hatást gyakorolni környezetükre.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

1. Bármely megnyilvánulás és testi - akár valamely vegetatív funkcióval összefüggő - állapot értelmes közlésként való értelmezése, és annak a testi kommunikáció eszközeivel való megválaszolása.

A megnyilvánulások közlésként való értelmezése: A tanulók minden megnyilvánulása, nehezen értelmezhető cselekvéseik - vegetatív jelenségek, sztereotip mozgások, nagyfokú zárkózottság, passzivitás, autoagresszív vagy agresszív megnyilvánulások, inadekvátnak tűnő nevetés, eltérő sírési hangok, izomtónus-változás, megváltozott légzésritmus, artikulálatlan hangok, bármilyen színezetű indulatkitörések fejlődéstörténetükre és a konkrét helyzetükre vonatkozó jelentőséggel bírnak, értelmezik helyzethez való viszonyukat, kifejezik emocionális állapotukat. A helyzet elemzésével, tanulmányozásával a gyógypedagógus megértheti az aktuális jelentést, felismerheti a kommunikatív célt és/vagy tartalmat, és képes lehet az adekvát válasz megadására.

Az egészségi állapotban bekövetkező változások kommunikatív megközelítése: A tanulók különösen kiszolgáltatottak a betegségeknek, ennek hátterében elsősorban orvosilag feltárható okok állnak. A betegségek - mint bármely más életmegnyilvánulás - azonban számos esetben összefüggésbe hozhatók a gyermekek emocionális állapotával és élettörténetével (pl. a szülők látogatásának elmaradása, a megszokott rutinok megbomlása, váratlan esemény bekövetkezése stb.), szükséges ezek hátterét megismerése és - a lehetőségek függvényében - a beavatkozás.

Testi kommunikáció: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók kommunikációjának elsődleges eszköze a testük, hiszen számukra a világ és a másik ember ezen a szinten válik megélhetővé. Ezért az oktatási tartalmakat azok testi dimenziójában kell hozzáférhetővé tenni. A tanulók és a gyógypedagógus közti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, valamint a kommunikáció iránti igény felkeltése és megerősítése.

Bizalmas és bensőséges kapcsolat kialakítása:

A tanulók kommunikációs motiváltságának felkeltéséhez a tanulók és a velük foglalkozók között bizalmas, partneri és baráti (semmiképpen sem a gyermekszülő kapcsolat mintáira épülő) kapcsolat kialakítására van szükség, melynek alapja a személyi állandóság. A bizalomteljes

kapcsolat megtapasztalása a gyermek igényeihez és életkorához illeszkedően - pl. néven szólítás, kézbevétel, simogatás, a gyermek jelzéseinek figyelembevétele és az arra adott válaszok - biztosítható.

A kommunikációs igény felkeltése, megerősítése

törekedjen a tanulók figyelmének megtartására a tanulók által

feldolgozható jelekkel (a szem- és testkontaktus folyamatos fenntartásával, a gyermekhez intézett beszéddel);

adjon adekvát, megfelelően időzített feleletet a tanulók reakcióira, hangadásaira (sírás, gögicsélés, gagyogás), mozdulataira (mosoly, gesztikuláció);

kísérje az egyes helyzeteket beszéddel, folyamatosan visszatérő elemekkel (jelzéseként szolgáló mozdulatok, a helyzet megnevezése, ismétlődő testhelyzet felvétele, a szituációra jellemző tárgy megmutatása stb.);

adjon megfelelő időt és segítséget a tanulóknak a helyzet megértésére és az orientálódásra.

A kommunikáció folyamatosága

forduljon a tanulók felé újra és újra minél több kommunikációs csatorna kihasználásával (szólítsa meg őket, beszéljen hozzájuk, kérdezzen tőlük, énekeljen nekik, vegye kézbe őket stb.);

fejezze ki önmagát, saját érzéseit és gondolatait, és erősítse meg a tanulóknak azt az érzést, hogy érdemes kommunikálniuk és kifejezniük magukat;

minden megnyilvánulásnak tulajdonítson értelmet, és adekvát módon feleljen ezekre;

a kommunikáció folytonosságát igyekezzen biztosítani oly módon is, hogy tapasztalatait rendszeresen megosztja a gyermekekkel foglalkozó többi személlyel, így a szülőkkel is.

Ezzel teremtsen meg a lehetőséget annak, hogy a tanulók kommunikációs jelzései valóban integrálódhassanak mindennapjaikba, a kommunikáció fejlesztésének eredményeként ne csak napjaik egy-két órája, hanem egész életük lehetőséget kínáljon számukra gondolataik közlésére vagy környezetük jelzéseinek megértésére.

2. A tanulók szükségleteinek kommunikációval (hangdialógussal, beszéddel, jelekkel, tárgyakkal, gesztusokkal, testkontaktussal) kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése (fejlesztő gondozás)

Az alapszükségletek kielégítése - mindennapos tevékenységek:

személyi higiéné (fürdés, zuhanyozás, mosakodás, hajápolás, száj-, láb- és körömápolás),
öltözés, vetkőzés, levegőztetés,

táplálkozás (etetés, evés, itatás, ivás),

ürités biztosítása, támogatása, alkalmi pedagógiai jelentőséggel bírnak, és az oktatás szerves részét képezik. Az alapvető fizikai szükségletek kielégítése során a gyógypedagógus és munkatársai személyi segítőként (semmiképpen sem szülőként) legyenek jelen, és adjanak lehetőséget arra, hogy a tanulók alapvető, egyidejű tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és a másik emberrel való kommunikatív együttlétről. Legyen elsődleges szempont a gondozók számára a tanulók személyiségi jogai a gondozási feladatok ellátása közben.

A fejlesztő gondozás: Az alapvető biológiai szükségletek kielégítése során a gyógypedagógus és a gyógypedagógiai asszisztens kiszélesítheti a gyermekek élményhorizontját, segíthet stabilizálni szociális kapcsolataikat, és színteret adhat a szituációhoz kötött tevékenységtanulásnak, gyakorlásnak. A fejlesztőgondozás során alakul ki az érzelmi kötődés, az elemi szociális kapcsolatok, a kommunikáció és az én, a személyes identitás első körvonalai.

Az alapvető szükségletek kielégítésének alkalmában mindig kommunikációval kell kísérni a cselekvést, a folyamatot komplex - egyénre szabott -, totális kommunikációs jelzésekkel kísérve a szokások kialakítására kell törekedni. A rituálék és szokások segítik a tanulókat a szituáció felismerésében, mely az adekvát együttműködés feltétele.

Minden apró kommunikációs jelzést észre kell venni, melyek a tanulók aktuális szükségleteire utalhatnak.

3. Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutin helyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása.

Kapcsolatfelvétel és üdvözlés:

alakítson ki stabil szemkontaktust a tanulókkal. Amennyiben a tanulók vizuális információ-felvétele organikus és/vagy funkcionális okból akadályozott, a kapcsolatfelvétel egyéb, kölcsönösen működőképes módjának kidolgozása szükséges, mely a tanulók számára érzékelhetővé teszi nyitottságát és készségét közléseik fogadására. Készítse elő az ehhez szükséges testhelyzet felvételét, és kommunikációjával közvetítse a tanulóknak, hogy mindig kész közléseiket és megnyilvánulásait figyelemmel kísérni.

egyenre szabott módon alakítsa ki a tanulók számára érthető üdvözlés és köszönés formáit, amelyet a tanulók is használni tudnak, és amelyet mások is alkalmazhatnak.

Mindennapos rutinhelyzetek egyezményes kifejezése: Egyes szituációkra egyezményes, minden esetben azonos - a tanulók számára érthető, de lehetőleg minél szélesebb körben ismert - jelzések, szimbólumok használata, amelyek a tanuló számára minden esetben felismerhetővé teszik e helyzeteket.

A kommunikációs alapszabályok elsajátításának elősegítése: A figyelem felkeltésének és megtartásának képessége, a kommunikációs szerepek megértése, a kommunikációs funkciók értelmezése, a közös figyelem kialakítása, a kiválás képessége mind alapjai a működőképes interakciónak. A gyógypedagógus teremtsen minél több lehetőséget a tanulóknak arra, hogy a kommunikáció alapvető szabályrendszerét megismerjék, és ezeket alkalmazni is tudják.

Az önálló döntéshozatal előkészítése:

biztosítson lehetőséget, hogy a tanulók akár szóban, akár bármely más kommunikációs eszközzel igent és nemet mondjanak, kifejezzék elutasításukat egy helyzettel, személlyel vagy tárggyal kapcsolatban. Különös jelentősége van a visszautasítás szociálisan elfogadható módjai megtanításának,

teremtsen választási helyzeteket, amelyben a tanulók megérthetik, hogy szükségleteik kielégítésére két vagy több módon is lehetőség nyílik. Ennek az a jelentősége, hogy minden tanuló megtapasztalhatja a környezete feletti kontrollt. A tanuló azon élménye és tapasztalata, hogy képes a kívánsága szerint befolyásolni a környezete történéseit, a legerőteljesebb motiváló eszköz. Az alternatívák közötti választásra bármely, a tanuló által alkalmazott kifejezési forma - mozdulat, ránézés, hangadás stb. – alkalmas lehet.

4. A nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése.

A nyelvi eszközök folyamatos alkalmazása:

a nevelési-oktatási helyzeteket beszéddel vagy énekkel kísérje, a tárgyakat, eseményeket és személyeket nevezze meg, szem előtt tartva a „mindig ugyanazt, mindig ugyanúgy” szabályát. Ezzel előkészítheti, hogy a nyelvi közlések a későbbiekben a konkrét helyzetekről leválva is értelmezhetőek legyenek. Így fokozatosan lehetővé válik a tanulók számára a világ jelenségeinek fogalmi szintű megértése,

figyeljen arra, hogy a nyelvet kísérő metakommunikatív és paranyelvi mozzanatok (hangsúly, hanglejtés, dallam, ritmus) emocionális tartalmakat közvetítenek, és hitelesítik - vagy éppen cáfolják - a beszéd tartalmát.

Amennyiben van olyan tanuló a csoportban, aki esetében az auditív információ felvétele nehezített, a pedagógus a nevelési-oktatási helyzeteket a tanuló számára érzékelhető gesztusnyelvvvel vagy egyéb alternatív kommunikációs formában kísérje. Az emocionális tartalmak közlésére ebben az esetben is fektessen hangsúlyt. A beszédet ebben az esetben se hagyja el, mert azzal egyrészt lehetőséget teremthet, hogy a tanuló az auditív információk feldolgozása terén fejlődjön, másrészt a tanuló izoláltsága csökkenhet, mivel környezete számára is érthetővé válik kommunikációjának tartalma.

A gyógypedagógus önkifejezése: A gyógypedagógus

fejezze ki saját véleményét („Én szeretnék ezzel a labdával játszani. És te?"), ezzel minden egyes tanulót ösztönözzön kommunikációra,

és tegye lehetővé, hogy a tanuló reagáljon, kifejezze saját attitűdjét, tiltakozását vagy beleegyezését,

az önkifejezéssel és a tanulók kommunikációjának motiválásával teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermekek saját cselekvéseiket egyre inkább a beszélt nyelv kontextusában ismerjék fel.

5. Alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása.

Kommunikációs eszköztár kiválasztása: Figyelembe véve a tanuló mozgásállapotát, érzékszerveinek működését, kognitív képességeit, motiválhatóságát, kommunikációs igényét és szintjét, a gyógypedagógus válassza ki a tanuló számára legmegfelelőbb kommunikációs eszköztárat.

Konkrét helyzethez kötődő eszközök alkalmazása: A tárgyak, képek, testjelek, gesztusok vagy hangok beillesztése a nevelési és oktatási folyamatba lehetővé teszi a tanulók számára, hogy a mindennapos helyzetekben, a konkrét szituációhoz kötötten - de azoktól egyre függetlenebbé válva - kifejezzék szükségleteiket, és hatást gyakoroljanak környezetükre.

Elvont kommunikációra alkalmas eszköztárak alkalmazása: A magasabb absztrakciós képességet igénylő kommunikációs eszközök (például kép- és jelképrendszerek, gesztusnyelv, jelnyelv) alkalmazása elsősorban azoknál a nem súlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál eredményes, akik súlyos beszédzavaruk miatt nem képesek magukat beszéddel kifejezni. Ezek az eszközök lehetővé teszik számukra, hogy nyelvtanilag összetett, absztrakt mondatokat alkossanak, amelyek jelentése független lehet a konkrét szituációtól, illetve, hogy kifejezzék magukat, kommunikáljanak környezetükkel, és - ha képességeik lehetővé teszik - a későbbiekben elsajátítsák az írott nyelvet, illetve annak elemeit.

6. A tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: egymás üdvözlése, közösen végzett feladatok és játékok alkalmazása, a csoportos foglalkozások során a tanulók cselekvéseinek egymás számára is értelmezhetővé és hozzáférhetővé tétele, a társakkal való test-, szemkontaktus formáinak megtapasztaltatása.

Csoportos foglalkozások: Az intézményi rehabilitációs pedagógiai programba épített csoportos foglalkozások (például reggeli kör, közös étkezések, közös fejlesztő foglalkozások) és közös aktivitások (adott témáról való beszélgetés, közös éneklés stb.) lehetőséget teremtenek a közösség kialakulására.

Az egymásra figyelés ösztönzése: A gyógypedagógus ösztönözze, hogy egymást megismerjék, egymás nevét tanulják meg. Serkentsse őket, hogy figyeljenek mások cselekvéseire, és hívja fel az egyes tanulók figyelmét arra, hogy a többiek mit és hogyan csinálnak az osztályban.

A tanulók közti közvetlen kommunikáció támogatása: A gyógypedagógus egymás felé is közvetítse a tanulók megnyilvánulásait, a többi tanuló számára is kommentálja közléseiket, tegye lehetővé, hogy a tanulók egymással is kapcsolatba kerüljenek.

7. A tágabb - idegen - környezetben való kommunikáció megtanulása, a nagyobb önállóság és a szélesebb kulturális közösség életében való aktív részvétel lehetőségének megteremtése.

A tágabb világra vonatkozó tartalmak közvetítése: Az iskola tegye lehetővé, hogy az oktatásban a tágabb világra vonatkozó tartalmak (természeti jelenségek, társadalmi jelenségek) is megismerhetők legyenek.

Iskolán kívüli foglalkozások szervezése: Az iskolán kívüli foglalkozások, kirándulások, más iskolák tanulóival való találkozás, közösségi tanulási és játéklehetőségek felajánlásával a gyógypedagógus teremtsen lehetőséget a tanulóknak, hogy minél szélesebb körű tapasztalatokat szerezzenek az emberi, kulturális és természeti világról.

Integrált programok szervezése: Integrált programok szervezésével az iskola biztosítsa a tanulók számára azokat a tapasztalatokat, amelyek a tágabb világ és a társadalom megismerését szolgálják, és lehetőséget teremtenek a megtanult kommunikációs formák új helyzetekben való kipróbálására és gyakorlására.

Mozgásnevelés

A testséma kialakítása, a mozgás örömeinek átélése és az önálló cselekvés ösztönzése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók többsége - túlnyomó részben a központi idegrendszeri (agyi) sérülés domináns jelenlétéből fakadóan - súlyos fokban mozgáskorlátozott. E területen a nevelés, oktatás, fejlesztés célja a tanuló testsémája kialakulásának elősegítése, a mozgásszerv-rendszer optimális működésének biztosítása, a károsodott tartási és mozgási funkciók korrekciója, kompenzációja, az állapotromlás megelőzése, és a mindennapos tevékenységek, valamint a tanulás, játék- és munkatevékenységek motoros feltételeinek kialakítása.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

1. A szenzomotoros depriváció csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatóással (mozgásérzékelés) és facilitált mozgások kiváltásával; az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a testkép, testséma kialakítása és fejlesztése.

A saját test megélése és a testséma kialakítása: A saját test megélése és a testséma kialakításának elősegítése érdekében lehetővé kell tenni

- a test érzékelését mozgás közben, nyugalmi állapotban, a lazítás és feszítés állapotaiban,
- a test térbeli helyzetének érzékelését különböző testhelyzetek felvételével és ezek megváltoztatásával,
- az egyes testrészek differenciált érzékelését különböző szomatikus és vibratorikus ingerek biztosításával,
- a rendelkezésre álló térben, annak eszközeit kihasználva a saját testnek az emberekhez és a dolgokhoz viszonyított helyzetének a térben való érzékeltetését,
- a test pozitív megélést és a mozgás fejlődését az alapvető szükségletek kielégítése során - a fejlesztő gondozás módszerét is alkalmazva.

A tér és a téri viszonylatok megélése és tudatosítása: A tér és a téri viszonylatok megélésének és tudatosításának elősegítése érdekében lehetővé kell tenni, hogy a tanulók aktív és passzív módon is megtapasztalhassák a különféle téri viszonylatokat. Az önálló mozgásaktivításra képes tanulók mozgásra ösztönözésével (gurulások, csúszások, forgások stb.) a gyógypedagógus segítse őket abban, hogy saját mozgásukról szenzoros visszajelzést kapjanak. A súlyosan mozgáskorlátozott tanulóknak is biztosítani kell a mozgás lehetőségét: rendszeres időközönként gondoskodni kell helyzetük megváltoztatásáról annak figyelembevételével, hogy ennek során megtapasztalhassák a mozgás élményét és a téri viszonyok alapformáit (közel-távol, alul-felül stb.).

Testi kommunikáció alkalmazása: A saját test érzékelésének közvetlen testi kontaktuson, testi kommunikáción keresztül (légzés, érintés, masszázs stb.) történő érzékelésének lehetővé tétele.
Aktivitás felkeltése, motoros válaszadás ösztönzése: A szomatikus, vesztibuláris, vibratorikus, akusztikus, vizuális, taktilis és haptikus ingerek biztosítása során az aktív motoros válaszadásra történő ösztönzés, kihasználva a tanulók mozgásos reakcióit az aktivitás kialakulásához és fejlődésének támogatásához.

2. Pozicionálás, testhelyzet-korrekción, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása.

Helyes testhelyzetek felvétele: A helyes testhelyzetek (fekvés, ülés) kialakítása és alkalmazása az általános testi funkciók (pl. légzés, emésztés stb.) javítása, a következményes tünetek (pl. decubitus, kontraktúrák, deformitások stb.) megelőzése, a mindennapos (önkiszolgálási) tevékenységek lehető legönállóbb kivitelezése (vizelet- és székletürítés, tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés stb.).

légzés, hangadás, tekintet, mimika, gesztusok, mutató valamely végtaggal stb. optimális pozíciójának megtalálása és gyakoroltatása a kommunikáció motoros feltételeinek javítása érdekében

a tanuló számára kényelmes, számára tetsző testhelyzet kialakítása.

Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása: A tanulók szükségleteinek megfelelően a pozicionálás (fekvő, ülő és álló testhelyzetek váltakoztatásának) lehetővé tétele különböző segédeszközök alkalmazásával.

3. A mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával (a fejkontrolltól a felállásig).

Fej- és törzskontroll, testhelyzetek kialakítása, megtartása: A fej- és törzskontroll kialakulásának segítése az érintett testtájak ingerlésével, az izomzat erősítésével, a szükséges mozgáselemek facilitálásával, a kóros mozgásminták gátlásával.

A statikus testhelyzetek minél önállóbb megtartásának segítése segédeszközzel vagy a nélkül (hason, háton és oldalfekvés, ülés különböző eszközökön, állás segédeszközzel vagy a nélkül).

Helyzet- és helyváltoztatás: A helyzet- és helyváltoztató mozgások kialakításának előkészítése, segítése a szenzomotoros ingerlés eljárásainak felhasználásával, a motoros aktivitás fokozásával.

A helyzetváltoztató mozgások kialakítása és fejlesztése a fordulás, a végtagok emelése, a fej- és törzskontroll facilitálásával.

4. A kézhasználat, manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése

A manipuláció fejlesztéséhez szükséges előfeltételek: A helyes testhelyzetek kialakításának segítése, megteremtése a kézhasználat feltételeinek megteremtése, a manipuláció fejlesztése érdekében. A végtagok átmozgatása, kilazítása a kézhasználat feltételeinek megteremtése érdekében.

A kézfelület érzékelésésszlelésének fejlesztése: A taktilis, vibratorikus, vizuális ingerlés alkalmazásával a kéz érzékelésének, észlelésének elősegítése annak testsémába való stabil beépülése és a kézhasználat kialakítása érdekében.

Koordináció fejlesztése: A szem-kéz, száj-kéz és két kéz koordinációjának kialakítása és fejlesztése a különböző testhelyzetekben.

Kézhasználat gyakorlása szituációhoz kötötten: Az elsajátított kézfunkció beépítése a mindennapos tevékenységekbe, célzottan fejlesztve az önellátást és önkiszolgálást a tanult mozgások tudatos felhasználásával:

a kézhasználat gyakorlása a tanulók számára „értelmes” és jelentőséggel bíró tevékenységek során,

a kézhasználat gyakorlása a kommunikációs funkciók javítása érdekében,

a kézhasználat, manipuláció lehetőségeinek kihasználása az irányított játék-, tanulási, kreatív és munkatevékenységek során,

Segédeszközök: A kézhasználat és a manipuláció javítása érdekében a tanulók szükségleteinek megfelelően gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása.

5. A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése

Pozicionálás: A megfelelő (megfelelően ellazított) testhelyzetek kialakítása a kommunikációs funkciók gyakorlásához.

Mozgásgyakorlatok végzése a kommunikáció kialakítása érdekében: A gyógypedagógus az alkalmazott (alkalmazható) kommunikációs csatornától és/vagy eszköztől függően a foglalkozások során

- segítse elő a mutatóra alkalmas testrész [fej, felső végtag(ok), alsó végtag(ok)] célirányos mozgásainak kialakítását és gyakoroltatását, és
- javítsa a beszédszervek funkcióit (légzőgyakorlatok, szájmotórium funkcióinak fejlesztése orális ingerléssel, masszázssal, evésterápiával stb.).

A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése. Az érzékelés- észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók dologi világhoz való viszonya a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén sok esetben szinte csak a táplálékfelvétellel, a testápolással és az öltöztetéssel kapcsolatos passzív élményekben merül ki. Kezdetben ez jelenti a világot, melyben otthon érzik magukat, amelyet észlelni képesek és uralni tudnak. Az ebből eredő, kényszerű befelé figyelésük megakadályozza őket abban, hogy felfedezzék a világot. Ezért a

fejlesztés feladata az érzékelhető és észlelhető világ megnyitása, a dologi és emberi világ rendjének felfedeztetése és a valóságmegismerés tágítása a magasabb rendű kognitív folyamatok bekapcsolásával. Ebből eredően az oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

A valóság megragadásának segítése, a szenzomotoros funkciók fejlesztése

A) A külvilág felé való fordulás és a dologi világ megélésének elősegítése

Az első feladat, hogy egy elszigetelt világból a közös világba segítse eljutni a tanulót, majd olyan új tapasztalatok megszerzését tegye lehetővé számára, melyek a kifelé fordulásra ösztönzik.

Közös irányultság egy közös világra: Cél a kifelé fordulás, a tanuló figyelmének a közös világra való irányítása. Olyan élmények biztosítása, amelyek felkeltik érdeklődését, és amelyekre pozitív módon reagálhat. Ez tanulónként más és más módon valósulhat meg, a meglévő képességtől függően változhatnak az előnyben részesített ingerek és tevékenységek. Ösztönzés az aktivitásra, a külvilág aktív felfedezésére: A gyermekek önmagukat általában a környezet aktív explorálása során tevékenységük és észlelésük forrásaként élik meg, azonban a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a világ megélése és alakítása a motoros akadályozottságból eredően részben eltérő feltételek között zajlik.

Az aktivitásra ösztönző környezet kialakítása figyelemfelkeltő és könnyen mozdítható, működésbe hozható eszközök használatával valósítható meg.

Különböző eszközök és anyagok segítségével - szociális interakcióba ágyazottan - a figyelem felkeltésére, újra és újra a világ felé fordulásra és annak aktív megtapasztalására ösztönöző ingerek biztosítása szükséges. Alkalmazni kell a mozgásnevelés során kialakított testhelyzeteket, a fejkontrollt és a manipulációt elősegítő segédeszközöket.

A szenzoros funkciók fejlesztése: Szükséges minden érzékelési - vizuális, auditív, taktilis, kinesztetikus, az ízleléssel összefüggő - terület fejlesztése a következő szinteken: figyelem, érzékelés, észlelés, differenciálás, emlékezet, szerialitás.

A szenzoros funkciók fejlesztése történhet

- a bazális stimuláció vagy más, a tanuló szükségleteinek megfelelő módszer és eszköz alkalmazásával,
- cselekvésbe ágyazottan, felhasználva a mindennapi tevékenységek adta alkalmakat (például a szaglás és az ízérzékelés fejlesztése, az ízekre való figyelés, a különböző ízek, szagok, illatok megkülönböztetése, az ezekre való visszaemlékezés természetes helyzetben, étkezés és evésterápia során is).

A gyógypedagógus használja ki az alapvető szükségletek kielégítésének alkalmait biztosítson különféle akusztikus ingereket a zeneterápia eszköztárának alkalmazásával. Az érdekes, különleges akusztikus ingerekre - kutyaugatás, fűrészfűrés hangja, csörömpölés stb. - külön fel kell hívni a tanulók figyelmét, ösztönözni kell őket a hangingerre való figyelésre, differenciálásra s az előzőekkel való összehasonlításra, tegye lehetővé figyelemfelkeltő és személyre szóló, egyszerű vagy éppen összetett vizuális ingerek észlelését. Helyezzen fényes, csillogó, élénk, színes, mozgó vagy éles kontrasztos tárgyakat a gyermek látóterébe. A látásnevelés eszközei (színes lámpák, mozgó fények, fényorgona stb.) is használhatók a vizuális észlelés fejlesztésére.

A taktilis érzékelés a bazális terápia eszközeivel, cselekvésbe ágyazottan minden manipuláció során fejlesztendő (a tanulók figyelmének felhívása a tapintott anyag minőségére, felületére, hőmérsékletére). Ösztönözni kell őket arra, hogy a tapasztaltakat eddigi emlékeikkel összehasonlítsák).

A proprioceptív és a kinesztetikus észlelés témakörét a mozgásnevelés tartalmazza, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy a saját test helyzetének és mozdulatainak érzékelése és érzékeltetése a mindennapi tevékenységek során is folyamatosan megtörténhet (öltözködés, tisztálkodás stb.). A tanulók kapjanak verbális és vizuális megerősítést is saját testük helyzetéről, mozdulataikról. (Érdemes például nagy tükröket használni az öltöző- és tisztálkodó helyiségekben, valamint a tornaszobában.)

B) Az önindította mozgás elősegítése és annak következményei

A gondolkodás későbbi műveletei az érzékszervi és a mozgásos struktúrák összekapcsolódásából erednek. Az észlelés és a mozgások koordinációjában a tanulás fontos szerepet játszik.

Ehhez a tanuláshoz elengedhetetlen az önindított mozgások minél gyakoribb kivitelezése. Ezáltal a tanulók önmagukat a cselekvés végrehajtójaként ismerik fel, és szándékosan kezdenek cselekedni.

A szenzoros és a motoros működések összekapcsolása: A cél az érzékelés és a mozgás (például a látás, a nyúlás és fogás, a hang irányába fordulás vagy a hangforrás keresése) összerendeződésének elősegítése.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknál az önindított mozgás gyakran nehezen kivitelezhető. Ezért a teret, eszközöket a tanuló adottságaihoz kell adaptálni, különös tekintettel arra, hogy a manipulálható tárgyaik legyenek számukra elérhető közelségben, vagy biztosítva legyen a tanuló számára a helyváltogatás lehetősége. A manipulációt, fejkontrollt segítő testtartás és a segédeszközök használata - a tanulók szabadon történő közlekedése a csoportban - legyen természetes.

A segítség szükség szerint irányulhat a figyelemfelhívó inger felé történő fordulásra, az ingerkibocsátó tárgy megérintésére, megtapogatására, az azzal folytatott manipulációs tevékenységre, a mozdulat helyes kivitelezésére, elegendő időt hagyva a mozgásos tapasztalatszerzésre s a tapasztaltak feldolgozására, beépítésére.

A tér felfedezésének elősegítése: Míg az állandó befelé figyelés egyben a tér mellőzését jelentette, a cselekvéssel, a térben való manipulálással, mozgással kezdetét veszi a téri irányok és térbeli viszonyok megismerése. Feladat a minél többértű térbeli tapasztalat megszerzésének biztosítása.

A testhelyzetek gyakori váltogatása, a különböző vesztibuláris ingerlést adó játékok még az önindított mozgásra nem képes tanulóknak is segítségükre lehetnek, ha minél többször megtapasztalják az alapvető téri viszonyokat, mint a „fent” és a „lent”, az „előre”, a „hátra” és az „oldalra”.

A fejlesztés, a térbeli tapasztalatszerzés lehetséges eszközei:

- elegendő tér a mozgáshoz,
- olyan megmászható, felborítható, gurítható puha tárgyak, amelyekbe bele lehet bújni, alá, mögé lehet mászni, bele lehet dobálni és ki lehet venni belőle dolgokat,
- szabadtéri játékok, játszóterek és a természet rendszeres látogatása.

- Megfelelő számú segítő személyzettel és személyre szabott adaptációkkal kivitelezhetők a fel- és lemászások, a forgások, gurulások, lengések.

Az idő strukturálásának elősegítése: A világ felé fordulással az idő strukturálódása is kezdetét veszi. Az örömmel végzett cselekvéseket már lehet várni, s több örömteli cselekvésnek sorozata is lehet. Törekedni kell a napi és heti rendszerességre, az időbeli tájékozódás - mely a kis egységektől halad a nagyobb egységek felé - megkönnyítésére. A napok sorrendje érzékeltethető az egyes napokra jellemző tevékenységek váltakozásával. A gyógypedagógus erősítse meg az időbeli tájékozódást a tanulókkal alkalmazott - egyénre szabott, vizuális vagy taktilis - kommunikációs módszer segítségével is. Az aktuális tevékenység jelzéséről fokozatosan térjen át az elmúlt, az aktuális és az elkövetkező tevékenység jelzéséig. Ezután fokozatosan az egész nap tevékenységeit jelző napirendről térjen át a heti rendre. Ha a tanuló képességei lehetővé teszik, ezután vezethető be a havi, majd éves terv, naptár közös áttekintése. Ezt a folyamatot nagymértékben segíti, ha minden napnak, hónapnak egy-egy egyedi eseményét emeli ki a gyógypedagógus, melyet a közösen készített naptárban jelez, a tanuló számára érzékelhető vizuális vagy taktilis módon.

Az elmúlt, átélt élmények felelevenítésével - fényképek, képeslapok, videó segítségével - a megismerés határai a múlt felé tágíthatók, míg a tervezett események elővételezésével a jelenből a jövő felé tekinthet ki a tanuló.

A természeti világ megismerése: Az idő strukturálásának legalapvetőbb egységeit a természet változásai (napszakok, évszakok, állatok, növények és emberek fejlődése, növekedése stb.) adják, ezért a fejlesztő nevelés-oktatás biztosítsa annak lehetőségét, hogy a tanulók közvetlen tapasztalatokat szerezzenek a természeti világ jelenségeiről, és a velük kapcsolatos tevékenységeket maguk is végezhessék (évszakoknak megfelelő játékok, szokások).

A szemiotikai (jelek, jelrendszerek, jelfolyamat) funkciók megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése

A világot alkotó tárgyak és jelenségek rendszeres és gyakori megtapasztalásával a tanulóknban először emlékezeti képek alakulnak ki, majd állandósuló sémák, melyek a képzelet segítségével előkészítik a fogalmak kialakulását. A fogalmak lehetnek a hasonló valóság mozzanatok egész osztályát tükröző konkrét, illetve a kognitív fejlődés magasabb szintjén elvont fogalmak és ez

ezekkel történő gondolkodási műveletek. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók, különösen, ha az értelmi fogyatékoság súlyos fokban jelen van, rendszerint ezen a konkrét fogalmi szinten tudnak leginkább értelmi műveleteket végezni. Ha erre a szintre eljutottak, utalni tudnak a jelen lévő, a jelen nem lévő, az elmúlt vagy még meg sem történt eseményekre, dolgokra. A valóság ábrázolását mozdulatokkal, szimbolikus játékkal, tárgyakkal, képekkel, taktilis jelzésekkel és verbalitással szükséges elősegíteni.

Az utánzás tanítása, utánzásra készítés: A megfelelő mozgásos utánzáshoz rendszeres, önindított mozgásra és utánzásra érdemes mintára van szükség. Az utánzás ismételtetéssel kezdődik. A gyógypedagógus végezzen olyan gesztusokat, mozdulatokat, amelyeket a tanuló még bizonyos idő elteltével is - maga is végre tud hajtani. Kezdetben a gyógypedagógus is utánozhatja a tanulót, ezzel könnyebben előhívhatja és megértetheti az utánzást.

Alkalmazni kell azokat, a mozgásnevelés során kialakított testhelyzeteket, amelyekben a gyermek szabadon tud mozogni. A fejkontroll kivitelezése és a szemkontaktus felvétele esetleg segédeszközök használatát is igényli.

A közös éneklés, a reggeli kör alkalmával sok lehetőség nyílik mozdulatokkal kísért mondókák tanulására. A mozdulatok mindig a már ismert, gyakran végzett cselekvésekre utaljanak.

Szimbolikus játékok alkalmazása:

A funkcionális (sokszor sztereotip) játékhasználatból a gyógypedagógus segítse a játéktárgyak beépítését egy szerepsituációba (például a korábban csak ide-oda tologatott autó építőanyagot, vagy enivalót szállítson).

Alkalmat kell teremteni arra, hogy a tanulók a különböző mozdulatokkal, hangokkal, tárgyakkal jelölhessék és lejátszhassák a képzeletükben, emlékeikben élő valóságot, a szimbolikus játékon keresztül feldolgozhassák feszültségeiket is. A szerepjáték (babázás, fodrász játék, főzőcskézés, boltos játék) így fontos része lesz a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának.

Nem kell mindig ragaszkodni az élethű játéktárgyakhoz: a „mondjuk, hogy ez a...” fordulat fokozatos bevezetésével, az egyre sablonosabb, a valóságostól eltérő külsejű tárgyak használatával a tanulók előrébb juthatnak az elvonatkoztatásban.

A rajzolás elősegítése, a rajz fejlesztő hatása: A rajzolás, mint funkció kialakításához szükség van egyéni segítségnyújtásra (pozicionálás, adaptált segédeszközök stb.). A rajzolás lehet egyszerűen egy örömszerző tevékenység, magasabb szinten nem tudatos önkifejezési forma, kommunikációs eszköz.

„Nyomot hagyni a papíron” egyéb eszközökkel is lehetséges. Figurás nyomdával pl. egész események megjeleníthetők. Ha egy tanuló már legalább két dolog közül tud választani, a nyomda önálló kiválasztása után a papíron az általa megjelölt helyre segített mozdulatokkal nyomdázhat. A formarészletek színeinek variálásával egyedivé, sajátjává teheti munkáit.

Az önálló mozgásra képes gyermekek kapjanak lehetőséget az önálló rajzolásra. A ceruzát foghatják kézben, szájban, lábujjak között, de felszerelhető a csuklóra, fejpálcára vagy egyéb segédeszközökre, amelyeknek már kismértékű elmozdításával is önállóan tud alkotni a gyermek. Becsüljük meg ezt az alkotást, díszítsük vele a csoportszobát vagy az iskolát. Azokkal a tanulókkal, akiknél a vizuális információfelvétel akadályozott, tárgyakból, tárgyrészletekből készíthetőek képek, melyek a számukra lényeges taktilis információfelvételt segítik, fejlesztik.

A verbális - vagy alternatív és augmentatív eszközökkel segített - önkifejezés: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknál a verbális kifejezések helyett sok esetben alternatív kommunikációs formákra van szükség, mely minden esetben a tanuló egyéni adottságaitól függően alakítandó ki. A jelek, szimbólumok, ábrák megértésének tanítása egyúttal az absztrakciót és a gondolkodást segíti.

A kommunikációs forma építőköveinek alkalmasaknak kell lenniük arra, hogy azokkal a tanuló saját világát leírhasse, gondolatait megjeleníthesse, s környezete felől érdeklődhessen. A tanulók egyéni adottságaitól és akaratától függ, hogy a számukra választott kommunikációs rendszer mekkora nyelvi egységeket tartalmaz. E nyelvi egységek a fejlesztés során tudatosan bővíthetőek a tanuló értelmi képességei és akarata szerint.

Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése

Átmenet a ténylegesen elvégzett cselekvés és a csak fejben végzett értelmi műveletek szintje között. A tanulók ezen a szinten már képesek eligazodni az általuk ismert helyeken, eltalálnak az épület egyik pontjából a másikba, de nem képesek lerajzolni vagy más úton visszaadni, hogyan is találnak el oda. Emlékeik még mozgásosak, a reprezentáció új síkján még nem

képesek rekonstruálni, amit a cselekvés síkján már megszereztek. Ha az önálló helyváltoztatás nehezített, a téri megismerés elhúzódik, s a téri reprezentáció megjelenése is sokáig várat magára vagy teljesen el is maradhat.

Ebben a szakaszban a fejlesztő nevelés-oktatás feladatai a következők:

A téri megismerés interiorizálásának elősegítése: A téri megismerés segítése személyre szabott segítség biztosításával.

A bejárt, megismert teret jelölhetővé, lejátszhatóvá kell tenni. Kis lépésekben haladva, például a „hol van?” „merre találok?” „hová rajzoljam?” kérdések tudatosításával és sikeres megválaszolásának elősegítésével.

A térben történt változások felfedezését, megértését segíti a tér ábrázolása makettekkel, terepasztallal, rajzokkal, mozgásos feladatokkal.

A több szempontú gondolkodás elősegítése: E szakasz kezdetére jellemző, hogy a tanulók még nem képesek egyszerre több szempontot figyelembe venni, egyszerre csak egy kiválasztott szempont szerint értékelik a jelenségeket. A fejlesztés feladata annak kialakítása, hogy a tanulók egyszerre több szempontot is figyelembe és számba tudjanak venni.

A decentráció elősegítése: A fejlesztés célja a térre, időre, mennyiségre, távolságra, magasságra stb. vonatkozó decentráció, az egyéni helyzettől független gondolkodás kialakulásának segítése (például annak belátása, hogy az asztal előtttem van, de másnak balra esik), a relációkat képviselő jelek és viszonyfogalmak megismertetése, használata. A közös játék alkalmas arra, hogy a játéktevékenységek során az eltérő szempontok, a többi tanuló perspektívája felismerhető, belátható legyen, és a tanuló megértse, hogy más szemszögből másképpen mutatkozhat meg ugyanaz a dolog.

A konkrét műveletek és a formális műveletek konstrukciójának elősegítése, a cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, a tér, az idő és a tartam, a sorozatok, halmazok elemi fogalmainak elsajátítása.

A halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelés-oktatásának a cselekvéses tanulás az alapja, de a meglassúbbodott vagy zavart motorium miatt számolni kell az érés esetleges időbeli elhúzódásával. Ebben a szakaszban a tanulók fokozatosan megtapasztalják az anyag és a súly állandóságát, és ismereteket szereznek a tömeg fogalmáról. A gondolkodás fejlődésével mód

nyílik a téri viszonylatok absztrakt megismerésére is. Kialakulnak azok a minőségi műveletek, melyek a teret strukturálják: térbeli, egymást követő sorrend és szakaszok vagy távolságok elkülönítése; a hosszúság, a felszín stb. megmaradása. Összekapcsolódnak az időrendi összefüggések (előtt, után) a tartam összefüggéseivel (rövid vagy hosszú ideig). Egyszerre több tulajdonság alapján osztályozzák a tárgyakat és a fogalmakat, és több szempontból is képesek csoportosítani azokat. A számfogalom és a matematikai gondolkodás kialakulásában jelentős szerepet játszanak az absztrakt műveletek. Ha a tanulók képesek ennek elsajátítására, akkor e terület fejlesztésénél irányadónak lehet tekinteni a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakat.

A formális gondolkodás szakaszába jutott tanuló képes olyan elvonatkoztatásra és általánosításra, amelynek nincs szükségszerű kapcsolata a valósággal vagy a tanuló saját elgondolásával. Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek között általában kevesen jutnak el ebbe a szakaszba. Az ő esetükben az egyén számára legmegfelelőbb fejlesztés érdekében a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakat kell irányadónak tekinteni, és a megfelelő gyógypedagógiai intézményben történő iskoláztatásukat kell kezdeményezni.

Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységekre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a műalkotások hozzáférhetővé tétele és azok önálló létrehozása, illetve az ehhez kapcsolódó feladatok a fejlesztő nevelés-oktatás integráns részét képezik. A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása lehetővé teszi a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását, valamint a kreatív alkotás, létrehozás lehetőségét nyújtja számukra. Fontos, hogy a tanulók megtapasztalják, hogy maguk is képesek pozitív módon adni valamit a világnak.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

1. *Az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megtapasztalásának segítése*

Elemi esztétikai élmények: Az elemi esztétikai élmények rendszeres megtapasztalásának segítése a fények, hangok, hangdialógusok, zeneművek közvetítése, megmutatása által, a mozgás (a tánc elemeinek beépítése) hozzáférhetővé tételével.

Célja:

a tanulókat segítse abban, hogy saját testükön és a másik emberrel való együttlétben - a légzés, a szívverés, a beszédritmus, a mozdulatok, az egész test egyes mozgásainak ritmikus ismétlődése, a hangdialógusok, énekek, mondókák, illetve ezek összekapcsolódása során - ritmust ismerjenek fel;

a műalkotásokkal vagy annak elemi formáival való találkozás során a tanulók számára lehetővé tegye a felfedezés, a rácsodálkozás örömeinek, az újdonság élményének megtapasztalását, a műalkotásokhoz kapcsolódó érzelmek (boldogság, szomorúság, meglepődés stb.) átélését;

segítse az új tapasztalatok összevetését, ezek egymás közötti kapcsolatainak, eltérő jellegének felismerését, használja ki az egyes művészeti tevékenységek több érzékszervre hatást gyakorló jellegét (például a zene akusztikus és vibratorikus modalitásainak összefüggéseit, a zene mint hallható, tapintható - akár számítógép segítségével - látható tulajdonságait);

a foglalkozások kezdetének vagy végének, valamely cselekvéssor megkezdésének, tevékenységek zenei aláfestésének alkalmazásával az esztétikai elemek - akár rituálészerűen végzett - nevelési helyzetekbe illesztésével lehetővé tenni a tanulók számára egyes zenei motívumok, képek, mondókák ismétlődő felismerését.

Minden tanulónál törekedni kell annak felmérésére, hogy melyek azok az élményforrások, melyek később beépíthetők szabadidős tevékenységének tartalmas eltöltésébe, és mely élményekből kiindulva lehet segíteni a tanulót a szabadidős tevékenységek kiválasztásában, a pihenésben, relaxálásban.

A tevékenységekről felerősített szenzoros visszajelzések adása:

a szenzoros visszajelzések segítése, utánzása, a különböző érzékelési modalitások összekapcsolása által segítse a tanulókat saját cselekvéseik érzékelésében, észlelésében, az egyes aktivitások felerősítésének; tegye lehetővé, hogy a tanulók a zenehallgatás során, a zene ritmusát követve mozoghassanak, táncolhassanak; testüket ritmusra mozgassák, azon

doboljanak; alkalmazzon erre a célra kialakított hangszereket vagy használati tárgyakat, természetes anyagokat.

A tevékenységek során a tanulók minél több alkalommal kapjanak lehetőséget a választásra annak érdekében, hogy egyre tudatosabban vegyenek részt a foglalkozásokon, majd azok egyes elemei beépüljenek a szabadidős tevékenységbe vagy az önálló játékba is.

2. Az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása

Művészi tevékenységek hozzáférhetővé tétele visszajelzések adása: A gyógypedagógus ösztönözze a tanulókat önálló vagy közösen végzett cselekvésre, tegye lehetővé számukra, hogy elemi művészeti tevékenységeket végezzenek, vagy ezekben részt vegyenek; ennek során aktívan kipróbálhassák az alkotás, a kreatív tevékenykedés élményét, és megtapasztalhassák, hogy befolyással vannak a dologi és emberi világra.

A fejlesztő nevelés-oktatás során:

tegye lehetővé zenei élmények megélését a zeneművek meghallgatása, az önálló vagy közös zenélés során: speciálisan kialakított hangszerekkel,

közös, táncos improvizációval, énekléssel, a zenéhez kapcsolódó élmények és érzelmek megbeszélésével;

a tanuló befogadóképességének megfelelően tegye lehetővé az irodalmi alkotások (ritmus, hanglejtés, hangulat, mondókák, versek, mesék, rövid történetek) megismerését, a megismert alkotásokkal kapcsolatos érzelmek, események, személyek helyzetének, dilemmáinak megismerését és átélését;

nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók - amennyiben képességeik ezt lehetővé teszik - elsajátítsák a kézműves technikák alapvető fogásait;

tegye lehetővé, hogy a tanulók különböző játékos tevékenységek során (festéssel csöpögtetni, kézzel, lábbal, szájjal képeket rajzolni, színes port húzni, grafitot szétdörzsölni, gyurmát szétnyomni) érzékelhessenek különböző formákat, tér- és színhatásokat, és

közreműködhessenek különböző formák, terek (dobozokból házat építeni, sátrat verni stb.) létrehozásában;

használja ki, hogy a közösen kialakított terek lehetőséget nyújtanak számos tapasztalat (szoros, tágas, otthonos, csendes stb.) megélésére;

tegye lehetővé, hogy minél többet kísérletezhessenek a tanulók a különböző anyagokkal, technikákkal önállóan is, a későbbiek során pedig ezek jelenjenek meg, mint önálló szabadidős tevékenységek.

A művészeti tevékenységek közösségi dimenziójának kiaknázása: Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók megosszák egymással a kreatív tevékenységek során felmerülő gondolataikat, kifejezhessék a társaik alkotására vonatkozó érdeklődésüket, véleményüket (a tanuló vagy a gyógypedagógus mutassa be a csoportnak az elkészült művet, a foglalkozás végén közösen nézzék át és beszélgessenek róla stb.).

Olyan helyzeteket kell teremteni, amelyben a tanulók megélhetik a közösen végzett kreativitás, az együtt gondolkodás kihívásait és élményét. A közösen készített műalkotásokon, közösen végzett művészeti tevékenységeken - együtt festett kép, közös zenélés, éneklés, csoportos meseszöveg stb. - keresztül a tanulók megtapasztalják az együtt alkotás közösségi jellegét és azt, hogy az így létrehozott alkotás különbözik az egy ember által létrehozott műtől.

A közös mesehallgatás és történetmesélés - akár külső szakember bevonásával - a dramatikus játékok eszköztárának, a drámapedagógia elemeinek beépítésére ad alkalmat. A közös mesélés, meseszöveg örömforrás, szabad alkotás, amely közelebb viszi a tanulókat saját élettörténetük megértéséhez, feldolgozásához, és lehetőséget teremt rá, hogy önmagukat egy közösség történetének szereplőjeként, döntések meghozójaként tapasztalják meg.

A tágabb kulturális művészeti és esztétikai világ hozzáférhetővé tétele: Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók tapasztalatokat szerezzenek a mások által létrehozott - akár egyetemes jelentőségű, akár a magyar és az európai kultúrát meghatározó - műalkotásokról, valamint részt vegyenek a helyi közösség életében jelentőséggel bíró kulturális eseményeken.

A helyi nevezetességek és rendezvények (múzeum, koncert, természeti értékek stb.) meglátogatása lehetőséget ad a tágabb kulturális világ megismerésére, és egyben az integrált, közösségi programokban való részvétel lehetőségét, illetve az elsajátított kommunikációs készségek gyakorlását is jelenti.

Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása

A személyes érzelmek kifejezése és a másik ember érzelmeinek megértése, a másokkal való együttműködés kialakulásának segítése az iskolai oktatás alapvető - a kommunikáció fejlesztésével szoros összhangban álló - feladatai közé tartozik. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a szűkebb és tágabb közösségi életben való részvétel az egyik legnehezebben teljesíthető feladatot jelenti. A tanulóknak kezdetben lehetővé kell tenni, hogy önmagukat egyedi, autonóm lényként tapasztalják meg, és ilyenként képesek legyenek belépni egy közösségbe, és részt venni annak életében.

209

1. Az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása

Az anyáról való leválás kísérése, segítése: A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek és édesanyja többnyire szoros együttélésben léteznek, a fejlesztő nevelés-oktatás-nevelés kezdetén bizonyos esetekben még az „én” és a „nem én” elkülönülése sem megy végbe a gyermekben. Saját magát anyja részeként, anyját önmaga kiterjesztett énjeként ragadhatja meg, fizikai és érzelmi állapotuk gyakran egymás tükörképe.

A tanuló közösségbe kerülése az anyáról való leválás kezdeti állomása is lehet, ezért az iskola feladata, hogy figyelembe vegye az ebből a helyzetből fakadó feszültségeket, és minden eszközzel segítse a szülőket és a tanulót.

Az emberi viszonyok kialakításának segítése: Az iskolai nevelésnek meg kell adnia azt a biztonságot és védettséget, ami felbátoríthatja a gyermeket arra, hogy az általa megélt világtól a dologi világ s az abban élő személyek felé forduljon.

A különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása: A gyógypedagógus igyekezzon megérteni a tanuló érzelmi reakcióit, és tanítsa a differenciált érzelmek kifejezését (tetszik - nemetszik, szeretem - nem szeretem, fájdalom, félelem, büszkeség, szomorúság, lelkesedés, öröm stb.)

2. Az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása

Minden megnyilvánulás megválaszolása: A gyermekek minden megnyilvánulását énjük kifejeződésének kell tekintetni, és ügyelni kell arra, hogy szubjektív szükségleteik megértésre, felelősségteljesen kielégítésre kerüljenek.

A tanuló néven szólítása: A tanulóknál a nevükön történő megszólítás tudatosíthatja, hogy az egyes helyzetekben róluk van szó. Törekedni kell annak tudatosítására, hogy társainak, akik körülötte vannak, is van nevük, és közösen tevékenykednek a nap folyamán.

A saját testiség megélése és az én megtapasztalásának segítése: A saját testiség lehetővé teszi a másik énjével való találkozást, és ez egyben az én kifejeződésének egyik első formáját adja. A gyógypedagógus feladata, hogy a saját test megtapasztalásának sokféle formája útján gondoskodjon az én pozitív megéléséről és megtapasztalásáról.

Az én megélése az önindította mozgásban és a passzív mozgás során keletkező élményekben: Az önálló mozgás az én kifejeződése. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a mozgás gyakran erősen akadályozott vagy biztonsági okokból mesterségesen korlátozott. A fejlesztés feladata a mozgás ösztönzése, segítése. Minden lehetőséget meg kell ragadni az önindított mozgás kivitelezésére. A súlyosan mozgáskorlátozott tanulók számára a testmozgást és a helyváltoztatást segítséggel kell biztosítani.

Az aktív explorációs tevékenység segítése: Azáltal, hogy a tanulók környezetüket saját aktivitásukkal vizsgálják, és eközben megkülönböztetik azt, amit érdekesnek, s azt, amit érdektelennek tartanak, saját énjüket közlik a körülöttük élők felé. A gyógypedagógus feladata, hogy segítse a tanulókat a világ jelenségei felé fordulásban, az élmények befogadásában, az érdeklődésüknek megfelelő emberek, dolgok és események megismerésében.

3. Kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése

Az örömteli szociális kapcsolatok megtapasztalásának elősegítése: A közös játék, a mindennapi testápolás során szerzett pozitív tapasztalatokkal ösztönözhetőek a tanulók arra, hogy újra és

újra megnyílnak környezetük felé. A másokkal teremtett biztonságos és örömteli kapcsolatok kialakítására minden alkalmat ki kell használni.

A spontán kapcsolatfelvétel alkalmainak megerősítése: Olyan helyzeteket teremtése szükséges, amelyekben a tanulóknak alkalmuk nyílik arra is, hogy egymással kapcsolatot teremtsenek. A tanulók mintaadással és rávezető játékokkal is motiválhatók.

A szociálisan elfogadható jelzések megerősítése, a nem elfogadhatók leépítése: Az akadályozott tanulók kommunikációjában gyakran megfigyelhető, a környezet számára kellemetlen jelzéseket célszerű fokozatosan leépíteni, s helyettük olyan jelzéseket kialakítani, amelyeket a környezet is szívesen fogad, tudomásul vesz, és szívesen reagál rájuk.

A gyógypedagógus feladata a jelzések és kifejezési formák fokozatos, az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő alakítása, továbbfejlesztése. Ennek sikere azonban attól is függ - s erre a környezetnek figyelemmel kell lennie -, hogy mennyire veszi újra meg újra figyelembe a leépítésre szánt jelzéssel közölt tartalmakat.

A tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: A tanulók az iskolába lépéssel új közösségbe kerülnek. A közösségben a megfelelő pedagógiai segítségadással a csoporttagok kapcsolatot teremthetnek egymással. A testi kontaktus, egymás tevékenységének látványa, egymás hangjának meghallása hatással van a csoporttagokra.

Lehetővé kell tenni, hogy a csoport életében természetessé váljék a kapcsolatteremtés és az egymással folytatott kommunikáció.

4. A közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása

A figyelemfelkeltés lehetőségének biztosítása: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók kezdetben ritkán rendelkeznek olyan szociálisan is elfogadható jelzésekkel, melyekkel felhívhatnák magukra társaik és nevelőik figyelmét. A mozgás sokszor olyan súlyos fokban akadályozott, hogy a másik megközelítése, megérintése - hacsak nem közvetlenül egymás mellett vannak - sem lehetséges. A fejkontroll hiánya vagy a vizuális érzékelés zavara miatt a szemkontaktus felvétele is akadályokba ütközhet.

A gyógypedagógus feladata, hogy tanulóként olyan szociálisan is elfogadható jelzést találjon és alakítson ki, amely alkalmas arra, hogy a tanuló felhívja magára a figyelmet.

Az üdvözlés formáinak tanítása: Az üdvözlés a kapcsolatteremtés és a kommunikáció része. Jelzés a másoknak arról, hogy „itt vagyok én is, és látom, hogy te is itt vagy”. Az üdvözlés:

nyitás a másik felé. A gyógypedagógus feladata, hogy a megfelelő pozicionálás után olyan jelzést találjon a tanulónak, amivel önállóan és érthetően tudják üdvözölni a környezetükben lévőket.

A kommunikáció fenntartásának segítése: kommunikáció közben az érdeklődést fenn kell tartani. A gyógypedagógus feladata, hogy a tanulónak megtanítsa, hogyan tarthatják fenn a figyelmet kommunikáció közben (például gyakori visszajelzés hangjelzéssel, szempillantással, egyéb metakommunikatív eszközzel stb.), hogyan kommunikálhatnak minél hatékonyabban, ami elengedhetetlen a szociális kapcsolatok kialakításához.

Az érzelmek megnyilvánításának segítése, a konfliktusok kezelése: A gyógypedagógus segítse a tanulókat érzelmeik differenciált kifejezésében és mások érzelmeinek, hangulatainak érzékelésében és megértésében.

A kapcsolatokban előfordulhatnak félreértések, egyet nem értések, konfliktusok, ezért a tanulókat meg kell tanítani arra, hogyan viselkedjenek konfliktus során. A konfliktuskezelés természetét a tanuló képességeihez, adottságaihoz kell mérni.

Csoporton belüli aktivitás ösztönzése: A csoporton belüli aktivitást befolyásolja a tanuló személyisége, önmagáról alkotott képe, csoporton belül elfoglalt helye, csoporton belüli kapcsolatai, aktuális egészségi és érzelmi állapotai és kommunikációs hatékonysága. Mindezen tényezők fejlesztésével, optimalizálásával segítse a gyógypedagógus a tanulót, hogy minél aktívabban vehessen részt a csoport életében.

5. A közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása

A közösségi alkalmakban való aktív részvétel segítése: A tanulónak meg kell tanítani a kulturált együttlét szabályait, az ezek során alkalmazható kapcsolatteremtés lehetőségeit. A közösségi alkalmakat - reggeli kör, étkezések, közös programok stb. - úgy kell kialakítani, hogy a kapcsolatteremtésre, ha igénye van rá, minden tanulónak módja legyen.

A megfelelő kapcsolatteremtés formáinak kialakítása: A csoportban való létezés, az ott kialakított kapcsolatok után fokozatosan kell megtanítani a gyermekeknek, hogy mi a különbség az ismerősökkel és idegenekkel való kapcsolat között. A közvetlen és a távolságtartó magatartás jellemzőit, az ismerkedés elfogadható formáit kell megtanítani nekik. A tágabb világban való viselkedés szabályainak elsajátítása: Az iskolán kívüli színterekre jellemző

viselkedési formákat segíteni kell elsajátítani. Más és más az elfogadható viselkedés a játszótéren, a könyvtárban, az áruházban, uszodában, étteremben, vendégségben vagy éppen egy szalonnasütés alkalmával stb. Az oktatás során ezeket a normákat is közvetíteni kell a tanulók felé.

Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet kielégítés kultúrájának megismerése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók testi szükségleteinek kielégítése, valamint az e területeken való önállóság megszerzésének elősegítése alapvető pedagógiai jelentőséggel bír, és nagymértékben hozzájárul a tanuló kommunikációjának, kognitív képességeinek - különösen az érzékelés és észlelés funkcióinak - fejlődéséhez. Az önkiszolgálás és az egészséges életmódra nevelés magában foglalja az alapvető biológiai szükségletek kielégítésének - a kommunikáció fejlődése szempontjából alapvető jelentőséggel bíró - kezdeti lépéseit, a mindennapos tevékenységek tanítását és gyakorlását, valamint az emberi szükségletek életkoronként változó jellegének elismerését és megélésének segítségét, illetve azok kulturális vonatkozásainak elsajátítását.

Az önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés célja az önellátás szintjének emelése, a személyi függőség és kiszolgáltatottság csökkentése, a mindennapos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető életmódbeli ismeretek elsajátítása, valamint az emberi szükségletek kezelésének, kontrolljának és kulturált kielégítésének megtanulása. E területek a megtanult készségek kitüntetett gyakorlóterepai, a rögzülés és általánosítás eszközei, s a természetes kommunikációs helyzetek legjobb modellhelyezetei.

Az önkiszolgálásra és egészséges életmódra nevelés célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a testi higiénia biztosításához, az öltözés-vetkőzés, az étkezés segítségéhez a fejlesztő gondozásnak nevezett gyógypedagógiai tevékenység elvei, feladatai és eljárásai alkalmazhatók. A fejlesztő gondozás megtervezése a gyógypedagógus és a szakmai team kompetenciája, míg gyakorlati megvalósításában a személyi és/vagy (gyógy)pedagógiai asszisztensek is közreműködnek. A fentiekből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

1. A kiválasztási folyamatok (vizelet- és székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés

Megfelelő táplálék biztosítása: Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a kiválasztás, valamint a vizelet- és székletürítés megkönnyítéséhez megfelelő étrend szükséges. A rendszeres és bőséges folyadékbevitel, a rostokban gazdag, változatos étrend biztosítása hozzájárul a mozgásszegény életmódból és a gyomor-béltraktus környékén tapasztalható izom működési zavarokból fakadó ürítési problémák csökkentéséhez.

Krónikus székrekedés esetén szükség lehet székletlazító termékek alkalmazására is, melyek nem károsítják a bélrendszert, de megkönnyítik az ürítést.

Pozicionálás és masszázs: A gyógypedagógus feladata az a vizelet- és székletürítéshez szükséges optimális testhelyzet kialakítása. A tanuló mozgásállapotától függően ez lehet háton fekvés (ellazítást biztosító, reflexgátló testhelyzet), oldalfekvés, legcélszerűbb azonban az ülő testhelyzet kialakítása és megfelelő stabilizálása (segédeszközzel vagy a nélkül). A függőleges testhelyzet önmagában jelentősen megkönnyíti a vizelet- és székletürítést. A székletürítés segítésére az alhasi régió átmozgatása, a behajlított lábak váltakozó hashoz nyomása (bicikliző mozgás), a vastagbél lefutását követő körkörös stimuláló masszázs szükséges lehet. A vizeletürítés segítésére a gyógypedagógus végezhet a hólyag felett kopogtató masszázst.

Szobatisztaság előkészítése és kialakítása: A szobatisztaság kialakulásához megfelelő testi érzékelésre, megfelelő testhelyzetre, lazítási képességre és bizonyos szintű kommunikációs készségre van szükség. Feladat a lassú, óvatos, fokozatos vécére (bilire) szoktatás: Térben (mindig ugyanott) és időben (rendszeres időközönként) strukturált tevékenységvégrehajtás szükséges a szokássá váláshoz. Ugyanakkor érzékenyen észlelni kell a gyermek jelzését ha sürgősen vécére kell mennie.

A hely legyen megfelelően felszerelt a szükséges testhelyzet felvétele és stabilizálása érdekében, legyen megfelelő hőmérsékletű. Kezdetben a tanuló közelében kell maradni, esetleges fizikai segítségnyújtással támogatni a cselekvés sikeres végrehajtásában. Minden

önállóságra való kezdeményezést, törekvést értékelni kell, és követni a fokozatosan csökkenő segítségnyújtás elvét. Fontos figyelembe venni a gyermek személyiségi jogait és ennek érdekében olyan körülményeket kell kialakítani, hogy a gyermek ne érezze magát frusztráltan ezekben a helyzetekben.

2. A testápolás, mint örömet adó élmény és a külső segítség elfogadása, együttműködés kialakítása, alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (fürdés, zuhanyozás, hajmosás, mosakodás, fogmosás, körömvágás), a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása

A tisztálkodási szituációk kialakítása: A tisztálkodási helyzeteket úgy kell kialakítani, hogy azokat a gyermek pozitív élményként élhesse meg. Az egyes lépéseket azonos helyszínen, azonos sorrendben, azonos eszközökkel (ismert mosdókesztyű, szivacs, fogkefe), azonos mozdulatokkal (határozott, könnyen észlelhető mozdulatokkal) kell végezni, ezzel is segítve a szituáció felismerését, elfogadását, később pedig az aktív közreműködést.

A tisztálkodási helyzetek ideje illeszkedjék szorosan a napirend tevékenységeihez (étkezés előtt és után kézmosás, étkezés után fog- és arcmosás stb.), hogy a gyermekek számára értelmet nyerjenek, kellő motiváció alakuljon ki.

Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása: Fürdetéskor legfőbb feladat a biztonságos, stabil testhelyzet kialakítása, mely lehetővé teszi a megfelelő ellazulást, valamint a testi érzékelést. Szükség esetén kádba helyezett ülőkék, csúszásgátló alátétek, fejpárnák, kapaszkodók alkalmazása segíti a testhelyzet kialakítását. A megfelelő ellazulás szükséges a testi ingerek optimális felvételéhez.

Zuhanyozáshoz előnyös a zuhanyzószték vagy lehajtható ülőke használata, kapaszkodókkal kiegészítve. A törölközéshez stabil és kemény felület szükséges, esetenként peremmel ellátott pelenkázó, öltöztető hely, de a baleset-megelőzés érdekében mindez megoldható a talajon, megfelelő matrac alátéttel.

Kéz-, arc- és fogmosáshoz a legcélszerűbb az ülő testhelyzet (mosdókagyló előtt) kialakítása és megfelelő stabilizálása, hogy a gyermek a tevékenységre tudjon koncentrálni, és abban részt

tudjon venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.

A testápolás kihasználása az egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában: A testápolás tevékenységei közben rendszeresen lehetőség nyílik a gyermek bőrének megtekintésére, így az esetleges felfekvés-veszélyeztetett területek (nyomásponatok, hajlatok) felfedezésére. A testápolás során ezeken a területeken felfekvés megelőzése, illetve kezelése végezhető (hideg-meleg kezelés, masszázs, krémezés, hajlatok szárítása, szellőztetése, hintőporozása).

A fürdés, zuhanyozás a hőmérséklet változtatásával, szomatikus ingerlés, víz alatti masszázs alkalmazásával nemcsak a komfortérzetet javítja és a testséma kialakulását, és differenciálódását segíti, hanem lazítja az izmokat, javítja a keringést. A tisztálkodást követő krémezés a bőr egészségének megőrzését segíti elő. A fog- és szájpótlás hangsúlyozottan fontos a szájzár nehézségeivel küzdő, illetve a nem rágó gyermekeknél. A fogmosás biztosítja a megfelelő szájhigiéné, elektromos fogkefe használata fokozottan masszírozza a fogínyt. A hatás fokozására szájvíz használata is javasolt.

3. Az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés

Az öltözés, vetkőzés optimális körülményeinek biztosítása: Az öltözés, vetkőzés ideje szorosan illeszkedjék a napirend tevékenységeihez (levegőzés előtt felöltözünk, pelenkázás előtt levetkőzünk), hogy a gyermek számára értelmet nyerjenek, kellő motiváció alakuljon ki a tevékenységek vonatkozásában. Az öltözés, vetkőzés során mindig elegendő időt kell biztosítani az egyes mozdulatok gyakorlására.

A tevékenység megkezdése előtt minden szükséges ruhadarab legyen előkészítve, hogy a folyamatot ne kelljen félbeszakítani.

Az öltözésben, vetkőzésben megcélzott egyre nagyobb önállóság elérése érdekében fontos a könnyen kezelhető, praktikus és kényelmes ruházat kiválasztása, amit a tanuló valóban önállóan fel-, illetve le tud venni. A ruhadarabok nyitásának, zárásának módja feleljen meg a tanuló kézhasználati szintjének (pl. gombok helyett tépőzár, cipzár; gumis derekú nadrág stb.).

Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása: Az öltözéshez, vetkőzéshez stabil és kemény alátámasztási felület szükséges, esetenként peremmel ellátott pelenkázó asztal, öltöztető hely, de a baleset megelőzés érdekében megoldható a talajon, megfelelő matrac alátéttel.

Célszerű az ülő testhelyzet kialakítása és megfelelő stabilizálása (segédeszközzel vagy a nélkül), hogy a gyermek a tevékenységre tudjon koncentrálni, és abban részt tudjon venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.

Az öltözés, vetkőzés kihasználása egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában: Ha a tanuló kommunikációs jelzései nem minden esetben megbízhatóak, fokozottan ügyelni kell a megfelelő öltöztetésre a betegségek, és az időjárás okozta problémák elkerülése érdekében.

Fokozottan ügyelni kell a ruházatra abból a szempontból is, hogy ne gyűrődjön, ne szorítsa a tanuló derekát vagy végtagjait, mert ez felfekvéseket keringési problémákat okozhat. A ruházat legyen lehetőleg jó minőségű anyagból, a jó nedvszívó, természetes alapanyag a komfortérzet biztosítása mellett a bőrirritációk, felfekvések megelőzését is segíti. A ruházaton ne legyenek felesleges zsinórok, zsinórzáró műanyag darabok, mert ezek balesetet (lenyelés, fulladás) okozhatnak.

Az öltözés, vetkőzés során folyamatosan alkalom nyílik a tanuló ismereteinek bővítésére, az egészség megőrzésre vonatkozóan is. A rendszeresen ismétlődő események, az évszakok váltakozása biztosítja az ismeretek folyamatos gyakorlását és ismétlő felidézését. A tanuló megérti, hogy mikor, milyen ruhadarabot kell viselni és miért. Fokozatosan megtanulja, hogy mi a teendő, ha süt a nap, esik az eső, fúj a szél, esik a hó. Eközben folyamatosan fel kell hívni a figyelmét, hogy a helytelen öltözködésnek milyen káros következményei lehetnek az egészségére nézve (megfázás, napszúrás, leégés stb.).

4. Az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés.

Az étkezés, az evés és ivás nem korlátozható a biológiai értelemben vett táplálékfelvételre, hanem legalább ugyanekkora arányban jelent lelki és szellemi örömforrást, s ezzel együtt szociális élményt. Félelmeiktől és frusztrációtól terhes szituációban, kommunikációs zavarokkal

terhelt kapcsolatban valóban nehezen elképzelhető, hogy a sokszor mindkét fél számára nehézkés étkezést örömteli élménnyé lehet alakítani. A fejlesztő gondozáson belül az étkezés tevékenységeiben a zavarok leküzdése mellett a minél aktívabb közreműködés elérése a cél. Ennek érdekében a következő szempontokat kell figyelembe venni:

Az étkezés optimális körülményeinek biztosítása: Az étkezés (evés, ivás) helyzetét úgy kell kialakítani, hogy azokat a gyermekek pozitív élményként élhessék meg. Az egyes lépéseket azonos helyszínen, azonos sorrendben végezzék, ezzel is segítve a szituáció felismerését, elfogadását, később pedig az aktív közreműködést.

A megfelelő hosszúságú idő, a kellemes légkör és a nyugodt odafordulás lehetővé teszik a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek számára a táplálékfelvétel problémamentességét. Az étkezés elején rá kell hangolódni a tevékenységre. A külső, zavaró körülményeket lehetőség szerint ki kell iktatni. Az étel minősége, jellege és állaga, a tányéron való tálalás és a felkínált mennyiség mind-mind jelentősen befolyásolják az élményszerűséget. Az étkezés rendszerint a napirend szerint kötött időpontban történik, ez biztonságot nyújt a tanulók számára, a rendszeresség és az előkészületekben való részvétel segít felkészülni a tevékenység végzésére. Ez növelheti a tevékenységhez szükséges motivációt.

A tanulókkal való közös étkezés egyrészt legyen pozitív közösségi élmény, másrészt a mintaadás módszerével segíthetjük az étkezésben való részvétel fejlődését.

A tevékenység megkezdése előtt minden szükséges alapanyag és eszköz legyen előkészítve, hogy a folyamatot ne kelljen félbeszakítani.

Az evésterápiás eljárásoknak a csoport életében mindig a rendszeres étkezési helyzetekbe ágyazottan kell megvalósulniuk. Az étkezésben megcélzott egyre nagyobb önállóság elérése érdekében fontos a tanuló által könnyen kezelhető eszközök kiválasztása.

Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása: Étkezéskor olyan testhelyzetet kell létrehozni, amely a tanuló számára biztosítja a probléma- és félelemmentes táplálékfelvételt. A tanuló mozgásállapota és mozgáskészsége határozza meg, hogy milyen testhelyzetben és milyen segédeszközök (ültető-modulos kerekesszék, kapaszkodók) használatával tudjuk megkönnyíteni a helyes testhelyzet felvételét és megtartását.

A szájmotorium optimális működése, a légzés és nyelés megfelelő koordinálása érdekében (reflex gátló) ülő testhelyzetet kell kialakítani, ezáltal a félrenyelés is elkerülhető.

Megfelelő fejtámasz biztosítása szükséges hiányzó fejkontroll esetén. A testhelyzet legyen a gyermek számára ellazított, a segítő (gyógypedagógus) számára pedig kényelmes, nem fárasztó. Így a gyermek a tevékenységre tud koncentrálni, és abban aktívan részt tud venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a szem-kéz, száj-kéz és két kéz koordinációját, valamint a gyógypedagógus szempontjából a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.

Tanulónként egyénileg kell meghatározni, hogy milyen edényekből (tányér, pohár), milyen evőeszközökkel (kanál, villa) történjék az evés és ivás.

Iváskor az életkori sajátosságoktól, a tanuló képességeitől függően a cumisüvegtől a pohárig kell a megfelelő eszközt kiválasztani, szem előtt tartva a minél hatékonyabb és minél önállóbb cselekvés-végrehajtást. Ugyanez vonatkozik az evés során a tálalóedények (tányér) és evőeszközök kiválasztására. Az önálló étkezésnél nem baj, ha az étel szétmaszatólódik, a gyermek öltöztetésénél és az étkezési helyzet megteremtésénél gondoljuk erre.

Az étkezés jelentősége az egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában: Ha a tanuló kommunikációs jelzései nem minden esetben megbízhatóak, fokozottan ügyelni kell az étkezési szituációban a legapróbb jelzésekre, testmozdulatokra, hogy elkerülhetők legyenek az esetleges balesetek (félrenyelés, hányás stb.). A megfelelő sűrűségű, állagú, méretű ételek segítik a rágást, a nyelést és a megfelelő emésztést.

Fontos, hogy gyermekeknek mindig legyen lehetőségük több étel vagy ital közül választani. Ez az autonóm személyiség, az egyéni ízlés és a kognitív képességek fejlődése szempontjából jelentős.

Az ételek kiválasztásánál fontos a változatos és egészséges étrend kialakítása, hogy megelőzzük az emésztési és ürítési nehézségeket (lásd vizelet- és székletürítés). Törekedni kell arra, hogy a tanuló minél több fajta ételt megismerhessen, hogy minél változatosabb lehessen az étrendje. Fontos figyelemmel lenni arra, hogy a tanuló elutasít, vagy elfogad bizonyos ételeket. Semmilyen körülmények között nem szabad ráerőltetni a gyermekre az „utált” ételt.

Valamely ételre vagy alapanyagra való érzékenység esetén feltétlenül szükséges a megfelelő diéta összeállítása (dietetikus szakember segítségével).

A fogak épségének megőrzése érdekében is fontos a rágás kialakítása és gyakoroltatása, az étkezés utáni fogmosás, az édes ételek és italok, valamint az étkezések közötti nassolás kerülése.

4. Az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos ismeretek elsajátítása.

Az egészséges életmódra való igény belsővé válásának elősegítése:

A gyógypedagógus értesse meg a tanulókkal az egészséges életmód jelentőségét és azt, hogy felelősek saját egészségi állapotukért. Segítsen nekik abban, hogy, önállóan is tegyenek egészségük megőrzéséért.

A tanulóiban tudatosítani kell, hogy bizonyos ételek, italok, tevékenységek milyen hatással vannak egészségi állapotukra, és hogy milyen speciális szempontokat kell figyelembe venniük a mindennapjaik során.

Rendszeres mozgás: Az iskola biztosítsa a tanulóknak a - képességeiknek megfelelő – mozgás lehetőségét, és motiválja őket arra, hogy az iskolán kívüli programjaik során is igyekezzenek mozgástevékenységeket folytatni.

IV.4.3. Foglalkozások (tantárgyak)

- a) Szűkebb - tágabb környezet
- b) Életvitel
- c) Ábrázolás-alakítás
- d) Játék – Szabadidős tevékenységre nevelés
- e) Köszöntő kör
- f) Záró kör
- g) Mozdásnevelés
- h) Komplex gyógypedagógia fejlesztés.

- a) **Szűkebb és tágabb környezet/**
- b) **Életvitel**
- c) **Ábrázolás-alakítás**

Cél: A szűkebb és tágabb környezet jelenségeiről, szereplőiről, tárgyairól tapasztalatok megszerzésével az élet irányításának és folyamatosságának megélése. Az ebben való biztonságos tájékozódás fokozatos kialakulása. A tanmenet alapján feldolgozott ismeretek elmélyítése jelenik meg Életvitel és Ábrázolás-alakítás órán.

Feladatok:

Megismerhetővé kell tenni a természeti és társadalmi környezet jelenségeit, eseményeit, tárgyait, személyeit konkrét élményeken keresztül, valóságos élethelyzetekben. Biztosítani szükséges a megszerzett tapasztalatok újra élését, feldolgozását, elmélyítését játékos formában. Nélkülözhetetlen a saját életben való aktív részvétel kialakítása.

Módszerek:

- bazális stimuláció elemei
- AAK módszerei
- bemutatás
- valóságba ágyazott szemléltetés
- játékoság
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- ellenőrzés, értékelés
- jutalmazás
- kreatív tevékenységek

Eszközök:

- környezetünk tárgyai
- természet változásai, jelenségei, elemei
- növények
- állatok
- játékok
- hanghordozók, hangszerek
- mese, verses-mondókás könyvek
- képek, fényképek
- dia és videofilmek

- kreatív tevékenységekhez szükséges alapanyagok
- rehab. és segédeszközök
- AAK képek, kommunikátor

d) Játék – Szabadidős tevékenységre nevelés

A gyermek fő alaptevékenysége a játék, melyen keresztül ismeri meg környezetét, gyűjt tapasztalatokat, alakítja társas kapcsolatait, sajátítja el viselkedés formáit, fejlődnek kognitív képességei, érzelmi élete.

Célok: A játéktevékenység kialakítása, fejlesztése, örömeinek megismerése megélése. Motiválttá válás a játékra. Egyéni és csoportos játék megismerése, megélése, képességekhez mért aktív részvétel. Önálló játék kibontakoztatása. Közös játéktevékenység által szocializáció fejlődésének elősegítése, alkalmazkodóképesség kialakulása. Készségek és képességek fejlesztése a játék- és szabadidős tevékenységek folyamán. Szabad játék élményének megtapasztaltatása.

Feladatok:

Játék- szabadidős tevékenység szintjének megfigyelése, megismerése, továbbfejlődés elősegítése. Minél szélesebb körű játékeszközök megismerése, ezekhez kapcsolódó játéktevékenységek megismertetése és megszerettetése. Aktív részvétel elősegítése csoportos és egyéni formában is. Játék és szórakozás örömeinek megélése az egyéni adottságokhoz igazodva. Érdeklődési kör és képességeknek megfelelő játékeszköz és tevékenységek, megfelelő időkeret biztosítása. Önálló játéktevékenységhez eszközkeresés és biztosítás, tervezetten és spontán szabadon választottan is. A játék közös örömeinek megélésével kapcsolatok, közösségi érzés kialakítása. Ezeken túl a megszerzett élmények, tapasztalatok feldolgozása, rendszerezése, elmélyítése képességeik, készségeik fejlesztésére, ezáltal a személyiségfejlődés elősegítése, kommunikáció kialakításának fejlesztése játék során egyénre szabottan. Az iskola osztályaival való közös foglalkozások szervezése.

Módszerek:

- motiválás
- bemutatás
- együtt játszás, együtt cselekvés
- cselekedtetés
- ismétlés
- gyakoroltatás
- egyénre szabott segítségadás
- irányítás
- megerősítés
- játék
- bábozás
- énekes, mesés, zenés foglalkozás
- beszélgetés, augmentatív kommunikációs módszerek, eszközök alkalmazása
- bazális stimuláció elemei

Eszközök:

- A környezetünkben található valamennyi tárgy lehet a játék, a foglalkozások eszköze:
- játéktárgyak
- használati tárgyak, pl. ruhadarabok, bútorok
- mozgásfejlesztő eszközök, sporteszközök
- bábok
- textíliák
- könyvek
- diafilmek
- társasjátékok stb.

e) **Köszöntő kör/**

f) **Záró kör**

Az üdvözléssel épül szociális kapcsolatunk, megismerjük személyre szóló zenénket/dalunkat. A találkozás élmény a gyerekek-gyerekek, gyerekek-felnőttek közt, akár testi kontaktus által is. Megtanulhatjuk az igen- nem stratégiákat. Minden jelzés kommunikációnak értelmezhetünk, majd ez azzá is válhat. Alkalmat biztosít az éntudat kialakításához, megéléséhez, és kifejezéséhez. A köszöntő kör és záró kör foglalkozások további lehetőség az aktuális érzelmi állapot tudatosításához, és PCS képek segítségével történő közléséhez.

Célok:

az iskolában eltöltött idő kezdetének, végének jelzése, ráhangolódás az iskolára
odafigyelés egymásra, a másik jelenlétének megtapasztalása
önkifejezés, kommunikációra motiválttá válás
társas viselkedés alapjainak kialakítása, csoport megélése
zenei élményszerzés

Feladatok:

kellemes légkör megteremtése
pozicionálás az aktív részvétel lehetőségének megteremtése
kommunikációs helyzet megélése, módszerek megismertetése, alkalmazása, beszédértés
fejlesztése, hangadásra ösztönzés
igen- nem válaszadás kialakítása
Ki van itt? itt van/ vagyok- nincs itt megélése
csoporttársak képeinek egyeztetése, hiányzók megkeresése

Módszerek:

- csoportos foglalkozás
- beszélgetés
- zenés foglalkozás
- játék

Eszközök:

- ritmushangszerek:
- egyéb hangszerek
- xilofon
- furulya
- ünnepi kellékek:
- adventi koszorú
- gyertya
- naptár
- dekoráció
- húsvéti kosárka tojásokkal stb.
- mondókák, versek, énekek
- kommunikációs eszközök: képek, jelképek
- reggeli-kör tábla
- időjárás jelzőtábla

g) Mozgásnevelés

- *Mindennapos mozgásnevelés*

A mindennapos mozgásnevelés az előzőekben a Mozgásnevelés, mozgásfejlesztés témakör alatt írtuk le.

h) Komplex gyógypedagógiai fejlesztés

A gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámából milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban, csoportos foglalkoztatásban.

Az egyéni fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy speciális gyógypedagógiai és/vagy terápiás segítséget nyújtsunk a tanulóknak (pl. beszéd- és kommunikációfejlesztés, mozgásnevelés, bazális stimuláció, rehabilitációs foglalkoztató terápia stb.).

A különböző terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényének, a helyi körülményeknek, valamint a terápiás ellátásokhoz szükséges meglévő, illetve igénybe vett szakembereknek is függvénye.

III. 4.4. Az oktatás-nevelés tematikája

Tematikáját tekintve kapcsolódik az évszakok változásával kapcsolatban álló természeti jelenségek, időjárás, környezet változásainak, élőlények alkalmazkodásának megfigyeléséhez, megtapasztalásához, átéléséhez.

Iskolai hagyomány a népszokások ápolása, ezért a tantervbe beépítjük a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek által is megközelíthető népszokásokat, a családi ünnepeket, a számukra is közel hozható iskolai ünnepeket, eseményeket. Minden évszakban az időjárás megfigyelése és megtapasztalása, ehhez kapcsolódóan természetes anyagok gyűjtése és felhasználása. Adott évszakhoz kapcsolódó gyümölcsök, zöldségek ízlelése, az egyes ünnepkörökhöz/évszakhoz kapcsolódó jellegzetes ételek elkészítése, elfogyasztása. Évszaknak megfelelő öltözködés megismerése. Mindenekhez hangok, zajok, zenék, versek, dalok, mondókák kapcsolása, mozgásos tevékenységekkel történő összekapcsolása.

A fejlesztő nevelés, oktatás tervezése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek sajátos nevelési és terápiás szükségleteiből, igényeiből adódóan nem lehet a nevelést és oktatást sem a tananyag struktúrája, sem tér- és időbeli elrendezése szempontjából egységesen kialakított szerkezetbe rendezni. A differenciált tervezőmunka ezért a nevelés-oktatás fontos elemét képezi. A pedagógiai munka szakaszolása a gyógypedagógiai tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálását, valamint koncentrikus bővítését jelenti, mindenkor szem előtt tartva a gyermek, tanuló adottságait, képességeit, sajátos nevelési igényét.

A tervezés legfontosabb lépése a tanulók alapos ismerete, az egyes tanulók, illetve a tanulócsoport képességstruktúrájának pontos vizsgálata, feltérképezése. A pedagógiai diagnosztikához számos eszköz (fejlődési skálák, felmérő lapok, kérdőívek) áll rendelkezésre, de a gyógypedagógus saját maga is összeállíthat olyan kérdéssort vagy kérdőívet, amelyet a fejlesztést szolgáló nevelés, oktatás megkezdése előtt minden gyermekről felvesz. A tervezőmunka kezdetekor fontos a szülő és az iskolai nevelést megelőzően a gyermekkel foglalkozó intézmény szakemberei megfigyeléseinek, tapasztalatainak megismerése is. A tanulók diagnosztikus értékelése minden esetben a pozitívumokra koncentrál, kiemeli a megmaradt, illetve a meglévő képességeket, funkciókat, ugyanakkor számba veszi a gyermek képességstruktúrájában található hiányosságokat,

funkciózavarokat is. A hiányok, zavarok számbavétele a reális célkitűzések megfogalmazását kell, hogy segítse. A pedagógiai diagnózis célja annak feltérképezése, hogy mit tud a gyermek, és azt hogyan tudja, illetve melyek személyes szükségletei. Nagyon fontos alapos információk gyűjtése a gyermek megelőző élethelyzetéről, kialakult szokásairól, családi vagy intézményes nevelésük eddig elért eredményeiről és kudarcairól. A tervezés során elengedhetetlen annak figyelembevétele, hogy a tanuló maga és közvetlen környezete mit jelöl meg elsődleges hiányként, illetve milyen igényeket fogalmaz meg. A gyermek korábbi tapasztalatai mellett a diagnózis kitér a tanuló viselkedésének, tanulási és tevékenységi képességeinek elemzésére is természetes és „mesterséges” helyzetben.

A pedagógiai diagnosztika a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamat-diagnosztikát jelent: a korábbi életszakaszra vonatkozó információk megszerzése mellett 8-12 hetes megfigyelési időszaknak kell eltelnie ahhoz, hogy alapos információkat szerezzünk a gyermekről, képességeiről az egyéni nevelési- oktatási terv és pedagógiai program elkészítéséhez, a célok, feladatok meghatározásához, a pedagógiai és terápiás módszerek, eljárások kiválasztásához. Különösen a csoportba, osztályba újonnan érkező tanuló esetében szükséges hosszabb megfigyelési időt szánni az egyéni tervezés előtt. A korábban már ismert tanuló esetében a következő évi egyéni nevelési- oktatási terv összeállítása előtt elegendő lehet rövidebb megfigyelési időszak a tanév kezdeté. A gyermek folyamat-diagnózisa alapján elkészített felvételi pedagógiai vélemény, valamint a szülői kérdőív a tanulóról szerzett tapasztalatokat, megfigyeléseket, esetleg teszteredményeket tartalmazza.

A pedagógiai vélemény az első megfigyelési időszak alkalmával a legrészletesebb, ez szolgál majd a félévi vagy év végi értékelés elkészítésének alapjául, mely a kiindulási helyzethez viszonyítva tartalmazza a változásokat. A pedagógiai véleményt célszerű minden tanév kezdetén kiegészíteni, hogy a gyermek fejlődése következtében megváltozott kiindulási helyzet alapján kerüljön sor az adott tanévre vonatkozó célkitűzések meghatározására.

A pedagógiai diagnózis és vélemény szolgáltatják az alapot a hosszú távú célkitűzések megfogalmazásához. A hosszú távú tervezés komplex és általános célkitűzéseket tartalmaz, alkalmazkodva a gyermek képességeihez, szükségleteihez, igényeihez, érdeklődéséhez. A hosszú távú célokat általában egy tanévre célszerű megadni, de az időintervallum gyermekenként változhat. A célok a gyermek fejlődése alapján módosíthatóak.

Az egyéni (individuális) nevelési - oktatási - fejlesztési terv a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll. Az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves tervvel és az adott tanévre készített heti ütemtervvel, csupán a módszerek, eszközök tekintetében jelennek meg az eltérések.

Az éves terv a nevelés tartalmait szem előtt tartva készül, a csoport tevékenységeit tartalmazza. Egy-egy tartalom megtartása legalább két egymást követő évben indokolt, az új elemek bevezetésekor a fokozatosság - egy-egy apró mozzanatot cseréje a programban - szem előtt tartása szükséges. Az éves terv tartalmazza az ünnepeket és az iskola által - de lehetőség szerint a szülők bevonásával - szervezett közös programokat (séta, kirándulás, farsang, stb.).

A rehabilitációs pedagógiai program és az éves (helyi döntés alapján féléves, negyedéves szakasztervekre bontható) tervek alapján készül a heti ütemterv az órarend. Kialakítását meghatározza a csoport napirendje, amelyben egyes, tevékenységek - pl. reggeli köszöntés, étkezések, a testápolás tevékenységei, pihenőidők - rendszeresen ismétlődnek. Mindez szükséges ahhoz, hogy a gyermekek tájékozódási biztonságérzete kialakuljon, mindig tudják, hogy az egyes tevékenységek hogyan következnek egymás után. Az étkezések és a testi higiénia tevékenységei is a fejlesztési időszak szerves részét képezik. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek mellett a hét egyes napjain kerül sor a tematikus tervezés alapján kitűzött, különböző tartalmi egységek feldolgozására.

A tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén készítsen értékelést a gyermek haladásáról. Ez az értékelés lehetőséget nyújt arra, hogy a szakmai team egységbe foglalja tapasztalatait, kontrollálja önmaga munkáját és a pedagógiai tervet. Az értékelés tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, javaslatokat tesz az újabb fejlesztési terv elkészítésére vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására. A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példánya a haladási naplóhoz (egyéni fejlesztési naplóhoz) csatolandó, másik példányát a szülő kapja.

A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztése, nevelése és oktatása során egyaránt teret kap a csoportközösségben, kiscsoportban, illetve egyénileg megvalósuló fejlesztés. A csoportban végzett nevelésre, oktatásra, fejlesztésre a tematikus egységek feldolgozása, a szociális kapcsolatok kialakítását segítő „köszöntő és záró körök”, valamint a szabadidős és kreatív foglalkozások (művészeti jellegű alkotótevékenység, zene stb.) során nyílik alkalom. A csoportban végzett tevékenységek szükségesek a közösségi élmények átéléséhez, a közösséghez tartozás megéléséhez, a társakkal való együttműködés megtapasztalásához és gyakorlásához, azaz a szociális és érzelmi nevelés alapvető feladatainak megvalósításához. A csoportban és a csoportért végzett tevékenység az egyes tanulók kompetenciaérzését is növeli.

A kiscsoportos és egyéni foglalkoztatás az egyéni képesség- és készségfejlesztéskor indokolt, biztosítani kell azonban, hogy a tanulók egyénileg elsajátított képességeiket, készségeiket közösségi szituációban is kipróbálhassák, gyakorolhassák.

Terápiás eljárások alkalmazása:

- Snoezelen terápia
- Zeneterápia elemei
- Ayres terápia elemei
- Etetésterápia elemei

Segédeszköz a gyógypedagógiai diagnosztikához:

TARC-módszer egy rövid kérdőíves felmérő eljárás. A felmérő rendszer lehetővé teszi a megfigyelhető viselkedésmódok gyors megragadását és rögzítését. „Pillanatfelvételt” szolgáltat a gyermekről. Az egyes viselkedési területek a mindennapos, a motoros, a kommunikáció és a szociális készségeket öleli fel. A diagnosztikához használjuk még a Strassmeier skálát és/vagy esetenként a pedagógus által kidolgozott mérőeszközt.

Az új tanulóknál bemeneti mérést végzünk, és csak év végén készítjük el a kimeneti mérést.

Értékelés

Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelés-oktatásban

Értékelni kell:

a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását

tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását

önmagukhoz mért fejlődésüket

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal.

A szöveges értékelés a tanév végén írásban történik, központilag készített értékelési lapon (bizonyítvány-pótlap) törzslapon, és a tanulók egyéni fejlesztési tervében.

III.. 5. Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke

Érzékelés- észlelés fejlesztése

- *Bőrzérezékelés (szomatikus, habtikus, taktilis érzékelés) fejlesztése*
- szőrme-gyékény, kesztyű
- rongy, szivacs, dörzsi
- körömkefe, hajkefe, ecset
- tüskés talpmasszírozó
- borotvahab
- testápoló
- toboz, gesztenye
- tüskés labdák
- csörgő plüss állatkák
- tapintótáblák
- csengő- berregő-sípoló maci
- golyófürdő
- kukoricacsák-babzsák
- festékek temperák
- gyurma agyag
- hajszárító

Látási (vizuális) érzékelés fejlesztése

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

- Fényingereket adó lámpák: diszkó gömb, fényhengerek, plazmalámpák, vetítő, buborékfúvó, spotlámpák, UV lámpák, aromalámpák, sólámpa.
- harangok
- játékpólc
- színes csörgőtábla
- csörgők
- Montessori torony
- színes golyók, fapálcák
- játéktükör
- tükörgömb
- zenélő, világító játékautók, játékmunkagépek
- lejtőn guruló kisvonat
- színes hengerek fatáblán
- kocka - és henger Puzzle
- kisebb- nagyobb dominó
- formaegyeztető kockák
- formatáblák
- összerakható emberalak

Hallási (akusztikus) érzékelés fejlesztése

- természet és állatok hangjait utánzó, bemutató hangos könyv.
- szélcsengők
- bébi forgó zenélő játékok
- zenélő játszószőnyeg
- bűgőcsiga
- állatvilág zenélő
- hangszerek:
- fúvós eszközök:
- billentyűs eszközök:
- húros eszközök:

- ütős eszközök:
- relaxáló CD

Ízérzékelés fejlesztése

- gyümölcsök
- zöldségek
- élelmiszerek (tejtermékek, pékáruk, édességek)

Nagymozgás fejlesztése

- *Kinesztetikus (egyensúly- és mozgás) érzékelés fejlesztése*
- polifon szőnyeg, pléd, babzsákfotel, szivacs szőnyeg
- függőágy, csepphinta
- felfújható matrac
- hinták,
- hengerek
- nagylabdák, érzékelő labdák
- egyensúlyozó párna
- egyensúlyozó tölcser
- görgős deszka
- alagút
- Wesco mozgásfejlesztő eszközök

Helyváltoztatás fejlesztése

- csúszda
- járássegítők
- játék babakocsik
- húzható tolható játékok

Kézfunkció fejlesztése

- *Fogás-elengedés fejlesztése*
- tüskés karika

- fabotok
- súlyzók
- marokerősítők
- játéknymda
- mágneses tábla, mágneses figurák
- Montessori edények
- tapadó labdás célbadobójáték
- fogantyús formatáblák
- zenélő bébi telefon
- bébi harmonikakönyv
- bébi szivacs kocka

Praktikus kézmozgások fejlesztése

- mintás fagyöngyök
- színes golyók dróton
- textil füzet
- vászonzsák, gombok
- csavaros építőjátékok
- zenélő, összeépíthető játékfigurák
- tépőzárral összerakható textilképek
- speciális evőeszköz

Játéktevékenység fejlesztése

- *Funkció játékfejlesztése*
- öltöztetős baba,
- doktor játéktáska
- játék konyhabútor és edények
- babaház
- babaágy, bölcső
- bábok (fej, kéz, ujjbábok)

- játék közlekedési eszközök

Konstruktív játék fejlesztése

- homokozó szett (lapát, vödör, szita, formák, talicska stb)
- építő játékok szivacsból műanyagból és fából
- legókészlet
- emberalakos formatábla
- puzzle

234

Szabály- játék fejlesztése

- kisebb-nagyobb domború dominó
- kisebb-nagyobb fakorongok perselyben
- bébi logikai játék
- társasjátékok
- **Értelmi fejlesztés**
- ünnepekhez kapcsolódó tárgyak (mikuláscsizma, adventi koszorú, gyertya, naptár, karácsonyi díszek, húsvéti kosárka tojásokkal, kokárda stb.)
- fotók, képek, filmek, CD-k DVD-k
- CD lejátszó, DVD lejátszó
- digitális fényképezőgép
- számítógép
- AAK jelképek
- képkommunikációs kártyák
- kommunikátorok
- -Verbalio

III. 7. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS DOKUMENTUMAI ÉS ADMINISZTRÁCIÓJA

A fejlesztő nevelés-oktatás működésének alapja a *Pedagógiai Program*. Erre épül a súlyosan, halmozottan sérült tanulókra vonatkozó *Rehabilitációs Program*, melynek tartalmát az *Irányelv* szabályozza.

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

Az alkalmazott dokumentumok egy részét a *munka tervezéséhez szükséges dokumentumok* jelentik (az iskola működését szabályozó leírások, mérési eszközök), másik részét pedig a *gyermek aktuális állapotát, fejlődését bemutató dokumentumok* adják.

A munkát megalapozó fontos dokumentum a *Helyi tanterv*, mely a csoport időkeretét, személyi, tárgyi feltételeit és a pedagógiai munka tervezését foglalja magában, valamint felsorolja a csoportos és egyéni foglalkozási tervek sajátosságait.

A fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő gyermek ellátása során a gyógypedagógusok a következő dokumentumokkal kapcsolatos adminisztrációs feladatokat látják el:

235

Szakértői vélemény

Az eredeti példány másolatának tárolása a gyermek dossziéjában történik.

Anamnesztikus, egészségügyi és orvosi adatok

A fejlesztő nevelés-oktatási rendszerbe kerüléskor a gyermek korábbi életszakaszára vonatkozó információk megismerésére az anamnézis felvételi lap kitöltésével nyílik lehetőség, melyben aktívan közreműködnek a szülők, illetve a gyermek ápolását, gondozását végző személyek, intézmények. Az anamnézis elkészítéséhez jól használható mintasor található Rosta Katalin: *Add a kezed* (Logopédia Kiadó, 2006) című könyvében.

A tanuló egészségügyi állapotában történő változás rögzítése, dokumentálása a törvény általi szabályzások figyelembevételével végezhető.

A tanulók adatainak és hiányzásának nyilvántartására, valamint a csoportos foglalkozások tartalmának, időpontjának rögzítése a Kréta rendszerben történik.

Egyéni fejlesztő napló (TÜ.350.r.sz.)/KRÉTA osztálynapló

Az otthonukban ellátott tanulók esetén a gyógypedagógusok a fent megnevezett formanyomtatványon, míg a székhelyintézményben, osztályokba sorolt tanulók esetén a KRÉTA rendszer naplójában adminisztrálnak. A napló elején, vagy ahhoz mellékelve szerepelnek az ellátás megkezdésekor a megfigyelésen, fejlődésorientált skálán alapuló állapotfelmérés lényeges megállapításai.

A naplóban dokumentálásra kerül a megtartott foglalkozás tartalma, helye, megjelenítve az elmaradt alkalmakat is. Az egyéni fejlesztő napló vezetése a hátoldalon található útmutatások szerint történik.

Egyéni fejlesztési terv

A fejlesztő nevelés-oktatás során fontos, hogy a gyermek képességeinek megfelelő területek, eljárások jelenjenek meg a fejlesztési tervben. A kitűzött célok tükrözzék a szülői elvárásokat, megvalósíthatók legyenek a természetes élethelyzetekben, és segítsék a gyermek életminőségének javulását.

236

Éves terv (tanmenet)

Az éves munkaterv tartalmazza a csoport tanév rendjéhez igazodó tevékenységeit. A tanmenet éves bontásban készül el, a tanulók fejlődési üteméhez igazodik. Egy-egy tartalom megjelenése legalább két egymást követő évben indokolt a célok minél tökéletesebb elérése érdekében.

Értékelési lapok

Félévkor és tanév végén jellemzés készül a tanulókról 3 példányban, melyből egy példányt a szülőknek, a másikat felülvizsgálat esetén a fejlesztő nevelés-oktatást kijelölő megyei szakértői bizottságnak kell eljuttatni, a harmadik példány pedig az intézményben marad.

Statisztikák és beszámolók

Összefoglaló statisztikák és féléves, éves beszámolók készítése megadott szempontsor alapján. Nyomon követve a törvényi, rendeleti előírásokat, a gyerekekről készült dokumentációk egy részét, a fejlesztő nevelés-oktatást elrendelő megyei szakértői bizottsághoz is el kell juttatni a megadott határidőkre.

III. 8. Szakirodalmi források:

Cseh M. és Kelemenné D.K. (2003): Bazális stimuláció a gondozásban és a kompenzációs ápolás, In: Márkus E. (szerk.): *IME- Ismerkedés, Megértés, Együttlét*, Budapest, Kézenfogva Alapítvány, 2003, p. 129 – 135.

Fröhlich, A. D. (1996): Bazális stimuláció a gyakorlatban, In: Márkus E. (szerk.): *Halmazottan sérült, súlyosan mozgáskorlátozott gyermekek nevelése, fejlesztése, Szemelvénygyűjtemény*, Budapest, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, 1996., p. 227-319.

Gordosné Sz. A. (2000): A gyógypedagógiai iskoláztatás fejlődése, In: Dr. Illyés Sándor (szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek*, Budapest, 2000, p. 331-356.

Günzburg, H. C. (2000): *Pedagógiai analízis és Curriculum a szociális és személyiségfejlődés mérése értelmi fogyatékosoknál* Budapest, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar. 151–361 pp.

Márkus E. (2003a.): A súlyosan-halmazottan fogyatékos emberek ellátásnak jogi és intézményi háttere, In: Márkus E. (szerk.): *IME- Ismerkedés, Megértés, Együttlét*, Budapest, Kézenfogva Alapítvány, 2003, p. 175-189.

Márkus E. (2004a.): Különleges élethelyzetű, súlyosan-halmazottan sérült emberek pedagógiai kísérése, In: Gordosné Sz. A. (szerk.): *Gyógyító pedagógia Nevelés és terápia*, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 2004, p. 271-292.

Márkus Eszter (2005): *Súlyos-halmazottan fogyatékos gyermekek nevelésének elméleti és gyakorlati problémái*, doktori disszertáció tézisfüzet, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest, 2005

Regényi E. M. (2010): A súlyosan-halmazottan fogyatékos személyek fejlesztésének elméleti Gyógypedagógia alapjai, In: Dr. Radványi Katalin (szerk.): *Máské(p)p? Intellektuális fogyatékosokkal élő emberek gyógypedagógusainak tankönyve*, Budapest, ELTE BGGYK, 2010, p. 157-178.

Rosta Katalin: Logopédiai Kiadó (2006) *Add a kezed! – A mentális fejlődés segítése sajátos nevelési igényű gyerekeknél*

5.2. Tarc értékelési szempontsor. TARC állapotfelmérés.

IV. Dr. Molnár István EGYMI Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatának Protokollja 2022.

IV. 1. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló törvényi definíciója:

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.) 4.§ 25. sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

238

IV. 2. Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat feladata:

Nkt. 15/A. § (1) Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat feladata a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban történő óvodai nevelését, tanuló iskolai nevelés-oktatását végző nevelési-oktatási intézmények számára a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember biztosítása, amennyiben a nevelési-oktatási intézmény a 47. §-ában meghatározottak szerint alkalmazandó gyógypedagógus, konduktor szakképzettségű szakemberrel nem rendelkezik.

IV. 3. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló ellátási jogosultsága

Nkt. 47.§ (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

IV. 4. Ennek alapján az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat ellátási körébe tartozó tanulók:

A Dr. Molnár István EGYMI utazó gyógypedagógusai, konduktorai a Hajdúböszörményi Tankerület illetékességi körén lévő ez utóbbi által fenntartott általános iskoláiban nevelt,

oktatott érvényes szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű tanulók integrált ellátáshoz nyújt szakszerű segítséget.

Azok a sajátos nevelési igényű (továbbiakban SNI) gyermekek, tanulók:

- akiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottság írásbeli határozatba foglalta
- életútjuk szerint: kisiskolás kortól a tankötelezettség végéig (nappali rendszerű oktatási formában résztvevők)

Az ellátottak köre, az integráltan oktatott:

- mozgásszervi fogyatékkal élő gyermek
- beszéd fogyatékos gyermek
- látássérült gyermek
- hallássérült gyermek
- tanulásban akadályozott gyermek
- autizmus spektrumzavarral élő gyermek
- egyéb pszichés fejlődési zavar (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, mutizmus, hiperkinetikus zavar, aktivitás- és figyelemzavar)

IV. 5. Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat szolgáltatási protokollja

A Dr. Molnár István EGYMI Utazó gyógypedagógusi, Utazó Konduktori hálózata 2018. szeptember 1-jétől a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekbe járó sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrált ellátását biztosítja.

Az integrált tanulók más-más testi, érzékszervi, értelmi, beszéd és érzelmi képességekkel érkeznek az iskolákba. Az esélyegyenlőség megteremtése, és a társadalomba való beilleszkedés megkönnyítése érdekében több tényező megléte szükséges. A befogadó iskolának képessé kell válnia arra, hogy kezelni tudja a másságból eredő egyéni igényeket, az egyéni eltérésekből fakadó problémákat. A tanulók számára a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával biztosítani kell azokat az egyéni tanulási útvonalakat, amelyek megakadályozhatják az iskolai kudarcok elszenvedését. Többek között ebben nyújtanak segítséget a többségi pedagógusok számára intézményünk utazó szakemberei 2003 óta.

IV. 6. Az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok kompetenciái, feladatkörei

Az utazó gyógypedagógusi utazó konduktori hálózat keretében végzett munka nagy szakmai tudást és hozzáértést, valamint nagyfokú rugalmasságot, alkalmazkodóképességet, empátiát, dinamizmust kíván az itt dolgozó szakemberektől. Gyógypedagógusaink, konduktoraink szakmai továbbképzéseken, team-megbeszéléseken folyamatosan fejlesztik tudásukat, (gyógy)pedagógusi és emberi kompetenciáikat, hogy alkalmazkodva az állandóan változó törvényi szabályozáshoz, a külső körülményekhez, minél magasabb színvonalon tudják ellátni a rájuk bízott gyermekeket, a szülőkkel és a többségi intézményekkel együttműködve.

A szakmai protokoll létrehozásának egyik célja, egy olyan egységes, átlátható, rendszerbe illesztett, nevelőtestület által elfogadott, tanév során alkalmazott formanyomtatvány megalkotása, mely a mindennapi munka szervezésében irányt mutat, a kollégák munkáját segíti.

IV. 7. Szolgáltatási protokoll

1. A szolgáltatási körbe tartozó intézmények és sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számának feltérképezése – minden tanév májusában a szolgáltatás igénylő űrlapok kiküldésével. A tanév folyamán diagnosztizált sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az integráló általános iskolában kijelölt felelős tájékoztatja az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatot az előértesítést követő 5 munkanapon belül. Ellátási igényét a Dr. Molnár István EGYMI honlapjáról letölthető igénylőlapra nyújthatja be, mellékelve a gyermek, tanuló érvényes Szakértői véleményét, OM azonosítóját.

A dokumentumokat az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjéhez a következő módon juttathatja el: email-en: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu vagy postai úton 4220 Hajdúböszörmény Radnóti Miklós utca 5. szám vagy az integráló intézmény megbízott kézbesítője által.

Fent említett módokon szükségszerű eljárni a kontrollvizsgálatok eredményével kapcsolatban is.

2. A beérkező szakértői javaslatok alapján megtörténik a rehabilitációs-rehabilitációs ellátás megszervezése, óraszámok megállapítása, gyógypedagógus, konduktor kijelölése. A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása a tanév során folyamatos.

Az intézmények habilitációs órakeretét az 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 138. § határozza meg:

(2) Abban az esetben, ha a sajátos nevelési igényű tanuló nevelés-oktatása a többi tanulóval együtt történik, az Nkt. 6. mellékletében a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésére meghatározott heti időkeret kilenc főre kell meghatározni és biztosítani oly módon, hogy az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározottak szerint az azonos heti óraszám foglalkozásra jogosult tanulók számát elosztják kilencel. Ha az osztás alapján az azonos heti időtartamú foglalkozásra jogosult tanulók száma a négy főt meghaladja, akkor az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározott heti óraszámot, négy vagy kevesebb fő esetén az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározott heti óraszám ötven százalékát kell biztosítani.

Az integráló intézmények SNI tanulóira vonatkozó pontos adatszolgáltatása után a habilitációs órakeret meghatározása a mindenkori hatályos jogszabályoknak megfelelően történik. A meghatározott órakeret alapján a gyógypedagógus szakmai kompetenciája: az egyes gyermekek, tanulók beosztása egyéni vagy csoportos foglalkozásra, ill. az óraszám elosztása – kivéve, ha a szakértői bizottság szakvéleménye konkrét óraszámot, ellátási formát határoz meg.

Abban az esetben, ha az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjének mérlegelése alapján a kijelölt gyógypedagógus, a szakértői véleményben meghatározott szakirányú végzettséggel nem rendelkezik, a gyermek, tanuló ellátását szakirányú végzettségű gyógypedagógus mentorálásával végzi. A mentorálás feladatait Mentorálási naplóban havi lebontásban rögzíti.

3. Együttműködési megállapodás kötése a befogadó általános iskolák vezetőivel. Értesítés kiküldése számukra, hogy az általuk igényelt ellátásra ki a kijelölt utazó gyógypedagógus és heti hány órában látja el a habilitációs fejlesztést.
4. Szülők tájékoztatása a habilitációs, rehabilitációs foglalkozást ellátó szakember nevééről, elérhetőségéről, (telefonos) fogadóórájáról, lehetséges személyes egyeztetésről és a foglalkozások idejéről, rendszerességéről.
5. A habilitációs-rehabilitációs ellátás biztosítása.

6. Évfolyamok szerinti mérőeszközök megalkotása, aktualizálása a Nemzeti Alaptanterv és a Kerettanterv szerint.

IV. 8. Órarend kialakítása

A jól megalapozott ellátás érdekében az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat a tanév első két hetében szervezési, hospitálási feladatokat lát el. Az integráló intézményekben a konkrét fejlesztő tevékenység az órarendek összehangolása után kezdődhet meg.

Az utazó gyógypedagógusok és utazó konduktorok egyéni órarendjüket az integráló intézmények vezetőinek, pedagógusainak segítségével állítják össze. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes fejlesztésének érdekében szükséges a fejlesztő órák időpontjának olyan összehangolása, mely a lehetőségekhez mérten maximálisan biztosítja, hogy a gyermekek, fiatalok túlterheltsége ne fokozódjon, ill. teljesítményre képes állapotban vegyenek részt a rehabilitációs órákon.

Bizonyos esetekben szükséges, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók órarendjébe úgy illesszük be a rehabilitációs órákat, mely maga után vonja egyes tanítási órákról való távollét igazgatói engedélyeztetését. A tanítási órákat mindig úgy kell megválasztani, hogy a gyermekek, fiatalok tanulmányi eredményét ne hátráltassa, a fejlesztő tevékenység sikerességét támogassa. A rehabilitációs órákon való részvétel érdekében a tanítási órákról való rendszeres távollétet szülővel való egyeztetés alapján, általa kitöltött kérvény benyújtásával az adott intézmény vezetőjével kell engedélyeztetni.

Nkt.55.§ (1) Az igazgató a gyakorlati képzés kivételével a tanulót kérelmére - kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére - felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi. Az igazgató az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól a szülő kérelmére felmenti a tanulót, ha másik köznevelési intézménnyel is tanulói jogviszonyban vagy vendégtanulói jogviszonyban áll, az ott szervezett tanórai és egyéb foglalkozásokon történő részvétel érdekében, egyéb esetekben - kivéve, ha az intézmény e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként működik - felmentheti.

Amennyiben a tanuló legalább heti egy gyógytestnevelésben részesül, úgy az igazgatói felmentés vonatkozhat a testnevelés órára is, amennyiben a testnevelés és a gyógytestnevelés együttes óraszám eléri a heti öt órát. „A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében. Amennyiben a tanuló szakorvosi javaslat alapján a testnevelésórán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára az iskolaorvos, a szakorvos tesz javaslatot” (20/2012 142. §).

Az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor összeállított egyéni órarendjét a tanév elején elektronikus formában és papír alapon /egy példányban/ is eljuttatja az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjének, valamint elektronikus formában az illetékes munkaközösség-vezetőknek. Az órarendben meg kell jeleníteni az intézmény megnevezését, a gyermek nevét, a rehabilitációs óra pontos időtartamát. /3. sz. Melléklet/ Az elkészítés határideje: szeptember 15. Jóváhagyás után minden intézménybe elektronikus úton az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor elküldi az adott intézményre vonatkozó órarendet. Az órarendekben a tanév folyamán történő változásokat azonnal rögzíteni kell és a módosított órarendet elektronikus úton el kell juttatni az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjéhez, valamint az illetékes munkaközösség-vezetőnek.

Mielőtt az utazó gyógypedagógusok, konduktorok az integráló intézményekben fejlesztő munkájukat megkezdik, az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetője hivatalos értesítést küld az intézményekbe az adott helyszíneken ellátást végző utazó gyógypedagógusok, konduktorok pontos nevének, tevékenységi körének, óraszámának megjelölésével.

IV. 9. Adatlap

Az utazó gyógypedagógus, konduktor minden év szeptember 15-re elkészíti a feladatellátását dokumentáló Adatlapot. Az adatlapon megjelöli intézményekre lebontva az intézményben töltött összóraszámot, a tanulónévsort, ellátottak neve mellé: BNO kódját, osztályfokát, ellátásának óraszámát, jelölve az egyéni, vagy csoportos ellátás formáját. (4. sz. Melléklet) Kitöltés után a határidő pontos betartásával elektronikus úton továbbítja az UGYKH

vezetőjének és az illetékes munkaközösség-vezetőnek. Minden ellátást érintő adatváltozás során az Adatlapot frissíteni kell, az Utazó Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjének és az illetékes munkaközösség-vezetőnek elektronikus úton újra továbbítani.

Minden integráló intézményben a jelen lévő utazó gyógypedagógus, konduktor vagy több utazó gyógypedagógus, konduktorok jelenléte esetén minden tanév elején az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetője felelőst jelöl ki közülük, aki az integráló intézmény és az UGYKH kapcsolattartásának koordinálását, az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok adott integráló intézményben tárolt dokumentációjának (betétívek) havi rendszerességű ellenőrzését, valamint a szakértő vélemények naprakész lefűzésének ellenőrzését végzi. Az integráló intézményekben tárolt, vagy digitálisan vezetett betétíveket félévkor (január hónapban) és tanév végén (június hónapban) digitális formában (képdigitalizáció-scanner segítségével) az intézményi felelős eljuttatja Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjéhez. Az intézményi felelős minden tanév végén a betétívek hivatalos átadásáról gondoskodik /5.sz.Melléklet/. Az átvételről szóló elismervényt a Dr. Molnár István EGYMI irattára kezeli. A kijelölt utazó gyógypedagógus, konduktor feladata az intézménybe újonnan bekerülő utazó gyógypedagógus, utazó konduktor kolléga bemutatása, szervezési feladatainak segítése, az adott intézmény, munkarendjének követése, esetleges változásokról kollégák értesítése.

Az integráló intézmények tanév közbeni órarendváltozásaihoz az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor teljes munkarendjének átszervezése szükséges. Az integráló intézmény jelzését követően az órarendek átalakítása időt vesz igénybe. Az átállás ideje alatt a rehabilitációs órák megtartása az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatnál meglévő órarend szerint történik.

A tanév utolsó hetében az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok lezárják dokumentumaikat és konzultációs feladatokat látnak el.

IV. 10. Fejlesztési terv

Nkt.139. § (1) A nevelési-oktatási intézmény az együttnevelést segítő pedagógus közreműködésével a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít, és évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét. Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról és a fejlesztés eredményéről a szülőt tájékoztatni kell.

A fejlesztési terv a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló érvényes szakértői véleménye, az Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához¹, valamint a pedagógus saját megfigyelései és a kialakított mérőeszközök általi eredmények alapján készül.

A fejlesztési tervet minden tanévben az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat munkatársai által összeállított minta alapján kell elkészíteni, a formai követelményeitől eltérni nem lehet. A tervezés legalább három hónapos habilitációs ciklust öleljen fel – de a terv elkészíthető féléves, éves időszakra is – a tervezés további folyamata minden esetben igazodjon a tanuló egyéni szükségleteihez. A fejlesztési terv formátumát a tanuló sérülés specifikumának megfelelően a gyógypedagógus, a konduktor indokolt esetben az UGYKH vezetőjének jóváhagyásával módosíthatja.

A fejlesztés megvalósítása közben felmerülő módosításokat, egyéb információkat (pl. konzultációs alkalmakat szülőkkel, szakemberekkel) a megjegyzés rovatban rögzítjük.

A fejlesztési terv elkészítésének határideje szeptember 30. A fejlesztési tervek formai, tartalmi ellenőrzését az UGYKH vezetője és az általa megbízott munkaközösség-vezetők végzik, akikhez a kész dokumentumot az UGYKH vezetője által szeptember 30-ig elektronikus úton el kell juttatni. Az ellenőrzésre kijelölt személyek visszajelzést adnak minden kollégának, akik a jóváhagyott, aktuális időszakra vonatkozó fejlesztési terveket elektronikus úton, PDF formátumban elküldik az integráló intézményeknek, ahol azokat minden intézmény a saját eljárásrendjének megfelelően tárolja.

Az utazó gyógypedagógusnak, utazó konduktornak a fejlesztési terv tartalmáról tájékoztatja a sajátos nevelési igényű gyermekkel foglalkozó pedagógusokat. Szükség esetén, a tanév folyamán számukra konzultációs lehetőséget kell biztosítani. Az utazó gyógypedagógus, az utazó konduktor a tanév elején az érintett szülőket tájékoztatja arról, hogy gyermeke megsegítésére ő a kijelölt szakember, megjelöli a fejlesztő órák helyszínét, órarendben meghatározott keretei. A szülővel való kapcsolatfelvételhez segítséget az érintett gyermek osztályfőnökétől, az adott iskola intézményvezetőtől. A szülőnek konzultációs lehetőséget kell biztosítani, ahol tájékoztatást kell adni a fejlesztés tartalmáról. A konzultációs alkalmakat a betétív megjegyzés rovatába is meg kell jeleníteni.

Minden tanév júniusában az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor a fejlesztés zárásaként, a fejlesztési terv végén összegzi a fejlesztő munka eredményét, megjelöli a következő tanév

¹ https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alaprogramok/

fejlesztési irányait. Az egész tanévet felölelő, vezetők által jóváhagyott fejlesztési tervet és az év végi értékelést az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor minden tanév június 21-ig az ellátási helyre elektronikus úton, PDF formátumban eljuttatja. A dokumentumok tárolása, szükség esetén történő másolása az integráló intézmény feladata. A fejlesztés egész éves folyamatáról tájékoztatást kell adni a sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógusainak, valamint a szülőknek is. Ez történhet személyes konzultációval, vagy az érintett személyekhez elektronikus formában eljuttatva a tanév végi értékelést.

IV. 11. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap, külv, betétív

NKT 139. § (2) A nevelési-oktatási intézmény a többi tanulóval együtt oktatott tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon dokumentálja. Az Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap, külv A.Tü 356, r. sz. nyomtatvány 4. oldal útmutatója alapján történik.

A külv az integráló intézmény, kötelezően vezetendő dokumentuma. Az integráló intézmény arra megbízott pedagógusa nyitja meg, vezeti. Minden sajátos nevelési igényű tanulónak külön külv vezetése szükséges. Nem sokszorosítható, legfeljebb négy tanéven át használható. Az átláthatóság érdekében célszerű tanévente újat nyitni.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap külvéhez tartozó dokumentum a betétív (A. Tü. 357. r. sz. betétív), ami egyéni és csoportos fejlesztés esetén is használandó.

A betétívet az integráló intézményben, az intézmény vezetője által erre kijelölt helyen tároljuk. Az Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap, betétív A.Tü 356, r. sz. nyomtatvány 4. oldal útmutatója alapján történik.

A betétív vezetése a pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs órát vezető gyógypedagógus, konduktor feladata. Ha egy gyermek fejlesztését több szakember végzi, akkor a foglalkozásokat vezető gyógypedagógusok külön-külön betétíveket vezetnek.

Az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok betegszabadság/táppénz miatti hiányzása esetén, a habilitációs órákon helyettesítés vezetői döntés, kapacitás függvénye. A helyettesítő

kolléga a rehabilitációs órákat a megkezdett betétíveken adminisztrálja tovább, a megjegyzés rovatba feltüntetve: „Helyettesítés – saját neve”.

Amennyiben csoportátalakítás történik és más betétíven folytatódik a rehabilitációs órák jegyzése, az előző kolléga betétívét, annak a kollégának kell lezárnia, aki átveszi az adott gyermek(ek) fejlesztését. A záradék szövege a tanév végi lezárással megegyező, a dátum az a nap, mikor az új kolléga megkezdí a gyermek(ek) fejlesztését.

A betétívet kék tollal töltjük vagy digitálisan vezetjük. Javítás módja: a rontott részt egy vonallal áthúzzuk, csillaggal jelöljük. A lap alján – mint lábjegyzet – csillag Hiv.jav. (hivatalosan javítottam), dátum, aláírás, lehetőség szerint kis iskolai pecsét, a rontott szövegrészhez is.

A betétív lezárása: A tanév utolsó órája utáni szabad sávba a következő záradék kerül: „Ezt az egyéni fejlődési lap betétívet X sorszámmal, X tanulóval a mai napon lezártam.”

Az adott település, ahol az integráló intézmény működik év, hónap, nap (a tanév rendje szerinti utolsó tanítási nap) aláírás az integráló intézmény körpecsétje.

Csoportos fejlesztés esetén vezetett egyéni fejlődési lap betétívre rá kell írni a záradékot, a dátumot, ezután a csoport létszámának megfelelő példányszámú másolatot kell készíteni. A másolat elkészítése az integráló intézményekben történik. Minden példányt alá kell írni és az iskola körpecsétjével ellátni. A fénymásolt példányokat az integráló intézmény „Eredetivel megegyezik” feliratú pecsétjével kell ellátni. Amennyiben az intézmény ilyen pecséttel nem rendelkezik, akkor a gyógypedagógus, a konduktor a következő megjegyzést vezeti fel a fénymásolt példány(ok)ra: „A másolat az eredetivel mindenben megegyezik”.

Tevékenység	Időszak	Határidő	Felelős
Következő tanév előkészítése			
Szolgáltatást igénylő űrlapok kiküldése e-mailben	május 1-2. hete	május 15.	UGYKH vezető
Szolgáltatást igénylő űrlapok visszaküldése e-mailben	május 15.- június 15.	június 15.	Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekben kijelölt felelős
Beérkezett szolgáltatást igénylő űrlapok rendszerezése	május 15.- június 15.	június 15.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok
Kontroll szakértői vizsgálatokra való jelentkezés	június 1.- június 30.	június 30.	Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekben kijelölt felelős

Tevékenység	Határidő	Felelős
Feladatok tanév közben		
Tájékoztató levél küldése a gyógypedagógusok tanév eleji első látogatásáról	augusztus 31.	UGYKH vezető
Szülők értesítése a diagnosztikus mérésekről, hospitálásról	szeptember 07.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok
Gyógypedagógusok, konduktorok diagnosztikus méréseket vesznek fel a SNI tanulókkal. Hospitálásaik során megfigyelik a tanulókat, és	szeptember 15.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM**

tanulmányozzák a szakértői véleményeket.		
A sajátos nevelési igényű tanulók kiosztásának módosítása, véglegesítése az újonnan beérkezett jelzéseknek megfelelően.	szeptember 15.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Szülők, befogadó pedagógusok tájékoztatása a diagnosztikus mérésről, rehabilitációs, rehabilitációs ellátás formáiról, egyéni fejlesztés lehetőségeiről.	szeptember 21.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Órarend kialakítása	szeptember 15.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Intézményvezetők tájékoztatása intézményükben integrált SNI tanulók rehabilitációs-rehabilitációs ellátásnak, formáiról, óraszámokról.	szeptember 15.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Habilitációs-rehabilitációs ellátás biztosítása az iskolákban	tanév	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
A tanév során érkező új SNI tanulók létéről tájékoztatás	tanév	Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekben kijelölt felelős
A tanév során érkező új SNI tanulók ellátásnak megszervezése	tanév	UGYKH vezető
Félévi statisztika elkészítése	félév vége	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori intézményegység munkájáról félévi beszámoló elkészítése	félév vége	UGYKH vezető

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM**

Értesítés mulasztásról, hiányzásról a habilitációs-rehabilitációs fejlesztésekről	havonta	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
---	---------	--

Tevékenység	Határidő	Felelős
Tanév végi feladatok		
Év végi szöveges értékelés készítése	június 15.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Év végi statisztika elkészítése	június 21.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
A következő tanévben kötelező szakértői felülvizsgálatra küldött tanulókról gyógypedagógiai vélemény elkészítése	június 21.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs egyéni fejlődési lap betétív átadása/átvétele	június 21.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Intézményt váltó SNI tanuló személyi anyagának átadása/átvétele		
Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori intézményegység munkájáról év végi beszámoló elkészítése	év vége	UGYKH vezető

IV. 12. Az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor feladatai

1.1) Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos tanév eleji feladatok

- Habilitációs, rehabilitációs tevékenység elindítása a szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok, illetve, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat által készített mérőanyagok eredményei alapján (terápiás fejlesztő tevékenység a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon, egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációt - rehabilitációt szolgáló órakeretben).
- Aktív hospitálás, közreműködés a tanév első napjaiban, a sajátos nevelési igényű tanuló jobb megismerése érdekében.
- Együttműködés a sajátos nevelési igényű tanuló egyéni fejlesztési tervének elkészítésében.
- Igény esetén a befogadás elősegítése a nevelőközösségekben, osztályközösségekben, segítségnyújtás az érzékenyítésnél.

1.2) Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos tanév során megjelenő feladatok

- A sajátos nevelési igényű gyermeknél indított rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység folytatása.
- Adminisztráció, tanulói portfóliók készítése (a leírt folyamatok adminisztrálása és a sajátos nevelési igényű gyerekekről szóló fontos dokumentumok rendszerezése, gyógypedagógiai, pedagógiai jellemzés készítése felülvizsgálatokra és gyermekvédelmi esetmegbeszélésekre, szöveges értékelések, konzultációs űrlapok).
- A sajátos nevelési igényű tanuló előrehaladásának folyamatos figyelemmel kísérése, a tanuló értékelése, fejlődése során mutatkozó eredmények megbeszélése a többségi pedagógusokkal/szülőkkel
- A rehabilitációs órák megvalósulhatnak osztálytermi környezetben is, amennyiben a tanuló érdekei, egyéni sajátosságai ezt igénylik. A fejlesztés ebben az esetben a tanóra során, akár az osztálytársak bevonásával is megvalósulhat.
- Az együttnevelést elősegíti a kéttanáros modell alkalmazása, amely során az osztályteremben lévő pedagógus és gyógypedagógus együtt tanít.

2.) *A többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás*

- Tájékozódás – tájékoztatás – folyamatos kapcsolattartás a gyermek értelmi-érzelmi állapotáról, fejlődéséről.
- A gyermekkel szemben támasztott elvárások, követelmények mennyiségéről és módjáról.
- Tanácsadás a tanulási, nevelési, életvezetési problémákkal kapcsolatban, pályaválasztásnál.
- Segítség a diagnózis értelmezésében, feladataik meghatározásáról a kompetenciájuk tükrében.
- Szemlélet- és attitűdformálás segítése a befogadó iskolákban.
- Javaslattétel a sérülés típusához, gyermek egyéni igényeihez igazodó (tanulási) környezet kialakítására.
- Segítségnyújtás a gyermek szükségleteihez igazodó egyéni tanmenet összeállításában.
- Segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges eszközök kiválasztásában.
- Javaslattétel a gyógypedagógiai specifikus módszerek alkalmazására.
- Befogadás segítése az osztályközösségben, csoportban; szemléletformálás.
- Konzultációs lehetőség biztosítása a team-szemléletű munka segítése érdekében. A többségi iskolákban a sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek team-munkájában való aktív részvétel. (munkaértekezletek, esetmegbeszélések, tájékoztatás, információ átadás stb..)
- Tudásmegosztó alkalmak során lehetőség biztosítása az ismeretszerzésre a különböző fogyatékosági típusok esetében.

3.) *A szülőkkel való kapcsolattartás*

- Tájékozódás – tájékoztatás – folyamatos kapcsolattartás
- Segítségnyújtás a diagnózis értelmezésében, tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről, menetéről, a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről, a fejlődés, előmenetel mértékéről
- Javaslattétel kiegészítő vizsgálatokról (fül-orr-gégészet, szemészet, ortopédia)
- Tanácsadás a tanulási, nevelési, életvezetési problémákkal kapcsolatban, pályaválasztásnál.

- Tudásmegosztó alkalmak során lehetőség biztosítása az ismeretszerzésre a különböző fogyatékosági típusok esetében

IV. 13. Az ellátás formája

- Az ellátás időkerete: heti rendszerességgel a sérülés specifikumától, az ellátás komplexitásától és a személyi feltételektől függően, a törvény (2011. évi CXC. törvény 6. sz. melléklete) által meghatározott keretek között.
- Az ellátás formája: egyéni vagy mikrocsoportos foglalkozás.
A tárgyi feltételeket a befogadó intézmény és az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat közösen biztosítják.

IV. 14. Tevékenységeink

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori szolgálat sokrétű gyógypedagógiai tevékenységet lát el, így a munkánk részét képezi:

1. Logopédia
2. Komplex gyógypedagógiai ellátás
3. Pszichopedagógiai ellátás
4. Szenzoros integrációs szemléletű mozgásfejlesztés
5. Konduktív pedagógia

IV. 15. Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori ellátás jogszabályi háttere

- 32/2012. rendelet
- 2011. évi CXC a nemzeti köznevelésről 15§, 20§, 27§ (8), 45§ (3), 47§
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

IV. 16. Munkarend

A Dr. Molnár István EGYMI, mint többcélú intézmény Nkt. 20.§ (9) bekezdés alapján meghatározott alapfeladata az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat működtetése, ennek megfelelően az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat munkarendje a Dr. Molnár István EGYMI munkarendjéhez igazodik.

IV. 17 Távollét

Az Dr. Molnár István EGYMI-ben szervezett szakmai napok, programok, rendezvények az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatot is érintik, ezért az integráló intézményekben rehabilitációs órák maradhatnak el, melyről az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetője e-mailben hivatalos értesítést küld az érintett integráló intézmények vezetőinek.

Az integráló intézményekből való más jellegű távollétről az utazó gyógypedagógus, konduktor köteles értesíteni az integráló intézményt és az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjét, aki az intézmények felé szükség esetén megerősíti a távollét jogosságát. / Az integráló intézményekből való más jellegű távollétről az utazó gyógypedagógus, konduktor köteles értesíteni az UGYKH vezetőjét, aki gondoskodik arról, hogy az érintett integráló intézmények is értesítést kapjanak.

Teendők betegszabadság/táppénz esetén:

A munkavállalónak a betegszabadság/táppénz kezdetének első napján jelzési kötelezettsége van a munkáltató – az UGYKH vezetője – felé.

IV. 18. Önértékelés az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatban

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről fenntartótól független, egységes külső értékelési rendszert ír elő. Önértékelés esetén az intézményben erre kijelölt pedagógusok végzik az ellenőrzést. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet részletesen tartalmazza a pedagógiai – szakmai ellenőrzés szabályait, ezzel szoros összhangban áll az Oktatási Hivatal által kidolgozott, az oktatásért felelős miniszter által jóváhagyott Önértékelési kézikönyv. A kiadvány része az önértékelés folyamatának részletes leírása, melyet minden önértékelésben résztvevő esetében pontosan alkalmazunk.

Az önértékelésben résztvevő pedagógusok névsorát a tantestület a tanévnyitó értekezleten megismeri, megszavazza. Az önértékelésre kijelölt pedagógusok a tanítási év elején részletes tájékoztatást kapnak az önértékelés protokolljáról. Kijelölt pedagógusok segítik a folyamatban résztvevőket. A hospitálásokon az UGYKH vezetője, az önértékelésben résztvevő pedagógus munkaközösség – vezetője, az önértékelés vezetésével megbízott pedagógus, igény szerint, meghívott kolléga vesz részt. Az eljárás mindenben megfelel a központilag érvényes eljárásrendnek.

IV. 19. Működési feltételek, protokoll hatálya, módosítása

Az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat Szakmai Protokollja a Dr. Molnár István Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózathoz tartozó valamennyi utazó gyógypedagógusára, utazó konduktorára kiterjed, munkavégzése során a protokollnak megfelelően köteles eljárni.

Jelen protokoll 2022. szeptember 1-jétől módosításig, illetve visszavonásig érvényes.

A szakmai protokollt felül kell vizsgálni, amennyiben a nevelőtestület fele + 1 fő írásban kéri.

Tisztelt Szülők!

Gyermekük a _____
Iskolában integráltan nevelt sajátos nevelési igényű tanuló.
A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozást _____
gyógypedagógus végzi hetente _____ órában
_____ napokon.

256

Telefonos elérhetősége _____ napon _____
óra között az alábbi telefonszámon.

Üdvözlettel:

Gyógypedagógus/konduktor

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM

FORMANYOMTATVÁNY AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI, UTAZÓ KONDUKTORI SZOLGÁLTATÁSOK IGÉNYLÉSÉHEZ

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori szolgáltatást igénylő intézmény neve:

címe	telefon	e-mail	Intézményvezető neve	Kapcsolattartó neve	telefon	e-mail

202./202. tanév
Integrált SNI tanulók

25A fejlesztésbe bevont szakember neve

Sorszám	Tanuló neve, születési ideje	Diagnózis	Évfolyam	Szakértői előírt óraszám	Törvénybe előírt óraszám	szakember neve	szakképzettség	szak	elérhetősége

Kérjük az (előzetes) szakértői véleményt az igénylő laphoz csatolni!

intézményvezető aláírása

Hajdúböszörmény,

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

Tisztelt Igazgató Asszony/ Úr!

A Dr. Molnár István EGYMI Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat (továbbra is) biztosítja az Ön intézményében a sajátos nevelési igényű tanulók számára a pedagógiai célú rehabilitációs-rehabilitációs ellátást.

Intézményével már korábban felvették, vagy néhány napon belül felveszik a kapcsolatot az utazó gyógypedagógusok.

Kérjük, fejlesztési igényeiket továbbra is az általunk küldött utazó gyógypedagógusi szolgáltatást igénylő nyomtatványon küldjék el intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu címre, a tanuló szakértői véleményével és OM azonosítójával együtt.

Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori ellátás megkezdéséről, a tanév első heteinek folyamatáról.

Szeptemberben a következő feladatok ellátása történik meg:

- kapcsolatfelvétel a befogadó intézmény vezetőjével és a befogadó osztályok osztályfőnökeivel, pedagógusaival lehetőség szerint.

Szeptember 1-4. hete:

- gyógypedagógiai megfigyelések, képesség felmérések készítése a sajátos nevelési igényű tanulókkal lehetőség szerint
- konzultáció a pedagógusokkal

Szeptember 3-4. hete:

- lehetőség szerint hospitálás a tanórákon, a sajátos nevelési igényű gyermekek megfigyelése
- egyéni/kiscsoportos fejlesztés elkezdése
- egyéni fejlesztési terv megírása

A szeptemberi tevékenységek eredményeként kialakuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységekről szeptember végén az utazó gyógypedagógus, konduktor szóban tájékoztatja Önt.

Felhívjuk figyelmét arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal történő rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységek adminisztrálására vonatkozóan a 32/2012 EMMI rendelet alapján egyéni fejlődési lap vezetése kötelező, melyről az Ön intézmények kell gondoskodni.

Az egyéni fejlődési lap részei:

- *Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Külív.* Tü. 356 (nem fénymásolható) - vezetése az osztályfőnök feladata (4 évig vezethető)
- *Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív.* Tü. 357 (fénymásolható)- vezetése az utazó gyógypedagógus feladata. Tanév végéig az utazó gyógypedagógusok, konduktorok gyűjtik, tanév végén lezárva átadják az osztályfőnököknek, akik ezeket a betétíveket beleteszik a külívekbe.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztési egyéni fejlesztési terv alapján történik. Az egyéni fejlesztési terveket szintén a külívekben szükséges elhelyezni, a tanuló szakértői véleményével együtt.

A fenti dokumentáció elkészítése az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok és a befogadó pedagógusok közös feladata. A dokumentáció megőrzéséért a befogadó intézmény a felelős. Az „egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció; egyéni fejlődési lap, betétív” átadása év végén, illetve hatósági ellenőrzés alkalmával kerül átadásra a befogadó intézmény számára.

Célszerű a szükséges dokumentáció rendszerezett tárolása érdekében a befogadó pedagógusnak és a gyógypedagógusnak, konduktornak közösen portfóliót készíteni a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

A sajátos nevelési igényű tanuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységének irányításában, a sérülési típusnak megfelelő gyógypedagógus a kompetens.

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdéseikkel kérem, keresse az intézményegység vezetőt.

Hajdúböszörmény,

intézményegység - vezető

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

igazgató

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM

Tisztelt Szülő!

Gyermeke fejlesztését a 20_____/20_____-es tanévben
_____ gyógypedagógus fogja végezni hetente
_____ órában _____ napon/napokon.

A fejlesztések helyszíne:

Az utazó gyógypedagógus elérhetősége:

A megfelelő rehabilitációs-ellátás, valamint a fejlesztendő területek meghatározása érdekében az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor gyógypedagógiai megfigyeléseket, készségefelmérést fog végezni szeptemberben. A megfigyelésekről és a fejlesztés lehetőségeiről tájékoztatni fogja Önöket.

Köszönjük a támogatásukat!

Hajdúböszörmény,

Üdvözlettel:

intézményegység-vezető

260

Konzultációs űrlap

Gyógypedagógus, konduktor neve:	
Intézmény:	
Tanuló neve, osztályfoka:	

261

Konzultációs partner(ek)	
A megbeszélés időpontja, rövid leírása:	
Megállapodások:	
Ajánlott irodalmak, eszközök:	
Probléma, kérdés:	
Megjegyzések:	
Aláírások:	

**AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI, KONDUKTORI SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS
SZEMPONTJAI**

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozáson résztvevő tanuló év
végi értékelése

20_____/20_____/ tanév

Iskola neve: _____

Tanuló neve: _____

Születési dátum: _____

Osztály: _____

Fejlesztett terület: _____

Szöveges értékelés

1. A fejlesztő órán való részvétel, hiányzás
2. A fejlesztéshez való hozzáállás: elfogadta/nem fogadta el/szívesen járt/nem szívesen járt
3. Feladattudata, feladattartása, szívesen végzi a feladatokat, még plusz feladatokat is vállal, szereti a kihívásokat vagy nem
4. Együttműködése milyen
5. Mennyire és hogyan motiválható
6. Aktivitása a fejlesztő órákon
7. Kudarctűrése milyen
8. Munkatempó
9. Figyelem
10. Nagymozgása, finommotorika
11. Orientáció (saját testen, térben, síkban, időben)
12. Vizuális észlelés
13. Auditív észlelés
14. Szerialitás
15. Beszédészlelés, beszédértés
16. Rövid és hosszútávú auditív memória
17. Rövid és hosszútávú vizuális memória

18. Gondolkodása
19. Szókincs
20. Olvasás, szövegértés
21. Írás, helyesírás
22. Matematikai képességek, ismeretek
23. Miben fejlődött jelentősen, miben kevésbé és további fejlesztést igényel

Hajdúböszörmény,

intézményegység - vezető

gyógypedagógus

(A fenti szempontokból az 1-19 sorszámozott szempontokról és a 23. szempontról kötelező értékelést írni. Az olvasás, írás, helyesírás és matematikai tárgyakhoz tartozó képességek, ismeretek közül csak arról kell írni, ami vonatkozik a tanulóra, a fejlesztés területére. Az értékelést max. 1 oldalban szükséges leírni.)

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat intézményegység-vezetőjének leadandó félévi/év végi utazó tanári beszámoló szempontjai

Az iskola neve, ahova kijár fejleszteni

Hány órában fejleszt, hány csoportot, hány tanulót

A fejlesztett tanulók felsorolása (név, osztályfok, diagnózis), csoportbeosztás órák szerint

Redszeresen járnak-e fejlesztésre a tanulók, hiányzások mértéke, okai

Az iskola vezetősége mennyire együttműködő

A fejlesztett SNI tanulók osztályfőnökei, tanáraik mennyire segítőkészek, együttműködőek, mennyire segítik a tanulókat

A fejlesztés tárgyi feltételeinek minősége az adott intézményben (terem, fejlesztő játékok, szakkönyvek, fénymásolás)

A tanulók fejlődésével kapcsolatos rövid összefoglaló: milyen területeket fejlesztettek, miben fejlődtek jól, miben kevésbé és miben nem fejlődtek, feladattudat, feladattartás, csoportban együttműködés

Minden más egyéb: sikerek, kudarcok, minden, amit szeretne megosztani

Átvételi elismervény

A 20_____/20____ tanév utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat által ellátott tanulók rehabilitációs naplóit a _____ (iskola) alulírott képviselője a mai napon átvette a Dr. Molnár István EGYMI Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat utazó gyógypedagógusától/konduktorától.

264

Tanulók nevei:

Hajdúböszörmény,

Átadó

Átvevő

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

**V. DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES
GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

265

OM azonosító: 038512

KOLLÉGIUMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

V. Kollégium

V. 1. A kollégium működésének alapdokumentumai

- 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről
- Nemzeti Alaptanterv 2012. november 21.
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- A kollégiumi nevelés országos alapprogramja
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
- Az iskola pedagógiai programja és helyi tantervei

V. 2. Bevezetés

Kollégiumunk a Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola és Kollégium önálló intézményegysége, mely szerves részét képezi az EGYMI-nek. A kollégium a sajátos nevelési igényű - enyhe értelmi fogyatékos, közepesúlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrumzavarral élő, valamint súlyosan-halmozottan sérült – gyermekek, tanulók nevelését-oktatását látja el, óvodás kortól egészen a készségfejlesztő iskoláig.

A kollégium az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételeket biztosítja a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak, ha a lakóhelyüktől távol tanulnak, mert a gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanulásuk csak ebben a formában oldható meg, testi – lelki egészségét veszélyeztető, tanulását akadályozó otthoni körülmények miatt szükséges. Kollégiumi ellátás, nevelés - oktatás, értelmi fogyatékoság miatt sajátos nevelési igényű gyermekek esetén már az óvodai nevelés kezdetétől igénybe vehető.

A kollégiumi nevelés a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának figyelembevételével a kollégiumunk pedagógiai programja szerint folyik. Intézményünkben a kollégium munkarendjét úgy határozzuk meg, hogy alkalmazkodjon a gyermekek óvodai, valamint a tanulók iskolai munkarendjéhez, az érintett intézményegységekkel szerves összhangban végezzük nevelő munkánkat.

Kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy a gyermekek, tanulók kollégiumi életét úgy szervezzük meg, hogy az a leghatékonyabb lehetőséget biztosítsa minden gyerek önmagához mért komplex személyiségfejlesztéséhez és többcélú intézményünk közös céljainak megvalósításához is. Olyan környezet kialakítására törekszünk, ahol megvalósul a nevelés-oktatás, valamint a gyermekekről, tanulókról való gondoskodás gyermekközpontúsága. Nevelőmunkánk során kiemelt hangsúlyt kap az erkölcsi normák elsajátíttatása, az esélyteremtés, a hátránykompenzáció, a tanulás támogatása, a tehetséggondozás, a pályaorientáció, és nem utolsósorban a társadalmi beilleszkedésre, a kitartó munkavégzésre, munkavállalásra felkészítés.

A kollégiumi pedagógiai program a kollégium életének alaptörvénye, amely összhangban van az intézmény többi dokumentumával.

V. 3. Jövőkép

Jövőképünket meghatározza a növendékeink sajátos nevelési szükségletei és egyéni sajátosságai, a kollégiumban lakó gyermekeink igényei, a pedagógiai alapelveink, a kollégiumi testület értékrendje, a gyógypedagógiai szemlélet és a nevelésfilozófiai beállítottság. Jövőképünkben olyan kollégium képe szerepel, mely megőrizve és továbbfejlesztve hagyományait, a társadalmi elvárásokhoz igazodva képes lesz megfelelni partnereink igényeinek, a folyamatos fejlesztési elvárásoknak, a kiszámítható, felhasználóbarát, gazdaságos működés igényének.

Intézményünk valamennyi dolgozója minden erejével, szakmai tudásával arra törekszik, hogy a tanulók szeretetteljes légkörben, következetes példamutató munkával emberségre, az alapvető erkölcsi normák szerinti életvitelre neveljen. Képességeiket figyelembe véve egyéni megsegítéssel és bánásmóddal, speciális fejlesztési és pedagógiai módszerek alkalmazásával felkészítse tanulóinkat a társadalmi beilleszkedésre. Fontosnak tartjuk az eredményes, színvonalas, hatékony nevelő-oktató munkához szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítását, az eredményes oktatási módszerek továbbfejlesztését, új módszerek alkalmazását. Intézményünk legyen ellátva modern tanítási eszközökkel, az innováció minden lehetőségeire legyen nyílt és befogadó.

V. 4. Küldetésnyilatkozat

„Mindenki láthatatlan drágakövet rejt magában, akármilyenek született, s ezt csiszolni, formálni kell.”

(Marlo Morgan)

Kiemelten fontosnak érezzük kollégiumunk működése szempontjából egyrészt a hagyományos értékek megőrzését és továbbvitelét, különösen a tudás, a tanulás, a munka megbecsülését, a morális értékek képviselését, a nemzeti identitástudat alakítását, megerősítését, másrészt olyan új értékek formálását, mint a tolerancia, a felelősségtudat vállalása, együttműködés, empátia, integráció, esélyteremtés biztosítása, támogatása.

V. 5. Helyzetelemzés

V. 5.1. Tárgyi feltételek

Intézményünk kollégiumának befogadó képessége 39 fő. A kollégium a székhelyintézmény épületének második emeleti folyosóján kapott helyet. A kollégium belső és külső környezete biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, a kollégisták biztonságát, kényelmét, megfelel az otthonosság általános kritériumainak. Megteremti - a jogszabályi előírásoknak megfelelően - a nyugodt tanulás, az önálló ismeretszerzés, a kulturális, a sport- és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint a szakkörök működésének feltételeit.

A kollégium gondoskodik a tanulók nyugodt pihenéséről, az egyéni visszavonulás lehetőségéről. Kollégiumunk az óvodával, iskolai egységgel egy épületben (különböző szárnyban) helyezkedik el. Hálótermek (nemenként elkülönítve), közös beszélgető terek (nappali) és tisztálkodásra kialakított helyiségek állnak a kollégisták rendelkezésére.

A hálótermek 6 ágyasok, nem túlszűfoltak. A délutáni foglalkozások szinterei az azonos szinten elhelyezkedő csoportszobák, ezen kívül a tanulók szabadon használhatják (pedagógusaik felügyeletével) az iskolai tornatermeket, informatika termet, konditermet, tankonyhát és az udvart.

A rendelkezésre álló tereket igyekszünk családias hangulatban berendezni, otthonosabbá téve a tanulóink mindennapi életét. Tanulóink az intézmény földszintjén található ebédlőben fogyasztják el a napi háromszori főétkezést. Több mosógép is rendelkezésre áll a higiéniai szabályok és tisztaság védelmében. Az intézmény, és ezzel együtt a kollégium épületét parkosított zöld terület veszi körül, amely jó lehetőséget biztosít a szabadidős, egészségvédelmi, környezetvédelmi programoknak, munkatevékenységeknek.

V. 5.2. Személyi feltételek

A kollégiumban az értelmileg akadályozott tanulók általános és készségfejlesztő iskolája, kollégium érintézményegység-vezető irányításával éber ügyeletet ellátó éjszakai gyógypedagógiai asszisztens, ápoló és pedagógiai munkát segítő gyógypedagógiai asszisztens dolgozik. A pedagógiai tevékenységet a kollégiumi nevelőtanárok szervezik, irányítják.

A kollégiumban a nevelési feladatokat - az Nkt.-ben meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező, pedagógus munkakörben foglalkoztatott - kollégiumi nevelőtanár látja el, aki a nevelőtestület tagjaival és vezetőivel szoros szakmai együttműködésben végzi munkáját. Rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel

megújított, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkeznek. Képes a nevelési folyamat megtervezésére, megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére; jártas a különböző pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazásában, egyéniségével, megjelenésével. Felkészültségével, műveltségével, életmódjával követendő példaként szolgál a diákok számára, megfelelő empátiával rendelkezik, nevelői eljárásaiban, pedagógiai kommunikációjában a tanulók iránti tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget és bizalmat helyezi előtérbe. Képes a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére.

Képes a diákokkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani, képes a konfliktusok eredményes kezelésére. Munkája során folyamatosan együttműködik a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel, szervezetekkel.

A kollégium reggeli és esti rendjét, a gyerekek lehetőség szerinti önálló önkiszolgálási tevékenységeinek elvégzését kollégiumi nevelőtanárok, gyógypedagógiai asszisztensek és éjszakai gyermekfelügyelők biztosítják, akik az intézményegység-vezető által készített beosztás szerint dolgoznak. Fontos, hogy munkájukat a délelőtti tanító gyógypedagógusokkal, pedagógusokkal együttműködve végezzék. Munkájukat a mindenkori munkaköri leírás és az egységvezető által készített napi beosztás szerint önállóan szervezzék.

V. 5.3. Tanulói összetétel

A kollégiumi ellátást igénybe vevő tanulóink 3-23 éves sajátos nevelési igényű, tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott, valamint autizmus spektrumzavarral élő gyermekek. A kollégiumba csak az a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat által kiállított szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű gyermek vehető fel, aki tanulmányi kötelezettségének intézményünk iskolai intézményegységében tesz eleget.

Az utóbbi években megfigyelhető, hogy tanulóink általános állapota, értelmi képességei romló tendenciát mutatnak, valamennyiük esetében pszichés funkciójuk egyéni mértékben és minőségben érintett.

Egyre több tanuló egynél több fogyatékkal él, ezekhez párosulnak különböző tanulási nehézségek, magatartás- és viselkedéskérdések, romló egészségügyi állapot. Kollégiumunk igyekszik alkalmazkodni a megváltozott tanulói profilhoz, igyekszünk nemcsak életkor, hanem képességek szerint is differenciálni, a hatékony csoportösszetételt meghatározni. Törekszünk arra, hogy minden gyermek a képességeihez mértén, de sikerélménnyel gazdagodva részt tudjon venni a kollégium életében.

Szociális helyzetüket vizsgálva elmondható, hogy tanulóink nagy része hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű.

V. 6. A kollégiumi nevelés alapelve, céljai, feladatai

A kollégium hozzájárul a NAT szerint a nevelési-oktatási rendszer egészére kitűzött célok megvalósulásához, a meghatározott feladatok megoldásához, az ott megfogalmazott értékek alapján.

271

V. 6.1. A kollégiumi nevelés főbb alapelvei:

- az alapvető emberi és állampolgári szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- a nemzeti hagyományok, a nemzeti azonosságtudat, valamint a nemzeti, az etnikai hagyományok, az etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása;
- demokráciára, humanizmusra, nemzeti és európai önazonosságra nevelés elveinek alkalmazása a NAT által megfogalmazott elvekkel és kiemelt fejlesztési feladatokkal összhangban;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű óvodás gyermekeink, tanulóink különleges, egymástól is eltérő szükségleteinek figyelembevétele, az egyéni bánásmód alkalmazása;
- a kollégiumban lakó gyermekek, tanulók, a csoportok és közösségek iránti felelősség, bizalom, szeretet, segítőkészség és tapintat alkalmazása a nevelésben;
- a szülőkkel, az intézmény környezetében levő társadalmi és civil szervezetekkel való konstruktív együttműködés;
- a gyermekek, tanulók, valamint a kollégiumi nevelő-oktatómunka rendszerszemléletű, tudatos, tervszerű vezetéssel, szervezéssel és pedagógiai gyakorlattal való fejlesztése;
- a nevelési folyamatban részt vevők - szülő, tanuló, tanulói csoportok és közösségek, a kollégiumi és iskolai tantestület, a küldő és befogadó környezet - számára elfogadott norma- és követelményrendszer alkalmazása, melynek jellemzője a rendszeresség és a következetesség;
- kulturált, ösztönző környezet kialakítása, szociális, érzelmi, lakhatási biztonság nyújtása; széleskörű szabadidős tevékenységkínálat biztosítása;

- az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- a szociális integráció megvalósításának elősegítése;
- orientáló, motiváló, aktivizálni képes, tevékenységközpontú, segítő pedagógiai módszerek alkalmazása.

V. 6.2. A kollégiumi nevelés célja

A kollégium – céljai elérése érdekében - gyermek- és tanulóközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszert alakít ki.

Az óvodás gyermekek és a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres felnőtt létre való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása a bentlakásos intézmény sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával. A sajátos nevelési igényű gyermekink, tanulóink fogyatékból eredő hátrányainak csökkentése a gyógypedagógia eszközrendszerével, az egyénre szabott sajátos neveléssel, a tanulók komplex személyiségfejlesztése, az eredményes társadalmi szocializációra való felkészítés egyéni képességeik figyelembevételével.

Céljaink között szerepel

- az erkölcsi értékeket tisztelő és elfogadó,
- környezet- és egészségtudatos,
- tájékozott, minél önállóbb életvitelre alkalmas,
- önmagával, másokkal és a környezetével szemben is igényes,
- önismerettel rendelkező, öntudatos,
- saját értékeit, érdekeit érvényesíteni tudó,
- szociálisan érzékeny, másokkal szemben toleráns, nyitott,
- egyéni és közösségi sikerességre törekvő,
- környezetére odafigyelő, annak értékeit óvó,
- hazájukat szerető emberek nevelése.

Feladatainkat az alapelveknek megfelelően végezzük a következők szerint:

A gyermekközpontú szemléletet érvényesítjük

A kollégiumunkban a lehetőségekhez mérten gyermekközpontú, személyiségközpontú környezetet igyekszünk kialakítani és tanulóközpontú tevékenységrendszert működtetünk. A személyiségfejlesztő munka során a gyermek saját képességeit és adottságait vesszük alapvetően figyelembe és egyénileg differenciált tartalmak, módszerek alkalmazására törekszünk.

Kollégiumunkban a nevelő-oktató tevékenység a szeretetre, toleranciára épül. Igyekszünk a nálunk elhelyezett gyerekeknek óvodás koruktól kezdve, készségfejlesztő iskolás korukig a különleges helyzetűeknek, speciális nevelési szükségletűeknek megfelelő, megértő, családias közeget biztosítani.

A normalizációs elvet alkalmazzuk

A normalizáció elve alapján a kollégiumban elhelyezett sajátos nevelési igényű, különleges helyzetű gyermekek, tanulók számára a társadalom más tagjaival azonos minőségű követelményeknek megfelelő elhelyezést, életfeltételeket és életvitelt kell biztosítani. Úgy kell tehát a céljainknak megfelelő feladatrendszert kialakítani és megvalósítani, hogy azok a társadalom megszokott feltételeinek és életmódjának a lehető legteljesebb mértékben megfeleljenek.

A normalizáció elve a támogató szolgáltatásunk elsődleges irányelve. E szerint a gyermekek, tanulók életét a kollégiumban úgy igyekszünk megszervezni és megvalósítani, hogy életvitelük a lehetőség szerint közelítsen a társadalom általános életviteli normáihoz, elvárásaihoz.

Tanulóinkban támogatjuk és építjük az önálló, teljes életre való törekvés kialakulását.

A normalizációs elv szerinti összetevők: a szabályos, rendszeres napirend, a szabályos, rendszeres heti rend, a rendszeres éves tevékenységek, az életciklus normális tapasztalatainak biztosítása, a megfelelő tisztelet igénye, a megfelelő életszínvonal, és megfelelő környezeti feltételek.

A megvalósítást segíti a kollégium társadalmi kapcsolatának bővítése és aktivizálása, a hagyományok ápolása, a közintézmények, a művelődést, és kulturált szabadidős tevékenységeket biztosító intézmények használatára nevelés, a kollégiumban lakó gyermekek és fiatalok szociális integrációját segítik elő a városi szabadidős programok lehetőségei.

Kiemelt figyelmet fordítunk a kollégium nyitottságának érvényesítésére

Rendszeresen bővítjük intézményen kívüli kapcsolatainkat, arra törekszünk, hogy gyermekeinket elfogadtassuk ép társaikkal, és megtanítsuk őket önmaguk elfogadtatására is. Építjük és mélyítjük kapcsolatainkat civil szervezetekkel és ép gyerekek óvodájával, iskolájával. Az elv alkalmazása során a tanulók ismereteit, tapasztalatait (az intézményen kívülit is) rendszerezzük, megerősítjük, vagy javítjuk. A különböző kulturális, sportjellegű tevékenységrendszer biztosító intézmények programjaiba is bekapcsolódunk, számítva a szülők együttműködő segítségére is.

274

Sokoldalú, aktív közösségi élet, tevékenykedtetés megvalósítására törekszünk

A gyerekekkel, fiatalokkal megismertetett jogokhoz és kötelességekhez igazodó sokoldalú, színes, érdekes közösségi élet megvalósulását segítjük, amely életkorukhoz, fejlettségükhöz igazodik. Közösségformáló ereje van a hagyományok közös ápolásának, újak teremtésének, az ünnepeknek, a kulturális - és sporteseményeknek, szakköröknek. A kollégiumi nevelési program minden hónapjához egy-egy projekt kapcsolódik. A programok szervezésébe és megvalósításába a gyerekeket igyekszünk bevonni képességeikhez mérten.

Elősegítjük a gyermekek, tanulók önállóságának fejlődését, az öntevékenységhez lehetőségeket biztosítunk

Kiemelt feladatunknak tekintjük a minél önállóbb életvezetésre való felkészítést a gyerekek, tanulók személyi adottságaitól lehetőségeitől függően. Ennek meg kell jelennie a nevelés-oktatás teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat. A gyerekek, tanulók egyéni fejlődési ütemét figyelembe vevő fejlesztő tevékenységrendszer kialakítása, a megfelelően biztosított feltételek, és állandó gyakorlás mellett elsajátítják az önkiszolgálás munkafolyamatait, megtanulják az önálló életvezetéshez szükséges attitűdöket.

Az önkiszolgáló munka a mindennapok része, mely saját személyük gondozásától környezetük gondozásáig terjed. Minden tevékenységük a saját, és környezetük által elvárt magatartásforma kialakítását célozza meg, miközben a felnőtt mindenkor jelen van irányító, segítő munkájával. A feladatok végrehajtásának szervezését és állandó ellenőrzését a pedagógusok és a gyógypedagógiai asszisztensek végzik. Ők azok, akik fokozatosan biztosítják a gyermekek, tanulók minél nagyobb önállóságát, öntevékenységét, a munkában való aktív részvételt, az érzelmileg motivált akarati hozzáállást.

A motiválás, a pozitív megerősítés elvét folyamatosan alkalmazzuk

Nevelőmunkánk során felértékelődik az emocionalitás, az érzelmi ösztönzés, a motiváció. A tanulók aktivitásának, alkotóképességének, érdeklődésének fenntartása és fejlesztése folyamatos alkotóeleme munkánknak. A gyermekeket és tanulóinkat a pozitív megerősítés elvét alkalmazva ösztönözzük a magukénak érzett cél megvalósítására, hogy jobb színvonalú gyermeki, tanulói tevékenységre, eredményességre törekedjenek. Neveléssel, tanítással és az értékelésnél a pozitívumok kiemelésével arra törekszünk, hogy sikerhez segítsük a gyerekeket, tanulókat. Erősítjük én tudatukat, cselekvési kompetenciájukat, perszonális és szociális integrációjukat.

275

A személyiség korrekciós, kompenzációs fejlesztése elvét alkalmazzuk

Sajátos nevelési igényű tanulóinknál az énkép, az érzelmi és akarati élet, a személyiség összetevőinek korrigálása nagyon fontos feladat. Mindezeket a gyermekek egyéni értékeinek, adottságainak feltárásán keresztül végezzük, igyekezve minél több sikerélményhez juttatni őket. Nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

A tanulás tágabb értelmezésének alapelvét érvényesítjük

Kollégiumunkban a komplex személyiségfejlesztést szolgáló foglalkozások, tanulási formák azt a célt szolgálják, hogy tanulóink személyiségében tartós és használható tudás épüljön ki. A kollégiumban a tanulás elsődleges tere a mindennapi élet egész tevékenységrendszere, önmaga ellátásának megtanulása, a környezetből szerezhető tapasztalatok tudatos biztosítása, összegyűjtése. A tanulást az ismeretek bővítésén, megszilárdításán és a tapasztalatszerzésben való iránymutatáson túl a gyakorlással segítjük elő. A napi- és heti rend szerint szervezett (előre tervezett nevelési-oktatói feladatokat megvalósító) foglalkozásokon, kiemelten az iskolai nevelő-oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag megerősítéséhez, gyakorlásához kell hozzárendelni a tevékenységrendszert. A tanulóink egyéni sajátosságaiknak, speciális igényeiknek megfelelő módszereket és bánásmódot igényelnek a tanulási, gyakorlási folyamatban egyaránt. Az egyéni megsegítés, korszerű, differenciált foglalkoztatást lehetővé tevő módszerek alkalmazása minden foglalkozás alapját képezi.

V. 7. A kollégiumi nevelés kiemelten kezelt feladatai

A kollégiumban lakó gyerekek, tanulók személyiségének, egyéni tulajdonságainak, családi körülményeinek megismerése, az elfogadó, bizalmi viszony kialakítása a kollégiumi jogviszony létrejöttétől kezdődően tervezetten történik. A hatékony és eredményes kollégiumi pedagógiai munka egyik alapfeltétele, hogy a kollégiumi nevelőtanárok tartalmas és rendszeres együttműködés során hatékony tanuló megismerési technikákat alkalmazva ismerjék meg a gyermekeket, tanulókat és annak megfelelően, az iskolai gyógypedagógusokkal együttműködve segítsék elő személyiségfejlődésüket.

A kollégiumi nevelés feladata különösen

A tanulás tanítása

A sajátos nevelési igényű tanulóink igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. Tanulásukat, a fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. A sikeres tanítás-tanulás feltétele a kis csoportokban, egyéni differenciálás mellett történő cselekedtető módszerekkel történő fejlesztés, a kis lépésekben való haladás, a gyakori ismétlés, a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet. A fejlesztés alapja az alkalmazkodás az egyéni tanulási tempóhoz, az állandó megerősítés, gyakorlás, pozitív visszajelzés, megerősítés biztosításával. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók kiemelkedő jelentőségű tulajdonságainak megfelelően módosítani szükséges a tanítás-tanulás módszereinek tervezését. A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit a kollégiumi könyvtárban az egyéni fejlesztés elmélyítése érdekében, az információk megtalálásának célravezető útjain keresztül.

Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a mindennapi feladatokra

történő felkészülést. A kollégiumnak gondot kell fordítania arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény ébredjen a tanulóiban, mindennapi életük részévé váljon a tanulás. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint beépülésük elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítse fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segítse elő a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén és megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell, hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainknak a megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A kollégium segítse elő a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös tekintettel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra. A tanulók élhessék meg a szülőföld szeretetét, különösképpen a hagyományok, és értékek mentén kialakult közösséghez való tartozás biztonságát, a nemzeti, történelmi, és kulturális örökség megbecsülését. A nevelés révén alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése. Fontos az egységes nemzettudat erősítése, a

nemzeti és európai önazonosságra nevelés. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közjó között. Tudják, hogy a felelős állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. Feladatunk felkészíteni a felnőtt lét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére.

278

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A gyerekek, tanulók saját személyiségének megismerése, a megfelelő önértékelés nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a helyes önismeret. A gyerekek, tanulók önismeretének alakításához a mindennapokban fontos a pozitívumokra építő, folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, és az önbizalom erősítése. A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása; elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyermekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a családi életre nevelés, a harmonikus családi minták és erkölcsi

normák közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülésére nevelés. Ez a nevelés segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés. Ennek meg kell jelennie nevelő-oktató munkánk teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat. Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözzé a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek, mint a munkavégzés alapvető feltételének kiemelt szerep jut a társadalmi beilleszkedésben. A kollégium sportélete járuljon hozzá az egészséges életvitel, a helyes életmód minta kiválasztásához, segítse elő a mindennapos testnevelés, testedzés megvalósulását. Fontos, hogy a kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus közeget biztosítson, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A személyiségfejlesztő nevelés különös jelentőséggel bír a másság elfogadása, a betegség, a sérült ember iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása terén. A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása. Ez a segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős emberi, állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulónak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok

gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek életüket befolyásolhatják. Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez szükséges a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti és társadalmi környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell, hogy jelentkezzen.

Pályaorientáció

A kollégiumnak – a tanulók eltérő képességeihez, és életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken. Megismerhetik az általuk végezhető értelmes munkatevékenységeket, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést, az ahhoz szükséges képességek fejlesztését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégiumban a lehetőségekhez igazodóan fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok) adta egyénileg is különböző lehetőségekre. Ennek megfelelően célszerű a szülőkkel együttműködve olyan gyakorlatokat és megfelelő gyakorlati háttérrel biztosítani, hogy a munkamegosztást, családi életet, ház körüli tevékenységeket, a pénz beosztását, hivatalos ügyintézés módját elsajátíthassák, gyakorolhassák. A kollégiumnak – a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan – segíteni kell, hogy a tanulóink ismereteket szerezzenek az értékteremtő munka, a célszerű gazdálkodás, javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén, valamint felismerjék saját felelősségüket. Fontos, hogy tudják mérlegelni

döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát.

Médiatudatosságra nevelés

Fontos, hogy a tanulók képességeiknek megfelelően értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. Ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket. Tudatosuljon bennük, az ezekben az alkalmazásokban levő veszélyforrások, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmi érintkezés megkülönböztetése. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, kritikai beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal ismertetni kell a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját.

V. 8. A társadalmi beilleszkedés, integráció elősegítése érdekében kiemelten kezelt fejlesztési feladatok

Intézményünkben a kollégiumi nevelőmunka során figyelembe vesszük, hogy a kollégiumi alapprogramban megfogalmazott feladatok megvalósításának lehetőségét jelentősen befolyásolják a sajátos nevelési igényű (enyhe értelmi fogyatékos, közepsúlyos értelmi fogyatékos, autista, súlyosan, halmozottan sérült) óvodás gyermekek, általános iskolás és készségfejlesztő iskolás tanulók sajátosságai, egyéni képességei, fejlesztési lehetőségei.

A társadalmi beilleszkedés, integráció érdekében kiemelten törekszünk a következő fejlesztési feladatok eredményes megvalósítására:

- Énkép, önismeret, társas kultúra, szociális készségek fejlesztése.
- A tanulási- és a gondolkodási kultúra fejlesztése.
- Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése.
- Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép kialakulásának segítése.
- Egészséges életmód, környezettudatos magatartás kialakításának segítése.

V. 8.1. Énkép, önismeret, társas kultúra, szociális készségek fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a gyermekek saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

A kollégiumi nevelés segíti a mindenkori szociális környezetbe történő sikeres beilleszkedést; fejleszti a szociális tájékozódás készségét, alkalmat és közeget teremt a közösségi értékrend és normarendszer fejlesztéséhez, segíti az egyensúly megteremtését a közösségi és az egyéni érdekek között.

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Elsősorban olyan ismereteket nyújtunk számukra, amelyek segítik önmaguk jobb, reálisabb megismerését, értékelését.

Kiscsoportos formában tanulóinknak lehetőségük adódik viselkedésrendező és konfliktuskezelő csoportfoglalkozásokon való részvételre, ahol játékokon keresztül a személyiségükben pozitív változásokat érhetünk el.

A kollégium a nevelési folyamatban figyelmet fordít a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek - empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs- és vitakultúra, szervezőkészség – fejlesztésére a tanulók értelmi szintjének megfelelően. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra.

A személyiségfejlesztő nevelés, a felelősségvállalás másokért, a másság elfogadása, a betegség, a sérült társ elfogadása, együtt érző, segítő magatartás kialakítása különös jelentőséggel bír kollégiumunk feladatai között. A szociális érzékenység, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítása fontos feladataink közé tartozik.

A közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, gyakorlását és az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásának megítélését változatos eszközökkel segíti a kollégium.

Segítséget nyújtunk a gyermekek olyan pozitív személyiségjegyeinek alakításában, mint az önálló kezdeményezési készség, a türelem, a kitartás, a segítőkészség, egymás megbecsülésének, elfogadásának képessége.

Törekszünk olyan erkölcsi norma- és viselkedésrendszer kialakítására, amely a társadalomban való sikeres részvételüket segítheti elő.

A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással, ami nevelő, fejlesztő hatással van a tanulási- és a munkavégző képességre. Segítséget nyújt, a szociális ismeretek elsajátításához, a szociális készségek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem hiánya, a kommunikációs zavarok, a kritikátlanág) korrekciójához.

Erősíti a „valakihez tartozás” élményét a „valaki kedvéért teljesíteni” cselekvési motívumot. Állampolgári szerepekre neveljük a diákjainkat, hogy váljon a környezetében zajló események ismerőjévé, részesévé egyéni, csoport- és a közösségi érdekek megismerésén keresztül.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: szociális, kommunikációs és állampolgári kompetencia.

V. 8.2. A tanulási és gondolkodási kultúra fejlesztése

A megismerési folyamat egészének fejlesztésére törekszünk.

Az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében a kollégium lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák, a helyes tanulási módszereket.

Fejlesztjük a kreativitást, erősítjük a tanulási motívumokat. Az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát elő kell segíteni, hogy fontossá váljon a tanulás, a gyerekek, fiatalok számára. Törekszünk a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges pozitív önértékelés kialakítására.

Segítjük a mindennapi feladatokra történő felkészülést. Gondot fordítunk arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény is ébredjen a tanulóknál, s így mindennapi életük részévé váljon a tanulás.

Az adott tanulók életkorától, értelmi szintjétől függően kell kialakítani és fejleszteni a tanulási, megismerési és gondolkodási képességeiket. A tanulási kudarcok okainak feltárása, adekvát tanítás-tanulás módszertani eljárások alkalmazásával, azok kezelése a kollégium feladata.

Differenciált fejlesztésben részesítjük tanulóinkat és lehetőleg cselekvéssel, cselekedtetéssel szoros összefüggésben történik az ismeretnyújtás a foglalkozásokon.

Óvodás, általános iskolás, készségfejlesztő iskolás és adaptációs nehézségekkel küzdő (nehezen nevelhető, deviáns magatartású) gyermekeinknél a megfelelő tanítási, tanulási módszereket

alkalmazva (az együttműködésen alapuló kooperatív technikák alkalmazása, projektek szervezése, a differenciált, személyre szabott fejlesztő munka), gyermekeink tanuláshoz való hozzáállását fejlesztjük, hogy az óvoda, iskola, készségfejlesztő iskola és a társadalom által elvárt követelményeket megfelelően ismerjék és tudják elsajátítani. A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: hatékony, önálló tanulás, matematikai kompetencia, digitális kompetencia.

V. 8.3. Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaeorientáció segítése

Nevelőmunkánk alapja a tanulók képességeinek megismerése.

Biztosítjuk annak az esélyét, hogy tanulóink személyes adottságaiknak megfelelően, de a lehető legnagyobb sikerélménnyel és eredményességgel végezzék tanulmányaikat.

Olyan változatos szervezeti és módszertani megoldásokat alkalmazunk, amelyek segítségével az egyes tanulók közötti műveltségi, képességbéli, felkészültségbéli különbségeket, a tanulók egyéni szükségleteit kezelhetjük, és felkészíthetjük őket a pályaválasztásra, de legalább a kitartó, folyamatos munkavégzésre.

Törekszünk a lemaradó tanulók felzárkóztatására, segítjük a valamiben tehetséges tanulókat képességeik kibontakoztatásában, tudásuk bővítésében.

Felzárkóztatás:

A kollégium változatos szervezeti és módszerbéli megoldásokat alkalmaz, amelyek segítségével a tanulók között meglévő képességbéli különbségeket kezelni tudja.

Ilyen területnek tekintjük a hátrányos helyzetből adódó elmaradások kompenzálását a kollégiumi élet során külső programok által, kulturális, esztétika élmények biztosításával is.

A foglalkozások fontos feladata, hogy segítse a tanulásban elmaradt gyermekeket, lehetőséget teremtsen, hogy a tehetséges tanulók képességei fejlődhessenek, tudásuk bővüljön. Mindezeket segítik a nevelés során használt pedagógiai módszerek, a témahetek bevezetése, nevelő tárggyú beszélgetések, differenciált feladatvégzés minden foglalkozás típusban és kooperatív tanulási technikák alkalmazása.

Tehetséggondozás:

Törekszünk az egyéni és közösségi sikeresség elősegítésére, azokon a területeken, ahol a tanuló jól teljesít. Kollégiumi nevelésünk feladata, hogy segítsük a tanulót sikerek elérésében úgy, hogy a sikerélmény során a pszichés gátló tényezők csökkenjenek.

A pedagógus felelőssége az életkori sajátosságok és a fogyatékosságból adódóan szükséges megsegítés mértékének megválasztása.

Szakmai tudásunkkal, emberségünkkel arra törekszünk, hogy elfogadó, szeretetteljes légkörben neveljük a ránk bízott tanulókat, ahol a cél az önmagukhoz viszonyított fejlődés és a képességek egyénileg elérhető legmagasabb szintre juttatása.

Sajátos pedagógiai feltételrendszer biztosításával minden lehetőséget megadunk az ismeretek, készségek gyakoroltatására, képességek fejlesztésére, az önálló élethez szükséges szokásrendszer kialakítására, a szabadidő értelmes eltöltésére.

Segítséget nyújtunk a környezetbe való beilleszkedéshez, hogy abban tevékenykedni, tudjanak, és lehetőségeikhez mérten kiegyensúlyozott, teljes életet legyenek képesek élni.

A tehetségfejlesztés legfontosabb színterei: mozgáskultúra, zenei hallás, kézügyesség, kommunikáció fejlesztése.

Fontos a megjelenés az intézmény rendezvényein és a közéletben; pályázatokon, versenyeken való részvétel.

Kollégiumunkban a hagyományos értelemben vett szakkollégiumi foglalkozás nincs.

Szervezünk azonban a tehetséges tanulók továbbfejlesztésére egyéni és csoportos felkészítő foglalkozásokat, szakköröket.

A közösségi fejlesztést, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló (szakkör, érdeklődési kör, kulturális verseny, házi bajnokság) csoportos tevékenységek körét foglalja össze ez a foglalkozási csoport.

Tanulóink szabadon választhatnak szakköreink közül, melyet szülői nyilatkozatok kitöltésével dokumentálunk.

Pályaorientáció:

A tanulóknak kollégiumi életük során lehetővé tesszük egyes szakmák megismerését, segítjük pályaorientációjukat, a pályaválasztást, illetve a választott életpályára való felkészülést.

Az eltérő képességű tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest az intézménynek feladata a munka világáról képet nyújtani. A tanulókat képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően

segíteni kell pályájuk kiválasztásában, és az ehhez szükséges képességeket személyre szabottan szükséges fejleszteni.

A pályaválasztásra felkészítés, a pályaaorientációs tevékenységrendszer elsődleges célja, hogy a ránk bízott gyermekek a kollégiumi szabadidős tevékenységek során, a séták a kirándulások során minél több oldalról ismerjék meg a hasznos társadalmi létet.

Ismerjenek meg minél több szakmát, foglalkozási elvárást, érdeklődjenek a felnőtt étellel kapcsolatos feladatok elvárások iránt.

A szabálytanulás, és ismeretszerzés tere a játékos tevékenykedtetéstől, a konkrét szituációs feladatokig terjedhet. Élethelyzetek feldolgozásával és megélésével hozzájárulunk, hogy ehhez megfelelő motivációt és ismeretet kapjanak a korábbi éveikben a kollégiumi programok által. Kollégiumi életük végére, intézményből kikerülésük idejére életvezetésükhöz megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek, céljaikat a valósággal összeegyeztetni tudják.

A feladathoz kapcsolódóan, a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: kommunikáció, esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőkészség, digitális kompetencia.

V. 8.4. Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép kialakulásának segítése

Hon- és népismerethez kapcsolódóan feladatunk, hogy tanulóink ismerkedjenek meg nemzetünk kultúrájának (zenei, irodalmi, képzőművészeti) értékeivel. Alakítsuk nemzeti azonosságtudatukat jeles ünnepeinkre készülve és azokról megemlékezve.

Foglalkozásainkon kitérünk a nemzeti, történelmi, vallási hagyományainkra, jellegzetességeinkre, történelmi értékekre.

Feladatunk, hogy bemutassuk nekik, közvetlen lakóhelyi környezetük és intézményük Hajdúböszörmény múltját, nevezetességeit, muzeális és történelmi hagyományait. Ezekben segítségünkre vannak a munkatervünkben meghatározott célú kollégiumi hagyományaink.

A különböző kultúrák egymás mellett élése, feltételezi, hogy tiszteletben tartjuk, ismerjük a bennünket körülvevő multikulturális jegyeket. Tanulóink felé ezeket a kollégiumi létük idején is megfelelően közvetítjük. A projektek témái, városi programjaink is segítenek ebben.

Ezen kiemelt feladat megvalósítása érdekében a kollégiumi nevelés:

- felkelti az érdeklődést a kultúra, a tudományok, a művészetek iránt, továbbá az emberiség globális problémáival kapcsolatban;

- természeti és társadalmi ismeretek átadásával, művészeti élményekkel segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését;
- motivál és helyzeteket biztosít az önkifejezési lehetőségek megtalálásához;
- elősegíti az esztétikai-művészeti tudatosság megjelenését, az érzelmvilág gazdagodását.

Játékosságra, folyamatos gyakorlásra, helyzetgyakorlatokra és hosszabb időkeretre van szükség.

A médiatudatosságra nevelés területén a gyerekek, fiatalok képességeinek megfelelően törekszünk megismertetni, az új és hagyományos médiumok nyelvét, azok használatát, és tudatosítani az alkalmazásokban rejlő veszélyforrásokat.

Fontos, hogy ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket:

Próbáljuk szélesíteni az IKT eszközök használatával és számítógéppel kapcsolatos ismereteiket.

A közösségi portálok ellenőrzött használatával ismerőseikkel kapcsolatokat tarthatnak fenn.

A könyvtár rendszeres látogatásával bővíthetik az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező és kapcsolatteremtési lehetőségeiket.

A kollégium kiteljesíti a nemzet, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának, értékeinek tiszteletét, a nemzeti, történelmi és vallási hagyományok megismerését és ápolását, ezzel is erősítve a tanulók hazaszeretetét.

A kollégium változatos, sokrétű kulturális tevékenységével hozzájárul a magyar, az európai és az egyetemes kultúra értékeinek megismeréséhez, elsajátításához és értékeléséhez.

A világról kialakított képben a gyakorlati élet terén is kiemelt helyet kap az Európához való kötődés, az európai kultúrkör.

A kollégiumi nevelés elősegíti a tanulóknak az európai uniós polgár identitásának kialakulását, bemutatja az Európai Unió tagság révén megnövekedett lehetőségeket, kihívásokat és a kollégium a programjaival és kapcsolatépítésével elősegíti azok intézményes és személyes hasznosítását.

A nemzeti és etnikai kisebbségi tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az adott kisebbséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzeti, etnikai kisebbségi kultúrájának, szokásainak ápolása és fejlesztése.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: esztétikai művészeti tudatosság, kifejezőkészség, szociális és állampolgári kompetencia, kommunikáció, digitális kompetencia.

V. 8.5. Egészséges életmód, környezettudatos magatartás kialakításának segítése

A kollégium az egészséges és kulturált életmódra nevelés fontos színtere.

Kollégiumunk a példa erejével is nevel, ahol a minden részletében otthonos, igényes, esztétikus közegben, a tanulók jól érzik magukat, fejlődik ízlésük, igényességük, esztétikai érzékük.

A kollégiumi nevelés feladata a testi-lelki higiénia fejlesztése, folyamatos karbantartása. A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása.

A gyermekek, tanulók, fiatalok napirendjük kialakításánál figyelünk arra, hogy legyen alkalmuk minél több mozgásra, a szabadidejükben játékokra, sportolásra, képességeiknek megfelelően.

Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek, mint a munkavégzés alapvető feltételének kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésének elősegítésében, ezért különös figyelmet fordítunk a fejlesztésére.

A kollégium a diákok számára otthonos, kulturált, esztétikus közeget biztosít, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti is ízlésüket, igényességüket. Környezeti adottságai révén hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmód iránti igény kialakulásához.

A kollégiumban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése során kiemelt figyelmet kap a saját állapot pontos megértése, szükség esetén a gyógyászati, illetve az egyéb speciális eszközök használata.

A kollégium környezettudatos és egészségtudatos magatartásra neveli a gyerekeket, hogy érzékenyebbé váljanak a környezetük, és egészségük állapota iránt. Fontosnak tartjuk, hogy értsék a fenntartható fejlődés fogalmát, továbbá hogy életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő és egészségtudatos magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

Heti szinten munkatervünkbe környezet- és egészségvédő foglalkozásokat építettünk be. Aktívan bekapcsolódunk az intézmény környezeti nevelési, és egészségfejlesztési programjának megvalósításába. Átadjuk tanulóinknak a természet szeretetét és megővésének fontosságát, a természet kincseinek, a levegő, a víz, a talaj tisztaságának és azok megővésének értékét, a környezet szennyezettségének elkerülésére felhívjuk a figyelmüket, vagyis környezettudatos magatartásra neveljük őket.

Felhívjuk figyelmüket a személyi higiénia, a helyes testápolás, az egészséges napirend fontosságára.

A káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat, ezért különös figyelmet fordítunk az egészséget károsító szokások megismertetésére és felkészítjük őket ezek elutasítására. Hangsúlyt helyezünk arra, hogy a tanulók rendelkezzenek olyan ismeretekkel, gyakorlati képességekkel, szokásrendszerrel, melyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében, tevékenységek elkerülésében.

A kollégiumnak feladata a családi életre, a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására nevelés. A szeretetteljes, bizalmi viszonyra alapozva segít a harmonikus nemi szerep kialakulásában, támaszt nyújt a szexuális életben való tájékozódáshoz.

Nevelőmunkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a családi életre nevelésre, a család szocializációs szerepének tudatosítására, mely elősegíti tanulóink társadalmi beilleszkedését. Tevékenységeink megalapozzák a család azon fontos funkcióját, hogy átadja a társadalomban elfogadott értékeket. A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, tanulók, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének és testi-lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Nagyon fontos a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítése s a családi életre nevelésben, felelős párkapcsolatok kialakításában, az esetleges családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében történő ismeret és segítségnyújtás. A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: természettudományos kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia.

V. 8.6. Társadalmi, gazdálkodási jártasságok fejlesztése

A kollégiumi nevelés segíti az önálló életvitel kialakítását, a majdani családi háztartás és gazdálkodás tervezését, a tudatos fogyasztóvá válást, az eligazodást a mindennapi életben, a gazdaság és a pénzgazdálkodás világában.

A társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében a mindennapi életre nevelés átfogja feladatrendszerünket: Törekszünk a gyermekeket a mindennapi életre, a lehetőségek szerint a lehető legönállóbb életvezetésre felkészíteni. Cselekedtetve tanítjuk őket, olyan tevékenységek részesévé téve, amelyet önkiszolgáló, közösségi, termelőmunkán keresztül valósíthatnak meg. Pl.: terítés, naposi teendők, egyszerű ételek elkészítése, azok költségeinek felmérése, a ruhaneműk megbecsülése, tanszereik megóvása, önálló mezőgazdasági munkavégzés,

talajművelés, betakarítás stb. Használati tárgyak elkészítését is elsajátíthatják, amelyek megkönnyítik a mindennapi életet.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az önállóságnak, az egyéni döntéseknek, az önszabályozásnak, az önellenőrzésnek, a kreativitásnak. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink az elemi feladatokat megértsék és a végrehajtásukban önként segédkezzenek.

A kollégiumban tanulják meg, hogyan kell egy-egy ünnepélyes alkalomra felöltözni, hogyan kell viselkedni különböző élethelyzetekben, pl.: vásárlás, játszótéren játékok használatakor, közlekedés, bábelőadás alkalmával, versenyek idején stb.

Gazdasági és pénzügyi neveléssel a lehetőségekhez mérten igyekszünk felkészíteni a gyermekeket a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta lehetőségeikre. Takarékos és ésszerű gazdálkodásra és az öngondoskodásra neveljük őket személyes lehetőségeik függvényében.

Ismereteket nyújtunk a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén.

A pénz értékének és fogalmának megismeréséhez a köz-és szolgáltató intézmények látogatása, bevásárlási terv készítése vagy családi költségvetési tervek készítése, szituációs játékok eljátszása is hozzájárulhatnak. A mindennapi életben használatos eszközök és tárgyak, élelmiszerek beszerzésének helyeivel ismerkedhetnek. Séták és foglalkozások alkalmával önállóan vagy segítséggel vásárolhatnak.

Az érték fogalmának megértéséhez a takarékoság, a pazarlás és a felesleg fogalmának eljátszása és megismertetése, magatartásformák kialakítása segítheti tanulóinkat.

Fontos, hogy tudja, hogyan legyen képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Mindezekkel elősegítjük az ismeretszerzést a pénz értékéről, és a pénzfogalom elmélyülésén túl a saját felelősség, az értékteremtő munka felismerését.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség, természettudományos kompetencia.

V. 9. A Kollégium működése

V. 9.1. Intézményünk kollégiumi életének szervezése

A kollégium működésének rendje szervesen illeszkedik az óvoda, az általános iskola és a készségfejlesztő iskola működésének rendjéhez.

Gyógypedagógiai nevelésben részt vevő kollégiumként a pedagógiai program megalkotásánál figyelembe vesszük, és alkalmazzuk a gyerekek sajátos nevelési igényéből adódó pedagógiai, és egészségügyi rehabilitációs célokat és feladatokat is.

A kollégiumi csoport az egy nevelési évre alkotott nevelés - oktatásszervezési egység, amely a munkatervben meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul. A délelőtti tanítási órák után állandó délutáni foglalkozási csoportokat úgy alakítjuk ki, hogy nevelőmunkánk jó hatásfoka, eredményessége biztosítva legyen.

Komplexen valósul meg a kollégiumban lévő óvodás gyermekek, tanulók délutáni fejlesztése. A csoportok szervezésénél figyelembe vettük a gyerekek, tanulók életkori sajátosságait, hasonló fejlettségi szintjét, a gondolkodási sajátosságokat, illetve az iskolai osztályközösséget is. Az értelmileg sérült gyerekeknél, tanulóknál az eredményes nevelő – oktató munkához, az egymáshoz való alkalmazkodás igényének és képességének kialakulásához, nélkülözhetetlen feltétel az állandóság biztosítása.

A kollégiumban folyó éves nevelőmunka tervezésének alapja intézményünk nevelési programja, a kollégium pedagógiai programja, az intézmény éves munkaterve, a közösen meghatározott célok és fő feladatok. A gyerekek, tanulók életrendjét, tanulását, a kötelező foglalkozások és szabadidős tevékenységek szervezésének pedagógiai elveit minden esetben az óvodai és az iskolai nevelő – oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag gyakorlásához, megerősítéséhez kell hozzárendelni. Fontosnak tartjuk, hogy a kollégium valódi lehetőségekkel teli léttér legyen, a lehetőség szerinti önálló feladatvégzések, az önmegvalósítás színtere. A tanuláson túl biztosítjuk a játéklehetőséget, változatos élmény- és tapasztalatszerzést, többféle választható tevékenységet, szakkört és szabadidős programot.

A kollégium belső életének szabályozásakor figyelembe vesszük:

- a tanulóink optimális testi, lelki fejlődési feltételeinek biztosítását, beleértve a rendszeres és egészséges étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást is,
- a sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek, és tanulók speciális szükségleteit, a szülők, az óvoda és az iskolák igényeit, valamint az intézményi hagyományokat, szokásokat.

A gyerekek, fiatalok kollégiumi életének szervezeti kereteit a napirend, a tantárgyfelosztás szerinti foglalkozásokat megjelenítő heti csoport órarendek adják, úgy, hogy az egyes tevékenységek arányai - a jogszabályi keretek között – az óvodások, és tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak:

A csoportvezető kollégiumi nevelőtanár a tanév elején elkészíti az adott foglalkozási csoport tanévre szóló éves foglalkozási tervét (munkatervét), mely tartalmazza valamennyi kollégiumi foglalkozás programját, a különböző nevelési területeken az adott évben elérni kívánt célokat.

Minden nevelőtanár saját pedagógiai szabadsága és egyéni megítélése, tapasztalata alapján, a tanulók egyéni, és a gyerekcsoport képességeit figyelembe véve készíti el a munkatervét.

V. 9.2. Kollégiumi napirendek

A kollégium életét, a hétköznapok egymásutánját, a pihenő és ünnepnapok megnyugtató ritmusát a napirend biztosítja. Ez határozza meg pl.: hogy melyek azok a napszakok, amikor a csoportok a saját tervük szerint végezhetik programjaikat. A rendszeresség igényének fejlesztését tanulóinkban rendkívül fontosnak ítéljük meg. Biztonságot, védettséget jelent számukra, megkönnyíti mindennapi életüket.

Olyan életrendet, napirendet biztosítunk, melynek keretei között a gyerekek, fiatalok otthon érezhetik magukat. A kollégium napirendje igazodik az óvoda, általános iskola, és a készségfejlesztő iskola munkarendjéhez, órarendjéhez.

Napirend a közepsúlyos értelmi fogyatékos óvodás, általános iskolás és készségfejlesztő iskolás tanulók számára:

Időpont	Tevékenységi forma
6.30	Ébresztő
6.30 – 7.30	Tisztálkodás, öltözködés, hálórend
7.30 – 7.50	Reggeli
7.50 – 8.00	Tanulók átadása a pedagógusoknak
8.00 – 11.40 - 12.35 - 13.45 - 14.35 - 15.25	Tanítási órák
12.35 – 13.00	Ebéd

11.40-től folyamatosan	Iskolai tanulók átvétele a pedagógusoktól
13.00 – 17.45	<i>Kollégiumi foglalkozások a kollégiumi nevelőtanárok munkarendje szerint</i> Felkészítő foglalkozások Szabadidős tevékenységek Szakkörök
15.25 – 15.30	Uzsonna
18.00	Vacsora
18.30	Tisztálkodás
19.00	Tévénézés, játék, egyéni elfoglaltság
21.00	Villanyoltás

V. 9.3. Munkaszervezés

A kollégiumban a nevelőtanárok a délutáni foglalkozási csoportokban, a kollégium pedagógiai programja szerint, a csoportra készített éves foglalkozási tervük alapján végzik nevelő–oktató munkájukat.

Minden kollégiumi nevelőtanár a saját, kollégiumi csoportjában látja el a gyermek, illetve tanulócsoporthoz vezető feladatokat és az ezzel összefüggő adminisztrációs teendőket. Törekszünk az állandóság érdekében arra, hogy a nevelőtanárok neveléssel lekötött munka idejének kezdete lehetőség szerint a csoportjuk, osztályuk tanítási óráinak végéhez igazodjon.

V. 9.4. A kollégium kapcsolatrendszere

A kollégium kapcsolatrendszere megegyezik az intézményével.

V. 9.4.1. Munkakapcsolatok

A hatékony és eredményes kollégiumi pedagógiai munka egyik alapfeltétele, hogy a kollégiumi nevelők, pedagógiai asszisztensek tartalmas és rendszeres együttműködés során segítsék a tanulók személyiségfejlődését.

A következőket biztosítja a nevelői hármast, mely jelenleg is aktívan működik:
kollégiumi nevelőtanár

délelőtti tanító gyógypedagógus, pedagógus

pedagógiai asszisztens, dajka

Igényes követelményeket kell felállítanunk mind a pedagógusoknak, mind a gyógypedagógiai asszisztenseknek és nem utolsósorban a tanulóknak. Így lesz a tanulókkal való törődés, a közös és egyéni foglalkozások, valamint a kötetlen keretek között folyó munka eredményes. A hatékony, gyermekközpontú működéshez a nem pedagógus kollégiumi dolgozóknak is hozzá kell járulni a gyermekek ellátásáért, a nevelés eredményességéért végzett felelősségteljes munkával. Tudatosítani kell, hogy jelenlétük, megnyilvánulásuk, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényező.

Nevelő-oktató munka feltételeit biztosító munkatársakkal való kapcsolat

Minden dolgozó az intézményi közösség tagjaként példamutató magatartásával és megjelenésével, megnyilvánulásaival, valamint felelősen végzett, pontos munkájával, segíti intézményünk, ezen belül a kollégium nevelési és oktatási céljainak megvalósítását. Fontos, hogy elfogadja, segítse, szeresse a szülők által az intézmény gondoskodására bízott fiatalokat, gyermekeket.

V. 9.4.2. Külső, partneri kapcsolatok

A kollégium a nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart:

- a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével,
- szülői szervezetekkel (közösségekkel),
- a fenntartóval, a működtetővel,
- a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel,
- hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település - a tanulók nevelésében érintett - intézményeivel,
- nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével vagy gyermekotthonával,
- civil szervezetekkel, szakmai közösségekkel
- továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

A kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

V. 10. A kollégiumi tevékenység szerkezete

Kollégiumunk a nevelési-oktatási folyamat során a tanulói tevékenységeket csoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezi attól függően, hogy mi az adott foglalkozás célja, jellege.

295

A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások

Felkészítő foglalkozások

Tanulást segítő foglalkozások

A differenciált képességfejlesztés szervezeten történik, kollégiumunk az iskolával együttműködve külön programot alakít ki.

A napi tananyaggyakorlás közvetlen tanári irányítással, meghatározott időkeretben, nyugodt légkörben, megfelelő tárgyi környezetben, csoportos, illetve egyéni foglalkozás keretében folyik.

Egyéni és közösségi fejlesztést biztosító foglalkozások:

A csoportvezetői foglalkozások keretében kerül sor a közösségi foglalkozásokra és a tematikus csoportfoglalkozásokra. A közösségi foglalkozásokon a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek megbeszélése, értékelése történik. Ezen foglalkozások célja, hogy a gyerekek elsajátítsák a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a közösségi együttélés normáit; a szociális viselkedés alapvető szabályait; a szociális értékrendet. Tematikus csoportfoglalkozások: az e rendeletben előírt témakörök, időkeretek között szervezhető foglalkozások.

Az egyéni törődést biztosító foglalkozásokon a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat, ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus segítségére. A kollégista gyermekek életének, egészségének védelme érdekében hangsúlyt fektetünk a prevenciós tevékenységre (balesetek, káros szenvedélyek – dohányzás, alkohol, drog stb.).

Szabadidő eltöltését biztosító foglalkozások

Ezekon a foglalkozásokon kitüntetett szerepet kap az egészséges és kulturált életmódra nevelés, a természeti környezet megóvása, ápolása; a gyermekek irodalmi, képzőművészeti, zenei és vizuális képességeinek fejlesztése.

A kollégium által szervezett tanulmányi kirándulások során a gyermekeink megismerik történelmi, kulturális és természeti értékeinket, ezek a programok erősítik a kollégiumi közösséget. A személyes törődést biztosító foglalkozásokon a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat, melyek megoldásában számíthatnak a pedagógus segítségére.

A kollégista gyermekek életének, egészségének védelme érdekében hangsúlyt fektetünk a prevenciók tevékenységre (balesetek, káros szenvedélyek – dohányzás, alkohol, drog stb.).

A kollégiumi foglalkozásokat a pedagógiai programnak megfelelően az iskolai tanmenetekre és a tanulói mérések eredményeire építve az éves foglalkozási terv és a csoportvezetői munkaterv (osztályfőnöki munkaterv) alapján szervezzük meg. Az éves foglalkozási terv kollégiumi csoportonként tartalmazza a felkészítő és a szabadidős foglalkozások anyagát.

Kollégiumi foglalkozások órakerete évfolyamonként

Foglalk.megnevezése/ iskolai osztályok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Felkészítő foglalkozások								
Tanulási tevékenység	4	4	4	4	4	4	4	4
Munkatevékenység	4	4	4	4	6	6	6	6
Játék	4	4	4	4	2	2	1	1
Egyéni törődést biztosító foglalkozás	1	1	1	1	1	1	1	1
Csoportvezetői	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadidős foglalkozások								

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

Egyetemes kultúra	4	4	4	4	4	4	4	4
Játékos egészség- fejlesztő testmozgás	5	5	5	5	5	5	5	5
Környezeti nevelés	1	1	1	1	1	1	2	2
ÖSSZESEN	24	24	24	24	24	24	24	24

297

Foglalk.megnevezése/ iskolai osztályok	9.	10.	11.	12.
I. Felkészítő foglalkozások				
Tanulási tevékenység	3	3	3	3
Munkatevékenység	8	8	9	9
Egyéni törődést biztosító foglalkozás	1	1	1	1
Csoportvezetői	1	1	1	1
II. Szabadidős foglalkozások				
Egyetemes kultúra	4	4	3	3
Játékos egészség-fejlesztő testmozgás	5	5	5	5
Környezeti nevelés	2	2	2	2
ÖSSZESEN	24	24	24	24

V. 10. Felkészítő foglalkozások

V. 10.1. Tanulási tevékenység

1-12. évfolyam

A kollégiumi tanulás célja:

A tanulók szociokulturális eredetű indulási hátrányainak fokozatos leküzdése.

Az iskolában tanult ismeretek, fogalmak, szokások és tevékenységek megerősítése, megszilárdítása, életközegben való alkalmazása és gyakorlása.

A tanulók munkaképességeinek fejlesztésével fel kell készíteni őket arra, hogy a társadalom védő feltétele mellett, irányítással kiegyensúlyozott emberi életet élhessenek.

Feladata:

A tanulókat a mindennapi életben, gyakorlatban használható ismeretekkel kell felvértezni.

A társadalmilag elfogadott magatartásformák és viselkedéskultúra elsajátítása (együttműködés, alkalmazkodás, önállóság, normakövetés, tolerancia, önkifejezés) saját képességeikhez, adottságaikhoz igazodva.

Az iskolai tanulás hatékonyságának növelése, felzárkóztatás.

Az egyéni képességek kibontakoztatásának támogatása, a gyermek testi, lelki, szociális fejlődésének segítése életkori sajátosságai figyelembevételével.

V. 10.2. Tanulási tevékenység formái:

V. 10.2.1. Olvasás-írás

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános iskola helyi tantervében.

V. 10.2.2. Számolás-mérés

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános és készségfejlesztő iskola helyi tantervében.

V. 10.2.3. Kommunikáció

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános és készségfejlesztő iskola helyi tantervében.

V. 10.2.4. Digitális kultúra

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános és készségfejlesztő iskola helyi tantervében.

V. 10.2.5. Hazafias nevelés

1-12. évfolyam

Célja:

A kollégiumi foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.

A kollégiumi nevelésben meghatározó elem, hogy a többségi nemzethez tartozó tanuló roma tanulóval él, élhet együtt.

A foglalkozások és tevékenységek célja ebben a témakörben az, hogy a kollégistákban maradjon meg, sőt erősödjön a kötődés a külső környezettel, és alakuljon ki a kötődés a befogadó környezethez. A kollégista tartsa meg azokat az értékeket, amelyekkel a szülői ház, a felnevelő környezet „elküldte” a kollégiumba, s az új környezet értékei ugyanúgy épüljenek be a személyiségébe.

Feladta:

A szülőföld, az elbocsátó, a befogadó környezet szeretete

Az anyanyelv szeretete

Nemzeti szimbólumaink (zászló, címer, Himnusz, Szózat, a magyar korona és a koronázási jelvények, ünnepeink)

Ország, haza, hazaszeretet, hazafiság

Határainkon kívül is élnek magyarok

Betekintés hagyományainkba, kulturális örökségünkbe

A roma tanulók identitástudatának megőrzése, kultúrájuk tisztelete, ápolása

Európai ország vagyunk

Más népek tiszteletben tartása.

Fejlesztési követelmények:

1-8. évfolyam

Ismerje népi kultúránk értékeit, hagyományait.

Tudja, hogy Magyarországon a magyarokon kívül más nemzetiségűek és romák is élnek.

Életkorának megfelelő szinten ismerje nemzeti szimbólumainkat.

9- 12. évfolyam

A témák feldolgozása segítse elő az iskolában tanultak (olvasás, kommunikáció, állampolgári ismeretek, hon-és népismeret) más szempontú felhasználását.

Ismerje nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.

A témák feldolgozása során fejlődjön információgyűjtő és feldolgozó képessége.

Képességeinek megfelelően ismerje nemzeti szimbólumainkat.

Ismerje az ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, alkalmazza a tanult viselkedésformákat.

Legyenek elemi földrajzi ismeretei Magyarországról és az ország, haza fogalmáról.

V. 10.2.6. Játékra nevelés

1-8. évfolyam

Célja:

A gyermek személyiségének kibontakoztatása, alkalmazkodó képességének fejlesztése pozitív érzelmi légkörű, játékos szituációk során.

A játék folyamán egyre jobban ismerjék meg környezetüket, a tárgyakat, jelenségeket, alakuljon kapcsolatuk társaikkal és a felnőttekkel, fejlődjön kommunikációs készségük.

Tanulják meg a játéktárgyakat adekvát módon használni, vigyázzanak rájuk és tartsák rendben azokat.

Erősítsék és mélyítsék el a többi tantárgy során kialakított készségeiket és képességeket.

Feladata:

Biztosítson megfelelő gyakorlási lehetőséget, hogy elsajátítsák a játékos tevékenységet, tudjanak önállóan játszani.

Segítse a gyermek pozitív személyiségjegyeinek kialakulását: türelem, kitartás, segítőkészség, egymás megbecsülése.

Nyújtson segítséget a többi tantárgy cél- és feladatrendszerének megvalósításához.

Fejlesztési követelmény:

A gyermek ismerjen életkorának megfelelő játéktárgyakat és tudja adekvátan használni.

- Szerepjátékait képesség szerint kísérje beszéddel.
- Legyen képes megadott szempontok szerint tárgyakat csoportosítani.
- Konstruktív játékokban legyen minél kreatívabb.
- Figyelme 20-35 percig legyen leköthető.
- A játékszabályokat tartsa be, figyeljen társaira, a játékokat ne rongálja.
- Fedezze fel a szabadon található játéklehetőségeket.
- A tanult játékokat szabadidejében tudja önállóan játszani.

V. 10.3. Munkatevékenység

V. 10.3.1. Önkiszolgálás

1 –12. évfolyam

Célja:

Az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve kell kialakítani és fejleszteni a tanulók személyes kompetenciáját és alapvető szociális képességeit.

A szociális szokásrendszer kialakításával és alkalmazásával kell formálni a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók praktikus képességeit, alkalmazkodni tudását, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintjét.

Feladata:

Célirányos tevékenységekkel, gyakorlással járuljon hozzá az elemi önellátási szokások (testápolás, étkezés, öltözködés stb.) kialakításához, az elsajátított ismereteknek – jártasság szintjén – napi életben való alkalmazásához.

Alakítsa ki a személyi higiénia iránti igényt, készítse a tanulókat az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Segítse a tanulók saját testén való tájékozódását, a testrészek fogalmának kialakítását.

Járuljon hozzá a térbeli és időbeli tájékozódást segítő alapfogalmak rögzítéséhez, adekvát alkalmazásához.

Készítse fel a tanulókat az igényes, az évszaknak és az időjárásnak megfelelő öltözködésre, a ruhagondozás elemi ismereteinek elsajátítására.

Alakítson ki a tanulók fejlettségének megfelelően olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik őket magasabb szintű gondolkozási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

Járuljon hozzá a kulturált étkezés szabályainak kialakításához, gyakorlottság szintjén való alkalmazásához.

V. 10.3.2. Ábrázolás-alakítás-kézimunka

1-12. évfolyam

Célja:

Fejlessze a tanulók önkifejező képességét, képzelőerejét, környezetük pontos megfigyelését, megismerését.

Segítse a tanulók manuális képességeinek fejlesztését.

Tapasztalati élmények alapján fejlődjön alkotásvágyuk.

Biztosítsa a felfedezés, a siker örömét, ezzel járuljon hozzá a tanulók pozitív énképének alakulásához, önismeretük fejlődéséhez.

E tevékenységek szemléletformáló hatása segítse esztétikai érzékük fejlődését.

Feladata:

Tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyeltetése.

Az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközök, anyagok megismertetése és megnevezése.

A munkavégzés során az anyagokról szerzett tapasztalatok összegyűjtése.

Járuljon hozzá a tanulóknál a szükséges jártasságok és készségek elsajátításához: együttműködési képesség, szem-kéz koordináció, figyelem, emlékezet, percepció -, vizuális észlelés, finommozgás stb.

V. 10.3.3. Életvitel- és gyakorlat

3– 12. évfolyam

Célja:

Alakítson ki a tanulóknál olyan ismereteket, szokásokat, készségeket és képességeket, amelyekkel a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, vásárlási, konyhai és parkápolási feladatok elvégzésére – kisebb irányítással – képessé válnak.

A tanulók manuális képességeinek, finommotorikájának és mozgáskoordinációjának fejlesztésével segítse az elemi munkavégző képesség kialakítását.

Növelni kell a tanulók késztetését a tanult ismeretek egyre nagyobb önállósággal való alkalmazására.

Feladata:

Biztosítson a tanulók képességeihez igazodó megfelelő gyakorlást, megerősítést az alapvető önellátási tevékenységek elsajátításához.

Járuljon hozzá, hogy a megtanult munkafolyamatok munkasorrendjét a gyakorlati tevékenységek során alkalmazni tudják.

A textillel végezhető megismert technikákat alkalmazni tudják.

Biztosítsa a higiénés szokások kialakítását, készítsen fel a piktogramok felismerésére, azok jelentéseinek megértésére.

Járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen a közvetlen környezetük rendben tartására.

Segítse olyan személyiségjegyek kialakítását, mint a pontosság, a rendszeret és a tárgyi környezet megbecsülése.

Tudatosuljon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, ill. megszerzésének eszköze.

Járuljon hozzá, hogy a megismert vásárlási szokásokat alkalmazni tudják.

V. 10.3.4. Egyéni és közösségi fejlesztést biztosító foglalkozások

V. 10.3.4.1. Egyéni törődést biztosító foglalkozások

Célok, feladatok:

A tervezett nevelő tárgyú beszélgetések egy része a csoportvezetői (osztályfőnöki) tevékenységnek megfelelően szervezett, és a tanulók sajátosságaihoz, jellemző problémáikhoz igazodik és az előre tervezett beszélgetések mellett bővülnek a csoportban felmerülő aktuális problémák megbeszélésével.

Személyes beszélgetések során a pedagógus nyújtson hathatós segítséget a gyermek egyéni problémájára (személyes törődés – igény szerint).

V. 10.3.4.2. Csoportvezetői foglalkozások

Közösségi foglalkozások

Célok, feladatok:

A foglalkozások során a tanulók sajátítsák el a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a közösségi együttélés normáit, a szociális viselkedés alapvető szabályait, konfliktuskezelő

képességük legyen megfelelő. A nevelő végezzen prevenciós tevékenységet a gyermekek egészségének védelme érdekében (balesetek, káros szenvedélyek – dohányzás, alkoholizmus). Ezen foglalkozások során történik a csoport életével kapcsolatos feladatok, események, problémák megbeszélése és értékelése.

Tematikus csoportfoglalkozások

Témakör	1-8. évfolyam	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra

Megjegyzés: A tematikus csoportfoglalkozások témaköreit a csoportvezetői foglalkozások anyagába építve, tervszerűen tervezve, vagy az alkalomszerűen adódó nevelési helyzetek során dolgozzuk fel, mivel alkalmazkodunk a tanulók speciális nevelési igényeihez, egyéni képességeihez.

Az óraszámok minden évfolyamon lehetővé teszik, hogy a kollégiumok a tematikus csoportfoglalkozásokat – részben vagy egészben – a tanulócsoporthoz vezetői foglalkozások keretében, vagy a felkészítő foglalkozások terhére szervezzék meg.

	Fejlesztési feladat: A tanulás tanítása
	Célok
	Képességeihez mérten megfelelő módon és hatékonyan tudja használni a könyvtár és az internet nyújtotta ismeretszerzési lehetőségeket. Ismerje és alkalmazza az iskolai könyvtár használatának szabályait, fogadja el a könyvtárban való viselkedés normáit. Tudja megkülönböztetni az alapvető dokumentumfajtaikat.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
könyvtárhasználat	Könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása. Gyakorlatok a könyvtárhasználatban. A könyvtárban való viselkedés szabályai.
internethasználat	Különböző témák feldolgozása a könyvtári dokumentumok segítségével. Könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása. Gyermeklexikon, gyermekenciklopédia használata. A diákok felkészítése a tudatos, tanulást segítő internethasználatra.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Az iskolai könyvtárat és az internetet irányítással használja.
9-12. évfolyam	Ismerje és irányítással használja az iskolai könyvtár szolgáltatásait. Alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket. Ismerkedjen meg a helyi városi könyvtárral.

	Fejlesztési feladat: Erkölcsi nevelés
	Célok
	<p>A diákok ismerjék meg az alapvető erkölcsi normákat, értékeket és ezek épüljenek be személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe.</p> <p>Annak elősegítése, hogy az egyén megtalálja helyét, szerepét, feladatait, a családi, az iskolai, a kollégiumi közösségekben.</p> <p>Segítse a kollégista beilleszkedését környezetébe.</p>
Témák	Tartalmak, tevékenységek
felelősség és kötelességtudat a munka megbecsülése mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	<p>A foglalkozások során a gyermek megismeri és gyakorolja a kollégiumi közösség nyújtotta jogokat és kötelességeket, megtapasztalja a felelősség és a döntés súlyát, következményeit.</p> <p>Elsajátítja a társadalmi érintkezés alapvető szabályait.</p> <p>Példákon keresztül (pl: meséken) ismertessük meg a különböző erkölcsi választásokat és ezeket értékeljük.</p> <p>Ismertessük fel a gyermekekkel az erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket.</p>
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	<p>Ismerje és tartsa be az alapvető illemszabályokat és a kapcsolatteremtés elfogadott formáit.</p> <p>Legyen képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni.</p> <p>A tanulóiban alakuljon ki az egymás iránti kötődés.</p>
9-12. évfolyam	<p>Fogadják el velük élő társaikat!</p> <p>Legyenek türelmesek, segítőkészek, együtt érzők, megbocsátók!</p> <p>Legyenek képesek egyéni törekvéseiket a közösségi érdekekkel összeegyeztetni!</p> <p>Ismerje meg a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat.</p> <p>Legyen tisztában a vállalt feladatok felelősségével.</p> <p>Törekedjen a konfliktusok megoldására.</p>

	Fejlesztési feladat: Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
	Célok
	A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
közösséghez tartozás, hazaszeretet nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai hazánkban élő nemzetiségek nemzetünk kapcsolódása Európához	Nemzeti szimbólumaink, ünnepek. Betekintés hagyományainkba, kulturális örökségünkbe Hajdúböszörmény nevezetességei A roma tanulók identitástudatának megőrzése, kultúrájuk tisztelete, ápolása Európai ország vagyunk, az európai unióhoz tartozunk. Magyar találmányok
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Ismerje népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tudja, hogy Magyarországon a magyarokon kívül más nemzetiségűek és romák is élnek. Életkorának megfelelő szinten ismerje nemzeti szimbólumainkat.
9-12. évfolyam	Ismerje nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Képességeinek megfelelően ismerje nemzeti szimbólumainkat. Ismerje az ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, alkalmazza a tanult viselkedésformákat! Ismerjen néhány magyar találmányt!

	Fejlesztési feladat: Állampolgárságra, demokráciára nevelés
	Célok
	A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok éljék át annak a jelentőségét, hogy mit is jelent az állampolgári részvétel a közügyekben, a közösség és az egyén számára egyaránt.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
szociális kompetenciák a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása a demokratikus jogállam felépítése	<p>A közösségi élet szabályainak megismerése.</p> <p>A gyermekek egymáshoz és a felnőttekhez fűződő együttműködési és érintkezési képességeinek fejlesztése.</p> <p>Szerepjátékokon keresztül értessük meg a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet jelentőségét!</p> <p>A kollégiumi nevelés megismerteti a közéletben való nevelés lehetőségeit a készségfejlesztő iskolás tanulókkal (országgyűlési, helyhatósági választásokon való részvétel)</p> <p>A demokratikus állam működésének főbb elvei (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, rendőrség stb.)</p> <p>A közintézményekben való viselkedés szabályai</p>
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	A tanulók tartsák be a közösségi élet szabályait! Tiszteljék a velük foglalkozó felnőtteket és engedelmeskedjenek nekik!
9-12. évfolyam	Közintézményekben a társadalmi elvárásoknak megfelelően viselkedjenek! Ismerjék a demokratikus állam működésének főbb elemeit! Értsék a kötelezettségek és a jogok egymásra gyakorolt hatását!

	Fejlesztési feladat: Önismeret, társas kultúra fejlesztése
	Célok
	Reális énkép és önértékelés kialakítása. A közösségi élet szabályainak betartása.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
az önismeret és a társas kapcsolati kultúra társas kommunikáció az empátia és mások elfogadása	A tanulók ismerjék meg az alapvető emberi tulajdonságokat, tudják a jó és a rossz tulajdonságokat egymástól elkülöníteni. A csoport aktív közreműködésével segítsük elő a megalapozott önismeret kialakítását. Az önismereti foglalkozás készítse fel a tanulót a konfliktus megoldására, az önbizalom megalapozására, az önértékelés, a pályakép felépítésére. Mutassuk be a kulturált társas kapcsolatokat, a helyes egyéni és közösségi élet szabályait. Épüljön be a tanulók szókincsébe a „köszönöm”! Tanulják meg, az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni. (Pl: Köszönjenek előre a felnőtteknek, engedjék előre őket!) Szerepjátékok segítségével alakítsuk ki, illetve fejlesszük a mások megértéséhez és tiszteletéhez szükséges képességeket. A gyermeket érő érzelmi, értelmi hatások feldolgozása a család mellett (esetleg helyett).
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Tartsa be az alapvető magatartási szabályokat! Szociális és társas kultúrája fejlődjön! Felelősen teljesítse a kollégiumi megbízásait!
9-12. évfolyam	Ismerje meg a személyiség jellemzőit, az ember tulajdonságait. Felelősen teljesítse a kollégiumi megbízásait.

	<p>Értse meg, miért van szükség az alapvető magatartási szabályok megtartására.</p> <p>Törekedjen önmaga tulajdonságainak fejlesztésére és a konfliktusok feloldására.</p> <p>Életkorának megfelelő szinten ismerje a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját.</p> <p>Váljék természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete.</p> <p>Rendelkezzen megfelelő empátiával embertársai iránt.</p>
--	--

	Fejlesztési feladat: A családi életre nevelés
	Célok
	A tanuló találja meg helyét, szerepét, feladatait a családi közösségben.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
a család szerepe, jelentősége az egyén életében	A harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.
együttműködés és felelősségvállalás a családban	A család szerepe, jelentősége az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. Az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés, támogatás fontossága.
konfliktusok a családban	A családi munkamegosztás A családban előforduló konfliktusok és kezelésük módja (szerepjáték)
szexuális kultúra	A helyes szexuális kultúra jellemzői, jelentősége
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Ismerje a családban elfoglalt helyét, szerepét. Tudja, hogy a családokban a szeretet, megértés a türelem erős összetartó erő.
9-12. évfolyam	Ismerje a család fogalmát, működését, valamint a különféle szerepeket és szabályokat a családi közösségekben.

Fejlesztési feladat: Testi és lelki egészségre nevelés	
	Célok
	Egészséges életritmus, életmód és életvitel kialakítása.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
egészséges életmód és életvitel a sport hatása, a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Ismertessük a rendszeres testmozgás jelentőségét, az elhízás és az egészséges táplálkozás összefüggéseit. Mutassuk be és a gyakorlatban alkalmazzuk a rendszeres fizikai aktivitás és sport hatását a szervezetre. Ismertessük a káros szenvedélyek, szokások veszélyeit. -Ismertessük az érzelem-, feszültség szabályozás és agresszió megelőzését a sport, a mozgással járó tevékenységek révén. -Válsághelyzetben nyújtsunk támaszt!
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Ismerje és alkalmazza az alapvető testi higiéniai szokásokat. Váljon mindennapi élete részévé a rendszeres és aktív mozgás. Szerezzen ismereteket az egészséges életvitel megalapozásához. Az életritmushoz igazodó napirendet ismerjék és tartásuk be a felnőttek ellenőrzése mellett.
9-12. évfolyam	Legyen tisztában az egészségtudatos életmód jelentőségével. Az életritmushoz igazodó napirendet ismerjék és tartásuk be a felnőttek ellenőrzése mellett. Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás. Ismerje a különféle egészségkárosító szereket, a szenvedélybetegségeket és ismerje ezek megelőzésének módjait. Ismerje fel a problémahelyzeteket, megoldásukhoz tudjon megfelelő segítséget kérni.

Fejlesztési feladat: Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

	Célok
	Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépítése a tanuló személyiségébe, hiszen ez a tudatos felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás önkéntes feladatvállalás másokért összetartás, együttérzés	Példákon keresztül mutassuk be a társadalmi felelősségvállalás fontosságát, a másokért érzett szolidaritás jelentőségét. Ismertessük mit jelent fogyatékkal élni. Az együttműködés, egymásra figyelés képességének kialakítása érdekében élethelyzeteken keresztül mutassuk be az egyéni felelősség és a közös felelősségvállalás egymásra hatását. Ismertessük a tágabb közösségért (kollégium) végzett önkéntes munka lehetőségeit és jelentőségét.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Alakuljon ki gyermektársai iránt az empátia, a türelem, a megértés és a szolidaritás. Alakuljon ki az összetartozás érzése. Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a rászoruló társai iránt.
9-12. évfolyam	Alakuljon ki segítő magatartás a társai iránt. Tudatosuljon az együttműködés az egymásra figyelés fontossága. Alakuljon ki felelősségérzete az idősek, a betegek és elesettek iránt. Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a rászoruló társai iránt.

	Fejlesztési feladat: Fenntarthatóság, környezettudatosság
	Célok
	A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen használja. Alakítsuk ki a tanulók igényét a szűkebb és tágabb környezetük védelmére.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
a természet és az emberi környezet egymásra hatása természeti erőforrásaink védelme ipari termelés és a környezet védelme „gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan”	313 Ismertessük és lehetőségeink szerint mutassuk be a környezetre káros anyagokat és tevékenységeket! Mutassuk be (pl: természetfilm segítségével) az ember és a természet egészséges együttélését! A gyakorlatban szervezzünk természeti környezetet védő tevékenységeket, akciókat! (Pl: „Te Szedd!”) Mutassuk be az újra hasznosítható anyagok sokszínű felhasználhatóságát! Ismertessük a környezetkímélő mód előnyeit úgy egyéni, mint a közösségre gyakorolt hatása alapján.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Tekintse kötelességének a környezet védelmét, tartsa tisztán környezetét! Alakuljon ki a gyermekben a természet szeretetére, megóvására való igény! Váljon érzékennyé környezete állapota iránt!
9-12. évfolyam	Ismerje fel a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerülje is el ezeket. Tekintse kötelességének a környezet védelmét, tartsa tisztán környezetét! Takarékoskodjon a vízzel, az árammal és a foglalkozások során felhasznált anyagokkal, melyeket lehetőség szerint hasznosítson újra!

	Fejlesztési feladat: Pályaorientáció
	Célok
	Az általános iskolai tanulók váljanak alkalmassá arra, hogy tanulmányaikat a készségfejlesztő iskolában folytathassák.

	Készségfejlesztő iskolás tanulóinkban tudatosuljon a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, illetve megszerzésének eszköze.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
tevékenységek és szakmák jellemzői a munka világa és jellemzői	Mutassuk be a különféle szakmákat és a betöltésükhöz szükséges képességeket, adottságokat, elvárásokat. A pályaorientáció érdekében olyan szakköröket, munkatevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken. Ismerjék meg a munkavállalás feltételeit! Ismerjék meg a munkavégzéshez szükséges tulajdonságokat! Legyenek képesek megérteni a munkahelyi feladatokat és elvárásokat!
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Tudatosodjon benne, hogy a készségfejlesztő iskola milyen lehetőségeket nyújt számára. Ismerjen néhány szakmát!
9-12. évfolyam	Tudatosodjon benne, hogy a készségfejlesztő iskola elvégzése milyen lehetőségeket nyújt számára. Tudja összehasonlítani az egyes szakmák elvárásait, jellemzőit!

	Fejlesztési feladat: Gazdasági és pénzügyi nevelés
	Célok
	Tanulja meg, hogy mire való a pénz! Ismerje fel a pénzerméket és papírpénzeket! Segítséggel vásároljon!
Témák	Tartalmak, tevékenységek
munka, fogyasztás, gazdálkodás a családi gazdálkodás pénzkezelés technikái	A kollégiumnak segítenie kell, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. A helyes családi gazdálkodás bemutatása. Takarékoskodás. Példákon keresztül ismertessük, hogy milyen problémák adódhatnak a családban a helytelen gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak. Mutassuk be a munkával szerzett jövedelem és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások összefüggéseit. Bevásárló lista készítése. Ismerje meg és gyakorolja a vásárlás folyamatát! (szerepjáték, bolt) A bankkártya használatának bemutatása. Fizetés készpénzzel. Fizetési csekk kitöltése.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Képes legyen szituációs játékokban vásárolni, játékpénzzel fizetni!
9-12. évfolyam	Képes legyen szituációs játékokban vásárolni, játékpénzzel fizetni! Képes legyen segítséggel boltban vásárolni, fizetni! Tudatosodjon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának illetve megszerzésének eszköze.

	Fejlesztési feladat: Médiatudatosságra nevelés
	Célok
	A tanulók értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
a média társadalmi szerepe a reklám és a fogyasztás összefüggése az internet használatának szabályai a számítógép, az internetfüggőség veszélyei	Ismerkedés a hagyományos médiával a különféle folyóiratokon keresztül. Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak) használatának gyakorlása. Reklámok hatásainak bemutatása, pozitív és negatív példákon keresztül. Gyakoroltassuk a különféle ismeretek hozzájutásának módjait, az internetes kereső segítségével. Az internet- és játékfüggőség kóros hatásainak bemutatása.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Ismerje fel a különböző információhordozókat és képességeinek megfelelően használja azokat!
9-12. évfolyam	Tudjon különbséget tenni a médiatartalmak között. Ismerje a reklám előnyeit és veszélyeit! Tanulja meg egyre hatékonyabb módon felhasználni a számítógép és egyéb online média (Pl: tablet) nyújtotta lehetőségeket.

V. 4. Szabadidős foglalkozások

V. 4.1. Egyetemes kultúra

V. 4.1.1. Mese, vers, dal, zene, film, színházi előadás, média-használat stb.

1-12. évfolyam

Célja:

A művészettel és a művészetre neveléssel a kollégium azt kívánja elérni, hogy a kollégisták személyes élményeik során találkozzanak esztétikai értékekkel, legyenek képesek átélni a művészeti alkotások által közvetített érzelmeket, indulatokat, gondolatokat.

Formálódjék a műalkotások megismerése által tárgy- és környezetkultúrájuk. Alakuljon ki véleményalkotó képességük, fejlődjön etikai és esztétikai érzékük.

Feladata:

Neveljük a művészi kifejezés által nyitottságra, toleranciára, az értékek élményeken és belátáson alapuló megbecsülésére. Ösztönözzük az ötletes, eredeti kifejezésmódokat.

Támogassuk a mindennapi tevékenységek során az esztétikus tárgyak, eszközök, anyagok választását.

Segítsük az egyéni ízlés kialakulását.

Mutassunk példát a szélsőségektől tartózkodó divatos testkultúrára, öltözködésre.

A művészeti kommunikáció különböző formái mellett a gondolatok kifejezésének, közlésének egyéb eszközeit is ismerjék (TV, rádió, számítógép, tablet, CD, CD-ROM, DVD, dia, könyvtár stb.).

Fejlesztési követelmények:

1-8 évfolyam:

Kapcsolódjon be a kollégiumi kulturális és művészeti tevékenységekbe. Ismerkedjen meg gyermekjátékokkal, gyermekdalokkal, gyermekversekkel, mesékkel, tánc- és dramatikus játékokkal, népdalokkal, az ünnepkörök dalaival és szokásaival. Ismerjen meg ritmushangszereket és használja azokat.

Ismerkedjen meg különböző művészeti ágak alkotásaival. Vegyen részt a kollégium diák hagyományainak (Mikulás, Karácsonyi ünnepség, Anyák napja, Gyermeknap, Klubdélutánok) éltetésében.

Vegye észre környezeté esztétikumát. Válasszon ízlésének megfelelően tudatosan a rendelkezésére álló tárgyak, anyagok, eszközök között. Képességeihez és igényeihez mérten szerezzen informatikai ismereteket.

9-12. évfolyam:

Vegyen részt a kollégiumi kulturális és művészeti tevékenységekben.

Ismerkedjen a különböző művészeti ágak alkotásaival, legyen véleménye róluk. A kollégiumi hagyományokat (Mikulás, Karácsonyi ünnepség, Anyák napja, Gyermeknap, Klubdélutánok) ápolja. Tapasztalja meg az esztétikus alkotásokban és produkciókban rejlő örömeiket.

Formálódjon saját ízlése. Legyen nyitott a kulturális és művészi élmények befogadására. Ismerkedjék népi kultúránkkal, a népművészettel.

Képességeihez és igényeihez mérten szerezzen informatikai ismereteket, illetve bővítse azokat, sajátítsa el a tudatos, tanulást segítő internethasználatot.

V. 4.1.2. Szakkörök

A szakköri foglalkozások rendeltetése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a különféle anyagokkal, eszközökkel való tevékenységek iránt. Találjanak örömet ezekben a tevékenységekben, általuk egyre több és több ismeretet szerezzenek környezetükről.

Alkotó helyzetek biztosításával sarkalljuk személyes elképzeléseik kifejezésére a művészi kommunikáció segítségével. Tegyük lehetővé az érdeklődő (tehetséges) tanulók számára alkotások készítését, produkciók (zenei, dráma és egyéb színpadi előadóművészet) létrehozását és bemutatását.

V. 4.1.2.1. Irodalom szakkör

Célja és feladata

A tanulók irodalom-szeretetre nevelése, etikai érzékük, kommunikációs- és emlékezőképességük, valamint beszédképességük és figyelmük fejlesztése.

Példaadás különböző élethelyzetek megoldására, jellemformálás, önállóbb életvitelre nevelés. A tanulók ismerjék fel a jó és a gonosz közötti különbséget, empátikus képességük fejlődjön. Drámapedagógiai szempontból a tanulók színjátszó képességeinek a fejlesztése. A tanulók ismerkedjenek meg magyar népmesékkal, idegen és magyar műmesékkal, gyermekversekkel és néhány mondával. Készüljenek egy mesejátékkal a karácsonyi ünnepségre.

V. 4.1.2.2. „Kreatív” szakkör

Célja és feladata

Mind a tárgyi, mind a természeti környezetben, mind a személyes kapcsolatokban a szép érzékeltetése, a pozitív élmények iránti érdeklődés felkeltése. Fejlessze kreativitásukat, kezűgyességüket, alkotó kedvüket, gazdagítsa világképüket. A tanuló a foglalkozásokon

válasszon ízlésének megfelelően, tudatosan a rendelkezésre álló tárgyak, anyagok és eszközök között, s végezzen vele alkotómunkát. A tanuló a szakkörön különböző ismert és ismeretlen technikával ismerkedjen meg, egyéni adottságait figyelembe véve. A szakkörön készült tárgyakat használják fel a terem, a folyosó, a nappalik és a hálótermek díszítésére; örömkeltésre, névnap, ünnepi ajándékozásokra is. Készítsenek ajándékokat a testvéreknek, a szülőknek.

V. 4.1.2.3. Informatika szakkör

Célja és feladata:

Felkelteni és folyamatosan ébren tartani a tanulók érdeklődését az informatika iránt. Megismertetni eszközeit, módszereit és fogalmait, amelyek lehetővé teszik a tanulók helyes informatikai szemléletének kialakítását, tudásuk, képességeik és készségeik fejlesztését, ismereteik alkalmazását a tanulásban és a mindennapi életben. A tanulók ismerjék meg a számítógép részeit, be- és kikapcsolását, továbbá tegyenek szert különböző játékos oktató és fejlesztő szoftverek, valamint az internet megismerésére és kezelésére.

V. 4.1.2.4. Játékos tornaszakkör

Célja és feladata

Alakítsa ki, formálja és fejlessze a tanulók mozgáskultúráját. Segítse elő a tanulók egészséges testi fejlődését, fokozza erejüket, edzettségüket, teherbíró képességüket, alapvető fizikai képességeiket. Járuljon hozzá pozitív tulajdonságaik és derűs, egészséges személyiségvonásaik kialakításához.

V. 4.1.2.5. Ének szakkör

Célja és feladata

A tanulók zenei nevelésén keresztül szolgálja a teljes személyiségük formálását. Egyre több hangszer bevonásával tapasztalják meg a közös éneklés örömét. Ritmusérzékük, empátiás képességük fejlődjön.

V. 10.4.3. Séta, játékos egészségfejlesztő testmozgás, szabadon választott tevékenység

V. 10.4.3.1. Séta

1-12. évfolyam:

Séta során a foglalkozásokhoz kapcsolódóan megfigyeléseket végzünk, gyakoroljuk a helyes közlekedés és a kulturált viselkedés szabályait.

V. 10.4.3.2. Játékos egészségfejlesztő testmozgás

1-12. évfolyam

Célja és feladata:

A mozgáskészség fejlesztése, tökéletesítése, a mozgászavarok csökkentése, javítása, a mozgásigény kielégítése: túlmozgásos vagy mozgásszegény állapot megszüntetése.

Játékos formában fejlessze az ügyesség, erő, állóképesség, a kitartás, edzettség, az akarat és az alapvető testi képességeket.

Járuljon hozzá az értelmi képesség és a közösségi érzés megerősítéséhez.

Alakítsa ki a tanulóiban a mozgásos játékok és a sportjátékok iránti igényt, növelje az egészséges életmódra nevelés eredményességét.

Tanulóink mozgáslehetőségei:

tornateremben

konditeremben

udvaron

játékos torna szakkörön

intézetén kívül egyéb helyen

Ezenkívül lehetőséget biztosítunk, hogy tanulóink részt vegyenek iskolai sportkörön.

V. 10.4.3.3. Szabadon választott tevékenység

9-12. évfolyam

A gyermek fejlettségéhez mérten önkéntes alapon választ magának tevékenységet, a szabadidős témakörök közül.

V. 10.4.4. Környezeti nevelés

1 – 12. évfolyam

Célja és feladata:

Mutassa meg a természet és az ember értékeit, esztétikumát, az ember és környezete harmonikus kapcsolatának lehetőségeit. Ösztönözzük a tanulókat a környezet védelmére, arra, hogy tartózkodjanak környezetük terhelésétől, utasítsák el mindazt, ami környezetük állapotát rontja.

A megszerzett természeti ismeretek bővítésével olyan jártasságok, készségek, képességek és magatartásmódok kialakítása, melynek birtokában lehetővé válik, hogy képességeikkel összhangban álló kiegyensúlyozott emberi életet éljenek.

Alakítsa ki igényüket a természetvédelemre.

Fejlesztési követelmény:

Ismerje fel környezete káros hatásait.

Tudjon tájékozódni környezete élővilágában, segítséggel ismerje fel és lehetőségeihez mérten óvja azokat.

Váljon érzékennyé környezete állapota iránt.

Tekintse kötelességének a környezet védelmét, tartsa tisztán környezetét.

V. 11. Hagyományok ápolása, teremtése intézményünk kollégiumában

A kollégiumban folyamatosan ápoljuk, sajátos eszközeinkkel megújítjuk az önálló arculatunkhoz kapcsolódó hagyományainkat, erősítve ezzel a kollégiumi közösséghez való tartozást. A kollégiumi hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatokat és azok felelőseit a nevelőtanárok éves munkatervükben határozzák meg. Hagyományainkat igyekszünk évről-évre bővíteni, a változással újabbak keletkeztek és keletkezhetnek, igazodva tanulóink igényeihez és a társadalmi-, környezeti elvárásokhoz.

A kollégista gyerekek életében mindig nagyon fontos szerepet kapnak a klubdelutánok, a megrendezésre kerülő ünnepek, emlénapok és világnapok.

Személyes ünnepek: csoportkeretben név- és születésnapokat tartunk, mely fontos tanulóink életében. Átélik a vendégvárás, a felkészülés "izgalmas" eseményét, az ajándékozás örömét. Erősödik összetartozás érzésük, és közösségi élményekben gazdagodnak.

Közös ünnepek: Mikulás, Karácsonyi ünnepség, Anyák napja, Gyermeknap

Emlénapok, világnapok:

- A népmese napja (szeptember 30.)
- A zene világnapja (október 1.)
- Az állatok világnapja (október 4.)
- A magyar kultúra napja (január 22.)
- A víz világnapja (március 22.)
- A magyar költészet napja (április 11.)
- A Föld napja (április 22.)
- A madarak és fák napja (május 10.)
- Városban, kistérségünkben való megjelenésünk
- Mivel a kultúra viselkedés-szervező tulajdonsággal bír, ezért gyermekeinket különböző kulturális rendezvényekre visszük (kiállítások, színházi, zeneteátrumi előadások, illetve élménykoncertek látogatása stb.).
- Tanulmányi séták, kirándulások
- Speciális múzeumi foglalkozások
- Intézményünk és a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeum együttműködési megállapodása nyomán kollégista tanulóink speciális múzeumi foglalkozásokon vehetnek részt. Ezek a képességfejlesztő foglalkozások lehetővé teszik, hogy diákjaink megismerkedjenek elődjeink életével és tárgyi emlékeivel, népi kultúránk értékeivel, amely hazafias nevelésüket szolgálja és egyben nemzeti identitástudatukat fejlesztik. Célunk továbbra is az, mint korábban: a diákok jussanak egyre több ismerethez és tapasztalathoz a múzeumi tárgyak és műtárgy-másolatok felhasználásával, illetve az itt szerzett tudást a hétköznapi életben is tudják kamatoztatni.
- Kollégiumunk bekapcsolódik az EMMI által kezdeményezett témahetek és témanap megvalósításába, melyek a következők:
 - PÉNZ7
 - Digitális Témahét
 - Fenntarthatósági Témahét
 - Magyar Diáksport Napja
- Kollégiumunk a tanév során projekthónapokat szervez, melyeknek jegyében szervezzük meg a kollégiumi foglalkozásokat:
- szeptember – Egészség projekt

- október – Állatok projekt
- november – Ősz projekt
- december – Télapó, Karácsony projekt
- január – Tél projekt
- február – Farsang projekt
- március – Víz, víz, tiszta víz projekt
- április – Környezetvédelmi projekt
- május – Család projekt
- Tanulóink munkáiból folyamatosan kiállítást rendezünk.

V. 12. A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési rendszere

V. 12.1. A kollégiumi munka dokumentációi

Az intézmény pedagógiai programjához, szervezeti és működési szabályzatához és házirendjéhez alkalmazkodva készül el a kollégiumi pedagógiai program és a kollégiumi házirend. A kollégiumi pedagógiai programot a kollégiumban dolgozó nevelőtestület az intézményegység-vezetővel összhangban az intézményvezető jóváhagyásával készül, mely a jogszabályok változása esetén, illetve megváltozott igények és feltételek esetén felülbírálásra kerül.

- Kollégiumi Pedagógiai Program
- Kollégiumi Házirend
- Éves munkatervek (intézményegység-vezetői, munkaközösségi)
- Éves foglalkozási tervek, osztályfőnöki munkatervek
- kollégiumi E-naplók
- eseményfüzet
- szakköri naplók
- kollégiumot igénybe vevő tanulók fejlődével és tanulmányi előmenetelével kapcsolatos dokumentációk, felmérések
- tanulók utazási nyilvántartási kartonja
- egészségügyi karton
- gyógypedagógiai asszisztensek, ápoló szolgálati beosztása.

V. 12.2. A kollégium ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzés szempontjai:

- az elvégzett tevékenység helye a foglalkozást vezető nevelőtanár pedagógiai munkájának egészében
- a nevelőtanári, gyógypedagógiai asszisztens tevékenységének céltudatossága, motiváltsága
- a nevelőtanári, gyógypedagógiai asszisztens tevékenységének eredményessége
- a csoportlégkör, csoportkohézió
- a tárgyi környezet és feltételek megléte
- a gyerekek higiénés állapota
- a hálók rendje
- a szekrényrend
- a ruhagondozás
- a reggeli és esti teendők elvégzése
- a kollégiumban töltött időben a tanulók hasznos szabadidős elfoglaltságainak biztosítása
- étkeztetések ellenőrzése

Az ellenőrzés célja:

- a kollégiumi dolgozók munkájának értékelése
- minőségi és hatékony munkavégzésre való ösztönzés.
- őszinte és együttműködő kapcsolatrendszer kialakítása és fenntartása

Az ellenőrzés formái:

- foglalkozások látogatása
- egyéni beszélgetések
- intézményegység-vezetői látogatások a csoportokban heti rendszerességgel, aktuális, helyi problémákra való azonnali reagálás

A nevelőtanárok félévkor és a tanév végén írásos beszámolót készítenek a megadott szempontok alapján, a csoportjukban végzett munkájukról, mely részletes képet ad a pedagógiai munka eredményességéről.

V. 13. A kollégiumi nevelés értékelése

V. 13.1. A pedagógus nevelőmunkájának eredményessége, értékelése

A kollégiumi nevelő munka eredményességének szempontjait a nevelőtestület közösen alakítja ki, és közösen foglaljuk rendszerbe, hogy milyen szabály alapján vesszük figyelembe a belső és külső vizsgálatok és mérések eredményeit. Így különösen a kollégiumi pedagógusok teljesítménye eredményességének értékelésénél a kollégiumi tehetséggondozásban, illetve a hátrányok leküzdésében vállalt pedagógusi szerep és a pedagógusok tudás hasznosulásának mértéke is figyelmet kap. A partneri mérések, a szülők által történő jelzések visszacsatolása, az intézményi önértékelés a kollégiumi tanulók nevelésében, irányadóak hogyan végezzük munkánkat. A nevelés eredményessége szempontjából kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyerekek, tanulók és a csoportok neveltségi szintjének, közösségi életének, természetesen a csoporttagok egyéni sajátosságait is figyelembe véve. Az eredményesség értékelésekor figyelembe kell venni, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását, milyen szinten fejlesztette a tanulókat (figyelembe véve a tanulók egyéni sajátosságait).

V. 13.2. A gyerekek, tanulók értékelése

A gyermekek teljesítményértékelésének célja:

A tanulók kollégiumi értékelése során a tanulók tudását, teljesítményét, attitűdjét, magatartását figyelhetjük meg az egyénekre, valamint a közösségre megállapított követelményekhez viszonyítjuk és az önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat. Az értékelés a pedagógiai folyamat egyik alapja, a visszacsatolás funkcióját látja el. Értéket állapít meg az értelmileg sérült tanulók tudásáról, teljesítményéről, visszajelez a pedagógus munkájáról. Az értékelés fontos funkciójának tartjuk, a meglévő készségek és képességek folyamatos diagnosztikus mérését, ennek alapján a tanulók jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztását. Ezért intézményünk az értékelést és annak eszközrendszerét az iskola értékrendszerével és a teljes tanítási-tanulási folyamattal összhangban alakítja.

Az értékelés elvei

A foglalkozásokon folyamatosan, személyre szabottan, a pozitív megerősítés elvét alkalmazva értékelünk.

Fejlődésorientált, melynél a pozitív megerősítés dominál, de tárja fel a hiányosságokat, tanulási nehézségeket (erős pontok, gyengeségek, hogyan lehetséges a javítás), a reális önértékelés kialakítása érdekében.

A pedagógus számára is nyújtson megfelelő információt annak érdekében, hogy kialakíthassa az egyénre szabott nevelési-oktatási stratégiákat, tevékenységet.

Ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű.

Az ismeretek gyakorlása, képességek, készségek fejlődése területén a gyermek, tanuló önmagához mért fejlődését, a feladatvégzéshez való hozzáállását, motiváltságát is értékeljük.

Legyen sokoldalú, változatos értékelési formákat alkalmazzunk.

A tanuló társaihoz, felnőtt környezetéhez való viszonyulását, magatartását is megfigyeljük, és értékeljük.

A gyermek tanuló egyéni teljesítményeit, erőfeszítéseit és a közösségben, a közösségért végzett munkájának eredményeit is figyelembe vesszük szorgalma és magatartása értékelésekor.

Önértékelésük, kritikai érzékük fejlesztése érdekében önmaguk teljesítménye reális értékeléséhez és társaik, valamint kollégiumi csoportjuk értékelésének gyakorlásához valóságos terepet biztosítunk.

Mérőeszközeink

Mérőmódszereink egyike, a Heidelbergi Kompetencia Invertár (HKI), mely mérőeszköz alkalmas az értelmileg akadályozott gyermekek/tanulók mérésére és fejlesztésük tervezésére. A HKI alkalmas a mindennapi felhasználásra, képet ad az egyes személyek, esetleg csoportok fejlettségéről, fejlesztő programok kidolgozásának alapjául szolgálhat. Előnye, hogy értelmileg akadályozott gyermekek számára dolgozták ki, így kellően kis lépésekben mér az egyes részterületeken.

Egy korábban alkalmazott vizsgálati módszert a PAC 1 és PAC 2 tesztet vezetjük be ettől a tanévtől az értelmileg akadályozott gyermekek képességstruktúrájának mérésére. A év végén felvesszük, majd kimutatást készítünk az eredmények alapján.

Az értékelés formái és rendszeressége

Egyéni teljesítmény értékelése: Elvárt, hogy minden foglalkozás közben és végén, összefoglalóan történjen.

Csoportos értékelés: Napi, heti, havi értékelés a csoport kiemelt feladatainak megvalósítása

után, csoport szinten. Célja a csoporttudat erősítése, a tanulói tevékenység és magatartás kritikusabb szemlélése. Törekszünk arra, hogy a gyerekeknél az én tudat az egyéni képességekhez mértén kialakuljon. A kritikai érzékük fejlődjön, örüljön elért eredményeinek, hibáit ismerje fel, próbálja belátni és viselje tettei következményeit.

Tevékenységét rendelje alá az általa kitűzött hosszabb távú céloknak. Minden csoport a délutáni foglalkozásai végeztével napi, heti és havi szinten, saját csoportszabályaik alapján végzi el az értékelést. Egyénenként - a tanulók képességeit figyelembe véve- szóban, csoport előtti dicsérettel, pontokkal és csillagokkal, matricákkal történő jutalmazás a leggyakoribb értékelési forma. A csoportnormáknak nem megfelelő viselkedés is értékelésre kerül. Legtöbb csoportnál együttesen találják ki a legalkalmasabb módszert.

Egyéni versenyek, illetve csoportok közötti versenyek meghirdetése (pl. a kollégiumi klubdélutánok során) után a kollégiumi nagyobb közösség előtti értékelés, jutalmazás.

V. 14. A kollégium gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenysége

Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása intézményünkben, az iskolai intézményegységben az osztályfőnökök feladata, a kollégiumi nevelőtanárok velük együttműködésben látják el.

A családokon belüli szegénység, munkanélküliség, betegség stb. óriási erőpróba elé állítja a családokat, és ezek hatásai beszűrődnek a kollégiumba is. Ezért vált szükségessé, hogy tanulóink családjával mind szorosabbá tegyük kapcsolatunkat.

A kollégium részéről is nagyon fontos, hogy időben felismerje a problémákat, a ~~szülők~~ tudjon ezekkel mit kezdeni, és tudjon tanácsot és felvilágosítást adni a szülőknek, hogy hova forduljanak segítségért.

Általános gyermekvédelmi feladataink:

családi életre nevelés,

gyermeki-tanulói jogok érvényesítése,

szülők bevonása a pedagógiai feladatokba (tanácsadás, felvilágosítás, tájékoztatás, segítségnyújtás),

együttműködés más intézményekkel, hivatalokkal stb.

Speciális gyermekvédelmi feladataink:

problémák feltárása, kezelése (családlátogatások),

szociális hátrányok enyhítését segítő kezdeményezések,
szakemberek bevonása.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységek során minden esetben maximális körültekintéssel kell eljárni, a veszélyeztetettséget észlelő nem lépheti át kompetenciája határait.

Szükség szerint az osztályfőnök kapcsolatot tart:

- szülőkkal, nevelőszülőkkal
- családsegítő központtal
- gyermekjóléti szolgálattal
- gyámhivatallal.

A kapcsolattartás eredményeit megosztja a tanulóval foglalkozó pedagógusok mindegyikével.

V. 15. Kötelező taneszközjegyzék

Kimutatás a hajdúböszörményi Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium kötelező eszközeiről és felszereléseiről.

A jegyzékben előírt minimum követelmények figyelembevételével a pedagógus - az óvoda, iskola SZMSZ-ében, házirendjében meghatározott - védő, óvó előírások figyelembevételével viheti be az óvodai foglalkozásokra, az iskolai tanórákra az általa készített, használt pedagógiai eszközöket.

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
I.) Helyiségek			
Tanulószoba	8	8	-
Szakköri-, diákköri szoba	Koll. szakkörök számától függően1.	1	-
Számítástechnikai terem	1	1	-
Testedző szoba	1	1	-

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM**

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
Hálószoza	11	10	-
Stúdió	1	1	-
Kollégiumvezetői iroda	1	1	-
Nevelőtestületi szoba	1	1	-
Rendezvényterem	1	1	-
Társalgó	2	2	-
Ügyeletes nevelői szoba	1	-	-
Éjszakai gyermek felügyelői szoba	1	1	-
Nővérszoza szintenként	1	-	-
Betegszoba (elkülönítő)	2	4	-
Vendégszoza	1	-	-
Teakonyha	1	1	-
Tanulói vizesblokk, fürdőszoba	3	3	-
Személyzeti WC	1	1	-
Tanulói WC	6	6	-
Karbantartó műhely	1	1	-
Tisztítószer, takarító eszközök és gépek tárolója	1	1	-
Ágyneműraktár	1	1	-
Mosókonyha (tanulói)	1	1	-
Szárítóhelyiség	1	1	-
Vasaló- és fehérnemű. helyiség (tanulói)	1	-	-
Szeméttároló	1	-	-
II.) Helyiség bútorzataés egyéb berendezési tárgyai			

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM**

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
Tanuló szoba			
Tanulói asztal	Tanulónként 1	72	-
Tanulói szék	Tanulónként 1	72	-
Tanári asztal	8	8	-
Tanári szék	8	8	-
Nyitott és zárt könyves szekrény	Tanulószobánként 2	Tanulószobánként 2	-
Számítógép asztal, szék	Számítógépenként 1	Számítógépenként 1	-
11 Hálószoba, hálóterem			
Ágyneműtartós ágy	Tanulónként 1	Tanulónként 1	-
Szekrény	Tanulói létszám szerint 1	Tanulói létszámszerint 1	-
Éjjeli szekrény	Tanulói létszám szerint 1	Tanulói létszám szerint 1	-
Polc	Tanulói létszám szerint 1	Tanulói létszámszerint 1	-
Cipőtároló	Szobánként 1	-	1
Szék	Szobánként 1	-	11
Asztal	Szobánként 2	-	16
Ágyneműgarnitúra	1	1	-
Ágyneműhuzat-garn.	Tanulói létszám szerint 3	Tanulói létszámszerint 3	-
Éjjeli lámpa	Tanulói létszám szerint 1	-	72
Tükör	Szobánként 1		
Stúdió			
Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
Stúdióasztal	1	-	1
Szék	3	3	-

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
Belső hangtechnikai felszerelés	1	-	1
Hifitorony	1	-	1
Hangszóró	1	-	1
Digitális kamera	1	-	1
Tárolószekrény	1	1	-
III.) Nevelő és oktató munkát segítő eszközök			
Televízió	50 tanulónként 1	50 tanulónként 1	-
Rádió, magnetofon	Minden társalgóban 1	Minden társalgóban 1	-
CD vagy lemezjátszó	Minden társalgóban 1	Minden társalgóban 1	-
Tankönyvek, szakkönyvek, kötelezőolvasmányok	Az előírt felszereltségmegvan		-
Egyéni fejlesztést szolgáló spec. eszközök	Az előírt felszereltségmegvan		-
Könyvtár			
Tanulói asztal, szék	Egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiség	-	10
Egyedi világítás	Olvasóhelyenként 1	-	10
Könyvtárosi asztal, szék (asztal egyedi világítással)	1-1	-	1-1
Szekrény (tároló)	Háromezer könyvtári dokumentum elhelyezésére	Van	-
Tárolók, polcok,	2	-	2

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
szabadpolcok			
Létra (polcokhoz)	1	-	1
Telefon	1	-	1
Fénymásoló	1	-	1
Számítógép internet hozzáféréssel, perifériákkal	1-1	1	1 (internethozzáférés)
Televízió	1	1	-
CD vagy lemezjátszó	1	-	1
Írásvetítő vagy projektor	1	1	-
Könyvraktár	1	-	1

JEGYZŐKÖNYV

Készült: 2024. augusztus 30-én a Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium hivatalos helyiségében.

Tárgy: A kollégiumi pedagógiai program elfogadása a nevelőtestület részéről.

Intézményünkben – annak specialitásából fakadóan, illetve a tanulók sajátos nevelési igénye miatt – nem működik diákönkormányzat, így a jegyzőkönyv nem tartalmaz annak egyetértését bizonyító aláírást.

Pór- Tóth Anita _____

Kónya Anett _____

Molnár Mónika Ildikó _____

Menyhárt Lajos _____

kmf

Orosz Henrietta Mária
főigazgató

A kollégium pedagógiai programját a szülői képviselő elfogadta. A szülők nevében:

szülő aláírása

NYILATKOZAT

Alulírott Orosz Henrietta Mária, a Dr. Molnár István EGYMI főigazgatójaként nyilatkozom, hogy a kollégiumi pedagógiai program nem tartalmaz a fenntartóra nehezedő többlet költségeket.

334

Hajdúböszörmény, 2024. augusztus 30.

Orosz Henrietta Mária
főigazgató

VI. MELLÉKLET

Strassmeier fejlődési skála

Profil-lap

Név: _____

Születési idő: _____

Dátum: 1. _____ 2. _____ 3. _____

335

	84					
	81					
	78					
	75					
	72					
	69					
	66					
	63					
	60					
	57					
	54					
	51					
	48					
	45					
	42					
	39					
	36					
	33					
	30					
	27					
	24					
	21					
	18					

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM

	15					
	12					
	9					
	6					
	3					
	0	A	B	C	D	E
		Önellátás	Finom- motorika	Nagy- mozgás	Nyelv- beszéd	Gondolkodás Érzékelés

336

Felmérést végezte: _____

A: Önellátás-Szociális fejlődés

1. é l e t é v	1				Tud szopni és nyelni.
	2				Lába után nyúl, illetve kezét a szájához veszi.
	3				Alkalmat teremt arra, hogy felvegyék.
	4				Reagál a kapcsolat megszakadására.
	5				Egy játéktárggyal három percig önállóan játszik.
	6				Tiltakozás nélkül hagyja magát öltöztetni.
	7				Megpróbál kapcsolatot felvenni és felhívja magára a figyelmet.
	8				Segítséggel iszik csészéből vagy pohárból.
	9				Megrágja az ételt.
	10				Az ujjai segítségével eszik.
	11				„Kukucs”- játékot (bújócskát) játszik.
	12				Négyből háromszor reagál a „nem” vagy „állj” utasításra.
2. é l e t é v	13				Öltözésnél segítségként emeli a karját.
	14				Más gyerekek jelenlétében játszik, de velük még nem.
	15				Érdeklődéssel nézi a tükörképét.
	16				Zokniját le tudja húzni, a cipőjét még nem.
	17				Segítség nélkül (önállóan) iszik csészéből vagy pohárból.
	18				Három egyszerű utasításból kettőt követ.
	19				Önállóan eszik kanállal-lepotyogtatás még megengedett.
	20				Babát, mackót simogat, „szeretget”.
	21				Segít a játékok elpakolásában is.
	22				Élvezi a fogócskát.
	23				Rövidebb időre megmarad ismerősöknél.
	24				Levetkőzik - kigombolás még nem követelmény.
3. é l e t	25				Elkerüli az egyszerű veszélyforrásokat (forró kályha stb.).
	26				Műanyag szívószállal iszik.
	27				Verbálisan közli kívánságait.
	28				Megtörli a kezét.
	29				Kívánságra, kérésre osztozik másokkal.
	30				Kanállal eszik és alig potyogtat le valamennyit.
	31				Magától visszavonul bóbiskolni vagy pihenni.
	32				Villával eszik, de egy keveset még szétken.

é v	33			Lehúzza a nadrágját, ha vécére megy.
	34			Megmossa a kezét.
	35			Jelzi, ha vécére kell mennie– nappal és éjjel egyaránt.
	36			Megpróbál segíteni a házimunkában (söprés, portörölgetés).
4. é l e t é v	37			Felveszi a kabátját (gombolás még nem követelmény).
	38			Rövid történeteket végighallgat.
	39			Önállóan enged magának a vízcsapból innivalót.
	40			Kimegy a vécére (vetkőzés, öltözés, kézmosás nem követelmény).
	41			Villával és kanállal önállóan eszik, csak keveset potyogtat el.
	42			Nagyobb súrlódások nélkül játszik gyerekekkel.
	43			Szívószállal iszik, anélkül, hogy meghajlítaná.
	44			Felviszi a zokniját és cipőjét (megkötni még nem kell).
é v	45			Fogat mos.
	46			Könnyen leválasztható az anyáról.
	47			Megmossa az arcát.
	48			Konstruktívan játszik és épít, anélkül, hogy azonnal lerombolná.
5. é l e t é v	49			Esténként teljesen levetkőzik.
	50			Nagyobb gombokat gombol.
	51			Másoknak előad, pl. verset mond vagy énekel.
	52			A ruhadarabok eleje és háta között különbséget tesz.
	53			Játék után néhány dolgot felszólítás nélkül helyre tesz.
	54			Közepes méretű gombokat gombol.
	55			A vécén teljesen önálló, beleértve az öltözködést és a kézmosást.
	56			Önállóan öltözik a cipőkötést kivéve.
	57			Késsel megkeni a kenyeret.
	58			Kisebb felfedező körutakat tesz (nem messzire) a házon kívül.
é v	59			Versenyez.
	60			Önállóan öltözik és megpróbálja bekötni a cipőjét.

B: Finommotorika

1. é	1			Keze nyitott, vagy lazán ökölben van.
	2			Kezét nézegeti, ujjaival játszik.
é	3			A csörgőt (rágókát) rövid ideig megtartja a kezében, figyel.

I e t é v	4				Fog és elenged.
	5				Közelebb fekvő (látóterébe eső) tárgyak után nyúl, melyek keze ügyétől kissé messzebb esnek.
	6				Csípőfogással (hüvelykujj-mutatóujj) kisebb golyókat megfog.
	7				A kockát egy kisebb edénybe (csészébe) bedobja, majd kiveszi.
	8				Könyvet lapozgat
2. é l e t é v	9				Kinyújtott mutatóujjjal biztosan eltalál (elpöcköl) apróbb tárgyakat.
	10				Célnak megfelelően, de még nem egészen korrekten fogja a rajzkrétát.
	11				Golyót - utánzással- az üvegbe dobja (kézbe adott golyóval).
	12				A golyót felveszi az asztalról és az üvegbe dobja (utánzással).
	13				4-5 fakockából tornyot épít.
	14				Kicsomagolja a cukorkát.
	15				Laponként lapozza a könyvet.
	16				3 darab kb. 24 mm átmérőjű gyöngyöt felfűz.
3. é l e t é v	17				6 kockából tornyot épít.
	18				Függőleges és vízszintes krétavonalakat utánrajzol.
	19				Négy kísérlethől háromszor megfogja a felé guruló labdát.
	20				Kisebb konstrukciós játék elemeit (pl. Lego, Plastikant stb.) összerakja.
	21				Legalább 4 db kb. 12 mm átmérőjű gyöngyöt felfűz.
	22				Papírlapot egyszer meghajlítja, bemutatás után.
	23				Ujjjaival helyesen fogja a rajzkrétát.
	24				Gyurmából az asztalon „hurkát” („kukacot”) sodor
4. é l e t é v	25				9 kockából tornyot épít.
	26				Ollóval nyír, bár még nehézkesen és pontatlanul.
	27				Bemutatott minta alapján kört utánrajzol (nem kell pontosnak lennie).
	28				30 másodperc alatt 10 golyót dob az üvegbe.
	29				Ügyesen bánik az ollóval, de vonal mentén még nem nyír.
	30				Megadott keresztformát (+) lekövetéssel átrajzol.
	31				Krétával előrajzolt „V” és „H” formát utánrajzol.
	32				25 másodperc alatt dob 10 golyót az üvegbe.
5. é	33				Minta alapján keresztet (+) megrajzol.
	34				Megfelelően használja a ceruzát.
	35				A ceruzával leköveti az előre megrajzolt rombusz formát.

I e t é v	36			Megpróbál egy szalagot megkötni (nem kell sikerülnie).
	37			20 másodperc alatt dob 10 golyót az üvegbe.
	38			Minta alapján emberalakot rajzol (fej, törzs, lábak).
	39			Négyzetet rajzol.
	40			Ollóval vonal mentén nyír.

C: Nagymozgás

340

1. é l e t é v	1			Hason fekvésben fejét rövid időre megemeli.
	2			Ülő helyzetben fejét fél percig függőlegesen tartja.
	3			Néhány másodpercig önállóan megül.
	4			Néhány percig önállóan megül.
	5			Kúszással vagy mászással előre felé mozog.
	6			Felhúzza magát állásba.
	7			Bútorokba kapaszkodva, azok mentén lépeget.
	8			Kisszéken egyenesen ül.
2. é l e t é v	9			Rövid ideig segítség nélkül megáll.
	10			Rövid távon önállóan megy.
	11			Nagyobb labdát dob vagy rúg (célirányosság nem követelmény).
	12			Földön ülésből feláll, falba vagy bútorba kapaszkodás nélkül.
	13			Felügyelettel járka a lakásban vagy az udvaron.
	14			Kapaszkodással felmegy a lépcsőn (utánlépéssel).
	15			Biztonságosan jár, és ritkán esik el.
	16			Guggoló helyzetben játszik, támaszkodás nélkül.
3. é l e t é v	17			Álló helyzetben, támaszkodás nélkül elrúgja a labdát.
	18			Bútorokra felmászik, akadályokat legyőz.
	19			Kapaszkodással felmegy a lépcsőn (váltott lábbal).
	20			Kapaszkodással lemegy a lépcsőn (váltott lábbal).
	21			Páros lábbal helyben ugrál.
	22			Bemutatás után lábujjhegyen jár.
	23			Egy másodpercig megáll kapaszkodás nélkül egy lábon.
	24			Triciklivel közlekedik.
4.	25			Hajlított karral elkap egy nagyobb labdát.

é l e t é v	26				3 métert megy lábujjhegyen.
	27				3 méterre elviszi a vizespoharat.
	28				Kapaszkodás nélkül fel- és lemegy a lépcsőn (utánlépéssel).
	29				Kapaszkodás nélkül felmegy a lépcsőn (utánlépéssel).
	30				20 cm-t ugrik páros (zárt) lábbal.
	31				Páros lábbal leugrik a heverőről.
	32				Ugrál vagy szökdel, az ugróláb cseréje nélkül.
5. é l e t é v	33				Egy lábon ugrál.
	34				Kapaszkodás nélkül fel- és lemegy a lépcsőn (váltott lábbal).
	35				4-8 másodpercig egy lábon megáll.
	36				Tyúklépéssel jár (sarkon a lábujjak elé lép).
	37				Az ugró láb váltogatásával ugrál.
	38				Hátonfekvésből feláll megfordulás és kéztámasz nélkül.
	39				9 vagy több másodpercig megáll egy lábon.
	40				4 kísérletből kétszer 2 méterről beletalál teniszlabdával egy kb. 25 cm átmérőjű körbe.

D: Beszéd

1. é l e t é v	1				Spontán gügyög, különböző ingerekre nevetéssel reagál.
	2				Hangokra mosollyal reagál.
	3				Zajforrásokat lokalizál, csengő hangjára fejét fordítja.
	4				Érzelmi színezetű hangokat ad.
	5				Étkezés előtt jelentősen aktívabb lesz.
	6				Étkezés előtt jelentősen aktívabb lesz.
	7				Szótagpárokat használ (pl. ma-ma, da-da...).
	8				Szavakra vagy gesztusokra megfelelően reagál. (pl. „pá-pá”).
	9				Zenére gögicsél vagy sikongat.
	10				Egyszerű utasításokat követ (pl. „Fogd meg a labdát!”).
	11				Szívesen nézeget képeket.
	12				Mutatással közli kívánságait.
2. é l e t é v	13				A környezet zajait utánozza.
	14				Két egyszerű szót utánoz.
	15				Rákérdezésre legalább egy testrészét megmutatja.
	16				Kétszavas aktív szókinccse van.
	17				Cipőjét, ruháját, játékát megmutatja.
	18				10 szavas szókinccse van.
	19				3 különböző tárgy képét mutatja.
	20				Egyes szavakat megismétel, amiket hallott.
	21				A „Mit szeretnél?” kérdésre két kívánságot közöl.
	22				Kérésre megnevez a környezetből 3 tárgyat.
	23				Kétszavas mondatot használ.
	24				Háromból két utasítást követ.
3. é l e	25				Két tevékenységet megnevez.
	26				A „Hogy hívnak?” kérdésre megmondja keresztnévét.
	27				4-5 bemutatott tárgyat megnevez.
	28				Megérti a „nagy” és „kicsi” fogalmát.
	29				Háromszavas mondatokat használ.
	30				Két számnevet megismétel.
	31				10 igen gyakran használt tárgyat megnevez.

t	32				Használja az „én”, valamint az „engem, nekem, enyém” kifejezéseket.
	33				5 percig figyelmesen hallgat egy történetet.
	34				Vezeték- és keresztnévét is megmondja.
v	35				5 szótagból álló mondatot megismétel (pl. „Ott az autó.”)
	36				15 tárgyból tízet helyesen megnevez.
	37				Három számot utánmond.
4.	38				Megmondja a keresztnévét és a nemét.
	39				Öt állatot megnevez.
	40				Többes számot (esetet) használ.
é	41				Képeket az „állat”, „játék”, és „étel” főfogalom alá rendez.
	42				Egyszerű dalt énekel.
	43				Négyszavas mondatokban beszél.
l	44				Spontán elmesél –közel múltban bekövetkezett– élményeket, eseményeket.
	45				Megválaszolja a „Mit csinálsz, hogyha éhes vagy?” kérdést.
	46				Fesztelenül beszélget, egyszerűbb „párbeszéddel” próbálkozik.
e	47				Ellentétpárokat tud mondani (hideg-meleg, világos-sötét, lassú-gyors).
	48				Öt szavas mondatot megismétel.
	49				Egyszerű gyermekmondókákat utánmond.
5.	50				90 %-ban tisztán, érthetően beszél.
	51				„K”, „F”, és „D” hangokat tud képezni.
	52				Három utasítást helyes sorrendben tud követni.
é	53				Legalább hat színt megnevez.
	54				Megpróbál új szavakat spontán használni.
	55				Két szó jelentését a használat körülírásával definiálja.
l	56				Három egyszerű szót formálisan definiál (Mi a labda, ágy, ruha, kulcs, alma?).
	57				Általában öt szavas mondatokat használ.
	58				Használja a múlt időt.
e	59				Nem használ infantilis fordulatokat („bébi-nyelvet”).
	60				Fantáziadús történeteket mesél.

E: Gondolkodás, érzékelés– észlelés

1. é l e t é v	1			Mozgó tárgyakat tekintetével követ.
	2			Felismer néhány hozzá közel álló „gyakran látott” személyt.
	3			A környezet tárgyait fixálja.
	4			Az asztalról leesett kanalat követi tekintetével.
	5			Reagál egy arc eltűnésére („kukucs-játék”).
	6			Kitartóan próbálkozik, ha szeretne valamit megnevezni.
	7			Guruló labda után néz.
	8			Reagál a saját tükörképére.
	9			Játékot zsinórjánál fogva húz.
	10			Lehúzza a kockára terített kendőt.
	11			Utánzasképpen dobol egy ütővel.
	12			Leemeli a csészét, ami alatt egy elrejtett tárgy van.
2. é l e t é v	13			Két fakockát összeüt.
	14			Firkálást próbál utánozni.
	15			Nagyobb elemeket behelyez egy lyukas táblába.
	16			Spontán firkál.
	17			Egy baba négy testrészét megmutatja.
	18			Kezdeményezés szintjén megpróbál használni háztartási eszközöket.
	19			Felszólításra két személyt megmutat.
	20			Két ütővel dobolást utánoz.
	21			Hat tárgyat felismer a környezetében vagy a képeskönyvben.
	22			Három lyukas hengert egymásba dug.
	23			Egy babának öt testrészét megmutatja (szem, orr, kéz, láb, haj).
	24			Érti a „több” kifejezést (szeretne valamiből többet).
3. é l e	25			Megfigyelhetők a birtokos gondolkodás kezdetei.
	26			Formatáblába behelyezi a kört, négyzetet és háromszöget.
	27			Az „egy”-ről kialakult számfogalma van.
	28			Három pár lottó-játék képet párba rendez.
	29			Két eldugott tárgyat megtalál.
	30			Felszólításra a baba hat testrészét megmutatja.
	31			Érti a fölé-fölött, alá-alatt viszonyszavakat.

t é v	32				Ismeri különböző használati tárgyak funkcióját.(Mutasd meg, mit lehet megenni, felvenni!).
	33				Öt kockát sorba rak.
	34				Építőköcköt színek szerint szortíroz (piros és kék).
	35				Külső személy által megérintett testrészét megmutatja(csukott szemmel).
	36				Pirosat, kéket és sárgát felszólításra megmutatja.
4. é l e t é v	37				Három lerajzolt tárgy funkcióját ismeri (kanál, fésű, csésze).
	38				A tárgy kiemelésével kettőig számlál.
	39				3-4 részből álló puzzle-t összerak.
	40				Kör(öke)t és négyzet(eke)t ábrázoló kártyákat csoportba rendez.
	41				Fakockából hidat épít.
	42				Megérti: Mi repül, megy, jár, úszik? (hal, madár, autó képei).
	43				Négyből kétféle zajt felismer felvételtől: autó, telefon, írógép, kerékpárcsengő
	44				Kialakult a „kettő” számfogalma (Mennyi, hány kocka van itt?).
	45				Megérti a nagyobb
	46				Három részre vágott képet (kutya) összerak.
5. é l e t é v	47				A felvételtől hallott hangokat „hangos”-nak vagy „halk”-nak jellemzi.
	48				4 geometriai formát egymáshoz rendel (kör, négyzet, háromszög, hatszög).
	49				Meg tudja mondani, mit csinálunk nappal és éjjel.
	50				A tárgy kiemelésével háromig számlál.
	51				A labdát és az autót formálisan vagy használatuk leírásával definiálja.
	52				Emberalakot rajzol két részből (fej, törzs).
	53				Megoldja a következő feladatot: Adj ide három autót, három kockát....!
	54				Meg tudja mondani, mit csinálunk a szemünkkel, fülünkkel.
	55				6 kockából felszólításra piramist vagy hidat épít.
	56				12 részből álló puzzle-t összerak.
	57				Tudja, miből készül a ház.
58				Megérti: miért vannak könyveink, házunk...?	
59				Anyagokat megkülönböztet (Miből van a kanál, cipő, asztal?).	
60				Felismeri és megnevezi a pénzürméket (forint).	

TARC

Általános adatok:

A gyermek neve: _____

Születési dátum: _____

A vizsgálat időpontja: _____

A gyermek életkora (évek + hónapok száma): _____

A vizsgálatot végző intézmény neve és címe: _____

A vizsgálatot végző szakember neve: _____

A korábbi vizsgálatok ezzel a felméréssel (ha létezik): _____

Dátum: _____

A felmérést végző szakember neve: _____

Adatok a fogyatékoságról: _____

Az értelmi akadályozottság foka: _____

1. Legsúlyosabb 2. Súlyos 3. Középsúlyos 4. Enyhe 5. Határeset (felső)

További fogyatékoságok: _____

6. Látássérült 7. Hallássérült 8. Ágyban fekvő 9. Celebrál paretikus 10. Epilepsziás

11. Autisztikus 12. Érzékelési zavarok 13. Egyéb: _____

A mindennapos tevékenységek vizsgálata

Utasítás: az egyes részek ezen a területen fokozatos (számozott) itemeket tartalmaznak. Azt az egy kijelentést kell megjelölni, amely a jelenlegi készségi szintnek a leginkább megfelel.

I. Szobatisztaság

1. Jelenlegi készségi szint (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Ellenáll vagy elmulasztja, ha WC-re kell menni – úgy tűnik, hogy előnyben részesíti a bepisilést/bekakilást.
2. Csak akkor megy, ha kiviszik WC-re–gyakran bepisil/bekakil.
3. Akkor megy, ha kikísérik a WC-re–ritkán pisil/kakil be.
4. Kimegy a WC-re, ha erre felszólítják.
5. Magától megy ki a WC-re, -alkalmanként figyelmeztetni kel erre, időnként „baleset” történik.
6. Magától kimegy a WC-re –soha nem kell emlékeztetni–soha nem pisil/kakil be.

2. Napközben a nadrágjába/ pelenkájába pisil, általánosan (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. naponta több mint háromszor
2. naponta háromszor
3. naponta kétszer
4. naponta egyszer
5. ritkán
6. soha

3. Napközben a nadrágjába/pelenkájába kakil, átlagosan (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. naponta több mint kétszer
2. naponta kétszer
3. naponta egyszer
4. ritkán
5. soha

II. Mosakodás (kézmosás)

A Jelenlegi készségi szint (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Ellenkezik, ha meg akarják mosni a kezét.
2. Csak úgy mossa meg a kezét, ha minden mozdulatát irányítják.
3. Csak úgy mos kezét, ha ott van valaki és segít.
4. Egyedül kezét mos, ha erre biztatják.
5. Önállóan kezét mos, időnként szükség van felszólításra.

III. Étkezés

1. Evőeszköz használata (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Etetni kell.
2. Csak az ujjait használja.
3. Csak a kanalat használja.
4. Kanalat és villát használ, ha azokat a kezébe adják.

2. Általános viselkedés, evés közben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Leginkább játszik az étellel.
2. Rendszertelenül eszik.
3. Szétkeni az ételt.
4. Rendesen eszik.
5. Tisztán eszik.

3. Ivás (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Tiltakozik ellene.
2. Vár, amíg segítenek neki.
3. A csésze vagy pohár megtartásához segítségre van szüksége.
4. Tartja csészét vagy poharat, alkalmanként kiönti.
5. Csészéből vagy pohárból önállóan iszik.

4. Általános viselkedés, étkezési szituációban (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Sok a rendetlenkedés.
2. Néhány zavaró viselkedésem.
3. Néha-néha zavaró magatartás.
4. Semmi probléma, gondosan, figyelmesen étkezik.

IV. A ruházat használata

1. A vetkőzés készségszintje (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Egy ruhadarabot sem vesz le önállóan.
2. Csak a cipőjét és a zokniját veszi le önállóan.
3. A legtöbb ruhadarab levételénél segítségre van szüksége.
4. A ruhadarabok többségét segítség nélkül veszi le.
5. Minden ruhadarabot levesz segítség nélkül.

1. Az öltözködés készségszintje (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Egy ruhadarabot sem vesz fel önállóan.
2. A ruhadarabok többségének felvételénél segítségre szorul.
3. Néhány ruhadarabot önállóan felvesz.
4. A ruhadarabok többségét önállóan veszi fel.
5. Minden ruhadarabot önállóan vesz fel, többé-kevésbé helyesen.

A motoros ügyesség vizsgálata

Utasítás :az I. A. és a II. A. részkategorizált (betűkkel jelölt) itemeket tartalmaz: minden olyan itemet meg kell jelölni, mely tartalmilag megfelelő. A I. B. és a II. B. részfokozatos (számozott) itemeket tartalmaz: itt a legjellemzőbbet (egyet!) kell megadni.

I. Finommotoros képesség

A. Segítséggel használ (minden jellemzőt megjelölni):

- a) ollót
- b) színes ceruzát
- c) vízfestéket
- d) összerakó-játékot
- e) képeskönyvet
- f) babát-bábokat
- g) játékautót
- h) ceruzát

B. Viselkedés finommotoros tevékenység közben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Mindent tönkretesz, hanem figyelnek rá.
2. Ellenkezik, ha azt akarjuk, hogy a tárgyakat/ anyagokat konstruktívan használja.
3. Jobban kedveli, ha csak nézi, miközben mások használják a tárgyakat/anyagokat.
4. Segítséggel és/vagy felügyelettel használja a tárgyakat/anyagokat.
5. Aktívan segít és kreatívan használja a tárgyakat/anyagokat, időnként segítség és felügyelet nélkül.
6. Aktívan és kreatívan használja a tárgyakat/anyagokat, általában segítség és felügyelet nélkül.

II. Nagymotoros koordináció

A. Készségek (minden jellemzőt megjelölni):

- a) jár/megy
- b) fut/szalad
- c) egy lábbon szökdel
- d) két lábbon ugrik
- e) átugrik valamit
- f) felmászik (valamire)
- g) hintázik

- h) triciklivel közlekedik
- i) csúszdázik
- j) mászik
- k) bukfencezik
- l) lehajol
- m) labdát dob
- n) labdát elkap
- o) homokozik, anélkül, hogy megenné
- p) veszély nélkül pancsol a medencében

B. Viselkedés nagymotoros tevékenység közben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Ágyban fekvő, vagy sok segítségre van szüksége.
2. Inkább másokat néz/figyel.
3. A különböző eszközöktől/berendezésektől fél.
4. Segítséggel az eszközök/berendezések többségét használja.
5. Minden eszközt/berendezést segítség nélkül használ.

I. Iskola előtti készségek (minden jellemzőt megjelölni):

- a) A nyálzását nem tudja kontrollálni.
- b) Kabátját önállón leveszi.
- c) Kabátját önállóan felveszi.
- d) Kockát egymásra rak.
- e) Segítség nélkül feláll.
- f) Fekvésből önállóan fel tud ülni.
- g) Hüvelyk-és mutatóujjával fog (csípőfogás).
- h) Járás közben helyesen tartja fejét.
- i) Kezében lévő tárgyakat elenged.
- j) Helyes, vagy megközelítően helyes testtartása van.
- k) Nagymozgásokat pl. ugrás, tapsolás stb. leutánoz.
- l) Három részes összerakó puzzle-t helyesen rak össze.
- m) Nagyméretű gyöngyöket felfűz egy zsinórra.
- n) Papírt hajtogat.
- o) Tárgyakat egyik kezéből a másikba átvesz.
- p) Finommozgásokat utánoz.

- q) Saját ruhadarabjait begombolja.
- r) Tárgyakat szín, méret és/vagy forma szerint válogat.
- s) Cipőjét beköti.
- t) Megfésülködik.
- u) Saját ruhadarabjain kinyitja és behúzza a zipzárt.
- v) Kesztyűjét önállóan felveszi.
- w) Csukott ajtót ki tud nyitni (nyomással vagy kilincsel).
- x) Alapszíneket egymáshoz rendel.
- y) Keretek között fest vagy rajzol (előre adott formák).
- z) Tárgyak körvonalait megrajzolja.

A kommunikációs képesség vizsgálata (beszéd)

Utasítás: Ebben a fejezetben az I. és II. rész fokozatos itemeket tartalmaz, itt a legjellemzőbbet (egyet!) kell megjelölni. A III. részt kategorizált itemeket tartalmaz: minden jellemzőt kell jelölni.

I. A beszélt nyelv megértése (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Inkább tárgyra, mintsem személyekre reagál.
2. Hajlamos arra, hogy a személyek közléseit figyelmen kívül hagyja.
3. Kevés vagy semmilyen szemkontaktus.
4. Inkább a hang hangzására, mintsem a szavakra reagál.
5. Valamelyest megfigyelhető a beszédértés (pl. néhányutasítást követ).
6. Megért néhány szót és reagál rájuk.
7. Általában érti, amit neki mondanak és megfelelően reagál.

II. Nyelvhasználat (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Nem ad hangot, vagy beszédre emlékeztető szavakat.
2. Morog, dörmög.
3. Kiejtett hangokat, szavakat megpróbál utánozni.
4. Néhány érthető szót használ.
5. Rövid mondatokat, fordulatokat használ, hogy kifejezze magát pl.: „tejet szeretnék”, ”ne tedd” stb.
6. Egy felnőttel értelmesen tud beszélgetni.

III. Iskola előtti készségek (minden jellemzőt megjelölni):

- a) Szót fogad a „nem” vagy „hagyd abba,, utasításra.
- b) Nevére szemkontaktussal válaszol.
- c) Kérdésre megmondja a nevét.
- d) Felismeri társait.
- e) Felismeri környezeté tárgyait.
- f) Az „én” névmást helyesen használja.
- g) Bizonyos tárgyakra vagy személyekre rámutat, ha kérdezik.
- h) Felszólításra tárgyakat, személyeket megnevez.
- i) Különböző hangokat használ.
- j) Zenére reagál és örül neki.
- k) Megfelelően követ néhány utasítást.
- l) Adott színre rámutat, ha valaki megnevezi.
- m) Megnevezi a pirosat, sárgát, kéket, ha megkérdezik „Milyen szín ez?”.
- n) A legtöbb színt megnevezi, ha rámutatunk.
- o) Néhány tárgyat kép alapján megnevez.
- p) Sok tárgyat megnevez kép alapján.
- q) Ötig önállóan számol (mechanikusan).
- r) Tíz fölött is önállóan számol.
- s) Valódi tárgyakat egyeztetni tud képpel.
- t) Nyomtatott betűket írva felismeri a saját nevét.
- u) Megnevezi a hét napjait.
- v) Egy dallamot el tud énekelni.
- w) Egyszerű dalokat egyszerű szavakkal elénekel.
- x) Egyszerű számtani kifejezéseket megért, pl.: „Mennyi?”.
- y) Megérti a következő ellentéteket: nagy-kicsi, lassú-gyors, ki-be, meleg-hideg.
- z) Megérti a következő fogalompárokat: be-ki, fel-le, alatt-fölött, első-utolsó

A szociális magatartás vizsgálata

Utasítás: Az I. A.-tól I. G.-ig részek fokozatos itemeket tartalmaz: a legjellemzőbbet (egyet!) kell megjelölni. A II. részben kategorizált itemek vannak: itt minden jellemzőt meg kell jelölni.

I. Megfigyelt viselkedés

A. A csoportban (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Gyakran és erősen zavaróan viselkedik.
2. Időről időre feltűnő magatartást tanúsít.
3. A többiekkel általában megfelelő a kapcsolata és jól irányítható.
4. Megfelelően viselkedik a csoportban.

B. Egyénileg (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Gyakran viselkedik furcsán, agresszív tárgyakkal vagy személyekkel szemben.
2. Gyakori sztereotip vagy autoagresszív viselkedés, pl.: csukló harapdálás, fej ütögetése, szemgolyó nyomkodása.
3. Ritkán feltűnő vagy sztereotip viselkedés.
4. Semmilyen szokatlan magatartás.

C. Utasítások követése (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Hajlamos negatívan reagálni, vagy azt tenni, amit ő akar.
2. Nem hallgat az utasításra, vagy azért mert nem akar, vagy azért mert nem érti azokat.
3. Sikertelenül próbál utasítást követni.
4. Csak egy utasítást követ (pl.: „állj fel” vagy „ülj le”).
5. Két részből álló utasítást tud követni (pl.: „Fogd meg a labdát és hozd ide nekem”).
6. Három vagy több utasítást tud követni (pl.: ”Menj oda a polchoz, vedd le a labdát és hozd ide nekem!”)

D. Felnőttekkel való interakció (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Aktívan keresi a nem oda illő interakciót.
2. Elutasítja a kapcsolatot.
3. Közledek, de nem keresi az interakciót.
4. Részben fel tud venni megfelelő kapcsolatot.
5. Gyakran megfelelő kapcsolatot vesz fel.

E. Interakció a kortársakkal (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Nem odaillően viselkedik.
2. Kerüli az azonos korúakkal a kapcsolatot.
3. Közeledik, de nem keresi az interakciót.
4. Részben fel tud venni megfelelő interakciót.
5. Gyakran megfelelő kapcsolatot vesz fel a kortársakkal.

F. Közreműködés a csoport tevékenységben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Nem figyel a csoportot vagy visszahúzódik.
2. Inkább figyel a csoport tevékenység közben, mintsem részt vesz benne.
3. Általában csak a felnőttek utasításaira reagál.
4. Felnőttek és kortársak javaslataira részt vesz a tevékenységben.

G. Átlagos szociális kontroll (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Gyakran feltűnően, sztereotip módon vagy furcsán viselkedik vagy erősen visszahúzódik.
2. Gyakran mutatja ki egyet nem értését, dührohamai vannak.
3. Hamar kiabálni kezd.
4. Időnként sírós.
5. Általában jó az önkontrollja.

III. Iskola előtti készségek (minden jellemzőt megjelölni):

1. Integret vagy más jelzést ad búcsúzaskor.
2. Megfelelően reagál, ha az anyja vagy apja elmegy.
3. Örül, ha az anyja vagy apja visszatér.
4. Mosolyra, nevetésre hasonló magatartással válaszol.
5. Más hasonló korú gyerekekkel életkoruknak megfelelően játszik.
6. Idegenekkel szemben nem szégyellős.
7. Másokat megfigyel és hasonló helyzetben utánozni próbálja őket.
8. Üdvözöl valakit, ha belép.
9. Kitartóan képes figyelni.
10. Általában barátságos és kedves.
11. Csak ritkán/vagy soha nem tesz nem ennyivaló tárgyakat a szájába.
12. Ha szükség van rá, keresi mások segítségét.

Összesítőlap

Erre a lapra a vizsgált gyermek nyers pontszámainak összegét írjuk.

A gyermek neve:

Dátum:

Születési dátum:

Megfigyelő:

Az egyes részek összpont száma:

Az alapterületek összpont száma:

A fő területek összpont száma:

Mindennapos tevékenység A. (6) I. (17) I. Szobatisztaság B. (6) C. (5) II. Mosakodás A. (5)
II. (5) III. Étkezés A. (4) B. (5) C. (5) D. (4) III. (18) IV. A ruházat használata A. (5) B.
(5) IV. (10) Mindennapos tev. (50) Motoros ügyesség I. Finommotoros ügyesség A. (8) B. (6)
I. (14) II. Nagy motoros A. (16) II. (21) koordináció B. (5) III. Iskola előtti készségek. III. (26)
III. (26) Motorosügyesség (61) Kommunikáció I. Beszédmegértés I. (6) I. (6) II.
Nyelvhasználat II. (6) II. (6) III. Iskola előtti készségek III. (26) III. (26) Kommunikáció (38)
Szociálismagatartás A. (4) I. (33) I. Megfigyeltviselkedés B. (4) C. (6) D. (5) E. (5) F. (4) G.
(5) II. Iskolaelőtti készségek II. (12) II. (12) Szoc. magatartás (45)

Megjegyzés.: A zárójelben lévő számok a kategóriában elérhető legmagasabb pontszámot jelentik. Összes nyers pont: (194)

**VII. A Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Óvoda,
Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai Programja nyilvánosságra
hozatalának helyei:**

közzétételi lista

az intézmény honlapja: www.altisk-hb.edu.hu

az intézmény könyvtára

Hatályba lépés, felülvizsgálat ideje:

A Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai Program hatályba lép az elfogadást követő 2024. szeptember 01- től.

Hatályos addig az időpontig, amíg a nevelőtestület, a szülői közösség nem tartja szükségesnek, valamint a jogszabályi előírások azt nem indokolja.

A pedagógiai program felülvizsgálatának ideje: tanévenként.

VIII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Dr. Molnár István EGYMI nevelőtestülete a 2024. augusztus 30. napján, a nevelőtestületi értekezleten a véleménynyilvánítási jogával élve a Pedagógiai Programot megismerte és elfogadta.

358

hitelesítő nevelőtestületi tag

hitelesítő nevelőtestületi tag

Hajdúböszörmény, 2024. augusztus 30.

Orosz Henrietta Mária
főigazgató

IX. NYILATKOZAT

Alulírott Orosz Henrietta Mária, a Dr. Molnár István EGYMI főigazgatójaként nyilatkozom, hogy a Pedagógiai Program nem tartalmaz a fenntartóra nehezedő többletköltségeket.

359

Hajdúböszörmény, 2024. augusztus 30.

Orosz Henrietta Mária
főigazgató

X. Fenntartói Nyilatkozat

A Dr. Molnár István Egységes, Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai Programjával kapcsolatban a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 83§ (2) g) bekezdésében biztosított jogkörömben eljárva a Pedagógia Program érvénybe lépését jóváhagyom.

Hajdúböszörmény, 2024.

Tóth Lajos Árpád
tankerületi igazgató

